

ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทาง
พุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
A CRITICAL ANALYSIS OF COMMUNICATION PATTERN FOR PEACE IN THE
ONLINE MEDIA BY BUDDHIST PEACEFUL MEANS: A CASE STUDY OF
KOMCHADLUEK.NET

นายสำราญ สมพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทาง
พุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

นายสำราญ สมพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Critical Analysis of Communication Pattern for Peace in the
Online Media by Buddhist Peaceful Means: A Case Study of
Komchadluek.Net

Mr. Samran Sompong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Peace Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2015

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี:
กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

.....
(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
()

..... กรรมการ
()

..... กรรมการ
()

..... กรรมการ
()

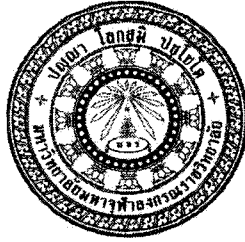
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.ประธานกรรมการ
ดร.พูนสุข มาศรีรังสรรค์ กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....

(นายสำราญ สมพงษ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี:
กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(พระราชวรเมธี, ดร.)

..... กรรมการ

(พระเมธาวิเชียรส, ผศ.ดร.)

..... กรรมการ

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

..... กรรมการ

(ดร.พูนสุข มาศรังสรรค์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ประธานกรรมการ

ดร.พูนสุข มาศรังสรรค์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....

(นายสำราญ สมพงษ์)

ชื่อวิทยานิพนธ์	: ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตาม แนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
ผู้วิจัย	: นายสำราญ สมพงษ์
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สันติศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	: พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิยุณยากร), รศ.ดร., ป.ธ.๖, พธ.บ., ศศ.ม. พธ.ด.(พระพุทธศาสนา) : ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์, นศ.บ., M.S., พธ.ด.(พระพุทธศาสนา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๒/มีนาคม/๒๕๕๙

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งการดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ นี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี (๒) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก และ (๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเพื่อเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม

ผลการวิจัยพบว่า หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางตามแนวทางพุทธสันติวิธีคือหลักการใช้ “วาจาสุภาษิต” มีองค์ประกอบ ๕ ประการคือ เหมาะกาล จริง ไพเราะ ประสานประโยชน์ และประกอบด้วยเมตตา เป็นองค์ธรรมพื้นฐานช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นต้นแบบการใช้วาจาสุภาษิตจะพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้ภายใต้เงื่อนไข ๖ กรณี ได้แก่ ๑) คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส ๒) คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส ๓) คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์เลือกเวลาตรัส ๔) คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส ๕) คำพูดที่จริง ถูกต้อง แต่ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส และ ๖) คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์เลือกเวลาตรัส จะเห็นได้ว่ามีเพียง ๒ กรณี เท่านั้นที่พระองค์ตรัสโดยการพิจารณาองค์ประกอบเรื่องเวลาที่เหมาะสม

ส่วนทฤษฎีและหลักการการสื่อสารทั่วไปและการสื่อสารเพื่อสันติภาพ มีองค์ประกอบสอดคล้องกับหลัก “วาจาสุภาษิต” แต่มีจุดเด่นคนละมิติ โดยการสื่อสารทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์มีจุดเด่นด้านมิติแห่งกาลเวลาต้องฉับไวทันที่มุ่งกระจายข้อมูล ขณะที่การสื่อสารเพื่อสันติภาพมีจุดเด่นด้านมิติของการมีส่วนร่วมสร้างประโยชน์ต่อสังคม แต่มีจุดด้อยด้านกระบวนการซึ่งการสื่อสารทั่วไปพิจารณาเพียงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็นำเสนอแล้ว ขณะที่การสื่อสารเพื่อ

สันติภาพค่อนข้างสอดคล้องกับหลักการและรูปแบบแห่งวาทาสุนาจิต แต่ติดขัดด้านองค์ประกอบอื่นอย่างเช่นรายได้ของผู้ส่งสาร

จากการวิเคราะห์พบว่าเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้ปฏิบัติหน้าที่สะท้อนบริบทของการสื่อสารตามหลัก “วาทาสุนาจิต” ตามโมเดล “๑๔ ส.” คือ “สื่อสารสาระ สืบสานสัมพันธ์ สมัยสมพงษ์ สังคมสุขสำราญ และสร้างสรรค์สันติภาพ” ที่มุ่งสื่อสารที่มีสาระประโยชน์ด้วยลีลาภาษาที่สุภาพสืบสานความสัมพันธ์ให้คนในสังคมไม่โกรธเกลียดกันได้อย่างเหมาะสมกับกาลเวลา ก่อให้เกิดคุณค่าและส่งเสริมให้สังคมเกิดสันติสุขได้ในระดับหนึ่ง

Thesis Title : A Critical Analysis of Communication Pattern for Peace in the Online Media by Buddhist Peaceful Means: A Case Study of Komchadluek.Net

Researcher : Mr. Samran Sompong

Degree : Master of Arts (Peace Studies)

Thematic Paper Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Phramaha Hansa Dhammahaso (Nitibunyakorn), Pali VI, B.A. M.A. Ph.D. (Buddhist Studies)

: Dr. Poonsuk Masrungson, B.A., M.S., Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : 12 March 2016

ABSTRACT

Using qualitative-research, this thesis aims to: 1) study theoretical principles of communication for peace according to Theravada Buddhism, 2) study communication pattern in the online media of Komchadluek's website, and 3) critically analyze communication pattern for peace in online media according to Buddhist Peaceful means.

From the analysis, it is found the following: In relation with principles of communication for peace according to Theravada Buddhism, the usage of '**the Right Speech**' with five factors of proper time, truth, pleasure for hearing, usefulness and loving-kindness, is the basic Dhamma that helps humans stay peacefully together. The Buddha, who was the role model in using the Right Speech, would consider these factors under six conditions, which are 1) Untrue, inaccurate, useless, unloved and unsatisfactory words would not be said by the Buddha; 2) True, accurate, useless, unloved and unsatisfactory words would not be said by the Buddha; 3) True, accurate, useful, unloved and unsatisfactory words would be timely said by the Buddha; 4) Untrue, inaccurate, useless, beloved and satisfactory words would not be said by the Buddha; 5) True, accurate, useless, beloved and satisfactory words would not be said by the Buddha; and 6) True, accurate, useful, beloved and satisfactory words would be timely said. Apparently, there were two conditions that the Buddha considered the proper time of saying.

For general theoretical principles of communication and communication for peace, they are in line of those factors of 'the Right Speech' despite having different dimensional strong points; general communication, especially the online media has the strength of fast information spreading; while communication for peace is strong in taking part of making benefits to the society.

From the analysis, it reveals that Komchadluek has performed its duties reflecting communication context according to 'the Right Speech' with a model called "Fourteen Sor.", which represents five important ideas whose spelling in Thai language starts with the 40th alphabet, meaning: essential communication, relational continuation, proper time, peaceful society and peace building; these aim to politely communicate at proper time for usefulness, which lead to continual relationship among people in the society that they will neither be angry with, nor hate each other. This eventually causes value and enhances social peace at some levels.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ได้แรงบันดาลใจจากการศึกษาต่อยอดวิชาพุทธปรัชญาแบบบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชานิติศาสตร์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการประกอบอาชีพสื่อมวลชนของผู้วิจัย

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากสถาบัน องค์กรและบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) ที่เป็นฐานคิดให้กับเด็กคนหนึ่งที่เกิดจากครอบครัวแตกแยกได้รับการกล่อมเกล่าให้มีฐานความรู้สามารถดำเนินชีวิต ช่วยเหลือสังคมได้บ้างโดยไม่เป็นภาระของสังคม และได้ต่อยอดความรู้ในระดับมหาบัณฑิต

ขอขอบพระคุณพระพรหมบัณฑิต อธิการบดี มจร ในฐานะที่เคยพระอาจารย์สอนวิชาปรัชญากรีกสมัยศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มจร เป็นสังฆานุสสติเสมอมา และเป็นทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์เชิงลึกที่ประเทศเมียนมาร์ ในโอกาสเดินทางไปร่วมการประชุมนานาชาติ ในหัวข้อ “The World Peace Buddhist Conference” หรือ “พระพุทธศาสนากับสันติภาพโลก” ที่สถาบันวิชาการสีตะกู เมืองมณฑลพะเลย์ ประเทศเมียนมาร์ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุญยากร), รศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา มจร ที่ได้สื่อสารสนสัมพันธ์ในฐานะศิษย์ร่วมสถาบันให้เห็นความสำคัญของคำว่า “สันติภาพ” ทำให้ตัดสินใจเข้ามาศึกษาในหลักสูตรนี้ และยังเมตตาเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขในการทำวิทยานิพนธ์นี้ด้วยดีเสมอมา อีกทั้งยังได้อนุมัติมอบทุนการศึกษาให้จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท เช่นเดียวกับพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยสันติภาพนานาชาติไร่เชิญตะวัน จ.เชียงราย มอบทุนทำวิทยานิพนธ์ให้จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท และบัณฑิตวิทยาลัย มจร ที่พิจารณาคัดเลือกให้ได้รับทุนดังกล่าว

พระราชวรเมธี รองอธิการบดี มจร ฝ่ายบริหาร ประธานสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ และกรรมการทุกรูป/คน ที่ได้เมตตาชี้แนะเพื่อให้งานวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาวิทยานิพนธ์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่วางกรอบความคิดให้เป็นระบบ พร้อมตรวจรูปแบบให้สมบูรณ์, พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ,ดร. ดร. ชันทอง วัฒนประดิษฐ์, ที่ได้ช่วยชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และพระมหาดนัย อุปาตมโน (ศรีจันทร์) ที่ให้ขอยืมเครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์เชิงลึก พระมหาวุฒิเมธส์ วุฑฒิเมโธ และพระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.ที่ได้ช่วยดูแล เอาใจใส่ เสนอแนะ ตรวจสอบ แก้ไข และที่สำคัญคือ ช่วยติดตาม ผลักดันการดำเนินงานจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้

ผู้บังคับบัญชาในเครือเนชั่นอาทิ นายสุทธิชัย หยุ่น ผู้ร่วมก่อตั้งและที่ปรึกษา คณะกรรมการบริหารและกองบรรณาธิการบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นายเทพชัย หยอง กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นายกสภาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย นายบรรยง อินทนา บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ได้ให้โอกาสผู้วิจัยได้พัฒนาเรียนรู้องค์ความรู้ด้านสันติภาพเชิงพุทธ นายอดิศักดิ์ ลิ้ม

ปรุ่งพัฒนกิจ กรรมการผู้่อานวยการ เนซัน บรอดแคสตั้ง คอปอเรซัน จำกัด ผู้ให้โอกาสรับเข้าทำงาน ในตำแหน่งผู้่อานวยการที่บริษัท เนซัน มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) สังกัดหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ นายทิวา พงศ์ธนไพบุลย์ อดีตผู้บริหารวิทยาลัยเซอัสท์บางกอก ผู้ค้าประกัน นายทวีศักดิ์ ศรีปาน อดีตหัวหน้าข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจที่คอยแนะนำ นายบุญจันทร์ ผู้เสมือนญาติที่เคย อาศัยอยู่ที่วัดเทวราชกุญชร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่ได้แนะนำให้สมัครงานที่บริษัท เนซัน มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน) รวมถึงเพื่อนร่วมงานในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึก โดยเฉพาะทีมเว็บไซต์ทุกคน และเพื่อนที่แสนดีซั้บรลรับส่งเวลาเข้าไปทำงานกองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก พร้อมทั้งคุณผู้่ทรงวุฒิที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อน ร่วมรุ่น พธ.บ.๓๖

หลวงพ่่ออน สมพงษ์ อายุ ๘๐ ปี บิดาที่เป็นฐานจิตและรอความสำเร็จของลูกชาย นาง วารินทร์ สมพงษ์ ภรรยาที่เข้าใจและอดทน น.ส.สุวิษา สมพงษ์ และน.ส.สุกิตา สมพงษ์ ลูกสาวที่ คอยให้กำลังใจ รวมถึงญาติตระกูลสมพงษ์ สัมโย สมศรี พรหมรัตน์ อานวยเจริญ มะโนรัตน์ บุญทรา และประชาชนทั่วไป ที่คอยช่วยเหลืออนุเคราะห์ จนทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์มากขึ้น

รุ่นพี่และเพื่อนนิสิตสันติศึกษา ทั้งรุ่นที่ ๑-๓ ทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจและคอยติดตาม สอบถามช่วยเหลือมาตลอด เป็นความทรงจำที่ผู้วิจัยมีความประทับใจ และจะนำบทเรียนองค์ความรู้ ที่เล่าเรียนมา ไปสร้างประโยชน์สุขต่อสังคมต่อไป ดังคำที่พวกเราเคยเปล่งปณิธานร่วมกันว่า ข้าพเจ้า ขอตั้งสัจจะอธิษฐานว่า ข้าพเจ้าขอบำเพ็ญสันติบารมี พัฒนาชีวิตให้รู้ตื่นและเบิกบาน ร่วมประสาน มนุษย์และสังคม ให้อุดมด้วยสันติสุข ในทุกกลมหายใจ ตลอดไปเทอญ

ขออุทิศส่วนบุญให้กับหลวงปู่พันธ์ อุณภิเสโส(หนองบัว) ผู้อนุเคราะห์ผู้วิจัยสมัยเป็นเด็ก พระมหาภูหัส ปภากรโ(พรหมรัตน์) อนุเคราะห์สมัยผู้วิจัยสมัยเป็นสามเณรและพระเมื่อเข้ามาจำอยู่วัด เทวราชกุญชร เขตดุสิต กทม. คุณแม่จำปา สมพงษ์ มารดา และนายเกษณะ ถาวร (ไต้ง) พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา มจร รุ่นที่ ๒

จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นายสำราญ สมพงษ์

๑๒/มีนาคม/๒๕๕๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ซ
สารบัญตารางและแผนภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๖.๑ หนังสือ/เอกสารที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย	๑๓
๑.๘ กรอบความคิด	๑๕
๑.๙ ประโยชน์ที่จะได้รับ	๑๕
บทที่ ๒ รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี	๑๖
๒.๑. ความหมายของการสื่อสาร	๑๗
๒.๒. หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี	๒๐
๒.๒.๑. ความหมายคำว่า“สันติภาพ”	๒๐
๒.๒.๒ หลักการวาทจาสุภาษิต	๒๔
๒.๒.๓ รูปแบบการใช้วาทจาสุภาษิต	๒๙
๒.๓ นักคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี	๓๐
๒.๔ วิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีตามทฤษฎีการสื่อสารทั่วไป	๓๑
๒.๕ ประโยชน์และคุณค่าการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี	๓๗
๒.๖ สรุป	๓๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ ปรียบทสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	๔๐
๓.๑ ปรียบทสื่อออนไลน์	๔๐
๓.๑.๑ ความหมายของสื่อออนไลน์	๔๐
๓.๑.๒ ลักษณะสำคัญของสื่อออนไลน์	๔๑
๓.๑.๓ ประเภทของสื่อออนไลน์	๔๑
๓.๑.๔ อุปกรณ์เครื่องมือทางสื่อสังคมออนไลน์	๔๓
๓.๑.๕ ประโยชน์และคุณค่าของสื่อออนไลน์ต่อสังคม	๔๕
๓.๑.๖ แนวปฏิบัติการใช้สื่อออนไลน์ของสื่อมวลชน	๔๘
๓.๑.๗ สรุป	๕๒
๓.๒ ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารเพื่อสันติภาพ	๕๒
๓.๒.๑ ทฤษฎีและหลักการ	๕๒
(๑) สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ	๕๔
(๒) สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นรายงานความจริง	๕๕
(๓) สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นรายงานเสียงจากประชาชนทั่วไป และเหยื่อ	๕๖
(๔) สื่อเพื่อสันติภาพให้น้ำหนักในเรื่องทางออกของความ ขัดแย้ง	๕๗
๓.๒.๒ รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพ	๕๗
๓.๒.๓ ประโยชน์และคุณค่าของการสื่อสารเพื่อสันติภาพต่อสังคม	๕๘
๓.๒.๔ สรุป	๕๙
๓.๓ เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	๖๐
๓.๓.๑ ประวัติและความเป็นมา	๖๐
๓.๓.๒ สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อม	๖๘
๓.๓.๓ อัตลักษณ์หลักการและเป้าหมายและระบบโครงสร้างการบริหารงาน	๖๘
๓.๓.๔ รูปแบบวิธีการและสภาพเนื้อหา	๗๐
๓.๓.๕ ประโยชน์และคุณค่าของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกต่อสังคม	๗๒
๓.๔ สรุป	๗๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	๗๔
๔.๑ หลักการของวาทาสุภาชิต	๗๔
๔.๑.๑ หลักการของวาทาสุภาชิต	๗๔
๔.๑.๒ รูปแบบการวาทาสุภาชิต	๗๖
๔.๒ วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	๗๙
๔.๒.๑ การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ	๗๙
๔.๒.๒ การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง	๘๐
๔.๒.๓ การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน	๑๐๕
๔.๒.๔ การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข	๑๐๖
๔.๒.๕ การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา	๑๐๙
๔.๓ วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	๑๑๔
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๑๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๖
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๒๑
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้	๑๒๑
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป	๑๒๒
บรรณานุกรม	๑๒๓
ภาคผนวก	๑๓๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๒

สารบัญตารางและแผนภาพ

ตาราง	หน้า
ตารางที่ ๒.๑ แสดงการเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีกับทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล”	๓๘
ตารางที่ ๓.๑ แสดงการเปรียบเทียบหลักการสื่อออนไลน์ทั่วไปกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพและเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก	๗๒
ตารางที่ ๔.๑ แสดงการวิเคราะห์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี	๑๑๒
แผนภาพที่ ๑.๑ แสดงกระบวนการในการวิจัย (Research Process)	๑๔
แผนภาพที่ ๑.๒ ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	๑๕
แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกสะท้อนความจริง๔ด้าน	๑๐๔
แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกการสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน	๑๐๖
แผนภาพที่ ๔.๓ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกสะท้อนการสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข	๑๐๘
แผนภาพที่ ๔.๔ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกสะท้อนการสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา	๑๑๒
แผนภาพที่ ๔.๕ โมเดล “๑๔ ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ”	๑๑๔
แผนภาพที่ ๕.๑ โมเดล “๑๔ ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ”	๑๒๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำอธิบายคำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ใช้การอ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยระบุชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ชื่อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๗. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๒๗๖ หน้า ๙๗.

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.ป.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	ปริวาร	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมป็นณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริป็นณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สหายนวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)

ช.ม.	(ไทย.)	=	สุดตันตปิฎก	ชุตททกนิกาย	มหานิทเทศ	(ภาษาไทย)
ช.จ.	(ไทย)	=	สุดตันตปิฎก	ชุตททกนิกาย	จูฬนิตเทศ	(ภาษาไทย)
ช.ป.	(ไทย)	=	สุดตันตปิฎก	ชุตททกนิกาย	ปฏิสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง.	(ไทย)	=	อภิธัมมปิฎก	ธัมมสังคณี	(ภาษาไทย)
---------	-------	---	-------------	------------	-----------

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

วิ.มหา.อ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิงค์	(ภาษาไทย)
ช.ธ.อ.	(ไทย)	=	ชุตททกนิกาย	ธรรมบทอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ช.ชา.อ.	(ไทย)	=	ชุตททกนิกาย	ชาดกอรรถกถา	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๘ นับได้ว่าสังคมและการเมืองไทยแบ่งสีแบ่งฝายอย่างชัดเจน เกิดความขัดแย้งพัฒนาเป็นความรุนแรงส่อที่จะเกิดสงครามการเมืองส่งผลให้มีการยึดอำนาจถึง ๒ ครั้ง อันเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญคือ ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้าง ผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ และค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านข้อมูลข่าวสารนั้นมีส่วนคำสำคัญมากถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความแตกแยก เนื่องจากสังคมไทยยุคปัจจุบันเป็นยุคการสื่อสารเชื่อมโยงติดต่อถึงกันได้เพียงเสี้ยววินาที สามารถเข้าถึงข้อมูลและรับรู้ข่าวสารได้มากขึ้นและหาข้อมูลได้ในหลายช่องทางจากมือถือผ่านโปรแกรมยอดฮิตเช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อีเมล เว็บไซต์ และเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพล ขณะที่สื่อมวลชนเองก็มีการแข่งขันการนำเสนอข่าวและแย่งชิงพื้นที่ข่าวกัน โดยเน้นประเภทข่าวที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของคน เนื้อหาของข่าวจึงมีลักษณะสร้างวาทกรรมที่แผ่รื้อน รุนแรง ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ทำให้สุขภาพจิตอันแปรเปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมและการแสดงออก อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงในสังคมได้ อันเกิดจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ขาดจรรยาบรรณบางคนมีประพฤติกรรมนอกกรอบจนกระทั่งถูกศาลตัดสินจำคุก^๑ เกิดกระแสเรียกร้องให้มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และแสดงความมีจริยธรรม^๒

ส่วนผู้บริโภคข่าวหรือผู้รับสารมีความสามารถไม่ใช่เพียงเป็นผู้รับสารหรือบริโภคข่าวสารเท่านั้น หากแต่ยังมีความสามารถเป็นผู้ส่งสารในระดับมวลชนคือ “สื่อสารมวลชน” หรือเรียกว่า “ผู้สื่อข่าวพลเมือง” ได้ด้วย ดังนั้น จึงทำให้การสื่อสารระดับบุคคลทรงพลังสามารถสร้างเป็นกระแสที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างและถูกนำมาใช้ในการต่อรองหรือเป็นเครื่องมือได้ด้วย เพียงแค่มีมือถือหรืออินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ตโฟน ส่งผลให้พฤติกรรมของคนไทยเปลี่ยนไปเป็นลักษณะ “ตัวกูของกู” คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมน้อยลง ชอบ “รวยลัด” เน้น “งามภายนอก” จึงทำให้เด็กรุ่นใหม่จึงมีความแข็งกระด้างไม่ยอมโอนอ่อนให้ใครง่ายๆ มีอะไรไม่ปรึกษาพ่อแม่แต่จะปรึกษากูเกิลแทน

^๑หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160301/223390.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

^๒วสันต์ ภัยหลิกี้, ผอ.สถาบันต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160301/223412.html> [๑ มี.ค.๒๕๕๙].

จากผลที่ “เอ็นไอโรเชล ไทยแลนด์”^๓ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมผู้บริโภค ได้ทำการวิจัย ๘ ค่านิยมของคนไทยในปี ๒๕๕๘ แสดงให้เห็นว่า สังคมไทยมีลักษณะเป็นนักบริโภคนิยมแบบไร้สติ ชอบง่ายและต้องรวดเร็ว^๔

คำถามจึงมีอยู่ว่า จะทำอย่างไรให้การสื่อสารไม่เป็นสาเหตุหรือเครื่องมือสร้างความขัดแย้งแต่เป็นการสื่อสารเพื่อสันติภาพหรือสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมและการเมือง ซึ่งที่ผ่านมามีแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพ รวมถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งพระพุทธเจ้าให้ความสำคัญกับการสื่อสารหรือการใช้วาจาตั้งแต่เริ่มแรกของการประกาศพระศาสนา นั่นคือหลัก “วาจาสุภาสิต” หรือ “สัมมาวาจา” ซึ่งเป็นองค์ธรรมในมรรคมีองค์ ๘ ประการ เป็นหนึ่งในอุดมการณ์ ๔ ในโอวาทปาฏิโมกข์ รวมถึงนักคิดยุคต่อมาอย่างเช่น “โยฮัน กัลตุง” (Johan Galtung) หรือ “เจค ลินซ์” (Jake Lynch) ที่ได้ทุ่มเทเวลามากกว่า ๔๐ ปีเพื่อการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้สาขาวิชาวารสารศาสตร์เพื่อสันติภาพ (Peace Journalism) รวมทั้งมีประสบการณ์ด้านการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วงการสื่อสารมวลชนไทยก็มีจรรยาบรรณในการประพฤติปฏิบัติก็ไม่วายที่จะตกเป็นเครื่องมือในการนำไปสร้างความขัดแย้ง ดังนั้นจึงควรที่จะมีเครื่องมือใหม่เป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อสันติภาพสร้างสังคมสันติสุข

เว็บไซต์คมชัดลึกเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ของบริษัท เอ็นเอสที นิวส์ จำกัด ภายในเครือเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ปก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๔๔ เป็นหนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอข่าวทั่วไปมีจุดเด่นในการนำเสนอ “ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์” และในปี ๒๕๔๘ ได้รับรางวัล “หนังสือพิมพ์ยอดเยี่ยมประจำปี ๒๐๐๕” ในงานประชุมหนังสือพิมพ์โลก (World Association of Newspapers หรือ WAN) ที่กรุงโซล ประเทศเกาหลี ขณะที่ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะสื่อมวลชนปัจจุบันดำรงตำแหน่งบรรณาธิการเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ได้สัมผัสกับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องได้พบปัญหาการสื่อสารทั้งจากตัวสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ผู้ส่งสารเองและผู้บริโภคข่าวสารหรือผู้รับสาร อีกทั้งได้ทราบว่าการสร้างภูมิรู้เท่าทันสื่อทั้งระดับบุคคล สังคม สถานศึกษา ภาครัฐ ยังไม่มีความชัดเจน ทำให้ประชากรของประเทศก็ดำรงตนอยู่ในกระแสสังคมออนไลน์ที่ร้อนแรงตามยถากรรมและยึดหลักหลักพึ่งตัวเองเป็นดีที่สุด มีแนวทางของการสร้างภูมิรู้เท่าทันสื่อให้กับตัวเองและสมาชิกของครอบครัวตัวเองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการแชร์มั่วๆ

ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็น ๑ ใน ๕ ของสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้นมีความสัมพันธ์กับผู้วิจัยโดยตรง บวกกับสถานการณ์การศึกษาแห่งนี้มีหลักการที่ต้องการให้มีการบูรณาการหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ โดยได้สะท้อนสภาพสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขตามแนวทางพุทธสันติวิธี ดังนั้น หากนำแนวคิดหลักการสื่อสารตามแนวทางพุทธสันติวิธีมาบูรณาการเข้ากับแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารทั่วไปที่วงการสื่อสารมวลชนไทยยึดแนวปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้เสริมแนวคิดการสื่อสารเพื่อสันติภาพก็จะสามารถลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมและการเมืองไทยในปัจจุบันนี้ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อ

^๓เว็บไซต์ไทยรัฐ, “มันมาแล้ว!!“ยุคตัวกูของกู”เต็มรูปแบบ”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/469964> [๑๘ ก.ค. ๒๕๕๘].

^๔สัมภาษณ์ บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณีย์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโสหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” เพื่อเป็นตัวอย่างในการสื่อสารเพื่อสันติภาพ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์กับวงการสื่อสารมวลชนไทยนำไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเพื่อเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีมีหลักการ รูปแบบวิธีการ ประโยชน์และคุณค่าอย่างไร
- ๑.๓.๒ รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีลักษณะอย่างไร ประกอบด้วยหลักการ รูปแบบ วิธีการประโยชน์และคุณค่าอย่างไร
- ๑.๓.๓ เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารระบบสื่อออนไลน์ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกแล้วพบว่าได้ใช้รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธีหรือไม่ และมีประโยชน์และคุณค่าอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎี แนวคิด หลักการ ว่าด้วยการสื่อสารทั้งในเชิงเอกสาร (documentary research) และลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารในสื่อออนไลน์ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

๑.๔.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก(ฉบับภาษาไทย) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) ถึงแนวคิด หลักการ อิทธิพลผลกระทบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี คือ วาจาสุภาสิต รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ อิทธิพลผลกระทบ ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับปรับสื่อออนไลน์ การสื่อสารเพื่อสันติภาพตะวันตกและตะวันออก และเว็บไซต์หนังสือหนังสือพิมพ์คมชัดลึกจากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ นักวิชาการทั่วไป และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นได้นำผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางพุทธสันติวิธี

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยจะใช้ระยะเวลา ๕ เดือน ในการศึกษา โดยเริ่มจากเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

- ๑) พระพรหมบัณฑิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร)
- ๒) นายอิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
- ๓) นายสมหมาย สุภชาติ รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร)
- ๔) นายปิยวัฒน์ คงทรัพย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
- ๕) นายเทพชัย หย่อง กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- ๖) นายบรรยง อินทนา บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก
- ๗) พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ไร่เชิญตะวัน จังหวัดเชียงราย
- ๘) ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ๙) ดร.สิริวิทย์ บ่อจันทิก บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ
- ๑๔) นายประกรณ์ พึ่งเนตร บรรณาธิการข่าวการเมืองและความมั่นคงNOW๒๖
- ๑๕) นางฟองสนาน จามรจันท์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ รูปแบบ หมายถึง วิธีติดต่อส่งข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความเห็น ตลอดจนท่าทีความรู้สึกต่างระหว่างบุคคล เจตคติ ทักษะจากผู้ส่งไปยังผู้รับด้วยการใช้ถ้อยคำ กริยาท่าทาง หรือสัญลักษณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ที่เป็นแบบจำลองในลักษณะแบบหรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่างเป็นแผนผังแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

๑.๕.๒ การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการติดต่อส่งข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความเห็น ตลอดจนท่าทีความรู้สึกต่างระหว่างบุคคล เจตคติ ทักษะจากผู้ส่งไปยังผู้รับด้วยการใช้ถ้อยคำ กริยาท่าทาง หรือสัญลักษณ์ ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน หรือหมายถึงการติดต่อระหว่างมนุษย์ในสังคม โดยจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข่าวสารข้อมูล ความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็น ให้รับรู้เรื่องราวร่วมกันและเกิดการตอบสนองระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

๑.๕.๓ สันติภาพ หมายถึง วิธีการไม่ใช้ความรุนแรง หรือวิธีการปฏิบัติที่ไม่รุนแรงในการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถแบ่งผู้สนับสนุนสันติวิธีออกได้เป็น ๒ พวก คือ ผู้ที่ใช้สันติวิธีเพื่อ

แก้ปัญหาความขัดแย้ง คือต่อต้านการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และผู้ที่ใช้สันติวิธีเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต คือต่อต้านวิถีชีวิตที่รุนแรง

๑.๕.๔ การสื่อสารเพื่อสันติภาพ หมายถึง การติดต่อระหว่างมนุษย์ในสังคม โดยจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอข่าวสารข้อมูล ความรู้ ความรู้สึกลึกซึ้ง ความต้องการตลอดจนความคิดเห็นให้รับรู้เรื่องราวร่วมกันและเกิดการตอบสนองระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งพัฒนาไปสู่ความรุนแรงหรือสงครามในที่สุด

๑.๕.๕ พุทธสันติวิธี หมายถึง แนวคิด หลักการ วิธีการ หรือข้อปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระพุทธรเจ้าหรือเหล่าสาวกของพระองค์ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการสื่อสารเพื่อสร้างสันติสุข โดยไม่ใช้ความรุนแรงหรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงหลักวาจาสุภาษิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๕.๖ สื่อออนไลน์ หมายถึง การสื่อสารรูปแบบใหม่บนโลกอินเทอร์เน็ต

๑.๕.๗ เว็บไซต์คมชัดลึก หมายถึง สื่อออนไลน์ที่เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ภายใต้บริษัท เอ็นเอสที นิวส์ จำกัด ในเครือเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” มีเอกสารและงานวิจัยที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ หนังสือ/เอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๑) **อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์** ได้เสนอทฤษฎีการสื่อสารในหนังสือเรื่อง “สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม” ความโดยสรุปว่า การสื่อสารของมนุษย์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ข่าวสารข้อมูล ความรู้ ภูมิปัญญา ค่านิยมความเชื่อ ซึ่งการสื่อสารสามารถแบ่งออกได้หลายระดับตามขนาดของคู่สื่อสาร ได้แก่ ๑) ระดับบุคคล คือ ระหว่างคนสองคน หรือเรียกว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) ๒) ระดับกลุ่มบุคคล คือการสื่อสารระหว่างกลุ่ม (group communication) ๓) ระดับองค์กร คือ การสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่อยู่รวมกันและทำงานในลักษณะที่เป็นองค์กร (organization communication) ในรูปแบบต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ บริษัท ห้างร้าน หรือมูลนิธิ ๔) ระดับมวลชน หรือเรียกว่า การสื่อสารมวลชน (mass communication)^๕

(๒) **ณรงค์ สมพงษ์** ได้ระบุถึงความสำคัญของการสื่อสารมวลชนในหนังสือ “สื่อมวลชนเพื่องานส่งเสริม” ความโดยสรุปว่า การสื่อสารมวลชนในปัจจุบันมีบทบาทต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างมาก เป็นเสมือนเส้นใยเชื่อมโยงผู้คนที่อยู่ในโลกใบนี้ให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และยัง

^๕อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒ ฉบับปรับปรุง, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๔-๗.

เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก การนำความรู้ทางการสื่อสารมวลชนมาใช้กับงานในสาขาต่างๆ มีความจำเป็นไม่ยิ่งย่อนไปกว่าการใช้ความรู้ในสาขานั้นๆ^๖

(๓) **บุญเลิศ คชายุทธเดช (ช่างใหญ่)** ได้ระบุถึงบทบาทของสื่อสารมวลชนช่วงวิกฤตการณ์ทางสังคมและการเมือง ในหนังสือ “สงครามสื่อสงครามกลางเมือง” ความโดยสรุปว่า ตลอดเวลาสามถึงสี่ปีที่ผ่านมา(๒๕๕๑-๒๕๕๔) สื่อได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวิกฤตการณ์ของประเทศโดยตรง เกิดปรากฏการณ์ “สื่อเลือกข้าง” ด้วยการกระโดดลงไปแสดงบทบาททางการเมืองเสียเอง ขณะเดียวกันสื่อทั้งหลายทั้งปวงก็กล่าวหาใส่ร้ายป้ายสีโจมตีกันเองเปิดศึก “สงครามสื่อ” ไปพร้อมๆ กับ “สงครามกลางเมือง” สื่อบางสำนักก็เปิดศึกกันเองโดยไม่เกรงกลัวใคร เพราะถือว่าตนเองถูกต้องฝ่ายเดียว ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งแตกแยก ภายในสื่อด้วยกันอย่างชนิดที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน การทำสงครามในระหว่างพวกเดียวกันของสื่อเกิดขึ้นพร้อมๆกับสงครามกลางเมือง ซึ่งหลายคนบอกว่าสื่อมีส่วนร่วมก่ออาชญากรรมครั้งนี้ด้วย! นี่คือนักหนังสือที่สื่อวิพากษ์สื่อชนิดที่สื่อด้วยกันก็ยากจะปฏิเสธ^๗

(๔) **เสถียร เขยประดับ** ได้ระบุถึงอิทธิพลของสื่อสารมวลชน ในหนังสือ “การสื่อสารการเมืองและประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว” ความโดยสรุปว่า ความรวดเร็วและกว้างไกลที่ข่าวสารได้รับการเผยแพร่ที่นักการเมืองไม่สามารถป้องกันไม่ให้ประชาชนบริโภคและพูดคุยเกี่ยวกับการสื่อสารนั้นได้ ทำให้เกิดความหวังสำหรับการพัฒนาของประชาธิปไตยในอนาคตมากขึ้น และเมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ๆก้าวหน้ามากขึ้น ผู้นำที่ประชาชนเลือกเข้ามาก็จะถูกตรวจสอบตามวิถีทางประชาธิปไตยไปผ่านสื่อมวลชนซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่ดี^๘

(๕) **คนอง วังฝายแก้ว** ได้ระบุถึงพุทธวิธีการสื่อสารยุคไอที ในหนังสือ “พุทธวิธีการสื่อสาร คือ การสื่อสารตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคไอที” ความโดยสรุปว่า การสื่อสารของผู้คนในโลกใบนี้ เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน คือ การรับข่าวสาร เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันใจ และทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ และจาก Web Site ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามก็ขอให้การรับข่าวสารหรือบริโภคข่าวต่าง ๆ จงเป็นไปด้วยการใช้วิจารณญาณ ควรใช้ตรรกะในการพิจารณาแต่ละเรื่อง ในส่วนของผู้นำเสนอข่าวสาร ต่อสาธารณะชนหรือในนามสื่อสารมวลชนนั้น จะต้องมีการตรวจสอบของวิชาชีพเป็นหลักสำคัญในการนำเสนอข่าวแต่ละครั้ง พระพุทธเจ้าได้สอนเรื่องการพูดไว้ในหลักสัมมาวาจาหรือเจรจาชอบซึ่งเป็นศีลพื้นฐานสำหรับสื่อสารมวลชนและบุคคลทั่วไปซึ่งให้ปฏิบัติตามองค์ประกอบ ๔ ประการ^๙

(๖) **กุนดา ดิกชิต** ได้ระบุถึงบทบาทสื่อสารมวลชนในโลกปัจจุบัน ในหนังสือ “โลกในอุ้งมือสื่อ” ความโดยสรุปว่า อินเทอร์เน็ตได้ปรับเปลี่ยนโฉมการรายงานข่าว เปลี่ยนวิธีการค้นหาสิ่งที่

^๖ณรงค์ สมพงษ์,รศ.ดร., สื่อมวลชนเพื่องานส่งเสริม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), คำนว.

^๗บุญเลิศ คชายุทธเดช (ช่างใหญ่), สงครามสื่อสงครามกลางเมือง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาวจำกัด, ๒๕๕๕), ปกหลัง.

^๘เสถียร เขยประดับ,รศ.ดร., การสื่อสาร การเมืองและประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๐.

^๙คนอง วังฝายแก้ว, พุทธวิธีการสื่อสาร คือ การสื่อสารตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคไอที, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.gotoknow.org/posts/494312> [๑๙ ก.ค.๒๕๕๕].

กำลังเกิดขึ้นรอบตัวเรา ทว่า ข้อมูลข่าวสารที่ท่วมทับมากเกินไปกลับทำให้เวลาที่จะสนใจข่าวหดสั้นลง เนื้อหาของการรายงานข่าว ทั้งระดับโลกและระดับประเทศยังคง ให้ความสำคัญกับข่าวของบรรดา เศรษฐีและผู้มีอิทธิพลเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ยังได้ระบุในบทนำว่า อินเทอร์เน็ตแม้จะมีพื้นที่ให้เนื้อหาที่หลากหลายก็จริง แต่เรื่องราวที่มีความหมายกลับหลงอยู่ในทะเลของข้อมูลข่าว และระบุว่า นักข่าวทุกคนต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณและกรอบศีลธรรมเสมือนเป็นหลักนำทาง สิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าของสื่อที่เป็นสากล และเป็นกฎพื้นฐานที่ถือเป็นประเด็นสำคัญ ๑.ความจริง(Facte) ๒.ความเป็นธรรม (Fairness) ๓.ความรับผิดชอบ(Responsibility) ๔.ความซื่อสัตย์(Personal honesty) ๕.วิสัยทัศน์ (Vision thing) ๖.อิสระ (Independence) ๗.จิตสำนึก (Conscience)^{๑๐}

(๗) **ทัศนีย์ บุญนาค** ได้ระบุถึงบทบาทสื่อสารมวลชนที่ดี ในหนังสือ “กระจกส่องสื่อ ทัศนีย์ บุญนาค มุมมอง ๑๘๐” ความโดยสรุปว่า ...สื่อที่ดีควรเป็นอย่างไร การปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพมีประสิทธิภาพและมีศีลธรรมจรรยาบรรณนั้นต้องทำอะไร นั้นเป็นการค้นคว้าและไขว่คว้า “อุดมคติ” ในแนวทางของแกนค่านิยมอันสูงส่งและทรงเกียรติทางวิชาชีพซึ่งเป็นความทะเยอทะยานทางจิตสำนึกของสื่อมวลชน...^{๑๑}

(๘) **ธนาชัย อธิพัฒน์วงศ์** อดีตประธานกรรมการบริษัทเนชั่น มัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด (มหาชน) ได้ระบุถึงการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนเครือเนชั่น ในหนังสือ “๓ ทศวรรษ NATION จากคลื่นหมึกสู่ดิจิทัล” ความโดยสรุปว่า แนวทางและนโยบายทั้งปวงของเครือเนชั่นย่อมยึดมั่นอยู่กับผลประโยชน์ของชาติและประชาชนและชาวเนชั่นทุกคนล้วนมีปณิธานที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำทางด้านสื่อที่ดี ที่มีคุณภาพ และมีจรรยาบรรณอย่างไม่เสื่อมคลาย ภายใต้ปณิธานร่วมกันที่ว่า “เราเป็นเพียงผู้อาสา ท่านเป็นผู้ตัดสินใจ”^{๑๒}

(๙) **กาญจนา แก้วเทพ** ได้ระบุถึงลักษณะของการสื่อสารเพื่อสันติภาพ ในหนังสือ “สื่อในสันติภาพ:สันติภาพในสื่อ” ความโดยสรุปว่า การที่จะได้มีซึ่งสังคมที่อุดมด้วยสันติธรรมนั้น เรามิได้เริ่มต้นจากความว่างเปล่า หากแต่สังคมที่พึงปรารถนานี้จะต้องก่อตัวมาจากสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ความเกลียดชัง และอำนาจงู งานใช้การสื่อสารเพื่อสันติภาพนี้จึงมิใช่ภารกิจที่จะดำเนินได้โดยง่ายนัก หากทว่าจะต้องอาศัยความอดทน ความอดกลั้น การอุทิศตน การมีวินัยในตน และการเคารพในชีวิตของเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกอย่างแท้จริงของผู้ที่ใฝ่สันติภาพทุกรูปทุกนาม^{๑๓}

(๑๐) **พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญยากร)** ได้ระบุถึงพุทธวิธีในการสร้างสันติภาพแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในหนังสือ “พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง” ความโดยสรุปว่า สันติวิธี เป็นหลักการและเครื่องมือที่มนุษยชาติได้นำมา

^{๑๐} กุนดา ดิกชิต, dateline earth : โลกในอุ้งมือสื่อ, แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์,พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โอพีเอส เอเชีย-แปซิฟิก เซ็นเตอร์ฟาวน์เดชัน ینگ,๒๕๕๗), หน้า ๒๘๐-๒๘๑.

^{๑๑} ทัศนีย์ บุญนาค, กระจกส่องสื่อ ทัศนีย์ บุญนาค มุมมอง ๑๘๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเนชั่น บุคส์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด, ๒๕๕๖), ปกหลัง.

^{๑๒} ทรายละเอียดใน ธนวัฒน์ ทรัพย์ไพบุลย์และจักรกฤษ เพิ่มพูล, บรรณาธิการ, ๓ ทศวรรษ NATION จากคลื่นหมึกสู่ดิจิทัล, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เนชั่น, ๒๕๕๔), หน้า ๔๐๖.

^{๑๓} กาญจนา แก้วเทพ, สื่อในสันติภาพ:สันติภาพในสื่อ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิคตอรี เพาเวอร์พอยท์ จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๔๔.

ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ความขัดแย้งจากความขัดแย้งอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ ข้อมูลความสัมพันธ์ ค่านิยม โครงสร้างไม่สมนัยกันโดยนำเสนอทางเลือกเป็นทางเลือกในการจัดการความขัดแย้ง โดยนำเครื่องมือจัดการความขัดแย้งทางโลกตะวันออกและตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำหลักการในพระพุทธศาสนา มาบูรณาการกับองค์ความรู้ เพื่อให้ได้แง่มุมของความขัดแย้ง สันติวิธี และสันติภาพรอบด้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดพื้นที่ที่สามารถเลือกใช้เครื่องมือเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำหลักการ มัชฌิมวิธียุติธรรมที่สอดคล้องกับความชอบธรรมหรือธรรมะ ในพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นจุดเด่น^{๑๔}

(๑๑) พระนพกร ทรัพย์ราชันย์ ได้ระบุถึงตัวอย่างตัวอย่างของสื่อสารอย่างสันติ ในบทความเรื่อง “ประสบการณ์การนำ “สื่อสารอย่างสันติ” ประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตพระสงฆ์” ความโดยสรุปว่า ประสบการณ์หลังการอบรม ได้นำวิธีสื่อสารอย่างสันติไปใช้ในด้านต่างๆ ทศศนคติของพุทธในการมองสังคม เป็นการมองแบบ ปฏิจจภาวะ คือภาวะของการอิงอาศัยกันให้เกิดเรื่องราวขึ้น โดยไม่ได้มองว่าความทุกข์เกิดขึ้นเพราะตัวผู้สื่อสาร และเกิดขึ้นเพราะตัวผู้รับสารโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่มองถึงความซับซ้อนที่เป็นปฏิจจภาวะ เป็นปัจจัยร่วมให้ความทุกข์เกิดขึ้นมา ดังนั้นเมื่อกล่าวเทียบว่าความทุกข์เสมือนความผิดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในสังคม ดังนี้ทางพุทธจึงมีทศศนคติที่ไม่ได้มองว่าฝ่ายใดผิด ฝ่ายใดถูกต้องเสมอไป แต่มองถึงปฏิจจภาวะ คือการอิงอาศัยเป็นปัจจัยให้เกิดเรื่องราว^{๑๕}

(๑๒) พระพรหมคุณาภรณ์(ป.ปยุตโต) ได้ระบุถึงองค์ธรรมที่มีส่วนส่งเสริมการสื่อสารเพื่อสันติภาพ ในหนังสือ “นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก” ความโดยสรุปว่า ธรรมหรือสังฆธรรมที่เป็นหลักอ้างอิงเพื่อยุติความขัดแย้งวิวาทในพระพุทธศาสนา คือโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ หมายถึงธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ คือเกื้อกูลแต่การตรัสรู้ ธรรมที่เกื้อหนุนแก่อริยมรรค^{๑๖}

(๑๓) กิตติ กันภัย ได้ระบุถึงการสื่อสารเชิงพุทธมีลักษณะเป็นปรัชญานิเทศศาสตร์ ในหนังสือ “นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก” ความโดยสรุปว่า การวิจัยเรื่อง “นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก” เนื้อหาที่พบจัดได้ว่าเป็นทั้งปรัชญาบริสุทธิ์และปรัชญาประยุกต์ซึ่งอธิบายเรื่องการสื่อสารของมนุษย์ในบริบทต่างๆ ตามโจทย์หรือคำถามหลักของปรัชญา เนื้อหาเหล่านี้คือความรู้เกี่ยวกับปรัชญานิเทศศาสตร์^{๑๗} จึงได้เสนอแนะว่า สื่อมวลชนทุกแขนงควรให้ความสำคัญศึกษาและนำความรู้จากการวิจัยชิ้นนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาจริยธรรมการสื่อสารของตน เช่น การนำ

^{๑๔} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), พระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), ปรกหลัง.

^{๑๕} พระนพกร ทรัพย์ราชันย์, วัดอโศก(สวนพุทธธรรม) เชียงใหม่, ประสบการณ์การนำ “สื่อสารอย่างสันติ” ประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตพระสงฆ์, บทความ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.semsikkha.org/sem/index.php/share/281-communication-training-buddhist-vision> ระบุวณการฝึกอบรมตามหลักปฏิจจสมุปบาท [๑๙ก.ค.๒๕๕๘].

^{๑๖} กิตติ กันภัย,ดร., นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๖๔.

^{๑๗} กิตติ กันภัย,ดร., นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก, หน้า ๒๖๖.

เรื่องวีกรรมและสัมมาวาจาไปใช้อบรมบุคลากรสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เป็นต้น^{๑๘}

จากการทบทวนหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า ได้กล่าวถึงการสื่อสารในฐานะที่เป็นสาเหตุหรือเครื่องมือในการสร้างสันติภาพและสร้างความขัดแย้งพัฒนาไปสู่ความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาเหตุหรือเครื่องมือในการสร้างความขัดแย้งนั้นสืบเนื่องมาจากจากผู้ส่งสารขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลให้มีการปฏิรูปขึ้น และได้กล่าวถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เข้ามาส่วนช่วยการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อเพื่อสร้างสันติภาพและลดปัญหาความขัดแย้ง แต่ยังไม่หนังสือหรือเอกสารใดที่กล่าวการสื่อสารในรูปแบบในสื่อออนไลน์โดยใช้หลักพุทธสันติวิธีมาเป็นกรอบศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารในสื่อออนไลน์ตามหลักพุทธสันติวิธี เพื่อเป็นแนวทางในการสื่อสารเพื่อสันติภาพต่อไป

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๑) **ทัศนีย์ เจนวิถีสุข** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลง” พบว่า การสื่อสารที่มีผลมากในการส่งผลกระทบต่อจนถึงสังคมหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุนหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม คือการสื่อสารมวลชน ส่วนการสื่อสารกับตนเองและการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมเป็นการสื่อสารที่มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสังคมเป็นสำคัญ ทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคมในลักษณะการร่วมกันเป็นสังคมโดยรวม^{๑๙}

(๒) **ดิษยา กังแฮ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อออนไลน์กับการปรับตัวของนิตยสารไทย” พบว่า องค์กรมีการกำหนดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับเว็บไซต์มีแผนกที่มีหน้าที่รับผิดชอบเว็บไซต์โดยเฉพาะมีจุดมุ่งหมายในการเปิดเว็บไซต์เพื่อเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์นิตยสาร เป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลขององค์กร เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มผู้อ่าน, เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลและเป็นช่องทางการสร้างรายได้แก่องค์กร ซึ่งอยู่ในรูปของการจัดทำอีเมลกาซิ่นและการขายพื้นที่โฆษณา การเปิดเว็บไซต์จึงเป็นการใช้สื่อใหม่มาเสริมกับสื่อดั้งเดิมที่องค์กรมีอยู่ เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันองค์กร^{๒๐}

(๓) **อรุณ นฤมิตรเลิศ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” พบว่า การวางแผนการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการวิเคราะห์จุดแข็งในด้านภูมิหลัก ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน วิเคราะห์จุดอ่อนในด้านเงินทุน และนโยบาย วิเคราะห์อุปสรรคในด้านการใช้อำนาจรัฐและสภาพทางเศรษฐกิจ และวิเคราะห์โอกาสในการได้อยู่ในฝ่ายบริหารการเข้าร่วมงานประจำปีหรือประเพณีนิยม

^{๑๘} กิตติ กัญภัย, ดร., **นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๒๙๐.

^{๑๙} ทัศนีย์ เจนวิถีสุข, “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลง”, **วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๒๐} ดิษยา กังแฮ, “การใช้สื่อออนไลน์กับการปรับตัวของนิตยสารไทย”, **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

และการได้รับข่าวสารจากคนใกล้ชิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประชาชนสามารถจดจำได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นอย่างไร^{๒๑}

(๔) เทพิน สัยวิจิตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสะท้อนความรุนแรงผ่านภาพข่าวการชุมนุมทางการเมืองกรณีเหตุการณ์ ความรุนแรงในเขตเมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร (๑๑ถึง๑๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒)” พบว่า เนื้อหาที่ปรากฏในภาพข่าวแม้จะแสดงออกถึงความไร้ระเบียบแต่ก็สะท้อนถึงการต่อต้านโดยสันติวิธีโดยมีวิธีการสื่อความหมายด้วยการวางเทียบเคียง การใช้สัญลักษณ์ ภาพ การสร้างคู่ตรงข้าม ในส่วนของหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกภาพข่าวการชุมนุมทางการเมืองของนิตยสารพิมพ์ไทยมี ๙ หลักเกณฑ์ ดังนี้ ๑) ความสามารถของภาพในการสะท้อนเหตุการณ์ได้ชัดเจน ๒) ความสดและทันต่อเหตุการณ์ ๓) ภาพที่สะท้อนความขัดแย้งของเหตุการณ์ ๔) ความเด่นของบุคคลสำคัญในข่าว ๕) ภาพข่าวต้องแสดงจังหวะของเหตุการณ์ ๖) ความเป็นกลางของภาพ ๗) ความคมชัดของภาพ ๘) องค์ประกอบของภาพ ๙) อารมณ์ของภาพ^{๒๒}

(๕) นวพร ปัญญากรสกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการสื่อสารกับการสร้างความสามัคคีในพระพุทธศาสนา” พบว่า การสื่อสารเพื่อสร้างความสามัคคีทั้งกระบวนการของการสื่อสาร ตั้งแต่ผู้ส่งสาร สื่อ และผู้รับสาร ควรยึดหลักพุทธวิธีในการสื่อสารเพื่อสร้างความสามัคคี ยึดหลักธรรมในการสื่อสารเพื่อสร้างความสามัคคี กล่าวคือสื่อควรทำหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะ เสนอข่าวข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนความจริง ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของธุรกิจ การเมือง และราชการ สื่อควรเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ รับทราบข้อมูลต่างๆ อย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นกลไก เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการสร้างความสามัคคีให้สังคมชุมชนต่อไป^{๒๓}

(๖) พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยกร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้างจ.เชียงใหม่” พบว่า ความขัดแย้งในลุ่มน้ำแม่ตาช้างนั้นเป็นความขัดแย้งที่เกี่ยวกับการแย่งชิงทรัพยากรน้ำ การจัดการความขัดแย้งด้วยการเจรจาเองการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางและสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนในลุ่มน้ำจนทำให้การแย่งชิงน้ำดำเนินไปสู่การแบ่งปัน และการยึดมั่นในความเป็นอัตลักษณ์ไปสู่การสลายและทำลายความเป็นอัตลักษณ์ ส่วนการบูรณาการรูปแบบการจัดการความขัดแย้งมิติต่างๆและจากสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ประชาชนในลุ่มน้ำเห็นว่า “ธัมมิกัมขณิวิธึ” ข้อปฏิบัติหรือชุดวิธีที่

^{๒๑}อรุณ นฤมิตเลิศ, “กระบวนการสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

^{๒๒}เทพิน สัยวิจิตร, “การสะท้อนความรุนแรงผ่านภาพข่าวการชุมนุมทางการเมืองกรณีเหตุการณ์ ความรุนแรงในเขตเมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร (๑๑ถึง๑๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒)”, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

^{๒๓}นวพร ปัญญากรสกุล, “ศึกษาการสื่อสารกับการสร้างความสามัคคีในพระพุทธศาสนา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

เกี่ยวกับการแก้ไขความขัดแย้ง และวิธีการเสริมและป้องกันความขัดแย้งเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าจะก่อให้เกิดสันติสุขอย่างยั่งยืนในลุ่มน้ำ^{๒๔}

(๗) **พระศรีคัมภีร์ญาณ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา” พบว่า ในยุคต้นที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดสัตว์โลก พระพุทธองค์ยังไม่ได้บัญญัติศีลสิกขาบทเป็นข้อ ๆ แยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากเหมือนกับที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พระธรรมเทศนาของพระพุทธองค์จึงมีสาระทั้งที่เป็นศีลและธรรมรวมอยู่ด้วยกันดังเช่นเนื้อหาของโอวาทปาติโมกข์ ซึ่งโอวาทปาติโมกข์นี้เองจะเป็นหลักการสำคัญของการสื่อสารเชิงพุทธและเป็นกรอบขอรับการตัดสินความดีความชั่ว^{๒๕}

(๘) **พระมหากฤษณะ ตรุโณ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนากับการสร้างสันติภาพโลก” พบว่า พระพุทธศาสนาเป็นความหวังสุดท้ายที่จะนำพาวิถีอารยธรรมไปสู่การพัฒนาสันติภาพ โดยเริ่มที่การพัฒนาบุคคล ให้อยู่กับด้วยหลักเว้นจากการเบียดเบียนกันด้วยกายวาจา มีท่าทีปรารถนาดีต่อกัน ด้วยเมตตาริฉิตมิตรภาพ มีความมุ่งมั่นแก้ปัญหา และมีปัญญาใคร่ครวญไตร่ตรองให้รอบด้านในการที่จะทำการทั้งหลาย โดยตระหนักว่าไม่ทำลายตน สังคม และสภาพแวดล้อม^{๒๖}

(๙) **พระมหานครินทร์ แก้วโชติรุ่ง** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สันติภาพตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ : ความหมายและการประยุกต์ใช้ในโลกปัจจุบัน” พบว่า ท่านพุทธทาสภิกขุสอนเรื่องสันติภาพโดยมีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ ได้แก่ ๑) เพื่อการตระหนักถึงความสำคัญของสันติภาพ ๒) เพื่อความร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์สันติภาพ และ ๓) เพื่อการส่งเสริมศีลธรรม แนวทางการส่งเสริมสันติภาพในแนวคิดของท่านนั้นสามารถทำได้สองแนวทาง คือ แนวทางส่งเสริมสันติภาพของปัจเจกบุคคล และแนวทางส่งเสริมสันติภาพของสังคม หนึ่งสามารถนำแนวคิดเรื่องสันติภาพของท่านไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาบุคคลและปัญหาสังคมไทยในโลกปัจจุบันได้ทุกด้าน^{๒๗}

(๑๐) **พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ” พบว่า วาจาที่ดีสามารถสร้างสิ่งดีงามให้เกิดขึ้นต่อมนุษยชาติ แต่ในทางตรงกันข้าม วาจาก็

^{๒๔} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นิตฺยนิพนธ์), “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้างจ.เชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^{๒๕} พระศรีคัมภีร์ญาณ, “การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา” (๒๕๕๖), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1565&article_group_id=147 [๑๘ ก.ค. ๒๕๕๘].

^{๒๖} พระมหากฤษณะ ตรุโณ,ดร., “พระพุทธศาสนากับการสร้างสันติภาพโลก”(๒๕๕๑), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=722&articlegroup_id=156 [๑๙ ก.ค. ๒๕๕๘].

^{๒๗} พระมหานครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, “สันติภาพตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ : ความหมายและการประยุกต์ใช้ในโลกปัจจุบัน”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

สามารถนำมาสู่ความขัดแย้งได้ ถ้าผู้นำไม่ระมัดระวังการใช้วาจา จนเกิดความขัดแย้งกันจนมาสู่การก่อสงครามกันได้^{๒๘}

(๑๑) ธนัชกร กิริติเสถียร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้วาจาเพื่อการสร้างสรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่า พระพุทธศาสนาเถรวาทยึดหลักนวัคส์ตฤศาสน์ในการใช้วาจา และการบรรลุเป้าหมายของการใช้วาจาขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ภาษา การเลือกคน การเลือกแคว้น การใช้ภาษาพูด และการใช้ภาษากาย ส่วนประเด็นการใช้วาจาเพื่อการสร้างสรรค์พบว่า พุทธพจน์ของพระผู้มีพระภาคล้วนถือเป็นวาจาสุภาษิตได้ทั้งสิ้น โดยที่พุทธบริษัทก็ได้อาศัยวาจาสุภาษิตในการดำเนินชีวิต ทั้งผู้ออกบวชและผู้ครองเรือน เป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิบัติตามพุทธพจน์ของฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง คือ ฝ่ายบรรพชิตมักปฏิบัติตนในระดับโลกุตระ ขณะที่คฤหัสถ์ทั่วไปมักค่อนข้างไปทางระดับโลกียะ^{๒๙}

(๑๒) สุนันทา เอ้าเจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เครื่องมือสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในระบบสาธารณสุขของไทยศิครณีเจ้าหน้าที่: กับผู้รับบริการชาวต่างชาติ โรงพยาบาลสามพรานจังหวัดนครปฐม” พบว่า ปัญหาในการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้รับบริการชาวพม่า ในงานห้องคลอดคือ ผู้รับบริการไม่สามารถสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เป็นภาษาไทยได้ จึงมีผลต่อการสื่อสารในขั้นตอนต่างๆ สามารถแก้ไขได้ด้วยชุดเครื่องมือสื่อสารที่สร้างขึ้น^{๓๐}

(๑๓) พระครูนิรมัจฉาโพธิ (โพธิ์ศรี จันทสโร) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน” พบว่า ผู้ปกครองที่ดีต้องมีคุณธรรม ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อยู่ใต้ปกครอง รู้จักพูด มีวาจาสัตย์รู้จักทำความสงบใจ ไม่หลงใหลในอำนาจปกครองโดยอาศัยหลักธรรมมีจักกวัตติธรรมเป็นต้น^{๓๑}

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยภาพรวมของการสื่อสาร ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยที่ว่าด้วยการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์โดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามหลักพุทธสันติวิธี เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้การสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์ต่อไป

^{๒๘} พระสมชาย ปโยโค, “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้นำ”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

^{๒๙} ธนัชกร กิริติเสถียร, “ศึกษาการใช้วาจาเพื่อการสร้างสรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^{๓๐} สุนันทา เอ้าเจริญ, “เครื่องมือสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในระบบสาธารณสุขของไทยศิครณีเจ้าหน้าที่ : กับผู้รับบริการชาวต่างชาติ โรงพยาบาลสามพรานจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^{๓๑} พระครูนิรมัจฉาโพธิ (โพธิ์ศรี จันทสโร), “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก(ฉบับภาษาไทย) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) ถึงแนวคิด หลักการ รูปแบบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี คือ วาจาสุภาสิต รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง ต่อจากนั้นได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด หลักการ รูปแบบ ประโยชน์ และคุณค่า เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ การสื่อสารเพื่อสันติภาพตะวันตก และเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกจากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ นักวิชาการทั่วไป และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นได้นำผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางพุทธสันติวิธี โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก(ฉบับภาษาไทย) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงแนวคิด หลักการ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี คือ วาจาสุภาสิต รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง

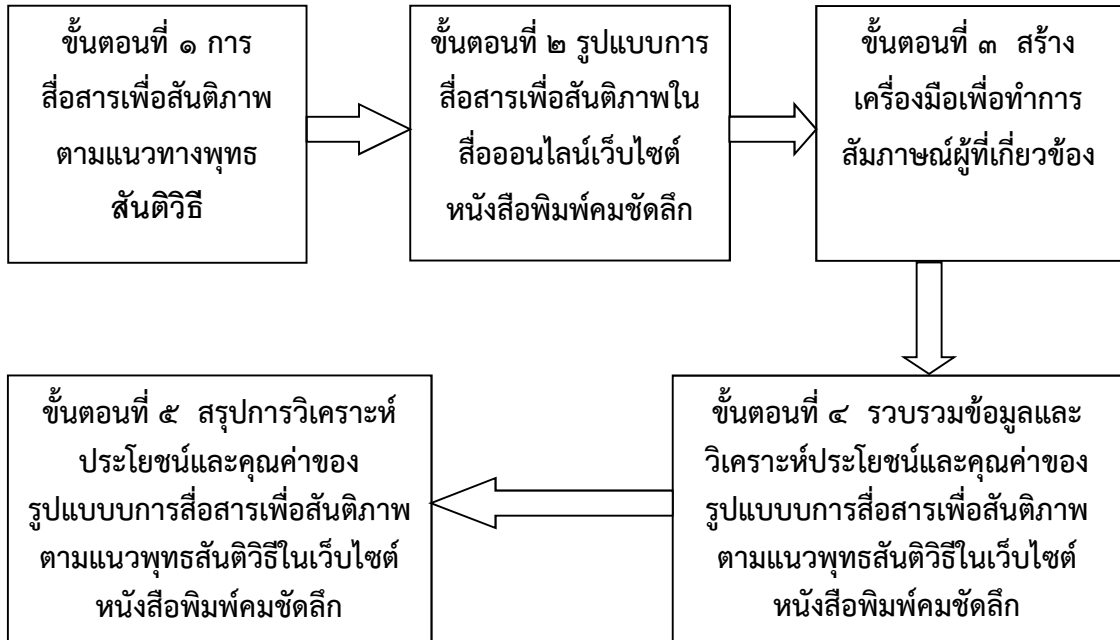
ขั้นตอนที่ ๒ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับปริบทสื่อออนไลน์ การสื่อสารเพื่อสันติภาพ และเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกจากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ นักวิชาการทั่วไป และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๓ ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือ เพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-interview) ผู้บริหารองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๔ ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลที่เกิดจากการรวบรวมเอกสาร และการสัมภาษณ์ทั้งหมด เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ ๕ ผู้วิจัยจะสรุปรูปแบบการทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

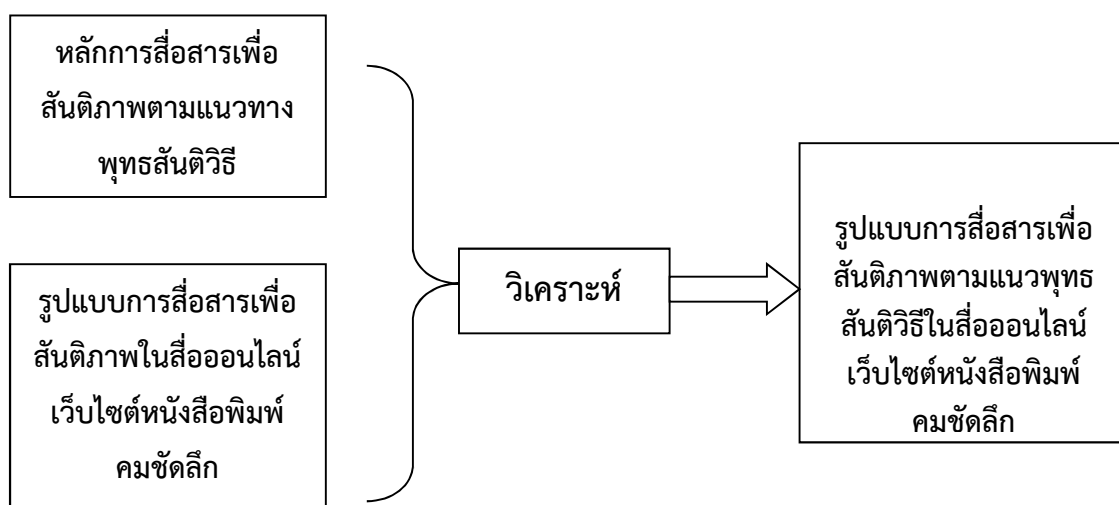
โดยทั้งหมดมีขั้นตอนดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๑.๑ แสดงกระบวนการในการวิจัย (Research Process)

๑.๘ กรอบความคิด

ในการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ผู้วิจัยได้วางกรอบการศึกษาโดยจะทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี และศึกษาการสื่อสารระบบสื่อออนไลน์ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก พร้อมทั้งวิเคราะห์การสื่อสารระบบสื่อออนไลน์ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเพื่อสันติภาพตามหลักพุทธสันติวิธี โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพ ๑.๒ ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

๑.๙ ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑.๙.๑ เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

๑.๙.๒ เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

๑.๙.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เพื่อเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม

บทที่ ๒

รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

การสื่อสารเป็นสิ่งที่มนุษย์กระทำอยู่ตลอดเวลาในชีวิตประจำวันมีความสำคัญเกี่ยวไปถึงบุคคล มีพัฒนาการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งด้านบวกและลบ การสื่อสารนั้นมีประวัติศาสตร์มายาวนาน และเป็นกิจกรรมที่สำคัญของมนุษย์นับเป็นปัจจัยที่ ๕ นอกเหนือจาก อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค^๑ อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารโดยทั่วไปในปัจจุบันนั้น โดยมากเป็นการศึกษาที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดมุมมองทางตะวันตก ซึ่งให้ความสำคัญและสนใจศึกษาในเชิงวิชาการอย่างจริงจังจนก่อให้เกิดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ คือ ประมาณตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ หรือหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เรื่อยมา โดยได้ศึกษาและตั้งเป็นทฤษฎีการสื่อสาร เพื่ออธิบายการสื่อสารในแง่มุมต่างๆ ทั้งในด้านความหมาย องค์ประกอบ กระบวนการ หลักการ วิธีการ บทบาทหน้าที่ อิทธิพล การใช้ การควบคุม ตลอดจนปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารทั้งสภาพปัญหาและแนวโน้มในอนาคต รวมไปถึงการอธิบายแนวคิดของศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารด้วย^๒ และได้มีอิทธิพลต่อวงการศึกษาในประเทศไทย โดยกำหนดชื่อว่า “นิเทศศาสตร์” หรือ “วารสารศาสตร์” ขณะเดียวกันการสื่อสารในพระพุทธศาสนาเถรวาทแม้จะไม่ได้รับการยอมรับในวงการนิเทศศาสตร์ว่ามีทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร แต่ก็มีหลักการเกี่ยวกับคำว่า “วาจา” ที่ได้บรรจุไว้เป็นจำนวนมากในพระไตรปิฎก เริ่มตั้งแต่การประกาศพระพุทธศาสนาครั้งแรกหลังจากตรัสรู้และในโอวาทปาฏิโมกข์ซึ่งเป็นหลักการเริ่มต้นตั้งแต่การประกาศพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ดังนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเกี่ยวกับคำว่า “วาจา” ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เกี่ยวข้องในพระไตรปิฎก คัมภีร์ และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นแนวทางการวิจัยเริ่มตั้งแต่ ความหมาย ลักษณะ ประเภท รูปแบบ วิธีการ จรรยาบรรณ ประโยชน์ คุณค่า อิทธิพลและผลกระทบต่อสังคม ตามหลักการในพระพุทธศาสนาเถรวาทในที่นี้คือ “หลักวาจาสุภาษิต” และนำแนวคิดและทฤษฎีตะวันตกที่เกี่ยวกับการสื่อสารมาบูรณาการโดยเฉพาะการสื่อสารเพื่อสันติภาพ โดยมีรายละเอียดเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑. ความหมายของการสื่อสาร

๒. หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

^๑ปรมะ สตะเวทิน, รศ.ดร., การสื่อสารมวลชนกระบวนการและทฤษฎี, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๑), หน้า ๑.

^๒มณฑล ไบบัว, หลักและทฤษฎีการสื่อสาร, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑.

๓. นักคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี
๔. วิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีตามทฤษฎีการสื่อสารทั่วไป

๒.๑. ความหมายของการสื่อสาร

คำว่า “การสื่อสาร” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Communication” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Communis” หมายถึง “Common” หรือ “Commonness” ในภาษาอังกฤษ โดยมีใช้ในภาษาไทยหลายคำ เช่น “การติดต่อสื่อสาร” และ “การสื่อความหมาย” มีความหมายว่า “ความร่วมมือกันหรือความคล้ายคลึงกัน” ถ้าแปลตามรูปศัพท์เดิม “การสื่อสาร” หมายถึง “กิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมมือหรือคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคล”

คำว่า “การสื่อสาร” ไม่มีปรากฏในพระไตรปิฎก(ฉบับภาษาไทย) เพราะไม่มีปรากฏในภาษาบาลีที่เป็นภาษาที่ใช้บรรจุคำสอนพระพุทธศาสนาไว้ อย่างไรก็ตามเฉพาะคำว่า “สื่อ” มีปรากฏในพระไตรปิฎกเป็นคำประกอบของคำว่า “ชักสื่อ” คือมีความหมายของการเป็น “พ่อสื่อแม่สื่อ” ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุใดทำหน้าที่ชักสื่อ คือ บอกความประสงค์ของชายแก่หญิงก็ดี บอกความประสงค์ของหญิงแก่ชายก็ดี เพื่อให้เป็นภรรยาหรือเป็นชู้รักเป็นสังฆาภิเสส”^๓

อย่างไรก็ตามลักษณะการสื่อสารนั้นปรากฏอยู่ในรูปของหลักธรรมและเนื้อหาเรื่องราวต่างๆ มากมายจากคำว่า “วาจา” ซึ่งมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า “word” หรือ “speech”^๔ ความหมายทางตรงหมายถึง ถ้อยคำ คำกล่าว คำพูด ที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง^๕ รวมถึงการเจรจา ด้วยการแสดงเจตนาของตนให้คนอื่นเข้าใจ ความหมายทางอ้อม ได้แก่ การแสดงออกแทนคำพูดทุกวิธี การบอกกล่าวด้วยอักษร เช่น การเขียนหนังสือ การทำเครื่องหมายด้วยภาพหรือด้วยแสงด้วยสี^๖ เป็นต้น ดังนั้น วาจาหรือการพูดเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในการใช้ภาษา เพราะสื่อความเข้าใจได้มากที่สุด

คำว่า “วาจา” ตรงกับภาษาบาลี ที่มีนัยแสดงการแสดงออกทางเจตนาวาจา ที่ทำให้คนอื่นรู้ถึงความคิดที่อยู่ในใจตน ด้วยคำพูดที่เป็นกุศลหรืออกุศล เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ ขึ้นอยู่กับเจตนา และศีลธรรมของผู้พูด เป็นการแสดงความหมายในด้านการสื่อภาษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน” มีคำที่เป็นโวพจน์กันได้แก่ ภาษิต ลปิต ภาสา โวหาร วจน คีรา วจี เป็นต้น^๗ ดังนั้น “วาจา”

^๓วิ.มหา. (ไทย) ๑/๒๙๙/๓๔๒.

^๔ดำเนิน การเด่น และ เสถียรพงษ์ วรรณปก, พจนานุกรมไทยอังกฤษ ฉบับปรับปรุงใหม่ ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๓), หน้า ๔๖๒.

^๕ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๖๖.

^๖ปิ่น มุฑกันต์, แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักเรียนธรรมตรี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาหมกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙, หน้า ๑๓๐ – ๑๓๑.

^๗พระสัทธรรมมโชติกะธัมมะจริยะ, ปรมัตถโชติกะ, ปริเฉทที่ ๑-๒-๖, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๗๗.

^๘พระธรรมกิตติวงศ์ ทองดี สุรเตโช., ศัพท์วิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสียงเขียน, ๒๕๕๐.), หน้า ๕๗๙, พระโมคคัลลานเถระ, คัมภีร์อภิธานวรรณนา, พระมหาสมปอง มุทิโต แปลและเรียบเรียง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์พริ้นติ้ง, ๒๕๕๗), หน้า ๑๖๐-๑๖๓.

เป็นการสะท้อนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคม โดย “วาจา” ที่เกิดจากจิตที่เป็นกุศล เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างสรรค์สังคมสันติสุข

ขณะเดียวกัน คำว่า “วาจา” ในความหมายการสื่อความหมายที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เรียกว่า “วจีวิญญูติ” ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “วจีวิญญูติ การเคลื่อนไหวให้รู้ความหมายด้วยวาจา”^๙ และทรงอธิบายว่า

“รูปที่เป็นวจีวิญญูติ นั้นเป็นไฉน

การพูด การเปล่งวาจา การเจรจา การกล่าว การป่าวร้อง การโฆษณา วาจา วจีเภท แห่งบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศล มีจิตเป็นอกุศล หรือมีจิตเป็นอพยาगत นี้เรียกว่า วาจา การแสดงให้รู้ความหมาย กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ภาวะที่แสดงให้รู้ความหมายด้วยวาจานั้น รูปนี้ชื่อว่า เป็นวจีวิญญูติ”^{๑๐}

ทั้งนี้ทรงจัด “วจีวิญญูติ” เป็นลักษณะ ๑ ใน ๒ ของ “รูปวิญญูติ” รูปคือการเคลื่อนไหวให้รู้ความหมาย ควบคู่กับ “กายวิญญูติ” การเคลื่อนไหวให้รู้ความหมายด้วยกาย^{๑๑} โดยทรงอธิบาย “กายวิญญูติ” ว่า

“รูปที่เป็นกายวิญญูติ นั้นเป็นไฉน

ความเข้มแข็ง กิริยาที่เข้มแข็งด้วยดี ภาวะที่เข้มแข็งด้วยดี การแสดงให้รู้ความหมาย กิริยาที่แสดงให้รู้ความหมาย ภาวะที่แสดงให้รู้ความหมายแห่งกายของบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศล มีจิตเป็นอกุศล มีจิตเป็นอพยาगत ก้าวไปอยู่ ถอยกลับอยู่ แลดูอยู่ เหลียวดูอยู่ คู้เข้าอยู่ หรือเหยียดออกอยู่ รูปนี้ชื่อว่า เป็นกายวิญญูติ”^{๑๒}

แสดงให้เห็นว่าการใช้วาจาตามหมายดังกล่าวข้างต้นได้อธิบายความหมายของการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “กายวิญญูติ” คือการสื่อสารทางอวัจนภาษา สอดคล้องกับแนวคิดของผู้ที่ให้ความหมาย “การสื่อสาร” ไว้แตกต่างกันไปดังนี้ “อริสโตเติล” (Aristotle) ได้กล่าวว่า “การสื่อสาร คือการแสวงหาวิธีการชักจูงใจที่พึงมีอยู่ทุกรูปแบบ”^{๑๓} ทั้งนี้เพราะ “อริสโตเติล” มีความสนใจเกี่ยวกับการสื่อสารและวาทศิลป์เขียนหนังสือตรรกศาสตร์ภาษามีรูปแบบจำลองการสื่อสารคือแบบจำลองของ อริสโตเติล (The Aristotelian Model)^{๑๔} โดยได้วิเคราะห์กระบวนการพูดเพื่อชัก

^๙ ชู.จ. (ไทย) ๓๐/๕/๕๘.

^{๑๐} อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๕๒๙/๒๐๓.

^{๑๑} ชู.จ. (ไทย) ๓๐/๕/๕๘.

^{๑๒} อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๕๒๘/๒๐๓.

^{๑๓} Aristotle, *Audiovisual Materials: Their Nature and Use*, 4th ed, (New York: Harper & Row , 1968), p 4.

^{๑๔} ทฤษฎีการสื่อสาร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.l3nr.org/posts/265370> [๔ ธ.ค. ๒๕๕๘].

จงใจว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้พูด (Speaker) คำพูด (Speech) ผู้ฟัง (Audience นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายไว้เช่น “จอร์จ เอ มิลเลอร์” (George A. Miller) กล่าวว่า “การสื่อสาร หมายถึง “การถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง”^{๑๕} โดยไม่ได้ระบุถึงปัจจัยอื่น เช่นเดียวกับ “เอเวอเรตเอ็ม โรเจอร์ส และเอฟฟลอยด์ ชูเมคเกอร์” (Everett M.Rogers and F. Floyd Shoemaker) ให้ความหมายไว้ว่า “การสื่อสาร คือ กระบวนการซึ่งสารถูกส่งจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร”^{๑๖} ขณะที่ “คาร์ลไอ โอฟแลนด์” (Carl I. Hoveland) และคณะให้ความเห็นว่า "การสื่อสาร คือ กระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้ส่งสาร) ส่งสิ่งเร้า (โดยปกติจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน) เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ (ผู้รับสาร)”^{๑๗} ซึ่งได้เพิ่มตัวสารคือ “สิ่งเร้า” เข้ามาขณะที่ “ชาร์ลส์ อี ออสกู๊ด” (Charles E. Osgood) กล่าวว่า “ความหมายโดยทั่วไป การสื่อสารจะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมระหว่างสองฝ่าย”^{๑๘}

ดังนั้น แสดงว่าทั้งผู้ส่งและผู้รับความสัมพันธ์กันโดยใช้สัญลักษณ์ตามแนวคิดทฤษฎีสัญญาวิทยา เช่นเดียวกับ “เจอร์เกน รอยซ์ และเกรกอรี เบทสัน” (Jurgen Ruesch and Gregory Bateson) ให้ความเห็นว่า "การสื่อสารไม่ได้หมายถึงการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียนที่ชัดเจนและแสดงเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่การสื่อสารยังรวมไปถึงกระบวนการทั้งหลายที่คนมีอิทธิพลต่อกันด้วย ซึ่งคำนิยามนี้ยึดหลักที่ว่าการกระทำและเหตุการณ์ทั้งหลาย มีลักษณะเป็นการสื่อสาร หากมีผู้เข้าใจการกระทำและเหตุการณ์เหล่านั้น นั่นก็หมายความว่าความเข้าใจที่เกิดขึ้นแก่คนๆ หนึ่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงข่าวสารที่คนๆ นั้นมีอยู่และมีอิทธิพลต่อบุคคลผู้นั้น”^{๑๙} ซึ่งภาษาเป็นสัญลักษณ์ใช้ในการสื่อสารนั้น “วิลเบอร์ ชรามม์” (Wilbur Schramm) ให้ความหมายไว้ว่า “การสื่อสารคือการมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (information signs)^{๒๐} กล่าวถึงพื้นฐานประสบการณ์ร่วม (Field of Experience) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าจะต้องมีประสบการณ์ร่วมกันเพื่อสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน”^{๒๑} ซึ่งเน้นภาวะของจิตที่ต้องมีความเข้าใจร่วมกันการสื่อสารถึงจะสัมฤทธิ์ผล แต่ “กาญจนา แก้วเทพ” ได้ให้ความหมายครอบคลุมไปถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยระบุว่า การสื่อสาร ในขอบเขตที่กว้างขวาง หมายถึงแบบของการอยู่ร่วมกัน เมื่อใดที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ซึ่งกัน

^{๑๕} George A. Miller, **Language and Communication**, (New York : McGraw-Hill, 1951)

^{๑๖} Everett M, Rogers and F. Floyd Shoemaker, **Communication of Innovations**, (New York: The Free Press,1971), p34.

^{๑๗} Carl I Hoveland, Irving L. Janis and Horold H. Kelly, **Communication and Persuasion**, (New Haven : Yale University Press, 1953), p7.

^{๑๘} Charles E. Osgood, **Nature of Communication Between Humans. The Process and Effects of Mass Communication**, Wilbur Schramm and Donald F. Roberts (eds.), (Urbana, Ill: University of Illinois Press,1974), p67.

^{๑๙} Jurgen Ruesch and Gregory Bateson. **Communication: The Social Matrix of Psychiatry**, (New York : W.W. Norton & Co., 1951), P.101.

^{๒๐} Wilbur Schramm, **Four Theories of the Press**, (Urbana, Ill: University of Illinois Press, 1956), p87.

^{๒๑} กิดานันท์ มลิทอง, **เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๒๘.

และกันอย่างสม่ำเสมอ การจัดตั้งระบบการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพเป็นส่วนช่วยให้กลุ่มชุมชนรวมตัวกันได้ หรืออยู่ร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและลดความตึงเครียดและข้อพิพาทระหว่างกัน^{๒๒}

อย่างไรก็ตามผู้ที่ให้ความหมายคลุมทั้งหมดคือ “วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์”(Warren W. Weaver) ที่ระบุว่า “การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคนๆ หนึ่งอาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง ‘การสื่อสาร’ จึงไม่ได้หมายความว่าเพียงการเขียนและการพูดเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงดนตรี ภาพ การแสดง บัลเลต์ และพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย”^{๒๓}

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า “การสื่อสาร” หมายถึง “ผู้ส่งสารมีจิตคิดหรือตั้งใจที่จะส่งอิทธิพลหรือสิ่งเร้าทั้งที่เป็นความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตนด้วยรูปแบบสัญลักษณ์ต่างไปยังผู้รับสารผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั้งนี้เพราะมีความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกัน”

๒.๒ หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

๒.๒.๑. ความหมายคำว่า “สันติภาพ”

คำว่า “สันติภาพ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับภาษาไทย กล่าวถึงความหมายของสันติภาพไว้ดังนี้ “สันติภาพ” หมายถึง ความสงบ เช่น โลกต้องการสันติภาพ จงร่วมมือกันรักษาสันติภาพของโลก (ป. สันติ + ภาว) ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Peace” เป็นภาวะที่มีความสงบ ร่มเย็น เป็นประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว สังคม ประเทศและโลก “สันติ” ความสงบ (ป.ส.ศานติ) “สันติ” (น) ความสงบ (มาจากศานติในภาษาสันสกฤต) เช่น อยู่ร่วมกันโดยสันติ^{๒๔} ซึ่งเป็นความหมายที่สอง เป็นภาวะของความสงบที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนภายใต้กติกาที่ทำให้เกิดสันติ (Noble Discipline)

ขณะที่ในพระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) จะไม่มีคำว่า “สันติภาพ” “สันติภาวะ” หรือ “สันติวิธี” อยู่เลย จะมีแต่คำว่า “สันติ” ที่อยู่โดดทั้งหมด ๕๘ หน้า และเป็นคำที่ประกอบกับคำว่า “สันติบท” และคำว่า “สันติสุข” โดยคำว่า “สันติบท” มี ๒๓ หน้า ขณะที่ “สันติสุข” มี ๖ หน้า ทั้งนี้คำว่า “สันติ” และ “สันติสุข” จะมีความหมายเดียวกับคำว่า “นิพพาน” ขณะที่ “สันติบท” มีความหมายเดียวกับคำว่า “มรรค” ขณะที่คำว่า “สงบ” ซึ่งเป็นความหมายของคำว่า “สันติ” จะมีทั้งสิ้น ๑๔๑๗ หน้า ซึ่งระดับของความหมายแตกต่างกันไปตามบริบท ทั้งนี้ในพระอภิธรรมปิฎกได้ระบุถึงสภาวะจิตที่เป็นสันติภาพคือสภาวะจิตที่เป็นกุศลในขณะที่เห็นรูป ได้ยินเสียง ได้กลิ่น ลิ้มรส สัมผัส และความเห็นที่ถูกตอง เมื่ออารมณ์เหล่านี้เกิดขึ้นจะต้อง

^{๒๒}กาญจนา แก้วเทพ, การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๔๔๙.

^{๒๓}David K. Berlo, The Process of Communication (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960), p.7.

^{๒๔}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๕), หน้า ๒๓.

พิจารณาด้วยปัญญา นี้เป็นเพียงจิตที่เป็นสันติภาพเบื้องต้นเท่านั้นขณะจิตที่เป็นสันติภาพเบื้องต้นสูงคือระดับโลกุตตระ^{๒๕} ดังพุทธพจน์ที่ว่า

“จิตที่เป็นกามาวจรซึ่งเป็นกุศล สหระคตด้วยโสมนัส สัมปยุตด้วยญาณ มีรูปเป็นอารมณ์ มีเสียงเป็นอารมณ์ มีกลิ่นเป็นอารมณ์ มีรสเป็นอารมณ์ มีโผฏฐัพพะเป็นอารมณ์ มีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปรารภอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้นในสมัยใด ในสมัยนั้นผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา สัทธินทรีย์ วิริยอินทรีย์ สตินทรีย์ สมาธินทรีย์ ปัญญาอินทรีย์ มนินทรีย์ โสมนัสสินทรีย์ ซีวิตินทรีย์ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ สัทธาพละ วิริยพละ สติพละ สมาธิพละ ปัญญาพละ หิริพละ โอตตปฺพละ อโลภะ อโทสะ อโมหะ อนภิชฌา อภัยบาท สัมมาทิฏฐิ หิริ โอตตปฺปะ กายปัสสัทธิ จิตตปัสสัทธิ กายลหุตตา จิตต-ลหุตตา กายมุตตา จิตตมุตตา กายกัมมัฏญุตตา จิตตกัมมัฏญุตตา กายปาคุญญุตตา จิตตปาคุญญุตตา กายชุกตา จิตตชุกตา สติ สัมปชัญญะ สมณะ วิปัสสนา ปคคาหะ และอวิกเขปะ”^{๒๖}

อย่างไรก็ตามพบว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นกล่าวถึงสันติภาพในหลายมิติในแง่มุมต่างๆ โดยมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างเช่น “พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)” กล่าวถึงสันติไว้ว่า “สันติ ความสงบ , ความสงบระงับ ดับหายหมดไปแห่งความพลุ่งพล่าน เราร้อน กระวนกระวาย ภาวะเรียวร้อน ไร้ความสับสน วุ่นวาย ครอบงำดับไปแห่งกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความเราร้อน ว้าวุ่นวุ่นมัว เป็นไวพจน์หนึ่งของนิพพาน”^{๒๗} ด้าน “พระพรหมบัณฑิต(ประยูร ธมฺมจิตโต)” เห็นว่า

“พระพุทธเจ้าได้รับการยอมรับว่า พระราชาแห่งสันติภาพ ดังที่ท่าน เจ ที ชันเดอร์แลนด์ ชี้แจงว่า ‘ตลอดระยะเวลาในประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องสันติภาพ แก่พุทธศาสนิกชนอย่างจริงจังและได้ผลอย่างยิ่งกว่าศาสนาสำคัญอื่นใดที่โลกรู้จัก’

คำว่า ‘สันติภาพ’ มีความหมายทั้งในเชิงปฏิเสธ และยืนยันในความหมายปฏิเสธ สันติภาพไม่เพียงแต่หมายถึงสภาวะที่ไม่มีสงครามและความขัดแย้ง แต่ยังหมายถึงสภาวะที่ไม่มีความรุนแรง ในโครงสร้างสังคม เช่น ความยุติธรรม ความไม่เสมอภาคในสังคมการละเมิดสิทธิมนุษยชน

^{๒๕} สัมภาษณ์ แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม, ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา ภาคปกติและภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๒๖} อภ.สง. (ไทย) ๓๔/๑/๒๗.

^{๒๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุติ), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓๐.

การทำลายความสมดุลย์ทางนิเวศวิทยา ในความหมายเชิงยั่งยืน สันติภาพหมายถึงสภาวะที่มี ความสามัคคีปรองดองเสรีภาพ และความ ยุติธรรม ดังนั้นคำว่าสันติภาพจึงหมายถึงสภาวะที่ไม่มีความขัดแย้งเข้า กับสภาวะที่มีความสามัคคี หากผู้สร้างสันติภาพไม่เห็นพ้องต้องกันในคำ จำกัดความอันครอบคลุมทั้งสองประเด็นนี้ พวกเขาจะไม่สามารถร่วมระดม สรรพกำลังเพื่อการเสริมสร้างสันติภาพ ขณะที่ผู้รักสันติภาพจากประเทศ พัฒนาแล้วหมกมุ่นกับภัยคุกคามจากสงครามนิวเคลียร์และให้ความสำคัญ เป็นอันดับหนึ่งแก่ปัญหาการแข่งขันอาวุธ ผู้รักสันติภาพจากประเทศกำลัง พัฒนากลับให้ความสนใจปัญหาความอดอยากหิวโหย ความอยุติธรรมใน สังคมและการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้จะไม่มีจุดเน้นต่างกันเช่นนี้ ผู้สร้าง สันติภาพจากทุกประเทศก็สารรถจับมือกันสร้างสันติภาพได้ ถ้าหากเข้าใจ ดีว่า สันติภาพมิได้หมายถึงเพียงสภาวะที่ไม่มีสงครามและความรุนแรงใน โครงสร้าง แต่ยังหมายถึงสภาวะที่มีความสามัคคีและความยุติธรรม

ในโลกทัศน์ของชาวพุทธ คำว่า ‘สันติภาพ’ หมายถึงทั้งสันติภาพ ภายใจและสันติภาพภายนอก สันติภาพภายใน (อัมตัตสันติ) ที่รู้จักกัน โดยทั่วไปว่า ‘ความสงบใจ’ หมายถึงสภาพจิตใจที่เป็นอิสระจากความคิด หรืออารมณ์ที่กระสับกระส่ายอึดอัดรำคาญ การบรรลุถึงบรมสันติภายในจิต เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตที่ดีในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรง หมายถึงความสงบชนิดนี้จึงตรัสว่า ‘นตถิ สันติปรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความ สงบไม่มี’ สันติในที่นี้เป็นลักษณะของนิพพาน”^{๒๘}

ขณะที่ “พระมหาพรชชา ธมมหาโส(นินิบุญยากร” ได้ใช้คำว่า “สันติ” แทนกันได้ และได้ประมวลแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิยามความหมายของ “สันติภาพ” ในโลกนี้ทั้ง จากตะวันตกและตะวันออกแล้วได้สรุปแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ๔ กลุ่มคือ ๑.สันติภาพคือ สภาวะที่ปราศจากสงครามส่วนใหญ่เป็นนักคิดด้านการทหาร ๒.สันติภาพคือสภาวะที่ปราศจากความ รุนแรง ๓. สันติภาพคือสภาวะที่ปราศจากความรุนแรงและความขัดแย้ง ส่วนใหญ่จะเป็นนักคิดเชิง พุทธที่เห็นว่าสันติภาพจะเกิดขึ้นได้และยั่งยืนนั้นจะต้องเกิดจากสันติภาพภายในคือมีภาวะสันติภาพ ระดับโลกุตตระ และ ๔.สันติภาพคือสภาวะที่ปราศจากความรุนแรงและเกิดความขัดแย้งได้ เป็นนัก คิดที่ยอมรับสภาวะของสังคม ชุมชนที่มีความหลากหลายย่อมเกิดความขัดแย้งกันได้ แต่อยู่ที่ว่าจะ สามารถระงับหรือบริหารจัดการความขัดแย้งไม่ให้เกิดความรุนแรงอย่างไร ขณะเดียวกันก็มีการแยก กลุ่มย่อยเป็น ๓ กลุ่มคือกลุ่มที่นำสันติภาพไปใช้ในการดำรงชีวิต กลุ่มที่นำไปใช้เพื่อให้เกิดสันติภาพ และกลุ่มที่นำไปใช้ในการเรียกร้อง”^{๒๙}

^{๒๘}พระมหาประยูร ธมมจิตโต(มีฤกษ์) ปัจจุบัน : พระพรหมบัณฑิต, พุทธวิธีสร้างสันติภาพ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๗-๑๙,

^{๒๙}ดูรายละเอียดใน พระมหาพรชชา ธมมหาโส(นินิบุญยากร), พุทธสันติวิธี : การบูรณาการหลักการ และเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๙๙-๑๐๐.

ทั้งนี้ความหมายตามแนวคิดของกลุ่มที่ ๒ โดยสรุปจากแนวคิดจากนักสันติภาพเชิงพุทธ คนสำคัญอย่างเช่น “โจฮัน กัลตุง” “ทะเล ลามะ” “พุทธทาสภิกขุ” “พระธรรมปิฎก”(ป.อ.ปยุตโต) “พระพรหมบัณฑิต”(ประยูร มีฤกษ์) พระไพศาล วิสาโล ศ.นพ.ประเวศ วะสี โคทม อารียา ที่มองสันติภาพเชิงสังคมหรือสันติภาพภายนอก ขณะที่กลุ่มที่ ๓ นั้นสรุปจากนักสันติภาพเชิงพุทธในกลุ่มที่ ๒ โดยมองมีสันติภาพอีกลักษณะหนึ่งคือ “สันติภาพภายใน” หรือ “สันติภาพสูงสุด” หรือ “สันติภาพเชิงโลกุตระ” ในพระพุทธศาสนาก็คือ “นิพพาน” ในขณะเดียวกัน สภาหลักสูตรและการสอนของโลก (World Council of Curriculum and Instruction) ได้อธิบายความหมายของ “สันติภาพ” ไว้ในคราวประชุมวิชาการโลก (World Conference) ว่ามี ๘ ระดับ กล่าวคือ (๑) สันติภาพภายในบุคคล (๒) สันติภาพระหว่างบุคคล (๓) สันติภาพภายในหมู่คณะ (๔) สันติภาพระหว่างหมู่คณะ (๕) สันติภาพในเผ่าพันธุ์ (๖) สันติภาพระหว่างเผ่าพันธุ์ (๗) สันติภาพภายในประเทศ (๘) สันติภาพระหว่างประเทศ ว่าหมายถึง “สภาพที่ไม่มีความขัดแย้งกันภายใน หรือระหว่างสิ่งเหล่านั้น” และให้คำนิยามคำว่า “สันติภาพของโลก”ว่า หมายถึง “สภาพของโลกทั้งโลกเป็นปกติสุขปราศจากสงครามความขัดแย้งและมีความยุติธรรม”^{๓๐} ขณะที่สหประชาชาติได้วาดภาพเอาไว้ว่าจะต้องประกอบแนวคิดที่สำคัญอย่างน้อยอีก ๔ ประการเข้าด้วยกันคือ เสรีภาพ ความยุติธรรม กฎหมาย^{๓๑}

พร้อมกันนี้คำว่า “สันติภาพ” มีความสัมพันธ์กับคำว่า “สันติวิธี” ในฐานะเป็นเป้าหมาย เพราะหากมองมิติหนึ่งก็เป็นสิ่งเดียวกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมสันตินั้น อาจมองว่าสันติภาพอยู่ในฐานะเป้าหมาย และมองสันติวิธีในฐานะวิธีการหรือเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง^{๓๒} ซึ่งคำว่า “สันติวิธี” มาจากคำว่า สันติ+วิธี สันติ หมายถึง ความสงบ วิธี หมายถึง หนทางหรือแนวทางที่จะกระทำ วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ เช่น เจริญสงบศึกโดยสันติวิธี^{๓๓} มาจากภาษาอังกฤษว่า “Non-violence” ซึ่งมีความหมายมุ่งไปที่วิธีหรือเครื่องมือในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้แก่ “วิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิต”^{๓๔} คือ “วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ” เช่น “เจริญสงบศึกโดยสันติวิธี”^{๓๕} คือ “การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสภาพการใช้ความรุนแรงและสงคราม โดยให้เหตุผลว่า ในการสงคราม ไม่ว่าในครั้งโบราณหรือในปัจจุบัน จะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงโดยไม่สามารถทำอะไรได้มากนักสิทธิมนุษยชนเป็นการเคารพในศักดิ์และคุณค่าความเป็นคนทุกคน ต่อเมื่อมนุษย์มีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐานนี้จึงจะสามารถสร้างการอยู่

^{๓๐}ดูรายละเอียดใน ประชุมสุข อาชวอำรุง, “การวิจัยสันติภาพ”, ใน **ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ**, ประชุมสุข อาชวอำรุง, ยุพิน พิพิธกุล บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐), หน้า ๑๑๕.

^{๓๑}กาญจนา แก้วเทพ, **การสื่อสารเพื่อสันติภาพ**, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๔๔๙.

^{๓๒}พระมหาพรหมชา ธรรมมหาโส (นิตินุญการ) รศ. ดร., **พุทธสันติวิธี : การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๙๒.

^{๓๓}ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๖๔๖), หน้า ๑๑๖๖.

^{๓๔}รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์, **สันติศึกษากับสันติภาพ**, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๑๔.

^{๓๕}ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒**, หน้า ๑๑๖๖.

ร่วมกันอย่างสันติ และยั่งยืนได้”^{๓๖} จึงสรุปได้ว่า “สันติวิธี” หมายถึง วิธีการจัดการความขัดแย้งรุนแรง หรือสงคราม โดยไม่ใช้ความรุนแรงไม่ เพื่อให้บุคคลและสังคมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข รวมไปถึงการใช้ชีวิตด้วยสันติวิธีของนักสันติวิธีด้วย

ขณะที่ “พระมหาอุทัย วชิรเมธี” ก็เห็นลักษณะเดียวกันเดียวกันโดยระบุว่า “สันติภาพกับหนทางสันติภาพเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งตามความหมายทั่วไปแล้วจะมีการแยกส่วนกันระหว่างคำว่า ‘สันติภาพ’ กับคำว่า ‘สันติวิธี’ ตามแนวความคิดแบบวิทยาศาสตร์ตะวันตก จึงทำให้นักสันติภาพบางคนมีชีวิตส่วนตัวอาจจะไม่มี ‘สันติภาพ’ ก็ได้ แต่สำหรับความหมายในเชิงพุทธแล้วจะมองเป็นองค์รวมระหว่าง คำว่า ‘สันติภาพ’ กับคำว่า ‘สันติวิธี’ ดังนั้นนักสันติภาพจะต้องมีภาวะ ‘สันติภาพ’ ภายในด้วย เมื่อนักสันติภาพทั่วโลกมองมีการแยกส่วน จึงทำให้หลายครั้งคนทำงานด้านสันติภาพไม่มีสันติภาพ เหมือนพัดลมเป่าให้คนอื่นเย็น แต่ตัวเองร้อน” ดังนั้น สันติวิธีจึงเป็นทั้งเครื่องมือวิธีการ และกระบวนการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสันติ ซึ่งจะทำให้เกิดสันติภาพต่อไป^{๓๗} เพราะสันติภาพเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้มนุษย์ชาติรอดอยู่ได้^{๓๘}

ดังนั้นสรุปคำว่า “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” หมายถึง การส่งสารโดยมีจิตคิดหรือตั้งใจที่จะส่งอิทธิพลหรือสิ่งเร้าทั้งที่เป็นความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตนด้วยรูปแบบสัญลักษณ์ต่างไปยังผู้รับสารผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั้งนี้เพราะมีความสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสงบสุขไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งและรุนแรงเป็นสำคัญ แม้ว่าจะมีความขัดแย้งกันบ้างก็สามารถมีการบริหารจัดการให้ไม่เกิดความรุนแรงและสงคราม

๒.๒.๒ หลักการวาทาสุภาษิต

คำว่า “วาทา” ตามหลักการการสื่อสารแล้วถือว่าเป็นช่องทางประการหนึ่งในหลายๆ ช่องทางที่มนุษย์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ตามหลักการธรรมในพระพุทธศาสนาศาสนาเถรวาทให้ความสำคัญกับคำว่า “วาทา” พระพุทธองค์ใช้เป็นเครื่องมือในการประกาศพระศาสนา เป็นเครื่องวัดความจริงปรากฏครวที่พระองค์ประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรกด้วยการแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแก่ปัญจวัคคีย์ทั้งห้า ซึ่งได้ระบุว่า “วาทา” มีสภาวะของความเป็นจริงที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในมรรคมืองค์ ๘ ซึ่งเป็น ๑ ใน ๔ ของความจริงคืออริยสัจซึ่งเป็นหาทางหรือวิธีบรรลุ “นิพพาน” หรือ “สันติภาพ” เป็นเครื่องวัดความเป็นชาวพุทธตามที่พระองค์ได้ยกให้เป็นหนึ่งในสี่แห่งอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนาโดยประกาศในวันมาฆบูชาที่เรียกว่า “โอวาทปาฏิโมกข์” คือ “อนุปวาโท” “ไม่ว่าร้าย” เป็นตัวชี้วัดความดีในมงคลสูตรที่ ๑๐ เป็นสิ่งที่ทำให้ระลึกถึงกันในสาราณียธรรม ๖ เป็นตัวให้สังคมเกิดสันติสุขในสังคหวัตถุ ๔ เป็น

^{๓๖} นพ.ประเวศ วะสี, สันติวิธีกับสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๔๕), คำนำ.

^{๓๗} พระมหาอุทัย วชิรเมธี, เปิดความรัก ‘พระว.’-แนะแนวปฏิรูปสังคม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150614/207979/เปิดความรัก‘พระว.’-แนะแนวปฏิรูปสังคม.html> [๓ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๓๘} ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล, มนุษย์กับสันติภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๘.

เครื่องแสดงการเป็นมิตรที่ดีในคิหิปฏิบัติ เป็นส่วนประกอบขององค์ธรรมที่เป็นโครงข่ายแห่งการบรรลุธรรมที่เรียกว่า “โพธิปักขิยธรรม”

“วาทา” ที่จะมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะต้องที่มี “สัมมา” ที่มีความหมายว่า “ชอบ” “ถูกต้อง” ประกอบด้วย คือ “สัมมาวาทา” ซึ่งพระองค์ได้ทรงอธิบายเป็นองค์ประกอบของสัมมาวาทาหรือวาทาชอบตามที่ปรากฏในมหาจิตตาริสกสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย... สัมมาวาทา คือ เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ เจตนางดเว้นการพูดส่อเสียด เจตนางดเว้นการพูดคำหยาบคาย เจตนางดเว้นการพูดเพ้อเจ้อ”^{๓๙} เท่ากับ “สัมมาวาทา” ก็คือ “วาทาสุภาสิต” นั้นเอง ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎกทั้งหมด ๑๔ หน้า อย่างเช่นในสุภาสิตสูตรทรงตรัสถึงองค์ประกอบความว่า

“ภิกษุทั้งหลาย วาทาประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ เป็นวาทาสุภาสิต ไม่เป็นวาทาทุภาสิต เป็นวาทาไม่เป็นโทษ และวิญญูชนทั้งหลายไม่ติเตียน

๑. กล่าววาทาสุภาสิตอย่างเดียว ไม่กล่าววาทาทุภาสิต
๒. กล่าววาทาที่เป็นธรรมอย่างเดียว ไม่กล่าววาทาที่ไม่เป็นธรรม
๓. กล่าววาทาที่เป็นที่รักอย่างเดียว ไม่กล่าววาทาที่ไม่เป็นที่รัก
๔. กล่าววาทาสัตย์จริงอย่างเดียว ไม่กล่าววาทาเหลวไหล

ภิกษุทั้งหลาย วาทาประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ เป็นวาทาสุภาสิต ไม่เป็นวาทาทุภาสิต เป็นวาทาไม่เป็นโทษ และวิญญูชนทั้งหลายไม่ติเตียน^{๔๐}

ในวาทาสูตรความว่า

“ภิกษุทั้งหลาย วาทาประกอบด้วยองค์ ๕ ประการ เป็นวาทาสุภาสิต ไม่เป็นวาทาทุภาสิต เป็นวาทาไม่เป็นโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียนคือ

๑. พูดถูกกาล
๒. พูดคำจริง
๓. พูดคำอ่อนหวาน
๔. พูดคำประกอบด้วยประโยชน์
๕. พูดด้วยเมตตาจิต

ภิกษุทั้งหลาย วาทาประกอบด้วยองค์ ๕ ประการนี้แล เป็นวาทาสุภาสิต ไม่เป็นวาทาทุภาสิต เป็นวาทาไม่เป็นโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียน”^{๔๑}

และเป็นองค์ประกอบของกุศลกรรมบถ คือ วชิกรรม ๔ ได้แก่

๑. มุสาวาทา เวมณี เจตนางดเว้นจากพูดเท็จ
๒. ปิสุณาย วาจาเย เวมณี เจตนางดเว้นจากพูดส่อเสียด
๓. ผรุสสาย วาจาเย เวมณี เจตนางดเว้นจากพูดคำหยาบ

^{๓๙}ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๖๗/๑๔๗.

^{๔๐}พ.ส. (ไทย) ๒๕/๔๕๓/๖๐๒.

^{๔๑}อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๘/๓๓๘.

๔. สัมผัสปลาปา เวมณี เจตนางดเว้นจากพูดเพื่อเจ้า^{๔๒}

พระพุทธองค์ทรงอธิบายความในจุนทสูตรความว่า

“...ความสะอาดทางวาจา ๔ อย่าง เป็นอย่างไร คือ บุคคลบางคนในโลกนี้

๑. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดเท็จ คือ อยู่ในสภา อยู่ในบริษัท อยู่ท่ามกลางหมู่ญาติ อยู่ท่ามกลางหมู่ทหาร หรืออยู่ท่ามกลางราชสำนัก ถูกเขาอ้างเป็นพยานซักถามว่า ‘ท่านรู้สิ่งใดจงกล่าวสิ่งนั้น’ บุคคลนั้นไม่รู้ก็กล่าวว่า ‘ไม่รู้’ หรือรู้ก็กล่าวว่า ‘รู้’ ไม่เห็นก็กล่าวว่า ‘ไม่เห็น’ หรือเห็นก็กล่าวว่า ‘เห็น’ ไม่กล่าวเท็จทั้งที่รู้เพราะตนเป็นเหตุบ้าง เพราะบุคคลอื่นเป็นเหตุบ้างเพราะเหตุคือเห็นแก่อำมิสเล็กน้อยบ้าง

๒. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดส่อเสียด คือ ฟังความฝ่ายนี้แล้วไม่ไปบอก ฝ่ายโน้นเพื่อทำลายฝ่ายนี้ หรือฟังความฝ่ายโน้นแล้วไม่มาบอกฝ่ายนี้เพื่อทำลายฝ่ายโน้น สมานคนที่แตกแยกกัน ส่งเสริมคนที่ปรองดองกัน ชื่นชมยินดีเปลือดเปลือดต่อผู้ที่สามัคคีกัน พูดแต่ถ้อยคำที่สร้างสรรค์ความสามัคคี

๓. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดคำหยาบ คือ กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ ไพเราะ น่ารัก จับใจ เป็นคำของชาวเมือง คนส่วนมากรักใคร่พอใจ

๔. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดเพื่อเจ้า คือ พูดถูกเวลา พูดคำจริง พูดอิงประโยชน์ พูดอิงธรรม พูดอิงวินัย พูดคำที่มีหลักฐาน มีที่อ้างอิง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์

ความสะอาดทางวาจา ๔ อย่าง เป็นอย่างนี้แล....”^{๔๓}

หลักการใช้ “วาจาสุภาสิต” นี้ถือเป็นการสื่อสารที่มีความเด่นชัดที่สุดตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาทก็คือการห้ามพูดเท็จซึ่งทรงกำหนดไว้ในศีล ๕ ข้อที่ ๔ ว่า “มุสาวาทา เวมณี ลิกขาบทัง สมายิยามิ” บุคคลไม่ควรพูดปดหรือพูดเท็จ^{๔๔}

จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ตรัสถึงองค์ประกอบของ “วาจาสุภาสิต” แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของผู้ที่จะทรงสอนเป็นสำคัญ และทรงอธิบายความโดยจะยึดตามวาจาสูตร ดังนี้

๑) **พูดถูกกาล** ตรงกับภาษาบาลีว่า “กาเลน ภาสิตา” มีพุทธพจน์ที่ระบุถึงพอสังเขป ดังนี้ “การพูดเกินขอบเขตไม่ดีเลย...คนผู้พูดเกินขอบเขตย่อมประสบการจงจำ การถูกฆ่า และความโศกเศร้า คร่ำครวญ”^{๔๕} “เพราะคนที่พูดล่วง เลยขอบเขต คือ พูดล่วงประมาณ ไม่ยังประโยชน์ให้สำเร็จ เป็นสิ่งไม่ดี”^{๔๖} และงพระองค์ได้ตรัสถึงเรื่องฤกษ์ยามไว้ว่า “สัตว์เหล่าใดประพฤตีสัจจริตทาง

^{๔๒}ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๖๗/๑๔๗.

^{๔๓}อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๑๖๕/๓๒๓.

^{๔๔}ชญาณันท์ อัครธรรมานันท์, “หลักการพูดของโทสต์มาสเตอร์กับหลักการพูดในพระพุทธศาสนา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๕๗.

^{๔๕}ช.ชา.ตรสก. (ไทย) ๒๗/๑๐๔-๑๐๕/๔๑๓.

^{๔๖}ช.ชา.อ. (ไทย) ๓/๖/๓๐๓.

กาย วาจา ใจ ในเวลาเช้า ในเวลากลางวัน หรือในเวลาเย็น เช้านั้น กลางวันนั้น หรือเย็นนั้น ย่อมเป็น ฤกษ์ดีของสัตว์เหล่านั้น”^{๔๗} “ไม่ควรเปล่งวาจาที่ดี ให้เกินแก่ควรกาล”^{๔๘}

อีกประการหนึ่งยังหมายถึงความเหมาะสมหรือจังหวะ ซึ่ง “ความเหมาะสม” คือ พุดในสถานที่ที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ในปริมาณที่เหมาะสม โดยความเหมาะสมจะมีมากน้อย ก็ขึ้นอยู่กับเรื่องที่พุด เวลาที่เหมาะสมดังกล่าว ไม่ใช่หมายถึง เวลาเช้า สาย ป่าย เย็น การเข้าใจเช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เพราะจะทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องเวลาว่า เวลานั้น เวลานี้ เป็น ฤกษ์มงคลหรือไม่มงคล เพราะการเชื่อเรื่องเวลาในลักษณะนี้ ไม่ถูกหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา^{๔๙} ทั้งนี้พระพุทธองค์ไม่ยอมตรัสแม้คำนั้นจะเป็นคำจริง และมีประโยชน์ พระองค์จะทรงพิจารณา กาลเทศะที่สมควรก่อนแล้วจึงตรัสวาจานั้น ดังที่พระพุทธองค์ตรัสตอบอภัยราชกุมารว่า

“ราชกุมาร ตถาคตรู้ว่าวาจาใด ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วย ประโยชน์ วาจา นั้นจะถูกใจคนอื่นหรือไม่ถูกใจก็ตาม ตถาคตก็ไม่กล่าว วาจา นั้น แต่วาจาใด ตถาคตรู้ว่า เป็นเรื่องจริง เรื่องแท้ ประกอบด้วย ประโยชน์ วาจา นั้นจะถูกใจชอบใจคนอื่นหรือไม่ก็ตาม ตถาคตย่อมรู้ กาลเวลาที่จะกล่าววาจา นั้น เพราะมีความอนุเคราะห์ในสัตว์ทั้งหลาย”^{๕๐}

จึงนับได้ว่าพระองค์เป็นนักพุดที่รู้จักกาลเทศะเป็นอย่างดี

๒) พุดคำจริง ตรงกับภาษาบาลีว่า “**สัจจา ภาสิตา**” มีพุทธพจน์ที่ระบุถึงพอสังเขปดังนี้ ในรัตนสูตรว่า “เอเตนสัจเจนสุวตถิโหตุ” แปลความว่า “ด้วยสัจจวาจา นี้ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ทุกท่าน”^{๕๑} มีพุทธพจน์ระบุถึงประโยชน์เช่น “สัจเจน กิตติ ปโปปติ” แปลความว่า “คนยอมได้เกียรติยศ เพราะ พุดคำสัตย์จริง”^{๕๒} “สัตย์แลเป็นวาจาไม่ตายธรรมนี้เป็นของเก่า สัตบุรุษทั้งหลายตั้งมั่นแล้วในคำสัตย์ ทั้งที่เป็นอรรถและเป็นธรรม”^{๕๓} ดังนั้น ผู้ที่รู้จักศิลปะในการพุด มีโอกาสสร้างความสำเร็จและความก้าวหน้าให้แก่ตนเองได้อย่างมาก ตรงกันข้าม คนที่พุดไม่ดีหรือพุดไม่เป็น นอกจากคำพุดนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานแล้ว ยังอาจเป็นการสร้างศัตรูให้กับผู้พุดเอง^{๕๔}

^{๔๗} อก.ติก. (บาลี) ๒๐/๑๕๖/๒๘๗, อก.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๕๖/๓๙๙.

^{๔๘} พุ.ชา.ทุก. (ไทย) ๒๗/๘๐, พุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๕๒๓, พุ.มหา. (ไทย) ๒๙/๖๒๒.

^{๔๙} พระมหาศรีสุพรรณ อุตตที่ไป(ค่านนท์), “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกาย เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕๐.

^{๕๐} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

^{๕๑} พุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๓/๙.

^{๕๒} พุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๑๘๙/๕๔๔.

^{๕๓} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๔/๓๑๐.

^{๕๔} พระสมชาย ปโยโค ดำเนิน., “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ”, สารนิพนธ์พุทธศาสตร ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๑.

๓) **พูดคำอ่อนหวาน** ตรงกับภาษาบาลีว่า “สนฺหา ภาสิตา” มีพุทธพจน์ที่ระบุถึงพอสั่งเขปดังนี้ “พึงเปล่งถ้อยคำอ่อนหวาน มีประโยชน์”^{๕๕} ควรพูดแต่คำอ่อนหวานเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้อื่นทุกเมื่อ เพราะการพูดคำที่ติงามทำให้ประสบผลสำเร็จตามที่ตนปรารถนา ทั้งเป็นที่พอใจของผู้ได้ยินได้ฟังด้วย คำพูดสุภาพ จึงจัดเป็นองค์สำคัญข้อหนึ่งในวาทน์เพราะจะทำให้บุคคลอื่นพอใจ ไม่เกิดโทษ^{๕๖} “บุคคลควรพูดคำที่ติงามเท่านั้น ไม่ควรพูดคำที่ชั่วหยาบเลย การพูดคำที่ติงามเป็นการดี บุคคลย่อมเดือดร้อนเพราะพูดคำชั่วหยาบ”^{๕๗}

๔) **พูดคำประกอบด้วยประโยชน์** ตรงกับภาษาบาลีว่า “อตุลสฺสทิตา ภาสิตา” คือ “พูดคำที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟังถ้าหากนำไปคิด หรือปฏิบัติในทางสร้างสรรค์ต่อไป ดังพระพุทธพจน์ว่า “คำพูดที่มีประโยชน์คำเดียว ที่คนฟังแล้วสงบระงับได้ ย่อมดีกว่าคำพูดที่ไร้ประโยชน์ตั้ง ๑,๐๐๐”^{๕๘} และทรงวางเป้าหมายไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”^{๕๙}

๕) **พูดด้วยเมตตาจิต** ตรงกับภาษาบาลีว่า “เมตตจิตฺเตน ภาสิตา” คือ การพูดด้วยจิตประกอบด้วยเมตตา หรือมีใจเมตตา^{๖๐} ซึ่งคำว่า “เมตตา” หมายถึง ความรัก ความปรารถนาให้เขามีความสุข แม้ไม่ตรีจิตคิดจะให้สัตว์ทั้งปวงเป็นสุขทั่วหน้า^{๖๑} ดังนั้น การพูดด้วยเมตตาจิต จึงหมายถึง การพูดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความจริงใจต่อผู้ฟัง ปรารถนาให้ผู้ฟังพ้นจากความทุกข์ โดยขึ้นอยู่กับ “เจตนา” เป็นสำคัญเพราะเจตนาเป็นตัวนำ บ่งชี้ถึงลักษณะของวาจาที่มีเมตตา เมื่อผู้พูดพูดด้วยเจตนาดีมีเมตตาต่อผู้ฟัง ก็จัดว่าพูดด้วยวาจาสุภาพิตตามลักษณะของคำพูดประกอบด้วยเมตตา^{๖๒} ดังเช่นเรื่องในทนต์สูตรและสัมพหุลกุมารวัตถุว่า พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี ทอดพระเนตรเห็นพวกเด็ก ๆ เอาท่อนไม้ตี จึงเปล่งอุทานในขณะนั้นว่า “ผู้ใดไฝ่หาความสุขเพื่อตน แต่กลับใช้ท่อนไม้ทำร้ายสัตว์ทั้งหลายผู้รักสุข ผู้นั้นตายไปแล้วย่อมไม่ได้รับความสุขเลยส่วนผู้ใดไฝ่หาความสุขเพื่อตน ไม่ใช้ท่อนไม้ทำร้ายสัตว์ทั้งหลายผู้รักสุข ผู้นั้นตายไป

^{๕๕} ชุ.ชา.ตรรก. (ไทย) ๒๗/๖๐/๔๐๖.

^{๕๖} พระสิริมงคลจารย์, **มังคลัตถทีปนี ภาษาไทย ภาค ๑ ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๗๐.

^{๕๗} ชุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๘/๓๗.

^{๕๘} ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๐๐/๖๑.

^{๕๙} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๘๖/๔๖.

^{๖๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุติ), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๓๒๔.

^{๖๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, หน้า ๓๒๔.

^{๖๒} พระครูนิยามจันทโพธิ์ โพธิ์ศรี จันทสโร, “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาพิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๘.

แล้วย่อมได้รับความสุข”^{๖๓}

๒.๒.๓ รูปแบบการใช้วาจาสุภาสิต

รูปแบบการของการใช้วาจาหรือการสื่อสารที่พระพุทธเจ้าได้วางหลักไว้ที่เรียกว่า “ตถาคตวาจา” ตามหลัก “วาจาสุภาสิต” นั้นปรากฏชัดคร่าวที่พระพุทธองค์ทรงตรัสกับภัยราชกุมาร ณ เวฬุวันกถินทกนิวาปสถาน ในเขตพระนครราชคฤห์ ซึ่งมีองค์ประกอบ ๖ ประการ ดังนี้

“ราชกุมาร ตถาคตก็อย่างนั้นเหมือนกัน รู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

อนึ่ง ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

อนึ่ง ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น ข้อนั้น เพราะเหตุไร เพราะตถาคตมีความเอ็นดูในหมู่มสัตว์ทั้งหลาย”^{๖๔}

นี้เป็นเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่พระองค์ตรัสรูปแบบการใช้วาจาสุภาสิตลักษณะเช่นนี้ในพระไตรปิฎกแสดงให้เห็นว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสอะไรจะพิจารณาองค์ประกอบตามรูปแบบ ๖ กรณีดังกล่าว แต่มีเพียงกรณี ๒ เท่านั้นที่พระองค์ตรัสโดยทรงพิจารณาองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ จริง แท้ ไพเราะ(ชอบใจ) เหมาะกาล ประสานประโยชน์ โดยให้ความสำคัญกับมิติของเวลาเป็นสำคัญ คือ

๑. องค์ประกอบครบทุกประการ

๒. องค์ประกอบไม่ครบแต่ตั้งอยู่บนหลักของความจริง แท้ มีประโยชน์ แม้ไม่เป็นที่พอใจ พระองค์จะทรงดูกาลเวลาประกอบหากกาลเวลาเหมาะสมสมพระองค์ตรัส

หากเป็นกรณีอื่นที่องค์ประกอบดังกล่าวไม่ครบพระองค์จะไม่ตรัสเลยแม้จะเป็นความจริง และมีประโยชน์ก็ตาม ดังนั้น การที่พระองค์จะตรัสแต่ละครั้งจะทรงพิจารณาองค์ประกอบหลาย

^{๖๓} พุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๓๑-๑๓๒/๔๐, พุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๓๑-๑๓๒/๗๓, พุ.อ. (บาลี) ๒๕/๑๓/๑๐๗, พุ.อ. (ไทย) ๒๕/๑๓/๑๙๒-๑๙๓.

^{๖๔} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

ปัจจัยไม่ใช่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น และสิ่งสำคัญก็คือจะพิจารณาถึงประโยชน์และผลกระทบของผู้รับสารเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากหลักคำสอนในพระไตรปิฎกหรือในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ดังกล่าว จะมีคุณลักษณะ ทิศทางหรือเป้าหมายของการใช้วาจาที่สอดคล้องกับหลักคำสอนในกถาวัตถุ ๑๐ ไว้อย่างชัดเจนสามารถนำมาบูรณาการในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี จึงสรุปได้ว่า การใช้วาจาตามหลัก “วาจาสุภาสิต” คือ หลักการและรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

๒.๓ นักคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี

ในวงการพระพุทธศาสนามีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับ “การสื่อสารสันติภาพ” ดังนี้

๑. **พระพรหมบัณฑิต(ประยูร ธมฺมจิตฺโต)** เป็นพระที่สัมผัสกับคำว่า “สันติภาพ” มาเป็นเวลานาน เคยเดินทางไปปาฐกถาธรรมแสดง ณ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ ๑๖ ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก จัดขึ้นที่นครลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา วันที่ ๑๙-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ และมีการเรียบเรียงเป็นหนังสือเรื่อง “พุทธวิธีสร้างสันติภาพ” โดยมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพอย่างเช่น “เมื่อประเทศถูกศัตรูรุกราน ชาวพุทธควรใช้กำลังป้องกันประเทศหรือไม่? ในปัญหานี้ นักปราชญ์ชาวพุทธให้ทัศนะที่ขัดแย้งกัน นักปราชญ์บางท่านกล่าวว่า พุทธวิธีเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งไม่มีอะไรนอกเหนือจากการเจรจาโดยสันติ ทั้งนี้เพราะการใช้กำลังรุนแรงเท่ากับฝ่าฝืนคำสอนของพระพุทธองค์ แต่นักปราชญ์ ท่านอื่นๆ เสนอว่า ชาวพุทธได้รับอนุญาตให้ใช้กำลัง ถ้าเป็นการใช้เพื่อจุดประสงค์ที่ดีงาม เช่น การปกป้องพระพุทธศาสนา พวกเขาเห็นว่า ชาวพุทธได้รับอนุญาตให้ต่อสู้เพื่อความชอบธรรมและให้ทำลายอริราชศัตรู เพื่อพิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนา ดังเช่นกรณีที่เกิดขึ้นหนึ่งพระเจ้าทูลุฐคามณีอภัยแห่งศรีลังกา อ้างพระพุทธศาสนามาสนับสนุน^{๖๕} และเกี่ยวกับการสื่อสารโดยตรงเห็นว่า “การสื่อสารที่จะมีส่วนในการสร้างสันติภาพมีสองทาง คือการสื่อสารเพื่อให้รู้จักคนอื่นอันที่สองก็ทำให้เขารู้จักเราก็เป็นการแลกเปลี่ยน”^{๖๖}

๒. **พระคำหมาย ธรรมสามิ** ในโอกาสเดินทางไปร่วมการประชุมนานาชาติ ในหัวข้อ “The World Peace Buddhist Conference” หรือ “พระพุทธศาสนากับสันติภาพโลก” ที่สถาบันวิชาการสีตตะ เมืองมันตะทะเลย์ ประเทศเมียนมาร์ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙ เห็นว่า “การสื่อสารไม่ว่าจะเป็นสื่อกระแสหลักหรือสื่อออนไลน์ทั้งหมดจะต้องมีความรับผิดชอบ โดยสันติภาพจะต้องพยายามอยู่ตลอด สันติภาพก็คือการทำความเข้าใจกับปัญหา ถ้าเรายังไม่เข้าใจปัญหา สันติภาพเกิดขึ้นไม่ได้”^{๖๗}

๓. **พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี** เป็นพระนักเทศน์แสดงธรรมและมีผลเขียนเผยแพร่พระพุทธศาสนามากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้สื่อออนไลน์มาเป็นสื่อ มีความเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารว่า

^{๖๕} พระมหาประยูร ธมฺมจิตฺโต(มีฤกษ์) ปัจจุบัน : พระพรหมบัณฑิต, พุทธวิธีสร้างสันติภาพ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๓๕-๓๗.

^{๖๖} สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๗} สัมภาษณ์ พระคำหมาย ธรรมสามิ,ศ.ดร., เจ้าอาวาสวัดอ็อกฟอร์ดพุทธวิหาร ประเทศอังกฤษ, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

“การสื่อสารเพื่อสันติภาพที่ดีที่สุดคือตัวเราเองต้องเป็นบุคคลสันติภาพด้วย เพราะว่าถ้าเราเอาแต่สื่อสารแต่ตัวเราเองยังร้อนอยู่สิ่งที่เราสื่อสารจะไม่มีประสิทธิภาพ เหมือนปราชญ์พูดไว้ว่า ‘เมื่อเธอพูดจะมีคนฟังแต่เมื่อเธอทำจึงจะมีคนเชื่อ’ ดังนั้นคนที่ต้องการจะเป็นนักสื่อสารเพื่อสันติภาพทั้งหลายนั้นเอาแต่สื่อสารอย่างเดียวแต่วิถีชีวิตไม่ได้มีสันติภาวะในเรื้อนใจ ไม่มีในสิ่งที่คิดสิ่งที่พูดสิ่งที่ทำเลย การสื่อสารของเขาก็จะล้มเหลว ตรงกันข้ามคนที่สันติภาวะในเรื้อนใจ วาจาก็จะสันติ การกระทำก็จะสันติ เมื่อเขาเป็นสันติภาพเสียเองด้วยวิธีนี้ถึงแม้ว่าเขาจะไม่สื่อสารด้วยคำพูดแต่คนทั่วไปก็จะกระหนักรู้ว่าคนๆนี้เป็นบุคคลสันติภาพ นี่คือนัยสำคัญของการสื่อสารเพื่อสันติภาพ เหมือนดิซบอกวามีไม่มีหนทางสื่อสารสันติภาพหรอกเพราะสันติภาพคือหนทาง ก็หมายความว่า ถ้าเราอยากสร้างสันติภาพกระบวนการทั้งหมดก็ต้องเป็นสันติภาพเลย สันติภาพไม่ได้อยู่ปลายทางแต่สันติภาพอยู่ต้นทางระหว่างทางและปลายทางเชื่อมกัน”^{๒๘}

๔. ปาริชาต สุวรรณบุบผา มีผลงานด้าน “การสานเสวนา” ทั้งงานสอนและงานเขียนก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า “เมื่อมีใจที่เป็นสันติภาพแล้วจะสื่อสารกับบุคคลภายนอกก็จะต้องตั้งใจฟังโดยเอาใจเข้ามาใส่ใจเราหรือฟังด้วยใจไม่ได้หมายความว่าพูดในใจ ซึ่งต้องเอาหลักไดอะลอกมาจับเลย ฟังด้วยใจคือฟังด้วยเมตตาโดยไม่ตัดสินไว้ก่อน สิ่งเหล่านี้จะต้องออกมาจากใจทั้งนั้น ซึ่งก็เป็นการทำทนายคำสอนว่าได้เอาคำสอนที่ตัวเองนับถือมาใช้หรือไม่ในเวลาที่อยู่กับความขัดแย้ง นี่คือการสื่อสารด้วยใจหรือไดอะลอก ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เกิดสันติภาพสันติเมื่อใดนั้นไม่สามารถที่จะกำหนดได้ ถ้าคนที่ต้องการกำหนดเวลาแสดงว่าไม่เข้าใจความหมายของไดอะลอก”^{๒๙}

๒.๔ วิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีตามทฤษฎีการสื่อสารทั่วไป

หากจะวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีตามแนวความคิดการสื่อสารทั่วไปแล้วสามารถบูรณาการได้เช่นเดียวกัน ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบหรือแบบจำลองการสื่อสารทั่วไปนั้นมีอยู่มากมายแต่เป็นที่ยอมรับและนำมาอ้างอิงมากที่สุดคือทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล” (David K. Berlo) ประกอบด้วย

๑. ผู้ส่ง (Source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญใน “การเข้ารหัส” (Encode) เนื้อหาข่าวสาร และควรจะสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย
๒. ข้อมูลข่าวสาร (Message) เกี่ยวข้องด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร
๓. ช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึง ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น หรืออุปกรณ์ต่างๆ

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระมหาวิชัย วชิรเมธี, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ไร่เชิญตะวัน จังหวัดเชียงราย, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ปาริชาต สุวรรณบุบผา, ผู้อำนวยการสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

๔. ผู้รับ (Receiver) ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญใน “การถอดรหัส” (Decode) สารเป็นผู้ที่มีทัศนคติ ระดับความ และพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เช่นเดียวหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่งจึงจะทำให้การสื่อสารความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล

ตามทฤษฎี S M C R นี้ มีปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและรับที่จะทำการสื่อสารความหมายนั้นได้ผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ได้แก่

(๑) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) มีความชำนาญหรือมีความสามารถในการถอดรหัสในการส่งและการรับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้

(๒) ทัศนคติ (Attitudes) ผู้ส่งและผู้รับต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกันจะทำให้การสื่อสารได้ผลดี

(๓) ระดับความรู้ (Knowledge Levels) ผู้ส่งและผู้รับมีระดับความรู้เท่าเทียมกันก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไป

(๔) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Culture Systems) ระบบสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชาติมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกัน รวมถึงมีการศึกษาถึงกฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาประกอบด้วยด้วย^{๗๐}

ขณะที่หลักการสื่อสารตามแนวทางพุทธสันติวิธีแสดงกระบวนการตามความจริงของเหตุปัจจัยที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นของการสื่อสารโดยแสดงถึงสัจธรรมความจริงขององค์ประกอบ ๔ ประการที่ทำให้เกิดการส่งสาร รับสาร ระหว่างผู้ส่ง ผู้รับและตัวสาร คือเมื่อมีผัสสะ (การกระทบ) ระหว่างอายตนะภายใน คือตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นแดนรับรู้อายตนะภายนอก คือช่องทางที่เป็นแดนรับรู้ที่ทำงานประสานกัน จึงเกิดการส่งและรับสารได้^{๗๑} โดยมีหลักคำสอนกับแบบจำลองของกลุ่มนักวิชาการตะวันตกอาทิ เบอร์โล (David K.Berlo) ได้กล่าวไว้ใกล้เคียงกัน ซึ่งได้ระบุว่า ช่องสารในการสื่อสารของมนุษย์ได้แก่ ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส เป็นช่องทางสำหรับการรับเข้าและส่งออกของการสื่อสาร แต่แนวคิดของพระพุทธรองค์เกิดขึ้นก่อน และแนวคิดของพระพุทธรองค์ทรงล้ำลึกมากกว่า ได้เสนอถึงไปถึงส่วนที่ไม่ใช่แต่เฉพาะส่วนของรูปธรรมเท่านั้น แต่ทรงแสดงถึงการรับรู้ผ่านนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันได้แก่ การรับรู้ทางใจไว้ด้วย ในขณะที่เบอร์โล (David K.Berlo) ได้เสนอเพียง ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส (เทียบได้กับกายในนัยของพระพุทธรเจ้า) ซึ่งความรู้ที่รับรู้มาจากทางมโนทวารหรือใจ เรียกตามแนวอภิธรรมว่า ธรรมหรือธรรมารมณ์^{๗๒}

ดังนั้น สามารถวิเคราะห์หลักการและรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีกับทฤษฎี S M C R ได้ ดังนี้

^{๗๐}ดูรายละเอียดในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **ประมวลชุดวิชาปรัชญาปริทัศน์ศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๔), หน้า ๘๑-๘๒.

^{๗๑}ชฎานันท์ อัครธรรมานันท์, “หลักการพูดของโทสตมาสเตอร์กับหลักการพูดในพระพุทธศาสนา”, **สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๕๑.

^{๗๒}ชฎานันท์ อัครธรรมานันท์, **หลักการพูดของโทสตมาสเตอร์กับหลักการพูดในพระพุทธศาสนา**, หน้า ๕๒.

๑. **ผู้ส่ง (Source)** คือ “เจ้าชายสิทธัตถะ” หลังจากบรรลุธรรมตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า และประกาศคำสอนที่ได้ตรัสรู้นั้นตลอดพระชนม์ชีพ นับได้ว่าเป็นการเกิดขึ้นของมนุษย์คนหนึ่งที่มีอิทธิพลจนกระทั่งปัจจุบันนี้จนกระทั่งยูเนสโกได้ พร้อมกันนี้สหประชาชาติได้รับรองให้วันวิสาขบูชาเป็นสำคัญของโลก เพื่อให้ชาวโลกได้ยึดแนวทางของพระองค์ในการสร้างสันติสุข ขณะที่หลักธรรมที่ระบุถึงคุณสมบัติของพระพุทธเจ้าในฐานะผู้ส่งสารได้ตั้งที่ชาวพุทธได้สวดสรรเสริญเป็นประจำคือ พุทธคุณ ๙ ประการ เริ่มจาก “อรหัง” เป็นผู้ไกลจากกิเลสเป็นต้น ต้องมีคุณธรรมว่าด้วย สัพปุริสธรรม ๗ ประการ อคติ ๔ วชิสุจิริต ๔ มรรคในข้อสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ สาราณียธรรม ๖ **“ทัศนีย์ เจนวิถีสุข”**^{๗๓} ได้วิเคราะห์หลักธรรมเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงพุทธได้อย่างชัดเจน ในการสื่อสารคือหลักของหัวใจนักปราชญ์ ๔ คือ สุ จิ ปุ ลิ รวมถึงการอ่านที่จัดอยู่ใน สุ และชี้ให้เห็นว่าพระพุทธเจ้านั้นทรงสอนหรือสรรเสริญการพูดน้อยหรือใช้การสื่อสารเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ดังนั้น หากการสื่อสารที่ไม่ใช่เชิงพุทธแล้วก็อาจจะกลายเป็นการสื่อสารเชิงลบที่มุ่งแต่ประโยชน์ตน ธุรกิจของบริษัทตน มุ่งยอดคนเข้าข่มให้มากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้รับสารความขัดแย้งและความรุนแรงก็จะตามมาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

๒. **ข้อมูลข่าวสาร (Message)** คือ คำสอนของพระพุทธเจ้านับได้ว่ามีความสำคัญถึงขั้นที่พระองค์ได้ยกให้เป็นศาสนาแทนของพระองค์หลังจากปรินิพพานไปแล้ว โดยมีการประมวลเป็นพระธรรมวินัยในช่วงที่พระองค์มีพระชนม์ชีพอยู่หลังจากนั้นมีการสังคายนาจัดเป็นหมวดหมู่เป็นพระไตรปิฎกเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับชาวพุทธจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งคุณสมบัติของพระธรรมที่ได้มีการสวดสรรเสริญเป็นประจำคือธรรมคุณ ๖ ประการ เป็นเนื้อหาที่มีองค์ประกอบตามวาจาสุภาสิตขยายความตามปรากฏในพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ บทความ รายงานที่เกี่ยวข้องได้มีอยู่อย่างหลากหลายเป็นเวลานานที่สืบทอดมาในลักษณะมุขปาฐะ ศิลจาริก ไบลานที่มีอายุเก่าแก่ประมาณ ๒,๐๐๐ ปี พร้อมกันนี้มีหลักธรรมที่ระบุถึงเนื้อหาที่จะนำมาสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดสันติสุขนอกจากหลักถกเถียงหรือวาจาสุภาสิตแล้วควรมีเนื้อหาตามกถาวัตถุ ๑๐ ประการดังพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุย่อมกล่าวกถาวัตถุ ๑๐ ประการคือ

๑. ย่อมยกกล่าวอัปปัจฉกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความปรารถนาน้อย)
๒. สันตฎฐิกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสันโดษ)
๓. ปวีเวกกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสงัดกายใจ)
๔. อสังสัคคกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้ไม่คลุกคลีด้วยหมู่)
๕. วิริยารัมภกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้มุ่งมั่นทำความเพียร)
๖. สีลกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้ตั้งอยู่ในศีล)
๗. สมာธิกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้ทำจิตมั่น)
๘. ปัญญาถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้เกิดปัญญา)
๙. วิมุตติกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้ทำใจให้พ้นจากกิเลสและความทุกข์)

^{๗๓}ทัศนีย์ เจนวิถีสุข, การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม (๒๕๕๔), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.mcu.ac.th/site/thesiscontent_desc.php?ct=1&t_id=795 [๗ ม.ค. ๒๕๕๙].

๑๐. วิมุตติญาณทัสสนกถา(ถ้อยคำที่ชักนำให้สนใจ และเข้าใจเรื่องความรู้ ความเห็นใน ภาวะที่หลุดพ้น จากกิเลสและความทุกข์)^{๗๔}

พร้อมกันนี้ข้อมูลข่าวสาร (Message) หมายถึงพุทธวิธีหรือพุทธลีลาในการสอนของ พระองค์ทำให้ได้รับการสรรเสริญว่า “แสดงธรรมที่มีความงามในเบื้องต้น ความงามในท่ามกลาง และ งามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์ บริบูรณ์ครบถ้วน”^{๗๕} โดยทรง เน้นการสอนแบบอนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือ การสอนให้รู้แจ้งเห็นจริง นำไปปฏิบัติได้ผลจริง ทรงรังเกียจ อธิปาฏิหาริย์ คือ การสอนที่ต้องใช้อิทธิฤทธิ์ และอาเทศนาปาฏิหาริย์ คือ การสอนที่อาศัยการทวย จิตตักใจผู้ฟัง อย่างไรก็ตามเรื่องอธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ พระองค์ทรงใช้ในเวลาจำเป็น เพื่อกำราบปราบพยศเท่านั้น^{๗๖}

ขณะที่วิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายแบบหลายอย่างดังนี้

๑) **แบบสากัจฉา หรือสนทนา** วิธีนี้เป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั้น ยัง ไม่ได้เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยพระพุทธเจ้ามักจะทรงเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนาเพื่อเข้าใจ ธรรม และความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุด

๒) **แบบบรรยาย** วิธีสอนแบบนี้จะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือพระสงฆ์จำนวนมาก และส่วนมากเป็นผู้มีพื้นความรู้ความเข้าใจ ก็มีความเลื่อมใส ศรัทธาอยู่แล้ว

๓) **แบบตอบปัญหา** วิธีสอนแบบนี้จะทรงใช้กับผู้ที่มิชอบสงสัยในข้อธรรมต่างๆ โดยมาก เป็นผู้นับถือลัทธิศาสนาอื่น โดยพระองค์จะทรงสอนให้พิจารณาคุณลักษณะของปัญหาและใช้วิธีตอบให้ เหมาะสมในสังคีตสูตร^{๗๗} โดยแยกประเภทปัญหาไว้ตามลักษณะวิธีตอบเป็น ๔ อย่าง^{๗๘} คือ

๓.๑ **เอกัสมพยากรณ์ปัญหา** คือ ปัญหาที่ฟังตอบตรงไปตรงมา ตายตัว

๓.๒ **ปฏิปุจฉาพยากรณ์ปัญหา** คือ ปัญหาที่ฟังย้อนถามแล้วจึงแก้

๓.๓ **วิกัชชพยากรณ์ปัญหา** คือ ปัญหาที่จะต้องแยกความตอบ

๓.๔ **รูปนียปัญหา** ปัญหาที่ฟังยับยั้งเสีย ไม่พยากรณ์ เช่น ปัญหาที่ถามเรื่องสัตว์ตาย แล้วเกิดอีกหรือไม่เกิดอีก^{๗๙}

การตอบปัญหานี้ พระพุทธองค์ทรงสอนให้คำนึงถึงเหตุแห่งการถามปัญหาด้วย ซึ่งพระ สาริบุตร ได้เคยแสดงเหตุแห่งการถามปัญหา ไว้ว่า “บุคคลผู้ใดผู้หนึ่ง ย่อมถามปัญหาแก่ผู้อื่น ด้วยเหตุ ๕ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้ง ๕ อย่าง คือ

๑. บางคน ย่อมถามปัญหาเพราะความง้อเขลา เพราะความไม่เข้าใจ

^{๗๔} ชุ.ม. (ไทย) ๒๙/๘๕/๒๕๗-๒๕๘.

^{๗๕} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๑๐/๑๑.

^{๗๖} ดูรายละเอียดเรื่องปาฏิหาริย์ ๓ ใน ที.สี. (ไทย) ๙/๔๘๓-๔๘๖/๒๑๔-๒๑๖, ชุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๐- ๓๒/๕๖๗-๕๙๐.

^{๗๗} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๒/๒๙๑.

^{๗๘} พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต., **พุทธวิธีในการสอน**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอ เอ็นจี การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๔๖.

^{๗๙} ส.สหา. (ไทย) ๑๘/๔๑๐/๔๗๐.

๒. บางคน มีความปรารถนาลามก เกิดความอยากได้จึงถามปัญหา
๓. บางคน ย่อมถามปัญหา ด้วยต้องการอวดเด่นข่มเขา
๔. บางคน ย่อมถามปัญหาด้วยประสงค์จะรู้
๕. บางคน ย่อมถามปัญหาด้วยความดำริว่า เมื่อเราถามแล้ว ถ้าเขาตอบได้ถูกต้องก็เป็นการดี แต่ถ้าเราถามแล้ว เขาตอบไม่ถูกต้อง เราจะได้ช่วยแก้ไขเขาโดยถูกต้อง”^{๘๐}

๔) แบบวางกฎข้อบังคับ ในการสอนแบบนี้ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทโดยความเห็นชอบของสงฆ์ และไม่ทรงบังคับเอาโดยผลการ^{๘๑}

ขณะที่พุทธลีลาการแสดงธรรม ๔ ประการ คือ (๑) สันทัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด (๒) สมาทปนา ขวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ (๓) สมุตเตชนา เร้าใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า (๔) สัมปหังสนา ปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง^{๘๒} ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑) สันทัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ จะสอนอะไรก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้งเห็นจริงในสิ่งที่สอน ดุจชี้ให้เห็นด้วยตาตัวเอง ในแต่ละครั้งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมจบลง จะมีคำสรรเสริญจากผู้ฟังธรรมในตอนท้ายว่า “ภาชิตของพระผู้มีพระภาคชัดเจนไพเราะยิ่งนัก พระผู้มีพระภาคทรงประกาศธรรมแจ่มแจ้งโดยประการต่าง ๆ เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตามประทีปในที่มืดโดยตั้งใจว่า คนมีตาดีจักเห็นรูปได้”^{๘๓}

๒) สมาทปนา ขวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหัดทำก็แนะนำบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญ จนเกิดยอมรับ อยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ คนผู้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้ว มีจิตคล้อยตามพระธรรมเทศนา เกิดอุตสาหะอยากปฏิบัติตามในสิ่งที่พระองค์ทรงแสดง เช่น คนผู้ได้ฟังทานกถา คือวาจาเป็นเครื่องพรรณนาถึงการให้ทาน พรรณนาถึงอันสงส์ของการให้ทานเองและการชักชวนผู้อื่นในการให้ทาน จะทำให้ได้ทั้งโภคสมบัติ และบริวารสมบัติ จึงพยายามชวนชวยทำการที่ว่าจะยังสมบัติทั้งสองนั้นให้สำเร็จได้

๓) สมุตเตชนา เร้าใจให้อาจหาญแกลั้วกล้า คือ ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขันมั่นใจที่จะทำให้สำเร็จลงได้ สู้งานไม่หวั่น ไม่กลัวเหนื่อยไม่กลัวยาก คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น พระจักขุปาลเถระได้ตั้งจิตอธิษฐาน ที่จะไม่จำวัดตลอดไตรมาสเพื่อปฏิบัติกรรมฐาน จนได้บรรลุพระอรหันต์พร้อมกับการแตกสลายของประสาทตา แม้นัยน์ตาของท่านจะแตกไปแต่ท่านก็ได้ทรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา^{๘๔}

^{๘๐} วจ.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๑๖๕/๑๘๑, วจ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๖๕/๒๗๒.

^{๘๑} วมหา.อ. (ไทย) ๑/๒๖๒.

^{๘๒} วมหา. (ไทย) ๑/๒๒/๑๕.

^{๘๓} ที.สี. (ไทย) ๙/๒๕๐/๘๕.

^{๘๔} ชู.ธ.อ. (ไทย) ๑/๒/๑/๑๗.

๔) สัมผัสหงสนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตใจให้เข้มแข็งเบิกบาน โดยชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ดีละ ดีละ อานนทฺ เธอชี้แจงให้ภิกษุทั้งหลายเห็นชัด ขวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ เร้าใจให้อาจหาญแกล้วกล้า ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริงด้วยธรรมีกถาและได้กล่าวอุทเทสและวิภังค์ของบุคคลผู้มีราตรีเดียวเจริญกว่า”^{๕๕}

๓. ช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึง อายตนะภายในและอายตนะภายนอก รวมถึงตัวพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ บทความ รายงานที่เกี่ยวข้องได้มีอยู่อย่างหลากหลายเป็นเวลานานที่สืบทอดมาในลักษณะมุขปาฐะ ศิลาจารึก ใบลาน เป็นต้น

๔. ผู้รับสาร ปัญจวคคีย์ทั้ง ๕ ถือว่าเป็นผู้รับสารอย่างเป็นทางการครั้งแรกจากพระพุทธเจ้าหลังจากตรัสรู้และแสดงธรรมประกาศพระศาสนาครั้งแรก ผลของการสื่อสารด้วยการแสดงธรรมทำพระอัญญา โกณฑัญญะ ได้ดวงตาเห็นธรรมคือเข้าใจหลักอริยสัจ ขณะเดียวกันผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายของพระองค์ก็คือมวลชนดังพระพุทธโฆษาที่ประทานแก่พระอรหันต์ ๖๐ รูป ซึ่งเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรกว่า “จรถ ภิกขเว จาริกํ พหุชนหิตาย พหุชน สุขาย โลกานุกมปาย แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก”^{๕๖} หลังจากนั้นผู้รับสารจากพระองค์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ได้แสดงตนรับเอาพระรัตนตรัยเป็นที่ระลึกแล้วทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารต่อทำให้เนื้อสารของพระองค์ดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้

ในบรรดาองค์ประกอบของการสื่อสาร ๔ ประการนี้ ผู้รับสารถือว่าสำคัญที่สุด เพราะแม้จะมีผู้ส่งสารอย่างพระพุทธเจ้าแต่หากไม่มีผู้รับสารที่มีคุณสมบัติพร้อมที่จะเข้าใจหลักธรรมที่ตรัสรู้นั้นการตรัสรู้ไม่มีความหมาย ผู้รับสารถือว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นส่วนที่จะทำให้การสื่อสารสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ โดยต้องมีความสามารถในการถอดรหัสของสารที่พระพุทธเจ้าส่งมาให้ได้ การสื่อสารถึงจะสมบูรณ์และการการบรรลุธรรมถึงจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ผู้รับสารจะต้องมีคุณสมบัติ เช่น สปัปรีสธรรม ๗ ประการ โยนิโสมนสิการ ยึดหลักกาลามสูตรไม่ด่วนเชื่อก่อนการพิจารณา มีหัวใจนักปราชญ์เริ่มจากการเป็นนักฟังที่ดีที่ประกอบด้วย ๑. อย่ามีวาระซ่อนเร้นในการฟัง ๒. ปฏิสัมพันธ์กันอย่างเพื่อนมนุษย์ ๓. มีความเท่าเทียมกันทั้ง ๒ ฝ่ายต่างให้และรับระวังความรู้สึก หลีกเลียงการครอบงำ ๔. มีจุดยืนที่ชัดเจน ๕. ใจกว้างรับฟังเสียงวิจารณ์ ๖. เชื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน โดยหลีกเลียงการยอมรับแบบขอไปที^{๕๗}

^{๕๕} ส.ส. (ไทย) ๑๔/๒๗๘/๓๒๘.

^{๕๖} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๘๖/๔๖-๔๗, คำว่า “เพื่อประโยชน์แก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก” เป็นกลุ่มคำที่ตรัสสอดคล้องกันหลายแห่งในพระไตรปิฎก.

^{๕๗} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นិธิพนฺยกร, รศ.ดร., คำบรรยายวิชาสื่อสารเพื่อสันติภาพแก่นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา, ๑๕ พ.ย.๒๕๕๗.

๒.๕ ประโยชน์และคุณค่าการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

หลักการของ “วาทาสภาจิต” นับได้ว่าเป็นการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี สามารถประมวลถึงประโยชน์และคุณค่าได้ดังนี้

๑) เป็นเครื่องวัดความจริง คำสอนของการสื่อสารพระพุทธเจ้าได้สะท้อนความจริง ๔ ประการที่เรียกว่า “อริยสัจ” ทั้งสภาพของปัญหา สาเหตุของปัญหา เป้าหมายของการแก้ปัญหาเสร็จ และวิธีการแก้ปัญหา ดังปรากฏในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๒) เป็นแสดงถึงวิธีการแก้ปัญหา ดังปรากฏในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเช่นกันคือ สัมมวาจา หนึ่งในมรรคมืองค์แปด

๓) เป็นเครื่องวัดความเป็นชาวพุทธ ดังปรากฏในโอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้กำหนดให้ “การไม่กล่าวร้ายคนอื่น” เป็นหนึ่งในอุตมการณ์ ๔ ประการ

๔) เป็นเครื่องวัดความดี ดังปรากฏในมงคลสูตรว่า “สุภาสิตา จ ยา วาจา”^{๘๘}

๕) เป็นองค์ประกอบของการอยู่ร่วมกันดังปรากฏในสังคหวัตถุ ๔ ประการคือ ปิยวาจา และในสาราณียธรรมที่พูดต้องประกอบด้วยเมตตา

๖) เป็นองค์ประกอบในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ดังจะเห็นได้ในกระบวนการในการระงับอธิกรณ์คืออธิกรณ์สมณะก็มีกระบวนการของการเจรจาหรือการสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งสิ้น

๗) เป็นเครื่องวัดของการสื่อสารเพื่อสันติภาพเชิง ตามหลักสัมมวาจา ละโอวาทปาฏิโมกข์

๘) สามารถใช้รักษาโรคและป้องกันภัยได้ ด้วยการสวดบทโพชฌงค์บทปริตรต่างๆ

๙) เป็นฐานควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ กำหนดไว้ในศีลข้อที่ ๔ และยังแยกย่อยตามองค์ประกอบของวาทาสภาจิต

ขณะเดียวกันประโยชน์และคุณค่าของการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี วาทาสภาจิตแบ่งเป็นระดับได้ดังนี้ ดังนี้

๑. ประโยชน์ในปัจจุบัน (ทิฐฐธัมมิกัตถะ) คือผู้ฟังวาทาสภาจิตแล้วทำให้สิ้นความสงสัย เข้าใจหลักการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตัวเอง เช่น ผู้มีหน้าที่ปกครองก็เข้าใจในหน้าที่ของตนเองที่พึงทำต่อบริวารชนเป็นต้น หรือนำวาทาสภาจิตนั้นมาใช้เป็นคตินิยมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังทำให้ได้รู้ถึงสิ่งที่เป็นคุณและโทษ ประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟังที่เป็นมิจฉาทิฎฐิ กลายเป็นสัมมาทิฎฐิได้

๒. ประโยชน์ในสัมปรายภพ (สัมปรายิกัตถะ) คือผู้ฟังวาทาสภาจิตแล้วเข้าใจ หรือนำไปใคร่ครวญปฏิบัติตาม รู้ว่าอะไรเป็นบุญ อะไรเป็นบาป เว้นบาปมุ่งทำแต่กุศล เมื่อละโลกนี้ไปแล้ว ถ้ายังไม่สิ้นอาสวะ ย่อมได้สุคติสมบัติ ชื่อว่าเป็นผู้ป้องกันภัยที่ยังมาไม่ถึงตนได้

๓. ประโยชน์สูงสุด (ปรมัตถะ) คือผู้ฟังวาทาสภาจิตแล้วสามารถเปลี่ยนคุณภาพจิตจาก ปุถุชนเป็นอริยชนได้ เช่น ภิกษุวัชชีบุตร ภิกษุผู้เลี้ยงดูมารดา หรือพระวิมลเถระ เป็นต้น ที่ได้ฟังวาจา

^{๘๘} ชู.ช. (ไทย) ๒๕/๕/๗.

สุภาชิตจากพระพุทธเจ้าหรือพระสาวกแล้ว ได้บรรลุพระอริยมโสดาปัตติผล เป็นต้น ในเวลาจบพระธรรมเทศนา^{๘๙}

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ปัจจุบันจำเป็นต้องใช้หลักการของ “วาจาสุภาชิต” เพราะถ้อยคำดี ๆ นอกจากจะทำให้ชีวิตของผู้พูดดีแล้ว ยังทำให้สังคมนี้อุดมไปด้วยสิ่งดี ๆ น่าอยู่ด้วยเช่นกัน แะระการที่สังคมจะกลายเป็นสังคมที่สร้างสรรค์การพูดดีของคนในสังคมได้อย่างจริงจังทั้งนั้น หลักเมตตาวาจาธรรมถือว่าเป็นกลวิธีที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมมีความรัก ความปรารถนาดีซึ่งกันและกัน เพราะเมตตาวาจาธรรมนั้นคือการปรารถนาให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์ ได้รับความสุข อีกนัยหนึ่งทั้งผู้พูดเองก็ถือว่าเป็นผู้ที่มีจิตใจที่ดีงามอีกด้วยเพราะเหตุแห่งเมตตาวาจาธรรมนั้น ย่อมกำเนิดมาจากเมตตาดมโนกรรมเป็นใหญ่ พระพุทธศาสนาจึงมุ่งเน้น สรรเสริญและกำหนดหลักการพูดไว้ในหมู่พุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้เป็นผู้มีเมตตาวาจาธรรม^{๙๐}

๒.๖ สรุป

การศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีดังกล่าวพบว่ามีหลักการรูปแบบ เป้าหมาย และประโยชน์และคุณค่า สามารถวิเคราะห์เข้ากับทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล” (David K. Berlo) ได้ดังนี้

ทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล”	การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี
ผู้ส่ง (Source)	พระพุทธเจ้า และพุทธบริษัทที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมต่อ
ข้อมูลข่าวสาร (Message)	-พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือบทความ มีองค์ประกอบคือ ๑. ถูกกาล ๒. จริง ๓. อ่อนหวาน ๔. ประกอบด้วยประโยชน์ ๕. เมตตาจิต - พุทธวิธี ๑. สากัจฉา หรือสนทนา ๒. บรรยาย ๓. ตอบปัญหา ๔. วางกฎข้อบังคับ - พุทธลีลา ๑. สันทัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด ๒. สมาทพนา ชวนให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ ๓. สมุตเตชนา ระวังให้อาญาญแก่ล้าวก้า ๔. สัมปหังสนา ปลอดภัยให้สดชื่นร่าเริง

^{๘๙}พระมหาศรีสุพรรณ อดตทีโป (ค่านนท์), “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาชิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกาย เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๗๕.

^{๙๐}พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นิตินุญญากร, รศ.ดร., สัมมาวาจา “พูดดี คือดี สังคมดี, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓.

ช่องทางในการส่ง (Channel)	อายตนะภายในและอายตนะภายนอก รวมถึง พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ที่บรรจุอยู่ในรูปแบบมูขปาฐะ ศิลาจารึก ไบลาน หนังสือ บทความ ซีดี ระบบออนไลน์ เป็นต้น
ผู้รับ (Receiver)	พระอรหันตสาวกอาทิพระอัญญา โภณทัตถุญะ และพระสาวกผู้ศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่ธรรม

ตารางที่ ๒.๑ แสดงการเปรียบเทียบระหว่างการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีกับทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล”

จากตารางแสดงการสรุปที่ผู้ส่งสารคือพระพุทธเจ้าที่มีคุณสมบัติและทักษะเพียบพร้อมของการเป็นผู้ส่งสารคือเป็นผู้มีวิสุทธิคุณมีจิตประกอบด้วยความเมตตากรุณาจึงทำให้สื่อเนื้อหาสาระคือพระธรรมออกไปที่มีกระบวนการหรือองค์ประกอบครบด้วยเหมาะสมแห่งกาล คำจริง คำแท้ อ่อนหวานสุภาพ มีความรับผิดชอบมีเป้าหมายสร้างประโยชน์สุขความเข้าใจให้กับผู้รับสารคือพระสงฆ์หรือสาวกที่ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งจะต้องเป็นผู้มีสติปัญญาใคร่ครวญและมีความพร้อมที่จะรับสารนั้น มุ่งส่งเสริมโลกให้สงบสุขสร้างความปรองดองสร้างความสมานฉันท์มากกว่ามุ่งทำลายสร้างความขัดแย้ง รุนแรงและสงคราม ด้วยเทคนิค ลีลา วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์บุคคลเป็นสำคัญ

บทที่ ๓

ปริบทสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

การศึกษาวิจัยในบทนี้ผู้วิจัยจะแยกออกปริบทการสื่อออนไลน์ทั้งความหมาย ลักษณะ ประเภท ประโยชน์ และอิทธิพลผลกระทบต่อสังคม และเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกถึงประวัติความเป็นมา อัตลักษณ์หลักการและเป้าหมาย รูปแบบการสื่อสารและสภาพเนื้อหา รวมถึงอิทธิพลและผลกระทบต่อสังคม โดยค้นคว้าแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นงานเขียนของ “สุทธิชัย หยุ่น” ผู้บริหารคนสำคัญของเครือเนชั่น ตามที่ปรากฏสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหนังสือที่เป็นผลงานส่วนตัว หนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์และเนื้อหาของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกทั้งในอดีตและสถานการณ์ช่วงที่ทำการวิจัย แล้ววิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา สาเหตุ เป้าหมาย และวิธีการเพื่อตอบปัญหาความได้ตั้งอยู่บนทฤษฎีและหลักการการสื่อสารเพื่อสันติภาพมาน้อยเพียงใดดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ปริบทสื่อออนไลน์
๒. ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารเพื่อสันติภาพ
๓. เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

๓.๑ ปริบทสื่อออนไลน์

๓.๑.๑ ความหมายของสื่อออนไลน์

คำว่า “สื่อออนไลน์” หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่างๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือผู้รับสารด้วยกันเอง^๑ เพื่อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทาง และสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยรวมเอาเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมเข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสัมพันธ์ ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (Multimedia)^๒ โดยมีคำที่ใช้แทนกันเช่น “สื่อใหม่” (New media) “สื่อสังคมออนไลน์”

๓.๑.๒ ลักษณะสำคัญของสื่อออนไลน์

^๑พิชิต วิจิตรบุญรักษ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/_journal/oct_dec_11/pdf/aw016.pdf [๓ ก.พ. ๒๕๕๙].

^๒พิชิต วิจิตรบุญรักษ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/_journal/oct_dec_11/pdf/aw016.pdf [๓ ก.พ. ๒๕๕๙].

ลักษณะสำคัญของสื่อออนไลน์ซึ่งมีเนื้อหาอยู่ในรูปแบบดิจิทัล ประกอบด้วย “อิสระ ๕ ประการ” (๕ Freedoms) ได้แก่

๑) อิสระจากข้อจำกัดด้านเวลา (Freedom from Scheduling) เนื้อหาที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกรับและส่งข่าวสารได้ในเวลาที่ตนต้องการ และไม่จำเป็นต้องชมเนื้อหาต่างๆ ตามเวลาที่กำหนด

๒) อิสระจากข้อจำกัดด้านพรมแดน (Freedom from Geological Boundaries) เนื้อหาในรูปแบบดิจิทัลเป็นเนื้อหาที่รับข้อมูลข่าวสารได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็วทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกรับ หรือค้นหาข้อมูลข่าวสารจากประเทศใดก็ได้ แล้วแต่ความต้องการของบุคคลแต่ละคน

๓) อิสระจากข้อจำกัดด้านขนาด (Freedom to Scale) มีเนื้อหาที่สามารถย่อหรือปรับขยายขนาดหรือเครือข่ายได้ เช่น การปรับเนื้อหาให้เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ทั่วโลก หรือปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงก็ได้

๔) อิสระจากข้อจำกัดด้านรูปแบบ (Freedom from Formats) เนื้อหาแบบดิจิทัลไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบ หรือลักษณะที่ตายตัว สื่อดั้งเดิม เช่น สปอร์ตโฆษณามาตรฐานทางโทรทัศน์ถูกกำหนดว่าต้องมีความยาว ๓๐ วินาที สื่อสิ่งพิมพ์ต้องมีครึ่งหน้าหรือเต็มหน้าเป็นต้น แต่สื่อดิจิทัล เช่น ไฟล์วิดีโอภาพที่ถ่ายจากกล้องในโทรศัพท์มือถือแล้วนำลงไปในเว็บไซต์จะต้องมีความยาวกี่วินาที หรือมีความละเอียดของไฟล์เป็นเท่าไรก็ได้ เป็นต้น

๕) อิสระจากยุคนักการตลาดสร้างเนื้อหาไปสู่ยุคนักบริโภคเริ่มสร้าง และควบคุมเนื้อหาเอง (From Marketer-Driven to Consumer-Initiated, Created and Controlled) ด้วยพัฒนาการเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เจ้าของสื่อไม่อาจควบคุมการแพร่กระจายของสื่อได้เหมือนอดีต เนื้อหาที่พบในบล็อก (Blog) หรือคลิปวิดีโอในเว็บไซต์ของ YouTube และสื่อผสมใหม่ๆ อาจสร้างสรรค์จากผู้บริโภคคนใดก็ได้ เกิดเป็นเนื้อหาที่สร้างจากผู้บริโภค (Consumer-Created Content) หรือเป็นคำพูดแบบปากต่อปากฉบับออนไลน์ (Online Word-of-Mouth) ที่แพร่ กระจายไปอย่างรวดเร็ว^๓

๓.๑.๓ ประเภทของสื่อออนไลน์

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ มีด้วยกันหลายชนิด ขึ้นอยู่กับลักษณะของการนำมาใช้ โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่ม หลักดังนี้

๑. Weblogs หรือเรียกสั้นๆ ว่า Blogs คือ สื่อส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ตที่ใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อคิดเห็น บันทึกส่วนตัว โดยสามารถแบ่งปันให้บุคคลอื่นๆ โดยผู้รับสารสามารถเข้าไปอ่าน หรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ซึ่งการแสดงเนื้อหาของบล็อกนั้นจะเรียงลำดับ

^๓พิชิต วิจิตรบุญรักษ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/_journal/oct_dec_11/pdf/aw016.pdf [๓ ก.พ. ๒๕๕๙].

จากเนื้อหาใหม่ไปสู่เนื้อหาเก่า ผู้เขียนและผู้อ่านสามารถค้นหาเนื้อหาย้อนหลังเพื่ออ่านและแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา เช่น Exteen, Bloggang, Wordpress, Blogger, Okanation

๒. Social Networking หรือเครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคม (Social Community) เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันทั้งด้านธุรกิจ การเมือง การศึกษา เช่น Facebook, Hi5, Ning, Linked in, MySpace, Youmeo, Friendste

๓. Micro Blogging และ Micro Sharing หรือที่เรียกกันว่า “บล็อกจิ๋ว” ซึ่งเป็นเว็บไซต์หรือเว็บไซต์ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป สำหรับให้ผู้ใช้บริการเขียนข้อความสั้นๆ ประมาณ ๑๔๐ ตัวอักษร ที่เรียกว่า “Status” หรือ “Notice” เพื่อแสดงสถานะของตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ หรือแจ้งข่าวสารต่างๆ แก่กลุ่มเพื่อนในสังคมออนไลน์ (Online Social Network) ทั้งนี้การกำหนดให้ใช้ข้อมูลในรูปข้อความสั้นๆ ก็เพื่อให้ผู้ใช้ที่เป็นทั้งผู้เขียนและผู้อ่านเข้าใจง่าย ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ Twitter

๔. Online Video เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเนื้อหาที่น่าสนใจในวิดีโอออนไลน์ไม่ถูกจำกัดโดยผังรายการที่แน่นอนและตายตัว ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถติดตามชมได้อย่างต่อเนื่อง เพราะไม่มีโฆษณาคั่น รวมทั้งผู้ใช้สามารถเลือกชมเนื้อหาได้ตามความต้องการและยังสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้จำนวนมากอีกด้วย เช่น Youtube, MSN, Yahoo

๕. Photo Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เน้นให้บริการฝากรูปภาพโดยผู้ใช้บริการสามารถอัปโหลดและดาวน์โหลดรูปภาพเพื่อนำมาใช้งานได้ ที่สำคัญนอกเหนือจากผู้ใช้บริการจะมีโอกาสแบ่งปันรูปภาพแล้ว ยังสามารถใช้เป็นพื้นที่เพื่อเสนอขายภาพที่ตนเองนำเข้าไปฝากได้อีกด้วย เช่น Flickr, Photobucket, Photoshop, Express, Zoom

๖. Wikis เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ (Data/Knowledge) ซึ่งผู้เขียนส่วนใหญ่อาจจะเป็นนักวิชาการ นักวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านต่างๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งผู้ใช้สามารถเขียนหรือแก้ไขข้อมูลได้อย่างอิสระ เช่น Wikipedia, Google Earth, diggZy Favorites Online

๗. Virtual Worlds คือการสร้างโลกจินตนาการโดยจำลองส่วนหนึ่งของชีวิตลงไปจัดเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่บรรดาผู้ที่ท่องโลกไซเบอร์ใช้เพื่อสื่อสารระหว่างกันบนอินเทอร์เน็ตในลักษณะโลกเสมือนจริง (Virtual Reality) ซึ่งผู้ที่เข้าไปใช้บริการอาจจะบริษัทหรือองค์กรด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา รวมถึงองค์กรด้านสื่อ เช่น สำนักข่าวรอยเตอร์ สำนักข่าวซีเอ็นเอ็น ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อพื้นที่เพื่อให้บุคคลในบริษัทหรือองค์กรได้มีช่องทางในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ไปยังกลุ่มเครือข่ายผู้ใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่ม ลูกค้าทั้งหลัก และรองหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

ธุรกิจ ของบริษัท หรือองค์กรก็ได้ ปัจจุบันเว็บไซต์ที่ใช้หลัก Virtual Worlds ที่ประสบผลสำเร็จและมีชื่อเสียง คือ Second life

๘. Crowd Sourcing มาจากการรวมของคำสองคำคือ Crowd และ Outsourcing เป็นหลักการขอความร่วมมือจากบุคคลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสามารถจัดทำในรูปแบบของเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาคำตอบและวิธีการแก้ปัญหาต่างๆทั้งทางธุรกิจ การศึกษา รวมทั้งการสื่อสาร โดยอาจจะเป็นการดึงความร่วมมือจากเครือข่ายทางสังคมมาช่วยตรวจสอบข้อมูลเสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มคนที่เข้ามาให้ข้อมูลอาจจะเป็นประชาชนทั่วไปหรือผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่อยู่ในภาคธุรกิจหรือแม้แต่ในสังคมนักข่าว ข้อดีของการใช้หลัก Crowd sourcing คือ ทำให้เกิดความหลากหลายทางความคิดเพื่อนำ ไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยตรวจสอบหรือคัดกรองข้อมูลซึ่งเป็นปัญหาสาธารณะร่วมกันได้ เช่น Idea storm, Mystarbucks Idea

๙. Podcasting หรือ Podcast มาจากการรวมตัวของสองคำ คือ “Pod” กับ “Broadcasting” ซึ่ง “POD” หรือ Personal On - Demand คือ อุปสงค์หรือความต้องการส่วนบุคคล ส่วน “Broadcasting” เป็นการนำสื่อต่างๆ มารวมกันในรูปแบบของภาพและเสียง หรืออาจกล่าวง่ายๆ Podcast คือ การบันทึกภาพและเสียงแล้วนำมาไว้ในเว็บเพจ (Web Page) เพื่อเผยแพร่ให้บุคคลภายนอก (The public in general) ที่สนใจดาวน์โหลดเพื่อนำไปใช้งาน เช่น Dual Geek Podcast, Wiggly Podcast

๑๐. Discuss / Review/ Opinion เป็นเว็บบอร์ดที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถแสดงความคิดเห็น โดยอาจจะเกี่ยวกับ สินค้าหรือบริการ ประเด็นสาธารณะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เช่น Epinions, Moutshut, Yahoo!Answer, Pantip, Yelp^๕

๓.๑.๔ อุปกรณ์เครื่องมือทางสื่อสังคมออนไลน์

๑) คอมพิวเตอร์ คือ เครื่องคำนวณ อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถทำงานคำนวณผลและเปรียบเทียบค่าตามชุดคำสั่งด้วยความเร็วสูงอย่างต่อเนื่องและอัตโนมัติ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้คำจำกัดความของคอมพิวเตอร์ไว้ก่อนข้างกะทัดรัดว่า เครื่องอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ ทำหน้าที่เสมือนสมองกล ใช้สำหรับแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งที่ง่ายและซับซ้อน โดยวิธีทางคณิตศาสตร์ หรืออาจกล่าวได้ว่า เครื่องคอมพิวเตอร์หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยในการคำนวณและการประมวลผลข้อมูล

๒) สมาร์ทโฟน (SmartPhone) คือ โทรศัพท์มือถือที่นอกเหนือจากใช้โทรออก-รับสายแล้วยังมีแอปพลิเคชันให้ใช้งานมากมาย สามารถรองรับการใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่าน 3G, Wi-Fi และ

^๕พงษ์พิพัฒน์ สายทอง,ดร., สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://smforedu.blogspot.com/2014/02/blog-post.html> [๒ มี.ค.๒๕๕๕].

สามารถใช้งานโซเชียลเน็ตเวิร์คและแอปพลิเคชันสนทนาชั้นนำ เช่น LINE, Youtube, Facebook, Twitter ฯลฯ โดยที่ผู้ใช้สามารถปรับแต่งลูกเล่นการใช้งานสมาร์ตโฟนให้ตรงกับความต้องการได้มากกว่าเมื่อถือธรรมดา ผู้ผลิตสมาร์ตโฟนรุ่นใหม่ ๆ นิยมผลิตสมาร์ตโฟนที่มีหน้าจอบระบบสัมผัส, ใส่กล้องถ่ายรูปที่มีความละเอียดสูง, ออกแบบดีไซน์ให้สวยงามทันสมัย, มีแอปพลิเคชันและลูกเล่นที่น่าสนใจ

๓) แท็บเล็ต (Tablet) คือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีหน้าจอบระบบสัมผัสขนาดใหญ่ มีขนาดหน้าจอตั้งแต่ 7 นิ้วขึ้นไป พกพาได้สะดวก สามารถใช้งานหน้าจอผ่านการสัมผัสผ่านปลายนิ้วได้โดยตรง มีแอปพลิเคชันมากมายให้เลือกใช้ ไม่ว่าจะเป็นรับ-ส่งอีเมล, เล่นอินเทอร์เน็ต, ดูหนัง, ฟังเพลง, เล่นเกม หรือแม้กระทั่งใช้ทำงานเอกสารออฟฟิต ข้อดีของแท็บเล็ตคือมีหน้าจอที่กว้าง ทำให้มีพื้นที่การใช้งานเยอะ มีน้ำหนักเบา พกพาได้สะดวกกว่าโน้ตบุ๊กหรือ คอมพิวเตอร์ สามารถจดบันทึกหรือใช้เป็นอุปกรณ์เพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดี

อุปกรณ์เครือข่าย

๔) เซิร์ฟเวอร์ (Server) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เครื่องแม่ข่าย เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์หลักในเครือข่าย ที่ทำหน้าที่จัดเก็บและให้บริการไฟล์ข้อมูลและทรัพยากรอื่นๆ กับคอมพิวเตอร์เครื่องอื่น ๆ ใน เครือข่าย โดยปกติคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้เป็นเซิร์ฟเวอร์มักจะเป็นเครื่องที่มีสมรรถนะสูง และมีฮาร์ดดิสก์ความจำสูงกว่าคอมพิวเตอร์เครื่องอื่น ๆ ในเครือข่าย

๕) ไคลเอนต์ (Client) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เครื่องลูกข่าย เป็นคอมพิวเตอร์ในเครือข่ายที่ร้องขอ บริการและเข้าถึงไฟล์ข้อมูลที่จัดเก็บในเซิร์ฟเวอร์ หรือพวงต่าง ๆ ก็คือ ไคลเอนต์เป็นคอมพิวเตอร์ ของผู้ใช้แต่ละคนในระบบเครือข่าย

๖) ฮับ (HUB) หรือ เรียก รีพีตเตอร์ (Repeater) คืออุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกลุ่มคอมพิวเตอร์ ฮับ มีหน้าที่รับส่งเฟรมข้อมูลทุกเฟรมที่ได้รับจากพอร์ตใดพอร์ตหนึ่ง ไปยังพอร์ตที่เหลือคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อเข้ากับฮับจะแชร์แบนด์วิธหรืออัตราข้อมูลของเครือข่าย เพราะฉะนั้นถ้ามีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อมากจะทำให้อัตราการส่งข้อมูลลดลง

๗) เนทเวิร์ค สวิตช์ (Switch) คืออุปกรณ์เครือข่ายที่ทำหน้าที่ในเลเยอร์ที่ 2 และทำหน้าที่ส่งข้อมูลที่รับมาจากพอร์ตหนึ่งไปยังพอร์ตเฉพาะที่เป็นปลายทางเท่านั้น และทำให้คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับพอร์ตที่เหลือส่งข้อมูลถึงกันในเวลาเดียวกัน ดังนั้น อัตราการรับส่งข้อมูลหรือแบนด์วิธจึงไม่ขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันนิยมเชื่อมต่อแบบนี้มากกว่าฮับเพราะลดปัญหาการชนกันของข้อมูล

๘) เราต์เตอร์ (Router) เป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ในเลเยอร์ที่ 3 เราต์เตอร์จะอ่านที่อยู่ (Address) ของสถานีปลายทางที่ส่วนหัว (Header) ข้อแพ็กเก็ตข้อมูล เพื่อที่จะกำหนดและส่งแพ็กเก็ตต่อไป เราต์เตอร์จะมีตัวจัดเส้นทางในแพ็กเก็ต เรียกว่า เราต์ติ้งเทเบิล (Routing Table) หรือ

ตารางจัดเส้นทางนอกจากนี้ยังส่งข้อมูลไปยังเครือข่ายที่ให้โพรโทคอลต่างกันได้ เช่น IP (Internet Protocol) IPX (Internet Package Exchange) และ AppleTalk นอกจากนี้ยังเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่นได้ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๙) บริดจ์ (Bridge) เป็นอุปกรณ์ที่มักจะใช้ในการเชื่อมต่อวงแลน (LAN Segments) เข้าด้วยกัน ทำให้สามารถขยายขอบเขตของ LAN ออกไปได้เรื่อยๆ โดยที่ประสิทธิภาพรวมของระบบไม่ลดลงมากนัก เนื่องจากการติดต่อของเครื่องที่อยู่ในเซกเมนต์เดียวกันจะไม่ถูกส่งผ่าน ไปรบกวนการจราจรของเซกเมนต์อื่น และเนื่องจากบริดจ์เป็นอุปกรณ์ที่ทำงานอยู่ในระดับ Data Link Layer จึงทำให้สามารถใช้ในการเชื่อมต่อเครือข่ายที่แตกต่างกันในระดับ Physical และ Data Link ได้ เช่น ระหว่าง Eternet กับ Token Ring เป็นต้น บริดจ์ มักจะถูกใช้ในการเชื่อมเครือข่ายย่อยๆ ในองค์กรเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายใหญ่ เพียงเครือข่ายเดียว เพื่อให้เครือข่ายย่อยๆ เหล่านั้นสามารถติดต่อกับเครือข่ายย่อยอื่นๆได้

๑๐) เกตเวย์ (Gateway) เป็นอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ที่เชื่อมต่อเครือข่ายต่างประเภทเข้าด้วยกัน เช่น การใช้เกตเวย์ในการเชื่อมต่อเครือข่าย ที่เป็นคอมพิวเตอร์ประเภทพีซี (PC) เข้ากับคอมพิวเตอร์ประเภทแมคอินทอช (MAC) เป็นต้น^๕

๓.๑.๕ ประโยชน์และคุณค่าของสื่อออนไลน์ต่อสังคม

ประโยชน์และคุณค่าของสื่อออนไลน์ต่อสังคมสามารถสรุปได้นี้

๑) สามารถทำให้ค้นหาคำตอบในเรื่องบางอย่างได้ โดยการเปิดหัวข้อไว้ ก็จะมีผู้สนใจ และมีความรู้แสดงความคิดเห็นไว้มากมาย

๒) ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการบริหารข้อมูล

๓) ช่วยสนับสนุนในการทำ E-Commerce เป็นรูปแบบการค้าบนอินเทอร์เน็ตที่สั่งซื้อสินค้าได้ทันที โดยไม่ต้องใช้ catalog อีกต่อไป

๔) สามารถให้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ ไปยังกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลาย กลุ่มเป้าหมาย เผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในระยะเวลาพร้อมๆ กัน

๕) สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วประเทศและทั่วโลก

๖) ไม่ต้องเสียค่าเวลา สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ ไม่ต้องจ่ายค่าเนื้อที่ให้นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เพราะเมื่อเทียบค่าใช้จ่ายกับสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์และภาพยนตร์แล้วมีอัตราค่อนข้างจะถูกกว่า

^๕พงษ์พิพัฒน์ สายทอง,ดร., สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://http://smforedu.blogspot.com/2014/02/blog-post.html> [๒ มี.ค.๒๕๕๙].

๗) สื่อออนไลน์ยังเป็นสื่อที่มีความสามารถในการติดต่อ ๒ ทาง จึงทำให้ผู้ใช้สามารถโต้ตอบได้ทันที^๖

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในด้านคุณค่ามีทั้งด้านบวกและลบ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นตรงกันว่า “สื่อออนไลน์” มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสังคมสูงมาก เนื่องจากโลกปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง การติดต่อสื่อสารต่างๆ ได้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแทบทั้งสิ้นเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของคนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้เกือบจะเท่าเทียมกันทั้งหมด^๗ แต่อินเทอร์เน็ตอาจจะกลายเป็นการแยกผู้ใช้ออกเป็นส่วนย่อยๆ หรือทำให้ผู้ใช้ต้องเบียดเสียดแย่งกันใช้ก็ได้^๘ นิลเส็นประเทศไทยทำวิจัยพบว่า อีกไม่นานทุกคนจะเป็นเจ้าของสมาร์ตโฟนอัตราการเป็นเจ้าของโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากปี ๒๕๕๗ ที่ ๔๙% เป็น ๕๘% ในปี ๒๕๕๘ โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มอายุ ๑๖-๓๔ ปี และอายุ ๓๕ ปีขึ้นไปอยู่ที่ ๔๒% ดังนั้นสมาร์ตโฟนจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ไปแล้ว ขณะที่ แท็บเล็ต ได้รับความนิยมไม่แพ้กัน บวกกับการเปิด ๔ จี จะทำให้การสื่อสารออนไลน์ได้รับความนิยมสวดกบายยิ่งขึ้น^๙ ขณะเดียวกันเกิดปรากฏการณ์ใหม่ของสื่อมีการวิจารณ์สื่อกระแสหลักมากขึ้น มีการวิเคราะห์เนื้อหา หลายคนในพื้นที่ต้องการทำตัวเป็นนักข่าวเองเช่นมีการเรียกตัวเองว่า “นักข่าวพลเมือง” ต้องการนำเสนอข่าวเพื่อหักล้างสื่อกระแสหลัก^{๑๐} “สื่อออนไลน์” อย่างเช่น เฟซบุ๊กจะมีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์และการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนทางความคิด แต่ก็ไม่ค่อยพบการปรึกษาหารือด้วยเหตุผลเพื่อหาข้อสรุปหรือทางออกในการคลี่คลายปัญหาเท่าใดนัก แทนที่จะหาแนวทางสู่อารยธรรมของการทะเลาะกันอย่างสันติ^{๑๑} ขณะที่สื่อกระแสหลักพึ่งนักข่าวในพื้นที่ (stringers) มากขึ้นทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมทั้งนักข่าวพื้นที่ไม่ได้ผ่านการอบรมการทำข่าว^{๑๒} พร้อมกันนี้ “สื่อออนไลน์” เป็นเครื่องมือทั้งสร้างความขัดแย้ง ความรุนแรงและสงครามรวมถึงสร้างสันติภาพอย่างเช่น ความวุ่นวาย

^๖ดูรายละเอียดใน พลนันทน์ ปัญญาพร , แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://photosanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html> [๓ ก.พ. ๒๕๕๙].

^๗สัมภาษณ์ บรรจง อินทนา, บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๘กุนดา ดิกชิต, dateline earth : โลกในอู่มีสื่อ, แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ไอทีเอส เอเชีย-แปซิฟิก เซ็นเตอร์ฟาว์นเดชัน อิงค์, ๒๕๕๗), หน้า ๒๕๕.

^๙สัมภาษณ์ สิริวิทย์ บ่อจันทิก,ดร., บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๐}สัมภาษณ์ ชัยณรงค์ ศรีมันตะ,ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา อ.บางแสน จ.ชลบุรี, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๑}ดูรายละเอียดใน พิรงรอง รามสูต รมะนันท์,ผศ.ดร., เฟซบุ๊กกับการสื่อสารการเมืองในสังคมไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.mediamonitor.in.th/main/knowledge/2011-06-21-07-08-27/53-2011-07-19-07-50-58.html> [๑๒ ก.พ.๒๕๕๙].

^{๑๒}ดูรายละเอียดใน วลัักษณ์กมล จ่างกมล,ผศ.ดร., [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.mediainsideout.net/local/2014/03/186> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

ภายหลังจากการเลือกตั้งในประเทศอิหร่านเมื่อ ก.ค. ๒๕๕๒ ประเทศไทยที่มีการใช้ทั้งเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ ในช่วงความขัดแย้งตั้งแต่ปี๒๕๕๓ “การปฏิวัติดอกมะลิ” ที่ตูนีเซียปี๒๕๕๔^{๑๖}

หากเปรียบเทียบกับสื่อกระแสหลักหรือสื่อดั้งเดิมทั้งหลาย “สื่อออนไลน์” ทำให้ข้อมูลเข้าถึงคนได้เร็วและขยายผลได้กว้างขวางได้ตลอดเวลาไม่มีขอบเขต อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อความรู้สึกต่ออารมณ์และต่อทัศนคติต่อเรื่องต่างๆ ของคนมีสูงมากเป็นสัญญาณที่ทำให้สังคมต้องตื่นตัว แต่สื่อออนไลน์ก็เป็นเพียงสื่อรูปแบบหนึ่งเท่านั้นหลายครั้งก็กระจายข้อมูลที่ไม่มีที่มาที่ไปเป็นการกระจายความรู้สึกมากกว่าการเผยแพร่ข้อเท็จจริงหากตั้งบนพื้นฐานของอคติทางด้านสังคมและการเมืองคิดว่าเป็นสิ่งอันตราย แต่ถ้าเป็นการเผยแพร่ข้อเท็จจริงและมีการตรวจสอบก็จะเป็นประโยชน์ได้มาก^{๑๔} ซึ่งสภาพของสื่อออนไลน์ดังกล่าวคงเกิดจากเรื่อง “สิทธิเสรีภาพ” ของการข่าวในประเทศไทยมากเกินไปจนทำให้คนแยกแยะไม่ได้ว่าอันไหนถูกอันไหนผิด โดยเฉพาะสื่อออนไลน์มีข้อมูลที่หลากหลายเกินเหตุไม่มีการควบคุมจนทำให้เกิดปัญหาสร้างความแตกแยกแทนที่จะสร้างความปรองดองสร้างความสมานฉันท์^{๑๕}

ดังนั้น คนที่เสพสื่อออนไลน์ต้องใช้วิจารณญาณมากพอสมควร ไม่ใช่เห็นอะไรหรือเห็นข้อความอะไรที่ส่งมาถึงตัวเองหรือตัวเองเข้าไปเห็นก็ดีนี้ ก็จะมีอารมณ์ที่เห็นด้วยอย่างนั้นหรือว่ามี การพินิจหรือว่าพิพากษาไปแล้วว่าอะไรผิดอะไรถูกใครดีใครเลวอย่างไร^{๑๖} ควรมีการรณรงค์ให้ผู้ใช้เข้าใจบทบาทของ “สื่อออนไลน์” ที่ถูกต้องทั้งในระดับองค์กรและชุมชน^{๑๗} โดยมีหลักการระวังเบื้องต้นใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ ๑. การละเมิดลิขสิทธิ์ลิขสิทธิ์ส่วนบุคคล ๒. เรื่องเพศออนไลน์ ๓. ความน่าเชื่อถือเรื่องที่ได้รับ ๔. อาชญากรรมที่แอบแฝงมา และ ๕. ระวังอันตรายอย่าแห่ตามเทรนด์นิยม ถ้ามีหลักยึดไว้ย่อมไม่ผิดพลาดได้ง่าย ผู้เกี่ยวข้องในการนำเสนอข้อมูล ควรมีจริยธรรม ยึดความถูกต้อง ชัดเจน และต้องคำนึงว่า จะไม่นำไปเพิ่มความขัดแย้งให้เพิ่มขึ้นโดยมีเป้าหมายที่สร้างสันติภาพ ทั้งนี้ควรสร้าง

^{๑๖}ดูรายละเอียดใน อีรนนท์ นันทขว้าง,พ.อ.ดร., **Social Network เครื่องมือสื่อสารทางการเมือง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.apecthai.org/apec/th/political.php?intertradeid=408> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๑๔}สัมภาษณ์ เทพชัย หย่อง, กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด (มหาชน) นายกสมาคม นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๕}สัมภาษณ์ สมหมาย สุภชาติ, รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๖}สัมภาษณ์ เทพชัย หย่อง, กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นายกสมาคม นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๗}สัมภาษณ์ สิริวิทย์ บ่อจันทิก,ดร., บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

สปิริตให้สังคมคำนึงความสงบเป็นหลัก^{๑๘} พร้อมกันนี้ผู้รับสารหรือผู้บริโภคต้องเข้าใจถึงหลักการและเป้าหมายของสื่อและพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ก่อน^{๑๙} ผู้บริหารประเทศต้องสร้างภูมิคุ้มกันสร้างการการรู้เท่าทันสื่ออย่างมีสติเริ่มตั้งแต่เด็กพยายามให้เขาตั้งคำถามเป็นมีความสงสัยไม่เชื่ออย่างง่าย ๆ เพราะพูดอย่างเดียวไม่พอต้องลงไปจัดการอย่างจริงจังด้วย เพื่อให้เกิดการสื่อสารเพื่อสันติภาพ ซึ่งแนวนโยบายของแต่ละสื่อก็ต้องมีความชัดเจนต้องไม่ขยายความขัดแย้งทำให้เกิดสันติสุข แต่จะอย่างไรนั้นก็คงไม่มีวิธีทางหนึ่งสองสามสี่ห้า ต้องหาหรือพูดคุยกันผลักดันด้วยวิธีการที่หลากหลายมากที่สุดและให้เป็นระบบ^{๒๐}

อย่างไรก็ตาม ถ้าคนมีวุฒิภาวะเลือกเสพสื่อก็จะมีพิษภัยอะไร และสื่อออนไลน์ที่อิงอยู่กับสื่อหลักเดิมที่มีส่วนในการจรรโลงสังคมไทยที่เข้ามาเสริมก็คือการเกิด “สื่อออนไลน์” ใหม่ ๆ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ วิพากษ์วิจารณ์ กลับกรองจากสังคมจะเป็นตัวหลักหรือเป็นตัวเสริมก็ตาม ก็ จะเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้นและจะเข้ามาแทนสื่อเก่าทั้งหลาย โดยไม่จำเป็นต้องมีองค์กรใด ขึ้นมากำกับดูแลเป็นพิเศษให้เป็นการกำกับดูแลตนเองเหมือนสื่อกระแสหลักเมื่อผ่านไประยะหนึ่งผู้เสพสื่อออนไลน์ก็จะควบคุมดูแลสื่อออนไลน์ได้เอง^{๒๑}

๓.๑.๖ แนวปฏิบัติการใช้สื่อออนไลน์ของสื่อมวลชน

จากการประมวลประโยชน์และคุณค่าของสื่อออนไลน์ที่มีต่อสังคมดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอยู่บนกรอบจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จึงได้ออกแนวปฏิบัติ เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๓ ความว่า^{๒๒}

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และเว็บไซต์ข่าวสารต่าง ๆ ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทั้งในด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น หรือการเผยแพร่การทำงานขององค์กรข่าว ซึ่งมีทั้งการใช้ประโยชน์ในระดับองค์กร ตัวบุคคล

^{๑๘} สัมภาษณ์ ชัยณรงค์ ศรีมันตะ, ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา อ.บางแสน จ.ชลบุรี, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระสุเธีย สุวณณเฑโร(ยนต์), ประธาน Regional Development Action Association จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

^{๒๐} สัมภาษณ์ เทพชัย หย่อง, กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นายกสมคาม นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๑} สัมภาษณ์ บรรยง อินทนา , กรรมการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๒} สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, **แนวปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนพ.ศ. 2553**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://photosanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html> [๓ ก.พ. ๒๕๕๙].

และผสมผสาน เป็นจำนวนมาก จึงควรมีแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนให้ เป็นไปในทาง สร้างสรรค์

องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนจึงได้มอบหมายให้ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ประสานการยกร่างแนวปฏิบัติ โดยมีตัวแทน จากองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ดูแล เว็บไทย ชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ นักวิชาการด้านนิเทศ ศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่วมกันยกร่างและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

จึงกำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑ ในแนวปฏิบัตินี้

‘สื่อสังคมออนไลน์’ (Social Media) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ และ โปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารเนื้อหา อาทิ twitter.com, facebook.com, youtube.com, weblog ต่าง ๆ

‘องค์กรสื่อมวลชน’ หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และองค์กร สมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

‘ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน’ หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญ สภาการหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ผู้ปฏิบัติงานข่าววิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ตามธรรมนูญสภาวิชาชีพ ข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ และผู้ประกอบการ วิชาชีพสื่อมวลชนอื่นที่ยอมรับแนวปฏิบัตินี้

หมวด ๒

แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน

ข้อ ๒ การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น พึงยึดมั่นกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนของสภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๓ การนำเสนอข่าวโดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน ควรมีหลักในการอ้างอิงถึงองค์กรสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อองค์กรสื่อมวลชนที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- (๒) รายละเอียด สัญลักษณ์ หรือชื่อย่อ ที่แสดงถึงองค์กรสื่อมวลชน
- (๓) มาตรการทางเทคนิคที่ยืนยันถึงสถานะและควมมีตัวตนขององค์กรสื่อมวลชน รวมถึงการประกาศต่อสาธารณชนตามช่องทางที่องค์กรมีอยู่

ข้อ ๔ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อมวลชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควรเป็นไปตามข้อบังคับจริยธรรม หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติขององค์กรที่กำกับดูแลตามที่ระบุไว้ในหมวดหนึ่ง และต้องไม่เป็นการสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคม ไม่ยุ่งยงให้เกิดความรุนแรงจนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและเสียหายรุนแรงขึ้นในชาติ

ข้อ ๕ องค์กรสื่อมวลชนต้องให้ความเคารพและยอมรับข้อมูล ข่าวสาร หรือภาพ ที่ผลิตโดยบุคคลอื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การคัดลอก เลียน ข้อความใด ๆ จากสื่อสังคมออนไลน์ พึงได้รับการอนุญาตจากเจ้าของข้อความนั้น ๆ ตามแต่กรณี

กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือรายงานข่าวในฐานะสื่อมวลชน ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อความและข่าวสารนั้นโดยรับรู้ถึงสิทธิ หรือลิขสิทธิ์ขององค์กรหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าว

หมวด ๓

แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

ข้อ ๖ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาจแบ่งได้ดังนี้

(๑) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งาน (user account) ที่ระบุถึงต้นสังกัด ผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนพึงใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติตามข้อบังคับ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะความถูกต้อง (accuracy) สมดุล (balance) และการใช้ภาษาที่เหมาะสม

(๒) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งานที่ระบุถึงตัวตนอันอาจทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ ประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชน ผู้ใช้งานพึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวและการแสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การ ละเมิดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน

ข้อ ๗ การรายงานข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึง แยก ‘ข่าว’ กับ ‘ความเห็น’ ออกจากกันอย่างชัดเจน พึงระวังการย่อความที่ทำให้ข้อความนั้น บิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และพึงระวังการเผยแพร่ข้อมูลข่าวซ้ำ

ข้อ ๘ ในกรณีที่เวลาเป็นสาระสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พึงตระหนักถึงมิติ ของเวลาในการนำเสนอข่าวนั้น ๆ ด้วย

ข้อ ๙ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงตระหนักว่าพื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็น พื้นที่ สาธารณะ ไม่ใช่พื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งข้อมูลที่มีการรายงานจะถูกบันทึกไว้และอาจมีผลทางกฎหมายได้

ข้อ ๑๐ ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น ผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเด็กและ สตรี ภาพอูจาด ลามก อนาจาร หวาดเสียว และรุนแรง

ข้อ ๑๑ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน พึงระมัดระวังกระบวนการหาข่าวหรือภาพจากสื่อ สังคมออนไลน์ โดยมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน รอบด้าน และควรอ้างอิงแหล่งที่มาเมื่อนำเสนอ เว้น แต่สามารถตรวจสอบและอ้างอิงจากแหล่งข่าวได้โดยตรง

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะการรายงานสดผ่านอุปกรณ์ปลายทางต่าง ๆ (devices) หรือการสร้างข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์จากการประชุม ‘ปิด’ ต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุมก่อน

ข้อ ๑๒ หากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ของ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเกิดความผิดพลาด จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือ องค์กรอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องดำเนินการแก้ไขข้อความที่มีปัญหาโดยทันที พร้อมทั้ง แสดงถ้อยคำขอโทษต่อบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ต้องให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายมี โอกาสชี้แจงข้อมูลข่าวสารในด้านของตนด้วย

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๓.๑.๕ สรุป

สื่อออนไลน์ เป็นสื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่างๆไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ประเภทต่าง โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือผู้รับสารด้วยกันเองได้อย่างรวดเร็วทันที ไร้ข้อจำกัดด้านกาลเวลา พรมแดน ขนาดและรูปแบบของสาร ทำให้สามารถค้นหาคำตอบในบางเรื่องได้ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วถึง ทำให้มีอิทธิพลเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคน และส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งแง่บวกใช้สร้างสันติสุขปรองดองได้ ทางกลับกันส่งผลลบเหตสปีดเต็มจอสร้างความขัดแย้ง ความรุนแรง และใช้เป็นเครื่องมือในการก่อการร้ายสงคราม พิสูจน์ได้ยากข้อมูลใดเป็นข้อมูลจริงหรือข้อมูลเท็จ ดังนั้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จึงได้ออกแนวปฏิบัติ เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกรอบปฏิบัติของสื่อมวลชนไทยที่ใช้สื่อออนไลน์ให้ยึดข้อบังคับจริยธรรม ไม่สร้างความเกลียดชังในสังคม คำนึงมิติของเวลา สุภาพ ไม่ลามกอนาจาร โดยยึดผลประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญ

๓.๒ ทฤษฎีและแนวคิดการสื่อสารเพื่อสันติภาพ

๓.๒.๑ ทฤษฎีและหลักการ

จากประโยชน์และคุณค่าของสื่อออนไลน์ที่มีต่อสังคมดังกล่าว เกิดจากพื้นฐานของทฤษฎีและหลักการสื่อสารทั่วไปอย่างเช่นทฤษฎี S M C R นั้น ที่เป็นการศึกษาพฤติกรรม กระบวนการและการเคลื่อนไหวขององค์ประกอบของการสื่อสารโดยได้ใส่ค่าบวกลบและถูกผิดในภายหลัง และมีเนื้อหาเป็นไปตามผู้มีอำนาจในแต่ละยุคแต่ละสมัยตอบสนองความต้องการของผู้มีอำนาจและผลประโยชน์ด้านการตลาดและการเมืองเป็นสำคัญ และมีฐานความคิดมาจากตะวันตกที่เน้นตอบสนองการบริโภค มุ่งพัฒนาผู้ส่งสารหรือผู้สื่อข่าวและช่องทางการสื่อสารให้มีความสามารถและพัฒนามากขึ้น ส่วนด้านเนื้อหาของสารจะมีประโยชน์หรือจริงเท็จอย่างไรรวมถึงจะมีผลกระทบต่อผู้รับสารอย่างไรจะให้ความสำคัญน้อยลงไป ซึ่งทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการสื่อสารทั่วไปนี้สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มตามที่ “Stephen W. Littlejohn” นักวิชาการนิเทศศาสตร์ร่วมสมัย ซึ่งได้ประมวลทฤษฎีการสื่อสารไว้ในหนังสือ Theories of Human communication ซึ่งจำแนกประเภท (genre) ของทฤษฎีต่างๆในการศึกษานิเทศศาสตร์ได้เป็น ๕ กลุ่มทฤษฎีด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มทฤษฎีโครงสร้างและการหน้าที่หน้าที่ (Structural and Functional Theories) กลุ่มทฤษฎีความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมนิยมนิยม (Cognitive and Behavioral Theories) กลุ่มทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactionist Theories) กลุ่มทฤษฎีการตีความ (Interpretive Theories) และกลุ่มวิพากษ์ (Critical Theories)^{๒๓} ซึ่งเป็นพื้นฐานให้เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและพัฒนาการของการสื่อสาร

^{๒๓} ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์, รศ., *ปรัชญานิเทศศาสตร์ กระบวนทัศน์ในการพัฒนาทฤษฎีและศึกษาวิจัยการสื่อสาร*, (กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๗), หน้า ๕๓.

ตามแนวตะวันตกได้ง่ายยิ่งขึ้น

และมีการพัฒนาเป็นปรัชญาวารสารศาสตร์โดยจะเน้น เสรีภาพ อิสรภาพ ความเป็นกลางความเที่ยงตรง ความถูกต้อง และยึดมั่นในหลักการวิชาชีพวารสารศาสตร์อย่างเคร่งครัด^{๒๔} แต่เนื่องจากโลกได้มีการแบ่งออกเป็นสองขั้วอย่างชัดเจนคือเผด็จการกับประชาธิปไตยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการศึกษาและวิพากษ์การทำหน้าที่ของการสื่อสารมากขึ้นทำให้เกิด “**ทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชน**” ที่ได้กล่าวถึงภารกิจหรือพันธกิจที่สื่อ “ฟังหรือควร” อย่างเช่น ทฤษฎีอำนาจนิยม ทฤษฎีอิสรภาพนิยม ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อการพัฒนา ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบเน้นการมีส่วนร่วมของสื่อ^{๒๕} โดยทฤษฎีอำนาจนิยมนั้นตั้งอยู่บนฐานรัฐหรือรัฐบาลเป็นผู้สื่อสารสิ่งที่ถูกต้อง ความจริง ข้อเท็จจริง เท่านั้น โดยสื่อมวลชนทำหน้าที่เพียงเครื่องมือหรือช่องทางในการเผยแพร่สาร ส่วนอิสรภาพนิยมยึดหลักประชาชนมีเหตุผลสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ความจริง ข้อเท็จจริง โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่สื่อสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีเสรีภาพเป็นตัวเสริม ทำให้สื่อมวลชนทำหน้าที่สื่อสารแม้กระทั่งสิ่งที่ไม่จริงไม่ถูกต้องโดยไม่ต้องรับผิดชอบด้วย ดังนั้นเสรีภาพที่แนบเนื่องอยู่กับทฤษฎีเชิงอิสรภาพนิยมคือ “เสรีภาพที่จะโกหก (Freedom to lie)” หรือเสรีภาพที่จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลโดยไม่รับผิดชอบ ซึ่งทั้งสองแนวคิดทฤษฎีนี้มีลักษณะสุดโต่งอยู่ที่ปลายคนละด้าน ซึ่งในโลกปัจจุบันนี้ไม่มีประเทศใดใช้อย่างสมบูรณ์เพราะมีการประนีประนอม และทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับอำนาจนิยมคือทฤษฎีสื่อมวลชนแบบโซเวียตคอมมิวนิสต์ต้นศตวรรษที่ ๒๐ โดยมาร์กซ์ เห็นว่าสื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดนโยบายทางสังคมของรัฐ ไม่ใช่มีหน้าที่ในการแสวงหาความจริง การจะรู้สัจธรรมได้ต้องเรียนรู้แนวคิดของมาร์กซ์คืออุดมการณ์คอมมิวนิสต์ก่อน สหรัฐอเมริกา แม้รัฐบาลจะไม่เข้ามาก้าวล่วงในงานของนักข่าวที่ทำข่าวเกี่ยวกับตน แต่ก็จ้างนักนิเทศศาสตร์อาชีพจำนวนมากให้มาทำงานเพื่อรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล^{๒๖}

ทำให้เกิดทฤษฎีที่มุ่งพัฒนาสังคมอย่างเช่น **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีการปลูกฝังความเป็นจริง** ถึงกระนั้นสื่อมวลชนระดับชาติทั่วไปมักรายงานข่าวความขัดแย้งทั่วโลก และนำเสนอข้อมูลที่ตัวเองและผู้รับสารชื่นชอบ และเฉพาะเหตุการณ์โดยไม่ค่อยนำเสนอผลกระทบโดยอ้างว่ามีเวลาจำกัดเท่ากับว่ามีอคติส่งผลกระทบต่อสังคมด้านลบทั้งความขัดแย้ง รุนแรง และสังคมตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับโลก จึงทำให้มีนักคิดอย่างเช่น “โยฮัล กันตุง” (Johan Galtung) นักวิชาการชาวนอร์เวย์ด้านสันติภาพและความรุนแรงศึกษา เจ้าตำรับ “สื่อเพื่อสันติภาพ” ได้ศึกษา “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” อย่างจริงจัง โดยได้ร่วมกับ “เกาเตอร์ และลูก้า” ที่พยายามเพิ่ม

^{๒๔} มาลี บุญศิริพันธ์, **วารสารศาสตร์เบื้องต้นปรัชญาและแนวคิด**, ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐.

^{๒๕} ดูรายละเอียดใน กาญจนา แก้วเทพ, **สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๙๘-๑๑๐.

^{๒๖} ดูรายละเอียดใน เสถียร เขยประดับ, **การสื่อสารการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๓๘-๔๓.

เนื้อหาการนำเสนอข่าวเพื่อสันติภาพ^{๒๗} และปั่นปลายชีวิตสนใจด้านพระพุทธศาสนาเขียนหนังสือเรื่อง “พุทธสันติวิธี : ทฤษฎีและโครงสร้าง” เพราะเห็นว่าพระพุทธศาสนาและสันติภาพมีความสัมพันธ์กัน^{๒๘} และมีผู้สืบทอดเจตนารมณ์รวมถึงนักนิเทศศาสตร์ประเทศไทย สามารถวิเคราะห์เห็นหลักการการสื่อสารเพื่อสันติตามแนวคิดของ “โยฮัล กันตุง” ได้ดังนี้

๑. สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ
๒. สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นรายงานความจริง
๓. สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นรายงานเสียงจากประชาชนทั่วไปและเหยื่อ
๔. สื่อเพื่อสันติภาพให้นำหนักในเรื่องทางออกของความขัดแย้ง^{๒๙}

(๑) สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ

องค์ประกอบข้อนี้แสดงถึงคุณสมบัติของผู้ส่งสารที่ต้องมีแนวคิดด้านสันติภาพเป็นอันดับแรก โดย “โยฮัล กันตุง” ได้ตั้งศูนย์และสร้างหลักสูตรวารสารศาสตร์เพื่อสันติภาพเพื่ออบรมสื่อมวลชน^{๓๐} ขณะที่ “เจค ลินซ์” (Jake Lynch)^{๓๑} ผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของ “โยฮัล กันตุง” ได้พยายามผลักดันให้เป็นนโยบายระดับชาติ สร้างความเป็นพันธมิตรกับภาคประชาสังคมและนักวิชาการ ตั้ง conflict new press เพื่อนำเสนอใจกลางของความขัดแย้ง^{๓๒} ด้าน “กุนดา ดิกชิต” กระตุ้นให้นักข่าวมีทักษะในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนและพร้อมจะยืนหยัดที่จะสาวลึก^{๓๓} พร้อมแนะนำ ผู้ส่งสารจะต้องมี “ความเป็นกลาง” ที่ตั้งอยู่บนฐานของ “ความยุติธรรม” สามารถแยกแยะผิด-ถูกได้^{๓๔} หลีกเลี่ยง “ความเป็นกลางที่ไร้ค่า”^{๓๕} ฉะนั้นนักข่าวทุกคนต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณา^{๓๖} เห็นความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีศีลธรรม และจริยธรรม และเปิด “พื้นที่

^{๒๗} เจค ลินซ์ (Jake Lynch), ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยความขัดแย้งและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.isranews.org/south-news/academic-arena/item/36533-peace_36533.html [๑๑ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๒๘} โยฮัล กันตุง, *พุทธสันติวิธี : ทฤษฎีและโครงสร้าง*, สมชัย เย็นสบาย แปล, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาฯ, ๒๕๓๘), หน้า คำนำ.

^{๒๙} เจค ลินซ์ (Jake Lynch), *วารสารศาสตร์สันติภาพเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.prachatai.com/journal/2014/08/55195> [๑๑ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๓๐} เจค ลินซ์ (Jake Lynch), *วารสารศาสตร์สันติภาพเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง*, [๑๑ พ.ย. ๒๕๕๘].

^{๓๑} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๒} อ่างแล้ว.

^{๓๓} กุนดา ดิกชิต, *dateline earth : โลกในอุ้งมือสื่อ*, แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โอพีเอส เอเชีย-แปซิฟิก เซ็นเตอร์ฟาว์นเดชัน อิงก์, ๒๕๕๗), หน้า ๕๐.

^{๓๔} กุนดา ดิกชิต, *dateline earth : โลกในอุ้งมือสื่อ* หน้า ๗๒.

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๘.

^{๓๖} อ่างแล้ว, หน้า ๒๘๐.

สาธารณะ” ตามแนวคิดของ “เจอร์เก้น ฮาเบอร์มาส”^{๓๗} โดย “วลักษณ์กมล ว่างมล” ระบุถึงปรัชญาของความเป็น “สื่อสันติภาพ” คือ “การมีส่วนร่วม” โดยสามารถคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งและช่วยนำไปสู่การหาหนทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ และสร้าง “ความเป็นเครือข่าย” หากเป็นระดับองค์กรก็จะต้องเป็น “องค์กรที่ไม่หวังผลกำไรทางธุรกิจ” เปิด “พื้นที่สาธารณะ” มีความเป็นอิสระและมีความมั่นคง ด้าน “สุลักษณ์ ศิวรักษ์” เห็นว่า สื่อมวลชนนี้ต้องพยายามอ่านแนวทางสันติวิธีและอย่าบอกว่า “ไม่มีเวลาดูพระยาอนุมานราชธนเป็นตัวอย่าง ต้องมุ่งไปสู่สันติ สู่ความยุติธรรม พยายามรวมตัวกันเล็กๆน้อย ๔-๕ คนพยายามทำ จะทำได้ ช่องทางมันมี เมื่อไทยมันน่ารักตรงนี้ ตรงที่มันมีช่องทาง”^{๓๘} ซึ่ง “กาญจนา แก้วเทพ” ก็เห็นว่า “การสื่อสารเพื่อสันติภาพนี้มีใช้ภารกิจที่จะเดินไปได้โดยง่ายนัก หากทว่าจะต้องอาศัยความอดทน ความอดกลั้นการอุทิศตน การมีวินัยในตนเอง และการเคารพในชีวิตของเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกอย่างแท้จริงของผู้ที่ใฝ่สันติภาพทุกรูปทุกนาม เพราะสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันความเกลียดชัง และอำนาจข่มขู่”^{๓๙}

(๒) สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นรายงานความจริง

เป็นองค์ประกอบด้านเนื้อหาของการสื่อสารเพื่อสันติภาพ โดย “ผู้ส่งสาร” จะต้องทำหน้าที่เป็น “กระจกสะท้อนความเป็นจริง” หรือทำหน้าที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการ “สร้างสรรค์ความเป็นจริง”^{๔๐} ยกตัวอย่างเช่น การทำหน้าที่ของศูนย์ข่าวอิศราที่เข้าองค์ประกอบของ “สื่อเพื่อสันติภาพ” คือ การเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนโดยพยายามเข้าถึงความจริงที่ถูกอำพรางซ่อนเร้นอยู่ด้วยการอธิบายเบื้องลึก เบื้องหลังเหตุการณ์ เนื้อหาที่มีความถูกต้องและจะนำมาซึ่งสันติสุข^{๔๑} โดยต้องมีการระดมสรรพกำลังหรือร่วมมือกันในหลายฝ่ายขจัดคัดค้านเรื่องราวที่ไม่เป็นธรรม ไม่เป็นสังคม ที่เป็นหลอกลวงประชาชนซึ่งทำให้ขาดอติวินัย แสดงประชามติที่ถูกต้อง และคัดค้านสิ่งทั้งหลายที่เป็นเงื่อนไขทำลายภาวะสันติสุขของสังคม และการให้ข้อมูลข่าวสารต้องตามความเป็นจริงเผยแพร่ พรรณณะที่ถูกต้องตั้งมเป็นกรนำเสนอนะทางออกของความเป็นไปได้ในอันที่จะจัดปัญหา อีกทั้งต้องมีส่วนร่วมต่อผู้ผลักดันให้เครือข่ายการสื่อสารมวลชนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมีสมรรถนะยิ่งขึ้น

^{๓๗} กาญจนา แก้วเทพ, การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๓๒.

^{๓๘} ดูรายละเอียดใน สุลักษณ์ ศิวรักษ์, แนวคิดเรื่องสันติภาพในสังคมไทย, บทสัมภาษณ์, ใน กาญจนา แก้วเทพ, บรรณาธิการ, หนังสือสื่อสันติภาพสันติภาพในสื่อ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิคตอรี เพาเวอร์พอยท์ จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๑๙-๒๒.

^{๓๙} กาญจนา แก้วเทพ, การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๓๒.

^{๔๐} กาญจนา แก้วเทพ, การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, หน้า ๓๒-๔๔.

^{๔๑} ภัทรธรรมาธิราช คำพิทักษ์, อดีตนายกสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, บทบาทศูนย์ข่าวอิศรา กับ “สื่อเพื่อสันติภาพ”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thitinob.com/node/59> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

เพื่อให้การทำหน้าที่เสนอสิ่งที่เป็นความจริง เป็นสัจจะ เป็นความดี และความงาม อันเป็นสิ่งที่เบิกทางให้สันติภาพเกิดขึ้นได้^{๕๒}

(๓) สื่อเพื่อสันติภาพมุ่งเน้นรายงานเสียงจากประชาชนทั่วไปและเหยื่อ

เป็นองค์ประกอบที่เน้นทางด้านความหลากหลาย โดยการรายงานสถานการณ์นั้นไม่ใช่แค่รายงานว่าเกิดอะไรขึ้น ที่ไหน อย่างไร ทำไม และข้อจำกัดของการรายงานข่าวที่อยู่ภายใต้กรอบเวลาหรือเส้นตาย (dead line) จึงทำให้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบที่หลากหลาย ข้อเรียกร้องหลายๆ มุม และมีการเสนอทางออกที่ถูกกละเลย”^{๕๓} ต้องมีการประเมินคุณค่าข่าวแบบใหม่ ไม่ใช่ยึดเหตุการณ์เชิงลบ ๑๐ ข้อตามคุณค่าข่าวแบบเดิม^{๕๔} และควรมี “การเปิดพื้นที่สาธารณะ” เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มคนต่างๆ ใช้เพื่อการสื่อสารหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันตามแนวคิดของ “เจอร์เก้น ฮาเบอร์มาส”^{๕๕} เพราะจะทำให้คนในสังคมเปลี่ยนแปลงทัศนคติ^{๕๖} ขณะเดียวกัน “สื่อเพื่อสันติภาพ” จะต้องเป็นพลังขับเคลื่อนของภาคประชาชน เป็นโต๊ะข่าวที่อธิบายปรากฏการณ์ในเชิงลึก^{๕๗} โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนรวมถึงสื่อทางเลือกอื่นๆ อีก^{๕๘} หากมีพลังมากขึ้นจะทำให้ผู้ใหญ่ในสังคมได้ยินเสียงของความหลากหลายและค้นพบหนทาง

^{๕๒}ดูรายละเอียดใน วิภา สุขกิจ, มาช่วยกันสร้างสันติภาพ...ด้วยการสื่อสาร, บทความใน กาญจนา แก้วเทพ,บรรณาธิการ, หนังสือสื่อในสันติภาพสันติภาพในสื่อ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทคิดออร์ เพาเวอร์พอยท์ จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๔๗-๕๐

^{๕๓}เจค ลินช์(Jake Lynch), วารสารศาสตร์สันติภาพเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.prachatai.com/journal/2014/08/55195> [๑๑ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๔}วลักษณ์กมล จ่างกมล,ผศ.ดร., จาก “สื่อสงคราม”สู่ “สื่อสันติภาพ”พลวัตข่าวไฟใต้กับบทบาทใหม่ของสื่อประชาสังคม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.isranews.org/isranews-article/item/24395-ปรกรณ์-พิ่งเนตร_24395.html [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๕}ดูรายละเอียดใน กาญจนา แก้วเทพ,การสื่อสารเพื่อสันติภาพ,เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, ๒๕๓๒), หน้า ๓๒-๔๔.

^{๕๖}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒-๔๔.

^{๕๗}มุฮัมมัด आयوب ปาทาน, บรรณาธิการโต๊ะข่าวภาคใต้ ศูนย์ข่าวอิศรา, Peace Journalism: เป้าหมายสู่สันติภาพ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://phirakan.blogspot.com/2013/11/peace-journalism.html> [๑๕ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๘}พิรธอง รามสุต ธรรมนันท์,ผศ.ดร., หัวหน้าภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://phirakan.blogspot.com/2013/11/peace-journalism.html> [๑๕ พ.ย.๒๕๕๘].

แก้ไขปัญหานั้นได้^{๔๙} อย่างไรก็ตามกระบวนการสันติภาพนั้นมิติของ “เวลา” เป็นสิ่งสำคัญ แต่สื่อทั่วไปมักมุ่งเน้นที่ความเป็นปัจจุบัน (actuality) มากเกินไป^{๕๐}

(๔) สื่อเพื่อสันติภาพให้น้ำหนักในเรื่องทางออกของความขัดแย้ง

นักการสื่อสารเพื่อสันติภาพทั่วไปจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบนี้เพราะเห็นว่านักสื่อสารนั้นไม่ใช่อยู่ตรงกลางแล้วมีหน้าที่เพียงรายงานสถานการณ์^{๕๑} เป็นผู้สังเกตการณ์^{๕๒} หรือเป็นเพียงผู้ที่ถือโคมส่องสังคมเท่านั้น แต่จะต้องเข้าไป “มีส่วนร่วม” และหาทาง โดยสร้างความเป็นพันธมิตรกับภาคประชาสังคมและนักวิชาการ โดยยึดโมเดลการสื่อสารเพื่อสันติภาพ “๔N” โดยเพิ่มตัว “N” คือ “NORTH” ได้แก่ “การช่วยหาทางออก” โดยเสริมในกฎเหล็ก ๓ ข้อขององค์ประกอบของการรายงานข่าวที่สื่อตั้งเดิมหรือสื่อเก่าสอนกันมากก็คือข่าวนั้นต้อง “สดใหม่ ใกล้ชิด และเป็นกลาง” (NEW, NEAR, NEUTRAL)^{๕๓} ซึ่งจะสามารถคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งและช่วยนำไปสู่การหาหนทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและการภาษาไม่จำเป็นต้องตื่นเต้นหรือสะท้อนความรู้สึกของคนเขียนข่าวโดยไม่มองข่าวที่ขายได้^{๕๔} อย่างไรก็ตาม “ความเป็นอิสระ” (self-determination) ของคนทำข่าว มีความสำคัญมากกว่าการมีส่วนร่วม เพราะทุกคนเป็นเจ้าของการสื่อสารเพื่อสันติภาพบนพื้นฐานการมองคนเท่ากันจึงจะสามารถลดความรุนแรงได้^{๕๕}

๓.๒.๒ รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพ

รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพควรมีลักษณะเป็น “พื้นที่สาธารณะ” และเป็นการสื่อสาร “แบบสองทาง” (two-way communication) โดยต้องมีภารกิจที่จะต้องดำเนินการให้

^{๔๙}ชัยวัฒน์ สถาอานันต์, ศ.ดร., อ่างใน ชุกกริยะห์ บาเหะ, บทความ, ความรุนแรงทางวัฒนธรรมของสื่อกระแสหลัก: การผลิตข่าวทกรม “การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ต่อ (คนใน) ชายแดนใต้, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.fridaycollege.net/th/?p=1005> [๑๕ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๐}กุสุมา ภูใหญ่, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ภาวะไร้สมดุลของการสื่อสารในกระบวนการสันติภาพ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://kusumakooyai.blogspot.com/2014/05/blog-post.html> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๑}เจค ลินซ์ (Jake Lynch), วารสารศาสตร์สันติภาพเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.prachatai.com/journal/2014/08/55195> [๑๑ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๒}ดูรายละเอียดใน กาญจนา แก้วเทพ, การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๔๕๓-๔๕๔.

^{๕๓}ดูรายละเอียดใน กุนดา ดิกชิต, dateline earth : โลกในอุ้งมือสื่อ, แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โอพีเอส เอเชีย-แปซิฟิก เซ็นเตอร์ฟาวน์เดชัน อิงค์, ๒๕๕๓), หน้า ๕๕-๕๖.

^{๕๔}ดูรายละเอียดใน วลัยกษณ์กมล จ่างกมล, ผศ.ดร., จาก “สื่อสงคราม” สู่อีสันติภาพ” พลวัตข่าวไฟใต้กับบทบาทใหม่ของสื่อประชาสังคม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.isranews.org/isranews-article/item/24395-ปกรณ-พียงเนตร_24395.html [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๕}อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, รศ.ดร., นักวิชาการด้านสื่อ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.Mediainsideout.net/local/2014/03/186> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

บรรลุทั้งในการนำผู้คนไปสู่ความรู้อันเป็นสัจธรรม พร้อมทั้งสร้างสรรค์สันติในการอยู่ร่วมกันของประชาชนทั่ว ดังนั้น ควรมีลักษณะพิเศษดังนี้

(๑) **สะท้อนความเป็นจริง** ของสังคมตั้งแต่ระดับเล็กไปจนถึงระดับโลก สามารถเป็น “ตัวสร้างความคิดเห็น” เท่ากับว่ามีบทบาทเพิ่มขึ้นคือ “การสร้างสรรค์ความเป็นจริง” โดยก้าวไปให้ไกลกว่าบทบาทของ “ผู้สังเกตการณ์ที่ยืนอยู่ข้างทาง” เข้าสู่การเป็น “ผู้ที่ร่วมเดินไปบนเส้นทางที่มุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางอันถึงปรารถนานั้นด้วย” คือขยายบทบาทของตนเองให้ยกระดับสูงขึ้นในเชิงคุณภาพ โดยอาศัยอิทธิพลที่มีอยู่ในตัวเอง สื่อมวลชนสามารถจะเสนอเรื่องราวความคิดเห็นลงไปในเรื่องหาทั้งข่าวสารและความบันเทิงที่สร้างสรรค์สันติภาพได้

(๒) **สร้างความสมดุล** ทั้งระดับชาติและระดับระหว่างชาติคือระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาต้องเท่าเทียมกันและปราศจากการครอบงำ ซึ่งมีลักษณะเป็นการสื่อสารแนวนอนและแบบสองทาง

(๓) **กว้างขวางและเท่าเทียม** โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงปัญหาความหิวและความยากจน ไม่ใช่เสนอข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ปัจจุบันเท่านั้น

(๔) **ประชาธิปไตย** โดยเปลี่ยนบทบาทของประชาชนจากเป็นผู้รับสารอย่างเดียวมาเป็นผู้มีส่วนร่วม

(๕) **สร้างมติมหาชน** เพื่อเป็นการเตรียมภัยร้ายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นปฏิกริยาร่วมโดยอัตโนมัติต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประชาคมติหรือสันติประชาคม ทั้งนี้เพื่อให้มีความสามารถที่จะบังคับให้เจ้าหน้าที่รัฐหาทาง^{๕๖}

๓.๒.๓ ประโยชน์และคุณค่าของการสื่อสารเพื่อสันติภาพต่อสังคม

ปัจจุบันนี้สื่อมวลชนนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติของผู้คน แต่ไม่น้อยมีบทบาทในการสร้างความเกลียดชังและความระแวงต่อกันและกัน นอกเหนือจากการส่งเสริมสัจจกาวร้ายและนิยมความรุนแรง^{๕๗} ตัวสื่อมวลชนก็มีแนวโน้มการแบ่งฝ่ายเขาฝ่ายเรามาก^{๕๘} เพราะเป็นมิถุนาจากขยางวงมากขึ้นๆ ก็ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งมากขึ้น^{๕๙} การสื่อสารจะช่วยทำให้เกิดโอกาสของเงื่อนไขหรือข้อเสนอใหม่ ๆ ที่เป็นไปได้และมีพลัง เพราะผ่านการเห็นชอบของทุกฝ่ายในความขัดแย้ง สื่อจะช่วยทำให้เวทีความคิดเห็นนั้นเข้มแข็งและมีอำนาจในการต่อรองหรือกดดันให้คู่เจรจากพยายามหาทางออกด้วยสันติวิธี และเวทีความคิดเห็นนั้นจะช่วยกำหนดเป้าหมายทางการเมืองที่ชัดเจนให้คู่เจรจา เช่นข้อเรียกร้องของประชาชนในเรื่องของหลักมนุษยธรรม ความเป็นประชาธิปไตย การเคารพหลักสิทธิ

^{๕๖} ดูรายละเอียดใน กาญจนา แก้วเทพ, ผศ.ดร., การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชา สันติศึกษา Peace Studies, (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒), หน้า ๔๕๗.

^{๕๗} พระไพศาล วิสาโล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.visalo.org/article/budBudperSanti.html> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๘} พิรธอง รามสูต วัฒนันท์, ผศ.ดร., Peace Journalism: เป้าหมายสู่สันติภาพ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://phirakan.blogspot.com/2013/11/peace-journalism.html>, [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระศายกวงษ์วิสุทธิ, รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

มนุษยชน และความเป็นธรรม สื่อไม่ควรมุ่งให้น้ำหนักไปที่ฝ่ายที่เข้มแข็งกว่า แต่ควรให้ความสำคัญแก่ทุกฝ่ายและแสวงหาว่ามีกลุ่มใด ประเด็นใดที่ยังถูกละเลยถูกกีดกันออกไปจากนอกพื้นที่กระบวนการสันติภาพ สื่อต้องผลักดัน หนุนเสริมให้กับเสียงของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและพัฒนาข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอที่ช่วยสร้างความชอบธรรมให้แก่นโยบายที่มุ่งสันติภาพ^{๖๐} ดังนั้นสื่อมวลชนต้องปรับตัว และนำแนวคิด (การสื่อสารเพื่อสันติภาพ) Peace Journalism ไปประยุกต์ใช้ใน การปฏิบัติหน้าที่ แม้การสื่อสารเพื่อสันติภาพจะไม่ใช่วางหวังเดียว แต่ก็ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดสันติภาพ จะช่วยปรับปรุงคุณภาพวิชาชีพสื่อมวลชนที่เดิมนั้นมุ่งเน้นการผลิตเนื้อหาบันเทิง ที่เกี่ยวข้องกับ Rating Culture เพียงอย่างเดียว แต่ไม่นำไปสู่ความสมานฉันท์ เป็นแนวคิดที่จะเปลี่ยนค่านิยมสื่อมวลชนให้เห็นความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ศีลธรรม และจริยธรรม และเป็น การเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับกลุ่มคนต่างๆ อย่างเท่าเทียมกันในพื้นที่สื่อมวลชน รวมถึงเป็นการเปิดกรอบความคิดทางวิชาการและวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น^{๖๑} จึงแสดงให้เห็นการสื่อสารทั่วไปนั้นมีอิทธิพลให้เกิดความขัดแย้ง รุนแรง และสงคราม มีอิทธิพลในการสร้างสันติภาพ โดยสื่อมวลชนต้องมีการอบความคิดด้าน “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ทั้งภายในและภายนอกเป็นสำคัญ

๓.๒.๔ สรุป

การสื่อสารเพื่อสันติภาพที่มีหลักการ วิธีการ รูปแบบ ประโยชน์และคุณค่าที่ผู้ส่งสารเริ่มแรกนอกจากจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นการสื่อสารที่ดีอย่างเช่น เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความยุติธรรม ภารดรภาพ เสรีภาพ มีสิทธิ อิสระ ความเป็นกลางยืนอยู่บนหลักถูกต้องตรงไปตรงมาไม่เอนเอียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (Impartial) ยึดความถูกต้องยุติธรรมให้ความเป็นธรรมทุกฝ่ายที่ถูกกล่าวหาครบถ้วน และมีความรับผิดชอบ (Responsibility) แล้ว ควรเป็นผู้มีจิตหรือมีพื้นฐานแนวคิดด้าน"สันติภาพ" มีทักษะมีปัญญาในการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์รูปแบบต่าง เน้นข่าวเจาะ "C" Common Ground หรือข่าวสืบสวนสอบสวน เข้าไปมีส่วนร่วมสร้าง "ความเป็นเครือขาย" ให้ "พื้นที่สาธารณะ" ในการแก้ไขปัญหา "S" Solution ความขัดแย้งรุนแรงหรือสงครามมากกว่าการเป็นผู้สังเกตการณ์และรายงานให้กับผู้รับสารได้ทราบ สื่อสารที่มีเนื้อหา "คม ชัด ลึก" เป็นกระจุกสะท้อนความเป็นจริง ข้อเท็จจริง หลากหลายรอบด้านครอบคลุม ถูกต้องครบถ้วน (Accuracy) ครบถ้วนสมดุล โดยไม่ขีดจำกัดเรื่องกาลเวลารู้จักคำว่าพอเพียงพอประมาณ โดยช่องทางหรือสื่อจะต้องเป็นพื้นที่สาธารณะเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงหรือมีลักษณะหลอมรวม ที่มุ่งประโยชน์เพื่อสันติประชาธรรมโดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพราะเป็น "องค์กรที่ไม่หวังผลกำไรทางธุรกิจ" เน้นป้องกันมากกว่าการสร้างปัญหา ทำ อบรมบ่มเพาะสิ่งดีงามให้ผู้รับสารที่มีวิจรรย์ญาณและรู้จักคำว่าพอเพียงพอประมาณ มีสติปัญญา โยนิโสมนสิการ ดังคำกลอนสรุปที่ว่า

๑ ข้อมูลข่าวสารเพื่อสื่อสาร

แห่งปัจจุบันกาลแห่งยุคสมัย

^{๖๐} กุสุมา กุใหญ่, ผศ.ดร., [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://kusumakooyai.blogspot.com/2014/05/blog-post.html> [๑๔ พ.ย.๒๕๕๘].

^{๖๑} พิรงรอง งามสุต วัฒนันท์, ผศ.ดร., Peace Journalism: เป้าหมายสู่สันติภาพ, [๑๔ พ.ย. ๒๕๕๘].

ความจริงความเท็จความเป็นไป
 ข่าวสารเพื่อเข้าใจรู้เท่าทัน
 ๑ เพื่อรู้เรารู้โลกรู้เรียนรู้
 สันติสุขจึงมีอยู่ความจริงความฝัน
 เสรีภาพสู่สันติภาพสู่กันและกัน
 ที่แท้คือการสร้างสรรค์มิใช่ทำลาย !^{๖๒}

๓.๓ เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

๓.๓.๑ ประวัติและความเป็นมา

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นสื่อออนไลน์ประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ของบริษัท เอ็นเอสที นิวส์ จำกัด ภายในเครือเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๔๔ เป็นหนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอข่าวทั่วไปมีจุดเด่นในการนำเสนอ “ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์” และมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมแฝงด้วยสาระ เหมาะสำหรับผู้ทุกคนในครอบครัว^{๖๓} ภายใต้สโลแกนที่ว่า “คม ชัด ลึก คมทุกเรื่องราว ชัดทุกเนื้อข่าว ลึกทุกประเด็น...” ส่งผลให้ในปี ๒๕๔๘ ได้รับรางวัล “หนังสือพิมพ์ยอดเยี่ยมประจำปี ๒๐๐๕” ในงานประชุมหนังสือพิมพ์โลก (World Association of Newspapers หรือ WAN) ที่กรุงโซล ประเทศเกาหลี ในฐานะที่สามารถผสมผสานความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ทำให้ได้รับการยอมรับและขึ้นเป็นหนังสือพิมพ์อันดับ ๓ ของประเทศภายในเวลาอันรวดเร็ว สืบเนื่องจากเป็นสื่อในเครือเนชั่นที่ก่อตั้งและพัฒนามากกว่า ๔๐ ปี ซึ่งมีวิสัยทัศน์ว่า “ผสมผสานสื่อที่หลากหลาย เพื่อเข้าถึงทุกครอบครัว” และปณิธานว่า “ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และสร้างแรงบันดาลใจ ด้วยความน่าเชื่อถือ ทันเหตุการณ์อย่างสร้างสรรค์”^{๖๔} ภายใต้การบริหารของผู้นำคนสำคัญ ๒ คนคือ “สุทธิชัย หยุ่น” และ “ธนาชัย อีร์พัฒนวงศ์” เริ่มจาก “สุทธิชัย หยุ่น” ได้ทำงานที่หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ฉบับภาษาอังกฤษซึ่งเจ้าของเป็นชาวต่างชาติ เกิดความคิดว่า “น่าจะมีหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษของคนไทยและคนไทยต้องอ่านข่าวไทย” จึงได้ปรึกษากับ “ธรรมนูญ มหาเปารยะ” และ “ม.ร.ว.สุนิดา กิติยาร” ซึ่งเคยทำงานที่หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ด้วยกัน เพื่อเปิดหนังสือ “เดอะวอยซ์ ออฟ เดอะเนชั่น” (The Voice Of The Nation” เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษขึ้นมาและร่วมกันเป็นคณะผู้บริหารชุดแรก^{๖๕} โดยออกวางจำหน่ายฉบับปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ด้วยความหนา ๑๒ หน้า ราคาจำหน่ายฉบับละ ๓ บาท จำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ ฉบับ โดยมีนโยบายลงตีพิมพ์หน้า ๑ ของฉบับปฐมฤกษ์ความว่า

^{๖๒} สัมภาษณ์ เอกรัตน์ จิตหมั่นเพียร(นายทิวา), คอลัมนิสต์ทำเนียบราชบุรุษประจำหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๓} บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน), รายงานประจำปี ๒๕๕๗, หน้า ๓๖.

^{๖๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

^{๖๕} ดูรายละเอียดใน ธนวัฒน์ ทรัพย์ไพบุลย์และจักรกฤษ เพิ่มพูล, บรรณาธิการ, ๓ ทศวรรษ NATION จากคลื่นหมึกสู่ดิจิทัล, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เนชั่น, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

และเปิดนิตยสาร “บิสซิเนส รีวิว” รายเดือนเพียงฉบับเดียว และในปี ๒๕๒๘ได้เปลี่ยนชื่อหนังสือพิมพ์ “เดอะ เนชั่น รีวิว” เป็น หนังสือพิมพ์ “เดอะ เนชั่น” ในปี ๒๕๓๐ เปิดหนังสือพิมพ์ “กรุงเทพธุรกิจ” หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจรายวัน แม้ว่าสื่อในเครือเนชั่นมีปัญหาด้านการเงินแต่ก็ได้รับความสามารถของ “ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” ที่เน้นสร้างองค์กรด้วยความประหยัด ด้วยความขยัน และด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมงานทุกคน โดยระบบงานทั้งหลายทั้งปวงนั้น “ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” เป็นผู้คิดขึ้นมาเอง ด้วยการนำมาใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจ กาลเวลา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมองค์กรเนชั่น สไตล์การบริหารงานที่โดดเด่นของ “ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” คือ ถือพนักงานเป็นศูนย์กลางของการบริหาร ให้ความเอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรต่อพนักงานและต่อผู้ได้บังคับบัญชา มุ่งเน้นพัฒนาและสร้างความมั่นคงก้าวหน้าให้แก่องค์กรและผู้ร่วมงานทุกคน รวมทั้งยังเป็นผู้ประสานสืบทอดกับฝ่ายข่าวในการทำข่าว ให้ความเคารพในความคิดเห็นในวิชาชีพของแต่ละฝ่าย^{๗๐}

ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นับเป็นปีแห่งการขยายตัวสู่ความเติบโตอย่างก้าวกระโดดของ “บริษัท บิสซิเนส รีวิว” เนื่องจากเป็นปีที่บริษัทได้จัดพิมพ์จำหน่ายหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นอีกฉบับหนึ่ง เป็นหนังสือพิมพ์รายวันแนวเศรษฐกิจและธุรกิจฉบับแรกของไทยโดยใช้ชื่อหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่นี้ว่า “กรุงเทพธุรกิจ” หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจรายวัน^{๗๑} ปี ๒๕๓๑ ได้มีการเปลี่ยนชื่อบริษัทเป็นบริษัทเนชั่น พับลิชชิ่ง กรุ๊ป จำกัด โดยรวมสื่อในเครือทั้งหมดตั้งแต่จุดกำเนิดจนถึงปี ๒๕๓๒ เข้ามาอยู่ในนามบริษัทเดียวคือ (๑) เดอะ เนชั่น (๒) กรุงเทพธุรกิจ (๓) แสตนสติก (๔) บิสซิเนส รีวิว (๕) ลลนา (๖) กรุงเทพธุรกิจสุดสัปดาห์ (๗) เทรด แอนด์ ทรานสปอร์ต เจอร์นัล(๒๑๙) และได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พร้อมกับสั่งซื้อแท่นพิมพ์ใหม่จากสหรัฐอเมริกา(๒๔๒) ทำให้ระบบการผลิตหนังสือพิมพ์และนิตยสารในเครือบริษัทเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ปี ๒๕๓๓ ลงทุนสร้างอาคาร “เนชั่นทาวเวอร์” สูง ๔๔ ชั้น ที่กม.๔ ถนนบางนา-ตราดซึ่งเป็นสำนักงานจนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกัน “สุทธิชัย หยุ่น” ได้เข้าไปจัดรายการวิเคราะห์ข่าวทางสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ย้ายมาทำที่สถานีเอฟ.เอ็ม ๙๗.๐ เมกะเฮิรตซ์ ทำเป็นสถานีวิทยุข่าว “news station และย้ายไปจัดตามสถานีวิทยุคลื่นต่าง ๆ ซึ่ง “สุทธิชัย หยุ่น” กล่าวว่า แม้เครือเนชั่นประสบความสำเร็จในการจัดรายการทางวิทยุเพียงใด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เครือเนชั่นไม่ได้มีคลื่นวิทยุอยู่ในมือหรือเป็นของตนเองเลย ทั้งนี้ดำรงตนเป็นเพียง “โปรดักชั่นเฮาส์” กล่าวคือเป็นผู้ผลิตรายการป้อนให้กับคลื่นต่างๆ เท่านั้น ด้านโทรทัศน์ ปี ๒๕๓๐ เครือเนชั่นได้ร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ รายงานผลการเลือกตั้งทั่วประเทศ และการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นในปี ๒๕๓๒ ยังได้ร่วมจัดรายการพิเศษกับสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ ปี ๒๕๓๓ “สุทธิชัย หยุ่น” ได้ก้าวเข้าสู่ผู้จัดรายการโทรทัศน์อย่างเป็นทางการครั้งแรกคือ รายการ “ผ่าวิกฤติอ่าวเปอร์เซีย” เมื่อทหารอิรักบุกบุกเข้ายึดครองพื้นที่ประเทศคูเวต พร้อมกับขอร้องจากสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ให้เป็นผู้วิเคราะห์สถานการณ์สงคราม และในปี ๒๕๓๔ เมื่อสหรัฐประกาศสงครามกับคูเวตในเดือนมกราคมเครือเนชั่นก็ได้ร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท (ชื่อขณะนั้น) ผลิตรายการ “นับถอยหลังสงครามอ่าวเปอร์เซีย” และ “สงครามอ่าวเปอร์เซีย” เป็นรายการสด และได้เป็นผู้จัดรายการ “เนชั่นนิวส์ ทอล์ค” ออกอากาศทุกวันอังคาร โดย “สุทธิชัย หยุ่น” เป็นผู้ดำเนินรายการเอง ส่งผลให้ได้รับรางวัล

^{๗๐}อ้างแล้ว, หน้า ๘๙-๑๘๓.

^{๗๑}อ้างแล้ว, หน้า ๑๙๕-๒๒๓.

“โทรทัศน์ทองคำ” ในฐานะผู้วิเคราะห์ข่าวดีเด่นปี ๒๕๓๕ และในปี ๒๕๓๖ รายการ “เนชั่น นิวทอล์ค” ได้รับรางวัลเมขลา และในปีเดียวกันได้รับรางวัลประเภทรายการวิเคราะห์ข่าวและสถานีดีเด่น ทั้งนี้ท่ามกลางการแข่งขันอย่างรุนแรงทางด้าน “ธุรกิจสื่อ” การมีธุรกิจ “สื่อครบวงจร” ย่อมทำให้เครือเนชั่นสามารถได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่ง และทำให้การขยายธุรกิจสื่อของเครือเนชั่นสามารถก้าวกระโดดอีกก้าวใหญ่ กระทั่งถึงปี ๒๕๓๖ กิจการหลากหลายของเครือเนชั่นถูกแบ่งออกเป็นสายต่าง ๆ ๖ สายได้แก่

๑. ธุรกิจสิ่งพิมพ์ รับผิดชอบดูแลทางด้านสิ่งพิมพ์ของเครือเนชั่นทั้งหมด และรับผิดชอบทางด้านการลงทุนสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

๒. ธุรกิจสื่อสารบันเทิง รับผิดชอบดูแลการนำเข้าสิ่งพิมพ์ต่างประเทศเพื่อจัดจำหน่าย และถือลิขสิทธิ์สิ่งพิมพ์ต่างประเทศ

๓. ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รับผิดชอบการพัฒนาบำรุงรักษา และหารายได้จากอสังหาริมทรัพย์ของบริษัท คือตึกเนชั่นทาวเวอร์ให้มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

๔. ธุรกิจกระจายภาพและเสียง รับผิดชอบดูแลการจัดทำรายการหรือดำเนินการกระจายภาพและเสียงทั้งโทรทัศน์ วิทยุ ตลอดจนธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

๕. ธุรกิจสารสนเทศ เป็นธุรกิจน้องใหม่ของเครือเนชั่น ที่ดำเนินการกระจายข้อมูลข่าวสารทางการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในขบวนต่างๆ ทั้งทางคอมพิวเตอร์ ดาวเทียม ฯลฯ

๖. ธุรกิจสถาบันฝึกอบรมและการศึกษา เพื่อให้การฝึกอบรมด้านข่าวสาร ด้านภาษา การประชาสัมพันธ์ การจัดสัมมนา ตลอดจนการฝึกอบรมด้านธุรกิจสังคม การเมือง และวัฒนธรรมให้แก่ธุรกิจต่างประเทศ

จากการจัดแบ่งภารกิจของแต่ละสายงานธุรกิจดังกล่าวนี้เองจึงได้ก่อให้เกิดบริษัทขึ้นมามากมายหลากหลาย เป็นต้นในปี ๒๕๓๕ จัดตั้ง “บริษัท เนชั่น เรดิโอ เน็ทเวอร์ค จำกัด” ขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินธุรกิจสื่อวิทยุโดยเฉพาะ อีกทั้งในปีถัดมาจึงได้จัดตั้ง “บริษัท เนชั่น เทเลวิชั่น จำกัด” เพื่อดำเนินธุรกิจรายการโทรทัศน์ ต่อมาได้รวมบริษัททั้งสองนี้เข้าด้วยกันโดยใช้ชื่อใหม่ว่า “บริษัท เนชั่น บรอดแคสต์ติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด” เพื่อดำเนินธุรกิจสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยเฉพาะ และปี ๒๕๓๙ คณะกรรมการ “บริษัท เนชั่น พับลิชซิง กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)” ได้มีมติเปลี่ยนชื่อบริษัทใหม่เป็น “บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)” เพื่อรองรับการดำเนินการธุรกิจสื่อสารที่ครอบคลุมและ “ครบวงจร” ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต^{๗๒}

ปี ๒๕๓๕ เมื่อ “อานันท์ ปันยารชุน” ก้าวสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกคราหนึ่ง ก็ได้สร้างความโดดเด่น ด้วยการอนุญาตให้มีสถานีโทรทัศน์เสรีขึ้นสถานีหนึ่ง ชื่อว่า “สถานีโทรทัศน์ไอทีวี” เพื่อส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตามความเรียกร้องของความต้องการประชาชนและสื่อมวลชน ที่ได้รับผลสะท้อนจากรณี “พฤษภาทมิฬ” ในปี ๒๕๓๕ และเปิดประมูลให้เอกชนเข้ามาบริหารซึ่งทำให้เครือเนชั่นตัดสินใจร่วมประมูลด้วยแม้ไม่ชนะประมูลก็ตาม เมื่อสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเริ่มออกอากาศแพร่ภาพอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๙ แต่ก่อนจะแพร่ภาพได้มีปัญหายุ่งยากในกลุ่มผู้ร่วมทุน จึงได้เชิญเครือเนชั่นเข้าไปร่วมในที่สุด และได้รับ

^{๗๒}อ้างแล้ว, หน้า ๒๔๙-๒๗๒.

ความสนใจจากผู้ชมอย่างรวดเร็วด้วยแนวความคิดในการผลิตรายการข่าวคือวิเคราะห์เจาะลึก ส่งผลให้สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้รับรางวัลข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยมจาก “มูลนิธิแสงชัย สุนทรวัฒน์” ต่อมา “สถานีโทรทัศน์ไอทีวี” มีปัญหาด้านการเงินส่งผลให้กลุ่มบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด(มหาชน) หรือ “ชินคอร์ป” เข้ามาถือหุ้นในปี ๒๕๔๓ แม้ว่า “สุทธิชัย หยุ่น” ยื่นข้อเสนอ ๓ ข้อ เพื่อรักษาความเป็นกลาง ความเป็นอิสระและความเป็นวิชาชีพของไอทีวี เพื่อไม่ให้อยู่ในการครอบงำของผลประโยชน์ทางการเมืองธุรกิจ และส่วนบุคคลที่ไม่ชอบมาพากล หลังจากมีการปรับโครงสร้างผู้ถือหุ้นในไอทีวีเรียบร้อยแล้ว ทีมงานเครื่องเขียนที่เข้าไปบริหารก็ต้องประสบกับปัญหาการดำเนินงานทางด้านข่าวและทางด้านเนื้อหาสาระ กระทั่งทีมข่าวเครื่องเขียนส่งไปมีบทบาทในไอทีวี จำเป็นต้องยุติบทบาทลงอย่างสิ้นเชิง โดย “สุทธิชัย หยุ่น” กล่าวว่า ผู้ทำสื่อของเราทุกคนเป็นคนมีคุณภาพ จะเห็นว่าทุกคนที่มาร่วมทำสื่อกับเรา ไม่ว่าจะเป็นนักข่าว คนเขียนบทความ เราพยายามที่จะให้เขาแสดงความเป็นอย่างอิสระ เราสอนเขาว่าอย่าไปเชียร์พรรคใดพรรคหนึ่ง เราสอนให้เขาเป็นกลาง เราสอนเขาว่าต้องเอาความจริงมารายงาน เราไม่เคยบอกว่าไปเชียร์พรรคนี้ตำพรรคนั้น นายทุนกลุ่มนี้ไม่ใช่เพื่อนเราชัดเขา นายทุนกลุ่มนี้เราเอาใจหน่อย นายทุนกลุ่มนี้เราอัดเต็มที่เลยเพราะว่าชัดผลประโยชน์กับเรา อย่างนั้นซิถึงเรียกว่าเราครอบงำได้”

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๓ ได้เปิด “Nation Channel” ทางช่อง ๘ ของสถานี “เคเบิลยูบีซี” ซึ่งเป็นทีวีบอกรับสมาชิกที่มีคนดูและแนวทางรวมทั้งวิถีปฏิบัติแตกต่างไปจากฟรีทีวีทั่วไป เป็นสื่อสารไร้พรมแดนของไทย อีกทั้งยังเป็นสถานีทีวีข่าว ๒๔ ชั่วโมง แห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งจะรายงานข่าวทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปรัชญาของการเปิดช่องข่าวนี้นี้ คือการทำหน้าที่ครบถ้วนและรอบด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการข่าวสารทันสมัย แลคมคม ลึกซึ้ง และชัดแจ้ง สัมกับความเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารของเมืองไทย”^{๗๓} ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ในวงการโทรทัศน์ ด้วยเวลาผ่านไปเพียง ๖ เดือนเท่านั้น “เนชั่น แชนแนล” ก็ได้รับการยอมรับอย่างดียิ่งจากผู้ชมผู้ฟังที่เป็นสมาชิกยูบีซีเคเบิลทีวี ทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติทั่วประเทศ

เมื่อ “สื่ออินเทอร์เน็ต” มีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากอินเทอร์เน็ตกำลังกลายเป็น “อาวุธใหม่” พลิกโฉมหน้ารูปแบบการดำเนินธุรกิจแห่งโลกศตวรรษที่ ๒๑ ผู้นำเครื่องเขียน ก็รุกเข้าไปสู่ธุรกิจอินเทอร์เน็ตอีกธุรกิจหนึ่ง ทั้งนี้ด้วยการจัดตั้งบริษัท ไทยพอร์ทัล จำกัด เพื่อดำเนินการและบริหารเว็บท่า Thailand.com การร่วมมือกับกลุ่ม STT ของสิงคโปร์ เพื่อดำเนินธุรกิจการเป็น ID Web Center ซึ่งจะเป็นก้าวที่ยิ่งใหญ่ของเครื่องเขียนอีกครั้งหนึ่ง ที่จะทำให้ประเทศไทยบุกเบิกพัฒนาธุรกิจด้านอินเทอร์เน็ตแข่งขันกับประเทศอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน^{๗๔}

ด้วยเหตุที่อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่ทรงพลังนี้เอง จึงทำให้ “ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” มีความสนใจในสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมาก ดังที่เขากล่าวกับนิตยสาร “ครัว” ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ถึงมูลเหตุในการสนใจสื่ออินเทอร์เน็ตว่า “สาเหตุที่ผมสนใจเกี่ยวกับเรื่องอินเทอร์เน็ตมากอย่างนี้ เพราะเราอยู่ในวงการข้อมูลข่าวสาร เรามีข้อมูลข่าวสารที่นำไปสู่สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เมื่อเกิดสื่อใหม่ขึ้นมาอย่างอินเทอร์เน็ต เราก็ต้องสนใจที่จะนำมาใส่ประโยชน์ด้วย”^{๗๕} โดยรุกเข้า

^{๗๓} อ่างแล้ว, หน้า ๒๗๓-๓๑๘.

^{๗๔} อ่างแล้ว, หน้า ๒๗๕-๓๒๓.

^{๗๕} อ่างแล้ว, หน้า ๓๒๖.

สู่ระบบ “อินเทอร์เน็ต” เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๓๙ ทั้งนี้ได้ตั้งบริษัท เนชั่น อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบุกเบิก “เนชั่น ออนไลน์” เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๐ “สุทธิชัย หยุ่น” กล่าวถึงเป้าหมายของเครือเนชั่นในการก้าวไปในสื่ออินเทอร์เน็ตไว้อย่างน่าสนใจว่า “เราเข้าไปทำในสิ่งที่ยากที่สุด สิ่งทีลำบากที่สุดเราก็เข้าไปทำเพราะฉะนั้นต้องดูจุดมุ่งหมายในการเข้าไปทำแต่ละอย่าง แม้การเข้าไปในอินเทอร์เน็ตล่าสุดก็เหมือนกัน อินเทอร์เน็ตยังหารายได้ไม่ได้เลยขาดทุนแน่ ๒-๓ ปี แล้วจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จไม่รู้ แต่นี่คือทางด่วนของข่าวสาร”^{๗๖}

สื่อเครือเนชั่นได้มีการแปลงข้อมูลข่าวสารที่มาจากสิ่งพิมพ์ทั้งหลายในเครือเข้าไปในอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้เนชั่นไม่ต้องลงทุนใหม่และลงทุนมากซึ่ง “ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” กล่าวว่า “หลังจากการปิดข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละวัน ก่อนจะส่งไปโรงพิมพ์เพื่อจัดหน้า ข่าวสารเหล่านี้จะถูกส่งไปที่ออนไลน์ ดังนั้นข้อมูลจะถูกดิจิทัลอยู่แล้ว จะเอาไปทำอย่างอื่นก็สะดวก มันสำเร็จรูปอยู่แล้ว”^{๗๗} เพื่อขยายคุณค่าของทรัพย์สินที่มีอยู่ให้ก้าวไกลออกไปเครือเนชั่นได้จัดตั้ง “บริษัทเนชั่น ดิจิตอล มีเดีย จำกัด” (Nation Digital Media Co.,Ltd.) ขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตของเครือเนชั่น โดยรวบรวมเว็บไซต์หลายหลากที่ได้สร้างสรรค์ไว้เป็นหนึ่งเดียว ภายใต้ชื่อโดเมนว่า “Nationgroup.com” จึงเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินกิจการอินเทอร์เน็ตภายใต้โดเมนเนมว่า “Thailand.com” หรือ “ไทยแลนด์คอม” ที่นำเสนอข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวและการส่งออกแก่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก^{๗๘}

“ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” ยังได้กำหนดแนวทางและนโยบายทางการตลาดที่สำคัญก็คือ การทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตเข้าถึงทุกซอกทุกมุมทั่วประเทศไทย โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาได้เรียนรู้อินเทอร์เน็ตได้มากที่สุด เพราะจะเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสด้านการศึกษาของประชาชนทุกเพศทุกวัย^{๗๙} พร้อมกับเห็นว่า “การศึกษาในอินเทอร์เน็ตจะทำให้คนทั้งประเทศได้เรียนหนังสือพร้อมกัน ถือเป็นห้องเรียนที่ใหญ่ที่สุด แต่เราจะทำอย่างไรให้นักเรียนทั่วประเทศมีคอมพิวเตอร์ใช้ ผมมีโครงการให้นักเรียนทั่วประเทศเรียนหนังสือได้พร้อมกัน”^{๘๐} การบริการอินเทอร์เน็ตของเครือเนชั่นเป็นคำตอบและทางเลือกใหม่ให้แก่ผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตและไอ-คอมเมิร์ซทั้งในประเทศและในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งนับวันจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลำดับ ธุรกิจของเครือเนชั่นนับว่าอยู่แถวหน้าสุดในอุตสาหกรรมมีเดีย ทั้งได้วางรากฐานที่แข็งแกร่งมั่นคงในสื่อออนไลน์เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของระบบเศรษฐกิจใหม่^{๘๑} แต่ที่สำคัญ ก็คือ ความเจริญเติบโตของเครือเนชั่นตั้งอยู่บนความเชื่อมั่นในปรัชญาการทำงานและอุดมการณ์อันมั่นคง ที่จะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ประชาธิปไตย ด้วยความปรารถนาที่จะเห็น “สื่อ” ทั้งหลายมีอิสระเสรีภาพในการเสนอข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นกลาง แจ่มชัด และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้มีอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นผู้มีอิทธิพลทาง

^{๗๖} อ้างแล้ว, หน้า ๓๒๗.

^{๗๗} อ้างแล้ว, หน้า ๓๒๙.

^{๗๘} อ้างแล้ว, หน้า ๓๓๓.

^{๗๙} อ้างแล้ว, หน้า ๓๓๖.

^{๘๐} อ้างแล้ว, หน้า ๓๔๐.

^{๘๑} อ้างแล้ว, หน้า ๓๔๒.

การเมืองหรือทางธุรกิจ อีกทั้งในฐานะสื่อมวลชน เนชั่นจะยืนเคียงข้างประชาชนตลอดไป แม้ต้องฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการ^{๕๒}

จาก ๓ ทศวรรษสู่ ๕ ทศวรรษเครื่องเนชั่นได้ขยายธุรกิจสื่ออย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสื่อออนไลน์และดิจิทัล โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ได้มีการเปิดเว็บไซต์แทบทุกตัวของสื่อในเครือทั้งหมด เมื่อกระแส “บล็อก” หรือ blog มาแรงได้เปิดเว็บบล็อกคือ oknation.net สื่อพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนทั่วไปมาจองพื้นที่และโพสต์ความเห็นและเหตุการณ์ต่างๆ ฟรีตามกติกาที่ได้ตั้งไว้ นอกจากนั้นก็ยังใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กอย่างเช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ หรือกูเกิลพลัส ที่มีสมาชิกเข้ามามากดไลน์หลายล้าน โดยจะอัปเดตข่าวและข้อมูลต่างๆจากเว็บไซต์ประจำสื่อแต่ละประเภทให้เพื่อนได้ติดตาม และแสดงความคิดเห็น สามารถเป็นข้อมูลในการวัดกระแสความสนใจของข่าวแต่ละวันได้ นอกจากนั้นยังนำความคิดเห็นในแต่ละกรณีไปสรุปแล้วตีพิมพ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์อีกด้วย นับได้ว่าสื่อออนไลน์ในเครือเนชั่นได้ทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อสาธารณะได้อีกทางหนึ่ง นอกจากจะเป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองและเหตุการณ์ต่างๆแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่สำหรับเตือนภัยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สุทธิชัย หยุ่น” เห็นความสำคัญของสื่อออนไลน์ทุกประเภท โดยเฉพาะบล็อกมองว่า ยิ่งขยายกว้างไกลพลังสังคมยิ่งเข้มแข็ง เพราะมีประโยชน์ในการระดมความเห็นทางการเมืองและสถานการณ์ต่างๆเป็น “มติมหาชน” ได้ พร้อมกับเป็นตัวเสริมให้ประชาชนทั่วไปเป็นนักข่าวได้ โดยเรียกว่า “นักข่าวพลเมือง” หรือ “citizen journalism” ที่ทำให้สื่อกระแสหลักต้องขยับตัว เพราะความทันสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทำให้ใครก็สามารถเป็นนักข่าวพลเมืองได้^{๕๓} จึงได้สร้างบล็อกเป็นของตัวเอง พร้อมกับกระตุ้นให้นักข่าวในสังกัดเดินตาม พร้อมกันนี้อบรมเพื่อให้เท่าทันและนำมาใช้ประโยชน์ของการทำงานอยู่เสมอ เมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัลก็ได้กำหนดคุณสมบัติของนักข่าวในเครื่องโดยเรียกว่า “นักข่าวNation๒.๐” โดยได้หลอมรวมสื่อในเครือมาเป็นหนึ่งเดียว โดยสร้างห้องข่าวเป็น convergence newsroom หมายถึงโต๊ะข่าวที่จะทำหน้าที่สำหรับทุกสื่อ คืออัปเดตข่าวในเว็บไซต์ตลอดทั้งวัน ส่งเสียงและภาพขึ้นเว็บไซต์และบล็อก ประสานและกระตุ้นให้คนอ่านคนดู คนฟัง ส่งข่าว รูป และวิดีโอมาให้

เมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัลเนชั่นก็ได้โดดเข้าร่วมอย่างไม่รอช้าโดยเข้าร่วมประมูลทีวีดิจิทัล ๒๔ ช่องและชนะประมูลจนทำให้มีสื่อดิจิทัลให้มือถือNOW๒๖และเนชั่นทีวี ส่งผลให้ปัจจุบันนี้บริษัทเนชั่น มีมติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน)และบริษัทย่อยในเครือมีธุรกิจหลัก ๘ สายธุรกิจได้แก่

๑. สายธุรกิจด้านข่าวธุรกิจภาษาไทย เป็นผู้ผลิต “หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยรวมทั้งดำเนินธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เช่นเว็บไซต์ข่าว งานอบรมสัมมนา กิจกรรมพิเศษ บริการข่าวสั้นทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ หนังสือพิมพ์ดิจิทัล(I-Newspaper) ดำเนินงานโดยบริษัทกรุงเทพธุรกิจ มีเดีย จำกัด(KTM)

๒. สายธุรกิจด้านข่าวทั่วไปภาษาไทย ผลิตหนังสือพิมพ์คมชัดลึก และเนชั่นสุดสัปดาห์ ดำเนินงานโดยบริษัท คมชัดลึก มีเดีย จำกัด(KMM)

^{๕๒} อ่างแล้ว, หน้า ๒๔๓.

^{๕๓} “ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”, (สมุทรปราการ: บริษัทเกียวกอ เนชั่น พรินต์ติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๒-๑๑๗.

๓. สายธุรกิจด้านข่าวภาษาอังกฤษ ผลิตหนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น ธุรกิจอบรมสัมมนา และทักษะการสื่อสาร ดำเนินงานโดยบริษัทเนชั่น นิวส์ เน็ตเวิร์ค จำกัด(NNN)

๔. สายธุรกิจด้านสื่อกระจายกายและเสียง

- บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (NBC) เป็นผู้ก่อตั้ง และบริหารงานสถานีโทรทัศน์อย่างครบวงจรทั้งการดำเนินการผลิต การจัดหารายการ และการขายเวลา ในด้านสายงานข่าวสาร สารบันเทิง ผลิตรายการวิทยุ New Media และมีบริษัทเอ็นบีซี เน็กซ์วีชั่น จำกัด (บริษัทย่อยของ NBC) เป็นเจ้าของช่องทีวีดิจิทัลประเภทหมวดหมู่ข่าวสารและสาระ(SD) ภายใต้ชื่อ Nation TV (ช่อง๒๒)

- บริษัทแบงคอก บิสซิเนส บรอดแคสติ้ง จำกัด (BBB) เป็นบริษัทย่อยของ NMG เป็นเจ้าของช่องทีวีดิจิทัลประเภทหมวดหมู่ทั่วไปแบบความคมชัดปกติภายในชื่อ NOW (ช่องNOW ๒๖) มุ่งเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และการทำงานสำหรับคนรุ่นใหม่ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทุน การลงทุน การสร้างแรงบันดาลใจสู่ความสำเร็จ และรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) เช่น วัฒนธรรม กีฬา สิ่งแวดล้อม ครอบครัว และอื่นๆ เพื่อตอบสนองรูปแบบการดำเนินชีวิตของเมือง

๕. สายธุรกิจเอ็ดดูเทนเมนท์ และต่างประเทศ ผลิตและจำหน่ายสิ่งพิมพ์สำหรับเด็กและการศึกษา ผลิตหนังสือเล่มในนามสำนักพิมพ์เนชั่นบุ๊คส์ เนชั่นจูเนียร์ ตัวแทนขายโฆษณาและจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ ผลิตรายการทีวีสำหรับเด็กทางสถานีทีวีดิจิทัลต่างๆ ดำเนินงานโดยบริษัทเนชั่น อินเตอร์เนชั่นแนลเอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด(มหาชน) (NINE) และธุรกิจการให้บริการด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกแขนง ดำเนินงานโดยบริษัท ไนน์ บี ไบรท์ จำกัด (ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของ NINE)

๖. สายธุรกิจด้านการพิมพ์ ผู้ให้บริการงานพิมพ์ทุกประเภท อย่างครบวงจรแก่กลุ่มบริษัท และลูกค้าภายนอกทั่วไป ดำเนินงานโดยบริษัท ดับบลิว พีเอส (ประเทศไทย) จำกัด (WPS)

๗. สายธุรกิจด้านการขนส่งผู้ให้บริการขนส่งสิ่งพิมพ์ และสินค้าทุกประเภทแก่กลุ่มบริษัท และลูกค้าทั่วไป ดำเนินงานโดยบริษัท เอ็นเอ็มแอล จำกัด (NML)

๘. สายธุรกิจการศึกษา ดำเนินธุรกิจด้านการศึกษา โดยเป็นผู้บริหารและดำเนินการมหาวิทยาลัยเนชั่น เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท โดยมี ๒ วิทยาเขต คือ วิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตลำปาง ดำเนินงานโดยบริษัท เนชั่น ยู จำกัด (NU) (บริษัทย่อยของ NMG)^{๔๔}

และในปี ๒๕๕๙ มีแผนธุรกิจดิจิทัลทีวีในเครือเนชั่น โดยจะเป็นปีแห่งการลงทุนด้านคอนเทนต์ ของทีวีทั้งสองช่อง คือ สถานีข่าวเนชั่นทีวี และ ช่องวาไรตี้ NOW๒๖ หลังจากที่หยุดผู้ชมเติบโตขึ้นต่อเนื่อง และเม็ดเงินโฆษณาเริ่มไหลเข้ามายังดิจิทัลทีวีเพิ่มขึ้น ในรอบปีที่ผ่านมาคนไทยที่ต้องการทางเลือกและความหลากหลาย ในปี ๒๕๕๙ เนชั่นกรุ๊ป เตรียมเม็ดเงินลงทุนด้านคอนเทนต์สำหรับทีวีทั้งสองช่องไว้ราว ๒๐๐ ล้านบาท เพื่อพัฒนาการนำเสนอข่าว และผลิตรายการคุณภาพ ซึ่งนอกจากจะคัดสรรคอนเทนต์คุณภาพระดับโลก มาให้คนไทยได้มีโอกาสรับชมของดีที่สุด ทั้งสารคดี และซีรีส์ การันตีด้วยรางวัลระดับโลกแล้ว เครือเนชั่น มีแผนลงทุนผลิตสารคดี ทั้งผลิตเองโดย NOW Studio

^{๔๔}บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน), รายงานประจำปี ๒๕๕๗, หน้า ๖-๗.

และ สนับสนุนผู้ผลิตสารคดีในประเทศให้เติบโตไปพร้อมกับช่อง NOW๒๖ ปรับโจทย์การวางคอนเทนต์ โดยวางตัวเองเป็นช่องสาระ ทั้งข่าว และสารคดีที่มีคุณภาพ NOW๒๖ จะเดินทางสู่การเป็นทางเลือกใหม่ในการรับชมดิจิทัลทีวี^{๔๕}

๓.๓.๒ สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกภายใต้การบริหารงานของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ซึ่งตั้งอยู่ที่ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมด้วยโต๊ะข่าวแนกต่างๆ อย่างเช่น การเมือง การศึกษา ต่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม บันเทิง พร้อมกันนั้นภายในชั้นเดียวกันนั้นยังประกอบด้วยกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น กองบรรณาธิการเนชั่นรายสัปดาห์

๓.๓.๓ อัตลักษณ์หลักการและเป้าหมายและระบบโครงสร้างการบริหารงาน

๓.๓.๓.๑ อัตลักษณ์หลักการและเป้าหมาย

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกนั้นได้ยึดการปฏิบัติหน้าที่ตามปรัชญาแห่งการเป็นสื่อมวลชนพลทุกประการเนื้อหาตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง ข้อเท็จจริง ความเป็นกลาง อิสระ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ไร้การครอบงำทุกรูปแบบ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ อุดมการณ์ดังกล่าวนี้ นอกจากจะปรากฏจากเนื้อผลงานแล้วยังปรากฏในผลงานที่ “สุทธิชัย หยุ่น” ประมวลเป็นหนังสือต่างๆ มากมายจนกระทั่งกำหนดกรอบในการปฏิบัติที่เรียกว่า “เนชั่นเวย์” ยึดมั่นอยู่ในกรอบจริยธรรมสื่ออย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สุทธิชัย หยุ่น” ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกจึงเป็นที่มาของคำว่า “ผิดจากนี้ไม่ใช่เรา” กลายเป็นสโลแกนและหนังสือของ “สุทธิชัย หยุ่น” ในเวลาต่อมา ซึ่งกำหนดในการปฏิบัติโดยอาศัยพื้นฐานของกติกาภายในกองบรรณาธิการเครือเนชั่นได้ยึดปฏิบัติได้แก่

๑. ห้ามนักข่าว ช่างภาพ และบรรณาธิการทุกฝ่ายไปร่วมงาน "ขอบคุณหนังสือพิมพ์" และงานสังคมที่โรงแรม ห้างร้าน บริษัทหรือหน่วยงานราชการใดๆ หรือนักการเมืองทั้งในฐานะพรรค หรือส่วนบุคคลจัดขึ้น

๒. ห้ามคนของกองบรรณาธิการใช้สิทธิในฐานะสื่อมวลชน ไม่ว่าจะโดยวาจาหรือแสดงบัตรหนังสือพิมพ์ ขอสิทธิพิเศษในลักษณะลดราคาหรือการปฏิบัติพิเศษใดๆ ไม่ว่าจะในร้านอาหาร โรงแรม สถาบันบันเทิง หรือหน่วยราชการใด ทั้งนี้ไม่ว่ากรณีทำงานหรือส่วนตัว แต่ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่ใช้ในการทำงานของกองบรรณาธิการนั้น ทางหนังสือพิมพ์มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ

๓. ห้ามคนกองบรรณาธิการรับสิ่งตอบแทนต่างๆ ของแหล่งข่าว ไม่ว่าจะมาในรูปแบบ “ซองขาว” หรือวัตถุ หรือการพาไปเที่ยวบันเทิง ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นในงานแถลงข่าวหรือการสัมภาษณ์เป็นตัวบุคคล การปฏิเสธไม่รับ “การตอบแทน” เช่นนี้ ให้กระทำโดยสุภาพแต่มั่นคง กรณียกเว้นในช่วงปี

^{๔๕}ดวงกมล โชตะนา, ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทเนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/686011> [๒ มี.ค. ๒๕๕๙].

ใหม่ หรือวันเฉลิมฉลองที่มีเจ้าหน้าที่จากโรงแรม ห้างร้าน บริษัทหรือหน่วยงานราชการจะนำไดอารี่หรือสิ่งต่างๆ มาให้ทางกองบรรณาธิการจะอนุญาตให้รับแต่เฉพาะไดอารี่ที่มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหน่วยงานนั้น เพื่อประโยชน์ในการทำงานเท่านั้น

๔. ห้ามคนกองบรรณาธิการรับเชิญไปเดินทาง ไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศเป็นการส่วนตัวจากแหล่งข่าว บริษัท ห้างร้านหรือหน่วยงานราชการ เพราะมีแนวโน้มในช่วงหลังว่าหน่วยงานเหล่านี้ได้ระบุตัวบุคคลการเชิญเพื่อเป็นการสร้างความผูกพันส่วนตัว ซึ่งจะมีผลภายหลังในระยะยาว ผู้ใดในกองบรรณาธิการที่ได้รับเชิญเป็นการส่วนตัวให้แจ้งบรรณาธิการฝ่ายของตนให้ทราบทันที เพื่อพิจารณาร่วมกับบรรณาธิการบริหาร

๕. ห้ามกองบรรณาธิการรับปากกับแหล่งข่าวว่าลงข่าวหรือรูปในอนในลักษณะใด หรือวันใด หรือจะตีพิมพ์หรือไม่

๖. ห้ามคนในกองบรรณาธิการไปมีส่วนในธุรกิจหรือกิจกรรมทางการเมืองหรือเป็นสมาชิก หรือมีบทบาทโดยตรงกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองและการเมืองใดๆ ทั้งนี้รวมถึงกลุ่มผลักดันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกรรมากร นักศึกษา พรรคการเมือง รัฐบาลหรือเอกชน ถ้าผู้ใดเป็นสมาชิกหรือร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอยู่ ให้บุคคลนั้นแสดงหนังสือว่าได้ลาออกจากสมาชิกนั้นๆ แก่บรรณาธิการ

๗. การอภิปรายในที่สาธารณะ ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ต้องได้รับอนุญาตจากบรรณาธิการแต่ละฝ่ายทุกครั้งไป^{๖๖}

มีเป้าหมายคือการเป็น “สื่อสาธารณะ”(public broadcasting) ที่ตั้งอยู่บนหลักการคือ

๑) ต้องมีอิสระในการทำหน้าที่เป็นสื่อ โดยปลอดจากอิทธิพลการเมืองและกลุ่มทุน หรือกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ

๒) ต้องเป็นศูนย์กลางแห่งการแสดงความเห็นที่หลากหลายและรอบด้านไม่ว่าจะเป็นพวกพ้องกับผู้อำนาจทางการเมืองในขณะนั้นหรือไม่ก็ตาม

๓. ต้องส่งเสริมและสนับสนุนรายการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานแห่งจริยธรรม โดยไม่จำเป็นต้องโอนอ่อนผ่อนตาม “ความต้องการของตลาด” อย่างที่เป็นทิศทางของ “สื่อพาณิชย์”

๔. ต้องมีเนื้อหาที่สนองความต้องการของคนกลุ่มน้อยของสังคม ซึ่ง “สื่อพาณิชย์” มักจะไม่สนใจที่จะผลิต เพราะไม่อาจจะ “ทำเงิน” ให้เขาได้

๕. แข่งขันกันทำเนื้อหารายการที่มีคุณภาพ มากกว่าแสวงหาเรตติ้ง

๖. ต้องมีกฎเกณฑ์กติกาที่ส่งเสริมให้ “เปิดเสรี” แทนที่จะ “ควบคุม” หรือ “กำกับดูแล” เพื่อให้มีรายการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม และเปิดโอกาสให้มีการสะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แตกต่างกันไป

๗. เงินสนับสนุนให้บริหาร “สื่อสาธารณะ” ต้องมาจากแหล่ง “สาธารณะ” นั่นคือภาษีประชาชน การบริจาคขององค์กรเอกชนหรือสาธารณะ ภาษีเฉพาะกิจเพื่อส่งเสริมให้มีสื่อคุณภาพของประชาชน หรือการเก็บค่าดูทีวีจากผู้บริโภค

^{๖๖} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, **ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”**, (สมุทรปราการ: บริษัทเกียโด เนชั่นพรีนติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๖๕-๖๖.

สรุปว่า หัวใจของ “สื่อสาธารณะ” นั่นคือ การคืนอำนาจและนวัตกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของสังคมสู่ประชาชน เจ้าของประเทศอย่างแท้จริง^{๘๗} และเมืองไทยต้องมี “ทีวีเพื่อสาธารณะ” เหมือนต่างประเทศเช่น อเมริกาคือ PBS อังกฤษคือ BBC ญี่ปุ่นคือ NHK แคนาดาคือ CBC และที่ออสเตรเลียคือ ABC อธิบายถึงลักษณะการบริหารและเงินสนับสนุนแต่ละที่ เพราะหัวใจของทีวีสาธารณะคือ “สภาผู้ชมทั่วประเทศ” แบ่งผู้แทนตามภาคเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความโปร่งใสและพิจารณาผังรายการพร้อมกับสนับสนุนให้มีกฎหมายรองรับ^{๘๘}

๓.๓.๓.๒ ระบบโครงสร้างการบริหารงาน

โครงสร้างเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นไปตามโครงสร้างของหนังสือพิมพ์ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือ ข่าว บทความ รายงานและคอลัมน์ต่างๆ โดยเมนูแบ่งไปตามเนื้อหาคือ การเมือง บันเทิง อาชญากรรม กีฬา เกษตร เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สาธารณสุข พระเครื่อง พร้อมกันนี้ในแต่ละเมนูก็จะมีส่วนเนื้อหาแบ่งย่อยออกไปอีกอย่างเช่นการเมืองก็จะประกอบด้วยข่าวทั่วไป บทความเช่น ขยายปมร้อน กระดานความคิด พระเครื่องก็ประกอบด้วยชั่วโมงเซียน ท่องไปในแดนธรรม คมเลนส์ส่องพระ สรรณะคนดัง ทั้งก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน และจะมีการปรับปรุงเป็นระยะๆ เพื่อให้เท่าทันกับยุคสมัย

๓.๓.๔ รูปแบบวิธีการและสภาพเนื้อหา

๓.๓.๔.๑ รูปแบบและวิธีการ

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นเว็บไซต์ประเภทสื่อมวลชนโดยมีวิธีการทำงานแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑) เนื้อหาข่าวออนไลน์ ซึ่งที่เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกจะมีการนำข้อมูลที่เป็นข่าวที่เกิดขึ้นตลอดทั้งวันที่เรียกว่าข่าวกระแสเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ทีมงานเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกก็จะติดตามจากฐานข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ภายในคือเครือข่ายจะมีฐานข้อมูลโดยแบ่งตามลักษณะของข่าวซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอย่างเช่นข่าวที่เกี่ยวกับการเมืองอาชญากรรมก็ฐานข้อมูลรวมที่ตั้งเป็นหน่วยงานคือสำนักข่าวเนชั่นที่จะมีนักข่าวประจำอยู่ตามหน่วยงานราชการเช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวงต่างๆ รวมถึงตามพรรคการเมืองและองค์กรอิสระ ก็จะบรรณาธิการประจำสำนักข่าวเนชั่นทำหน้าที่ในการบริหารงานข่าวและและนักข่าว เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือนักข่าวตามประเด็นที่เกี่ยวข้องก็จะมีการเขียนและส่งข่าวมาที่ส่วนกลางที่ประกอบด้วยบรรณาธิการหัวหน้าข่าว และรีไรท์ทำหน้าที่เรียบเรียงแล้วส่งข่าวนั้นไปยังฐานข้อมูลที่เรียกว่าถังกลางหรือ Encenter ที่สื่อในเครือข่ายรวมถึงเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกสามารถนำข่าวนั้นไปเผยแพร่อีกต่อ นอกจากนี้ที่เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกสามารถติดตามเหตุการณ์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูลภายนอก รวมถึงสื่อออนไลน์ต่างๆเช่นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ โลกเป็นต้น แล้วนำข้อมูลมาเรียบ พร้อมกันนี้หนังสือพิมพ์คมชัดลึกจะมีโต๊ะข่าวที่แบ่งตามประเภทของข่าวเช่นโต๊ะบันเทิง กีฬา การศึกษา

^{๘๗}ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, *ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”*, (สมุทรปราการ: บริษัทเกียวกัด เนชั่นพริ้นติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๔-๒๑๗.

^{๘๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑๘-๒๑๙.

ต่างประเทศ สังคม สตรี เป็นต้น ที่มีนักข่าวประจำโต๊ะรับผิดชอบตามเนื้อหาของประเภทข่าวนั้นๆ แล้วนำมาเรียบเรียงตามการกระบวนกรของการผลิตข่าวก่อนที่จะเผยแพร่ข่าวนั้นออกไปทางเว็บไซต์แล้ว แชรส์ลิงค์ข่าวนั้นผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก คือเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มยอดผู้อ่าน

๒) เนื้อหาตามหนังสือพิมพ์คมชัดลึกที่มีการตีพิมพ์ในแต่ละวัน ทีมเว็บไซต์จะทำหน้าที่ในการนำข้อมูลในหนังสือพิมพ์ตามหมวดข่าวต่างๆที่มีการแบ่งแต่ละคนรับผิดชอบในแต่ละวันและมีการตั้งเวลาเผยแพร่ตามเวลาที่เห็นสมควร กรอบและวิธีการทำงานทีมเว็บไซต์คมชัดลึกขณะทำการวิจัยมีพนักงานทีมเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกปฏิบัติหน้าที่จำนวน ๔ คน โดยมีผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการดูแลภาพรวมทั้งหมด ๑ คน โดยแบ่งกรอบการทำงานเป็นช่วงๆ ละ ๘ ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๒๔.๐๐น. หรือจนกว่าจะเสร็จภารกิจในแต่ละวัน ขณะที่เวลา ๒๔.๐๐-๐๘.๐๐น. เป็นหน้าที่ของทีมข่าวอาชญากรรม สำนักข่าวเนชั่น โดยมีหน้าที่คืออัปเดตข่าวออนไลน์ หนังสือพิมพ์ และแชร์ข่าวในโซเชียลเน็ตเวิร์ก โดยมียอดคนเข้าชมเว็บไซต์จากข้อมูลเดือนธันวาคมปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๑.๒-๑.๕ คนต่อวัน (ข้อมูลจากเว็บไซต์ทรูฮิต) ขณะที่เฟซบุ๊กคมชัดลึกคือคมชัดลึกแฟนเพจมียอดคนกดไลค์ ๑ ล้านกว่า และทวิตเตอร์

๓.๓.๔.๒ สภาพเนื้อหา

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีเนื้อหาที่เผยแพร่ไปยังผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปในลักษณะของข่าวแมชหรือมวลชนตามประเภทของเนื้อหาของข่าวคือการเมือง อาชญากรรม บันเทิง และพระเครื่องซึ่งจะมีเนื้อหาที่มีจำนวนมาก เพราะได้รับความสนใจจากผู้รับสารเข้าไปเข้าอ่านเป็นจำนวนมากตามประเด็นของเนื้อหาที่น่าสนใจในแต่ละวัน หากพิจารณาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพโดยตรง เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีช่องในการค้นหาเนื้อหาจากฐานข้อมูลที่ได้รับการเผยแพร่ออกไปประมาณผลหน้าละ ๑๐ ชิ้นงาน โดยผู้วิจัยได้สืบค้นคำเกี่ยวข้องคือ “สันติสภาพ, สันติสุข, ประองตอง, สมานฉันท์, ความขัดแย้ง, ความรุนแรง, สงคราม” ช่วงเดือนธันวาคมพ.ศ. ๒๕๕๘ ย้อนหลังไป ๗ ปีตามฐานข้อมูลที่ได้จัดเก็บไว้คือตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๘ สามารถประมวลผลเป็นสภาพของปัญหา สาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และวิธีการแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับเล็กคือครอบครัว สังคม การเมือง ประเทศและระดับโลกได้ว่า “ความรุนแรง” มากที่สุดกว่า ๒,๔๕๐ ชิ้นงาน รองลงมาคือ คำว่า “ความขัดแย้ง” มีชิ้นงาน ๑,๘๐๐ ชิ้นงาน “สงคราม” ๑,๕๐๐ ชิ้นงาน ขณะที่คำว่า “ประองตอง” ๑,๗๐๐ ชิ้นงาน “สมานฉันท์” ๔๔๐ ชิ้นงาน และ “สันติภาพ” มีชิ้นงานทั้งสิ้น ๔๓ หน้าประมวลผลรวมทั้งสิ้นประมาณ ๔๓๐ ชิ้นงาน ขณะที่คำว่า “เจรจา” ๑,๕๐๐ ชิ้นงาน และชิ้นงานของผู้วิจัยเองมีทั้งสิ้น ๓๒๐ ชิ้นงาน และ “หันหน้าเข้าหากัน” ๒๐ ชิ้นงาน ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง และสงคราม นั้นแสดงให้เห็นว่าสภาพเนื้อหาของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้คำว่า ความขัดแย้ง ความรุนแรง และสงครามในการนำเสนอมากกว่าจะใช้คำที่สื่อด้านการสื่อสารเพื่อสันติภาพรวมแล้วกว่า ๑๐,๐๐๐ ชิ้นงาน ซึ่งเป็นการสะท้อนความเป็นจริงของสังคม

๓.๓.๕ ประโยชน์และคุณค่าของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกต่อสังคม

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เปิดดำเนินการเมื่อปี ๒๕๔๗ ผ่านมา ๑๐ ปีกว่าปฏิบัติ ตามปรัชญาและแนวคิดผู้บริหารเครือเนชั่นอย่างเคร่งครัดส่งผลให้มีผู้ติดตามเฉลี่ยวันละ ๑.๒ แสนคน ต่อวัน ยอดอ่าน ๓ แสนวิวต่อวัน ขณะเดียวกันหากเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองหรือรุนแรงจะมียอด คนเข้าชมวันละ ๒ แสนคนและยอดวิว ๕ แสนวิวต่อวัน ขณะเดียวกันหลังจากอัปเดตเนื้อหาขึ้นเว็บไซต์ แล้วได้โพสต์ทางเฟซบุ๊กแฟนเพจและทวิตเตอร์ส่งผลให้มีผู้ติดตามสื่อออนไลน์ตั้ง ๒ ประเภทนี้ ประมาณอย่างละ ๑ ล้านคน นั้นแสดงว่าเว็บไซต์มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสังคม สามารถเข้าถึง ผู้บริโภคได้กว้างมากขึ้นทำให้คนในสังคมได้รับข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว เพราะสามารถนำเสนอ ข่าวสารรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ศาสนา สังคม เป็นต้นอย่างครบถ้วน ควรปรับปรุงคือ รูปแบบการนำเสนอให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ไปถึงระดับรากหญ้าโดยปรับให้ตรงเป้าหมายกับผู้รับสาร มากขึ้น”^{๘๘} เนื่องจากนำเสนอข่าว ได้ถูกต้อง และรวดเร็ว และในเชิงสันติภาพพอสมควร^{๘๙}

๓.๔ สรุป

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นสื่อออนไลน์ประเภทหนึ่งในเครื่องเนชั่นที่เริ่มจาก ผู้บริหารคนสำคัญคือ “สุทธิชัย หยุ่น” และ “ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์” มีอัตลักษณ์เป็นของตัวเองที่ เรียกว่า “เนชั่นเวย์” หรือมีสโลแกนที่ว่า “ผิดจากนี้ไม่ใช่เรา” ซึ่งสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ หลักการของสื่อออนไลน์ทั่วไป การสื่อสารเพื่อสันติภาพได้ ดังนี้

การสื่อสารออนไลน์	การสื่อสารเพื่อสันติภาพ	เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัด ลึก
เป็นได้ทั้งผู้ส่งและผู้รับเป็นได้ทั้ง ผู้ก่อการและผู้สังเกตการณ์ ยึด หลักสิทธิ เสรีภาพ อิสระ ด้อย ความรับผิดชอบ	เข้าใจหลักการสันติภาพ เคารพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยุติธรรม ภารดรภาพ สิทธิ เสรีภาพ มีสิทธิ อิสระ เป็นกลาง ถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่เอินเอียง ให้ ความเป็นธรรมทุกฝ่าย เข้าไปมี ส่วนร่วมแก้ปัญหา สร้างเครือข่าย	ผู้บริหาร ผู้รับจัดการมีอัต ลักษณ์หรือ“เนชั่นเวย์” เป็นของตัวเอง ยึดกรอบ จริยธรรมสื่ออย่างเคร่งครัด เข้าใจหลักหลักการสันติภาพ ตามแนวการสื่อสารเพื่อ สันติภาพระดับหนึ่ง
-รวดเร็วทันที ไร้ข้อจำกัดด้านเวลา ไร้พรมแดนขนาดและรูปแบบ ของสาร ค้นหาคำตอบในบาง เรื่องได้ ประหยัดเวลาและ	-ไม่ขีดจำกัดเรื่องกาลเวลารู้จักค่า ว่าพอเพียงพอประมาณ -เป็นกระจกสะท้อนความเป็นจริง ข้อเท็จจริง หลากหลายรอบด้าน ครอบคลุม ถูกต้อง ครบถ้วน	-รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ -คมทุกเรื่องราว ชัดทุกเนื้อ ขาว ลึกทุกประเด็น -เป็นกระจกสะท้อนความ เป็นจริง ข้อเท็จจริง

^{๘๘}สัมภาษณ์ อธิพิณ แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่าย ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๘๙}สัมภาษณ์ สิริวิทย์ บ่อจันทิก,ดร., บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

<p>ค่าใช้จ่าย</p> <p>-ข้อมูลจริงและข้อมูลเท็จพิสูจน์ยาก</p> <p>-แฮตสปีดเต็มจอ</p> <p>- ส่งผลกระทบทั้งแง่บวกและลบ สร้างความขัดแย้ง ความรุนแรง เป็นเครื่องมือก่อการร้ายสงคราม</p>	<p>สมดุล</p> <p>-มุ่งประโยชน์เพื่อสันติประชาธรรม อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ไม่หวังผลกำไรทางธุรกิจ</p>	<p>หลากหลายรอบด้าน</p> <p>ครอบคลุม ถูกต้องครบถ้วน สมดุล เนื้อหาเกี่ยวกับ “สันติภาพ” ๑๐,๐๐๐ ชิ้นงาน สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของปัญหาของสังคม สาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา</p> <p>-ส่งเสริมให้สังคมเกิดสันติสุข ลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรง โดยมุ่งหวังสร้างสันติสังคม</p>
<p>ช่องทาง วิธีการหลากหลาย</p> <p>รูปแบบ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์</p> <p>ไลน์ เว็บไซต์</p>	<p>-เปิดพื้นที่สาธารณะทั่วถึง</p> <p>-หลอมรวม</p>	<p>-เปิดเป็นพื้นที่สาธารณะทั้ง</p> <p>เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์</p>
<p>เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต</p> <p>เข้าถึงง่าย</p>	<p>มีวิจารณ์ญาณและรู้จักคำว่า</p> <p>พอเพียงพอประมาณ มีสติปัญญา</p> <p>มีโยนิโสมนสิการ</p>	<p>สร้างความเข้าใจหลัก</p> <p>สันติภาพกับผู้รับสาร</p>

ตารางที่ ๓.๑ แสดงการเปรียบเทียบหลักการสื่อออนไลน์ทั่วไปกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพและเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

จากตารางแสดงให้เห็นว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกแม้จะเป็นสื่อออนไลน์ที่นำเสนอเนื้อหาที่รวดเร็วทันที แต่อยู่ภายใต้ผู้บริหารและปฏิบัติการณ์ที่ยึดมั่นอยู่ในกรอบจริยธรรมสื่ออย่างเคร่งครัด เข้าใจหลักสันติภาพดีในระดับหนึ่ง เสนอเนื้อหาที่ “ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์” และมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมแฝงด้วยสาระ เหมาะสำหรับทุกคนในครอบครัว ภายใต้สโลแกนที่ว่า “คม ชัด ลึก คมทุกเรื่องราว ชัดทุกเนื้อข่าว ลึกทุกประเด็น...” ได้ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารเนื้อหาไปส่งผู้รับสารที่สุภาพตั้งอยู่บนฐานของความจริงข้อเท็จจริงในลักษณะคมชัดลึกเป็นที่ตั้ง โดยได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของปัญหาของสังคม สาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สังคมเกิดสันติสุขลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรง โดยมุ่งหวังสร้างสันติสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพทั่วไปโดยมุ่งการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างสันติสังคม โดยมีชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพในเว็บไซต์คมชัดลึกมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ชิ้นงาน ดังจะได้วิเคราะห์ในรายละเอียดในบทต่อไป

บทที่ ๔

วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

การศึกษาวิจัยในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาวเคราะห์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี เพื่อชี้ให้เห็นคุณค่าความสำคัญและรูปแบบแนวทางของการนำหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามพุทธสันติวิธีคือวาจาสุภาสิตไปใช้เพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เกิดสันติสุขได้อย่างไร โดยได้แยกประเด็นการศึกษาวเคราะห์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. หลักการของวาจาสุภาสิต
๒. วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
๓. วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

๔.๑ หลักการของวาจาสุภาสิต

๔.๑.๑ หลักการของวาจาสุภาสิต

คำว่า “วาจา” ตามหลักการการสื่อสารแล้วถือว่าเป็นช่องทางประการหนึ่งในหลายๆ ช่องทางที่มนุษย์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาศาสนาเถรวาทให้ความสำคัญกับคำว่า “วาจา” ซึ่งพระพุทธองค์ใช้เป็นเครื่องมือในการประกาศพระศาสนา ยกขึ้นให้เป็นหนึ่งในมรรคมงคลแปดประการที่เป็นวิธีการในการเข้าถึงความจริงหรืออริยสัจ ยกให้เป็นส่วนหนึ่งในอุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา คือ “การไม่กล่าวร้ายบุคคลอื่น” ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหลักการของการไม่ทำบาปทั้งปวง ยังกุศลให้ถึงพร้อม และเป็นตัวสื่อให้จิตผ่องใสหากใช้ในการบริการ ตามที่ปรากฏในโอวาทปาฏิโมกข์ เป็นตัวชี้วัดความดีในมงคลสูตรที่ ๑๐ เป็นสิ่งที่ทำให้ระลึกถึงกันในสาราณียธรรม ๖ เป็นตัวให้สังคมเกิดสันติสุขในสังคหวัตถุ ๔ เป็นเครื่องแสดงการเป็นมิตรที่ดีในคิปปิปฏิบัติ ซึ่งหลักการใช้วาจาตั้งกล่าว เรียกว่า “วาจาสุภาสิต” โดยมีองค์ประกอบ ๕ ประการ ในวาจาสูตรดังนี้

“ภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วยองค์ ๕ ประการ เป็นวาจาสุภาสิต ไม่เป็นวาจาทุภาสิต เป็นวาจาไม่เป็นโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียนคือ

๑. พูดถูกกาล
๒. พูดคำจริง
๓. พูดคำอ่อนหวาน

๔. พูดคำประกอบด้วยประโยชน์

๕. พูดด้วยเมตตาจิต

ภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วยองค์ ๕ ประการนี้แล เป็นวาจาสุภาषิต ไม่เป็นวาจาทุภาषิต เป็นวาจาไม่เป็นโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียน”^๑

และเป็นองค์ประกอบของกุศลกรรมบถ คือ วชิกรรม ๔ ได้แก่

๑. มุสาวาทา เวรมณี เจตนางดเว้นจากพูดเท็จ

๒. ปิสุณาย วาจาเย เวรมณี เจตนางดเว้นจากพูดส่อเสียด

๓. ผรุสสาย วาจาเย เวรมณี เจตนางดเว้นจากพูดคำหยาบ

๔. สัมผัสปลลาปา เวรมณี เจตนางดเว้นจากพูดเพ้อเจ้อ^๒

พระพุทธองค์ทรงอธิบายความในจุนทสูตรความว่า “...ความสะอาดทางวาจา ๔ อย่าง เป็นอย่างไร คือ บุคคลบางคนในโลกนี้

๑. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดเท็จ คือ อยู่ในสภา อยู่ในบริษัท อยู่ท่ามกลางหมู่ญาติ อยู่ท่ามกลางหมู่ทหาร หรืออยู่ท่ามกลางราชสำนัก ถูกเขาอ้างเป็นพยานซักถามว่า ‘ท่านรู้สิ่งใดจงกล่าวสิ่งนั้น’ บุคคลนั้นไม่รู้ก็กล่าวว่า ‘ไม่รู้’ หรือรู้ก็กล่าวว่า ‘รู้’ ไม่เห็นก็กล่าวว่า ‘ไม่เห็น’ หรือเห็นก็กล่าวว่า ‘เห็น’ ไม่กล่าวเท็จทั้งที่รู้เพราะตนเป็นเหตุบ้าง เพราะบุคคลอื่นเป็นเหตุบ้างเพราะเหตุคือเห็นแก่อำิสเล็กน้อยบ้าง

๒. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดส่อเสียด คือ ฟังความฝ่ายนี้แล้วไม่ไปบอก ฝ่ายโน้นเพื่อทำลายฝ่ายนี้ หรือฟังความฝ่ายโน้นแล้วไม่มาบอกฝ่ายนี้ เพื่อทำลายฝ่ายโน้น สมานคนที่แตกแยกกัน ส่งเสริมคนที่ปรองดองกัน ซินชมยินดีเพลิดเพลินต่อผู้ที่สามัคคีกัน พูดแต่ถ้อยคำที่สร้างสรรค์ความสามัคคี

๓. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดคำหยาบ คือ กล่าวแต่คำที่ไม่มีโทษ ไพเราะ น่ารัก จับใจ เป็นคำของชาวเมือง คนส่วนมากรักใคร่พอใจ

๔. เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดเพ้อเจ้อ คือ พูดถูกเวลา พูดคำจริง พูดอิงประโยชน์ พูดอิงธรรม พูดอิงวินัย พูดคำที่มีหลักฐาน มีที่อ้างอิง มีที่กำหนด ประกอบด้วยประโยชน์

ความสะอาดทางวาจา ๔ อย่าง เป็นอย่างนี้แล.....”^๓

๒.๒.๓ รูปแบบการใช้วาจาสุภาษิต

^๑อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๔๘/๓๓๘.

^๒ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๖๗/๑๔๗.

^๓อง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๑๖๕/๓๒๓.

รูปแบบการของการใช้วาจาหรือการสื่อสารที่พระพุทธเจ้าได้วางหลักไว้ที่เรียกว่า “ตลาคตวาจา” ตามหลัก “วาจาสุภาสิต” นั้นปรากฏชัดคราวที่พระพุทธองค์ทรงตรัสกับภักษิยราชกุมาร ณ เวฬุวันกถินทกนิวาปสถาน ในเขตพระนครราชคฤห์ ซึ่งมีองค์ประกอบ ๖ ประการ ดังนี้

“ราชกุมาร ตลาคตก็อย่างนั้นเหมือนกัน รู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาจานั้น

อนึ่ง ตลาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตลาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนั้น ตลาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น

ตลาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตลาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาจานั้น

อนึ่ง ตลาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนั้น ตลาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น ข้อนั้น เพราะเหตุไร เพราะตลาคตมีความเอ็นดูในหมู่มสัตว์ทั้งหลาย”^๔

นั้นแสดงให้เห็นว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสอะไรจะพิจารณาองค์ประกอบตามรูปแบบ ๖ กรณีดังกล่าว แต่มีเพียงกรณี ๒ เท่านั้นที่พระองค์ตรัสโดยทรงพิจารณาองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ จริงแท้ ไพเราะ(ชอบใจ) เหมาะกาล ประสานประโยชน์ คือ

๑. องค์ประกอบครบทุกประการ

๒. องค์ประกอบไม่ครบแต่ตั้งอยู่บนหลักของความจริงแท้ มีประโยชน์ แม้ไม่เป็นที่ชอบใจ พระองค์จะทรงดูกาลเวลาประกอบหากกาลเวลาเหมาะสมพระองค์ตรัส

หากเป็นกรณีอื่นที่องค์ประกอบดังกล่าวไม่ครบพระองค์จะไม่ตรัสเลยแม้จะเป็นความจริงและมีประโยชน์ก็ตาม ดังนั้น การที่พระองค์จะตรัสแต่ครั้งจะทรงพิจารณาองค์ประกอบหลายปัจจัยไม่ใช่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้นดังเช่นแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทั่วๆ ที่คำนึงแต่เพียงสิทธิและเสรีภาพให้การทำหน้าที่สื่อสารความจริงหรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่านั้น และสิ่งสำคัญก็คือจะพิจารณาถึงประโยชน์และผลกระทบของผู้รับสารเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากหลักคำสอนในพระไตรปิฎกหรือในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาดังกล่าว จะมีคุณลักษณะ ทิศทางหรือเป้าหมายของ

^๔ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

การใช้วาจาที่สอดคล้องกับหลักคำสอนในกถาวัตถุ ๑๐ ไว้อย่างชัดเจนสามารถนำมาบูรณาการในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี

หลักการวาทศาสตร์ที่นับได้ว่า เป็นฐานของการสื่อสารเพื่อสันติภาพแนวทางพุทธสนธิวิธี โดยนักสันติภาพเชิงพุทธ นักวิชาการ และนักสื่อมวลชนไทยได้ยืนยันพร้อมยกหลักฐานต่างๆ สนับสนุน อาทิ

๑. พระพรหมบัณฑิต เห็นว่า “คำสอนในพระพุทธศาสนามีส่วนในการสร้างสันติภาพ ทั้งสิ้น หากมีปฏิบัติตามศีล สมาธิ ปัญญาแล้วจะไม่ขัดแย้งกับใคร คนที่เข้าถึงวิถีชีวิตแบบพุทธจะไม่ ทะเลาะกับใคร และควรยึดทางสายกลางไม่สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง แม้แต่การเสพสื่อก็ไม่ควรเสพสื่อบริโภคหนึ่งเสพสื่อบริโภคอื่นด้วยอ่านหลายๆฉบับ อย่างเช่นไม่อ่านเฉพาะหนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นต้น หาก ที่ใดมีความหลายหลายจะไม่สุดโต่ง โดยเฉพาะด้านการสื่อสารนั้นทำให้รู้จักคนอื่นและทำให้เขารู้จักเราก็เป็นการแลกเปลี่ยนกัน เพราะการใช้วาจา การสื่อสาร หรือใดอะลือก อย่างเช่นการจัดสัมมนาจัด ประชุม หรือสื่อทำความเข้าใจกัน ส่งสัญญาณกันว่าอย่าให้ลูกกลามเป็นความขัดแย้งทางศาสนา ถ้าเป็น ความขัดแย้งทางการเมืองก็ให้แก้ด้วยวิธีทางการเมือง หรือถ้าเป็นความขัดแย้งทางศาสนาก็ใช้ทูตทาง ศาสนาเข้ามาช่วย ซึ่งเป็นกระบวนการของการสร้างสันติภาพตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาหมวด ธรรมว่าด้วยประธาน ๔ ซึ่งการสื่อสารถือเป็นเครื่องมืออยู่ในข้อประธาน (Reconciliation) เป็น ความพยายามที่จะละและกำจัดทั้งความขัดแย้งระหว่างกัน ซึ่งต้องใช้กระบวนการของการสื่อสาร ทั้งสิ้น หากทำหนึ่งใน ๔ ข้อนี้สันติภาพก็เกิดแล้ว ซึ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร)ก็ ดำเนินการอยู่ ขณะเดียวกันหลักสูตรสันติศึกษาก็จะต้องอยู่ต่อไป”^๕

๒. พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี ได้รับความสำคัญของการสื่อสารเพื่อสันติภาพว่า “สติ คือหลักประกัน สาราณียธรรมคือกุญแจสู่สันติภาพ การสื่อสารเพื่อสันติภาพที่ดีที่สุดคือตัวเราเองต้อง เป็นบุคคลสันติภาพด้วย เพราะว่าถ้าเราเอาแต่สื่อสารแต่ตัวเราเองยังร้อนอยู่สิ่งที่เราสื่อสารจะไม่มี ประสิทธิภาพ เหมือนปราชญ์พูดไว้ว่า “เมื่อเธอพูดจะมีคนฟังแต่เมื่อเธอทำจึงจะมีคนเชื่อ” ดังนั้นคน ที่ต้องการจะเป็นนักสื่อสารเพื่อสันติภาพทั้งหลายนั้นเอาแต่สื่อสารอย่างเดียวแต่วิถีชีวิตไม่ได้มีสันติ ภาวะในเรือนใจ ไม่มีในสิ่งที่คิดสิ่งที่พูดสิ่งที่ทำเลย การสื่อสารของเขาก็จะล้มเหลว ตรงกันข้ามคนที่ มี สันติภาวะในเรือนใจ วาจาก็จะสันติ การกระทำก็จะสันติ เมื่อเขาเป็นสันติภาพเสียเองด้วยวิธีนี้ ถึงแม้ว่าเขาจะไม่สื่อสารด้วยคำพูดแต่คนทั่วไปก็จะกระหนักรู้ว่าคนๆนี้เป็นบุคคลสันติภาพ และ สันติภาพไม่ได้อยู่ปลายทางแต่สันติภาพอยู่ต้นทาง ระหว่างทางและปลายทางเชื่อมกันทั้งหมด”^๖

๓. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นិธิบุญยากร), รศ. ดร. ได้อธิบายเสริมว่า “ไม่ใช่ว่าจริง จะพูด(สื่อสาร)ได้หมด ก็ผิดหลัก เป็นความจริงแต่ทำให้เกิดความแตกร้าวกันพระพุทธเจ้าก็ไม่ตรัส นี้ คือหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพ”^๗

^๕สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^๖สัมภาษณ์ พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ไร่เชิงฤๅษะวัน จังหวัดเชียงราย, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^๗สัมภาษณ์พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นิตฺธิบุญยากร), รศ.ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีอธิการบดีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

๔. พระชัยเดช เอกคัคจิตโต ก็เห็นเช่นเดียวกันพร้อมเสนอแนะว่า “ต้องพิจารณาก่อนว่าหากสื่อสารออกไปแล้วได้ประโยชน์หรือไม่ได้ประโยชน์เกิดผลกระทบอะไรบ้าง แต่คนทุกวันนี้ไม่ได้พิจารณาก่อนคือไม่มีสัมมาสติ มีแต่เอาความโกรธความชอบเป็นหลัก โกรธชอบแชร์ทันทีไม่ว่าใครจะพูดก่อนเอาให้ได้ใจตัวเองก่อน”^{๘๘}

๕. พระสายกวางษ์วิสุทธิ เห็นว่า “คำเกลียดชังเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกแยกทำให้ทำลายสันติภาพ ดังนั้น จึงเรียกร้องทั้งครู อาจารย์ พระสงฆ์ นักวิชาการและสื่อมวลชนทั้งหลายขอให้ระมัดระวังของการใช้คำพูด หลีกเลี่ยงคำเกลียดชังไม่ให้แพร่หลายและให้ใช้วิภาษวิธีที่จะใช้คำเกลียดชัง ซึ่งเป็นหนึ่งใน ๑๔ ข้อแห่งปฏิญญา”^{๘๙}

๖. อธิพิล แก้วพิลา เห็นว่า “พุทธธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสื่อสารเพื่อสันติภาพนั้นก็คือโอวาทปาฏิโมกข์ที่ประกอบด้วย หลักการ อุดมการณ์และวิธีการ ที่เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือ การไม่ทำบาป ทำความดีให้ถึงพร้อม และทำจิตใจให้ผ่องใส ซึ่งก็คือหลักของศีล สมาธิ และปัญญานั้นเอง โดยนำมาประยุกต์นำใช้กับการสื่อสารเพื่อสันติภาพคือการไม่ทำบาป ผู้ส่งสารไม่มีความลำเอียงสื่อสารออกไปก็ไม่กระทบหรือมุ่งทำร้ายบุคคลอื่น ทำความดีให้ถึงพร้อมคือต้องนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ดีสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับผู้รับสาร และทำจิตใจให้ผ่องใสคือมีจิตใจที่บริสุทธิ์มีสันติภาพภายในก่อนที่จะมีเมตตาทำหน้าที่สร้างสันติภาพภายนอกโดยใช้หลักตถกตวาจา คือข้อมูลนั้นจะต้องตั้งอยู่บนหลักของความเป็นจริง ๘๐% จะใส่ไข่สร้างสี่ตีนบ้างประมาณ ๒๐% แบบนี้สังคมก็จะอยู่ได้แล้ว นี่ถือเป็นหัวใจหรือตัวชีวิตของสื่อสารเพื่อสันติภาพ แต่ปัจจุบันนี้สื่อมวลชนทั่วไปไม่เข้าใจหลักการเหล่านี้เท่าที่ควรเป็นเพราะปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งด้านธุรกิจและเพื่อความอยู่รอดมากเกินไปมากกว่าการสร้างสรรสังคมหรือสร้างสันติภาพให้กับสังคม”^{๙๐}

๗. สมหมาย สุภษิต เห็นว่า “ปัจจุบันนี้ข้อมูลที่สื่อสารทางโซเชียลมีเดียหลากหลายเกินเหตุไม่มีการควบคุมกำกับปล่อยให้ไปตามเสรีภาพมากเกินไปจนทำให้เกิดปัญหาสร้างความแตกแยกแทนที่จะสร้างความปรองดองสร้างความสมานฉันท์ สิ่งที่จะต้องใช่มากที่สุดก็คือจิตสำนึกของตนเองว่าจะอะไรถูกอะไรผิดอะไรเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จิตสำนึกของความรับผิดชอบชั่วดี สิ่งที่เราพูดออกไปนั้นแม้จะเป็นความจริงหากพูดออกไปแล้วอาจจะตายหรือส่งผลกระทบหลายอย่างมากเกินไปก็ไม่ควรพูดไม่ควรที่จะเผยแพร่ อย่างทุกวันนี้เราจะสร้างความปรองดองกันแต่ต่างคนต่างพูด พูดไม่รู้จักหยุดก็เถียงกันอยู่ตลอดและก็หันหลังคุยกันตลอด แล้วจะปรองดองได้อย่างไรควรจะยุติทุกคนอยู่ในมุมของตัวเอง”^{๙๑}

^{๘๘} พระชัยเดช เอกคัคจิตโต, อดีตพระเลขานุการพระมหาผ่อง ปิยะทีโร (สะมาเล็ก) อดีตประธานศูนย์กลางการพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (อพส.) (พระสังฆราชลาวรูปที่ ๔), ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๘๙} สัมภาษณ์ พระสายกวางษ์วิสุทธิ, รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๙๐} สัมภาษณ์ อธิพิล แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๙๑} สัมภาษณ์ สมหมาย สุภษิต, รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

๘. **ปกรณ์ พึ่งเนตร** เห็นว่า “การหลักกาลามสูตรมาพิจารณาในการทำหน้าที่ทั้งผู้ส่งและผู้รับสาร และไม่ควรกล่าวหาให้ร้ายบุคคลโดยไม่ให้ออกสาเขาได้แก่ต่าง ซึ่งจะเป็นฐานที่ดีของการสื่อสารเพื่อสันติภาพ”^{๑๒}

๙. **ฟองสนาน จมรจันทร์** เห็นด้วยว่า “ต้องยึดจรรยาบรรณดีที่สุดเพราะนี่คือธรรมชาติของสื่อมวลชน พร้อมกันนี้ควรมีสัมมาอาชีวะไม่เห็นแก่อามิสสินจ้าง ไม่มีอคติ และต้องมีสัมมาวาจา หลักการต้องไม่ผิดต้องให้ความเป็นธรรม ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ก้าวร้าว ไม่ดูถูกเหยียดหยามไม่กดคนลงต่ำ เยาะเย้ยถากถาง ตรวจสอบกันที่เนื้อหาสาระสู้กันด้วยหลักการที่ดีที่สุด หลักเหล่านี้พระพุทธเจ้าสอนไว้หมดแล้วในการดำรงตนได้อย่างดีที่สุดอยู่ที่คนจะเอามาใช้หรือไม่ หากจะไม่ยึดสัมมาวาจาที่ต้องตรวจสอบกฎหมายว่าจะมีกระทบเพียงใดละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่และไม่เป็นอันตรายกับตัวเราและต้องไม่หยาบคายโดยวิจรรย์ในหลักการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันนี้สัมมาวาจาไม่มีในวงการสื่อออนไลน์มีแสดงความคิดเห็นออกมาก็ถ้อยอ่านไม่ได้เลยบางที่หยาบคายมาก”^{๑๓}

๔.๒ วิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การทำหน้าที่ของสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก โดยได้นำหลัก “วาจาสุภาสิต” รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี ๕ แนวทาง ดังนี้

๑. การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ
๒. การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง
๓. การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน
๔. การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข
๕. การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา

๔.๒.๑ การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกแม้ว่าจะเป็นสื่อออนไลน์ต้องปฏิบัติหน้าที่แข่งกับเวลาต้องทันกาลทันที่ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนหรือแจ้งเหตุภัยให้กับสังคมได้รับทราบซึ่งสอดคล้องกับหลัก “วาจาสุภาสิต” ที่ว่า “กาลเลน ภาสิตา” แต่ถึงกระนั้นได้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปตามกาลอย่างเช่นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างเช่นวันวิสาขบูชาโลกวันมาฆบูชาหรือวันบุคคลสำคัญก็พยายามหาแง่เตือนสติสังคมอย่างวันสุนทรภู่ก็ได้นำเสนอว่า “‘สุนทรภู่กวีเอก’ นักสื่อสารเพื่อสันติภาพโลก”^{๑๔} หรือแม้แต่ช่วงที่อากาศร้อนก็ได้เสนอรายงานเรื่อง “พัดลมยี่ห้อ‘สันติ’แก้

^{๑๒} สัมภาษณ์ ปกรณ์ พึ่งเนตร บรรณาธิการข่าวการเมืองและความมั่นคง NOW๒๖, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ฟองสนาน จมรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150626/208703/‘สุนทรภู่กวีเอก’นักสื่อสารเพื่อสันติภาพโลก.html> [๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙].

โลกร้อนวันคุ้มครองโลก”^{๑๕} ทำให้เป็นเว็บไซต์ที่มีความสำคัญและมีอิทธิต่อสังคม และเข้าถึงผู้บริโภคได้กว้างมากขึ้น เพราะนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีเหตุการณ์บ้านเมือง ศาสนา สังคม เป็นต้นอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ควรปรับปรุงคือรูปแบบการนำเสนอให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ไปถึงระดับรากหญ้าโดยปรับให้ตรงเป้าหมายกับผู้รับสารมากขึ้น”^{๑๖} นับได้ว่าเป็นเว็บไซต์เชิงสื่อเพื่อสันติภาพพอสมควร แต่ควรคำนึงถึงความต้องการของผู้รับสารเป็นสำคัญ ไม่ควรนำเสนอในสิ่งที่กระทบต่อจิตใจ ไม่สร้างความรำคาญ หรือการกีดกันใดๆ ควรต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และสอดคล้อง เพราะบางข้อมูลผู้รับสารอาจรับไม่ได้กับความจริงในขณะที่น่าเสนอ ต้องพิจารณาถึงสภาพจิตใจของผู้ที่อาจได้รับผลกระทบด้วยสิ่งที่ต้องปรับปรุงเรื่องการใช้ข้อมูลอย่างบูรณาการในส่วนต่างๆ การลงทุนในเครื่องมือสื่อสาร และเทคโนโลยี ที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน”^{๑๗}

จึงสรุปได้เว็บไซต์คมชัดลึกได้สะท้อนเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลัก “วาจาสุภาสิต” ที่ว่า “กาเลน ภาสิตา” แม้จะมีความรวดเร็วทันสถานการณ์แต่เนื้อหาถูกต้องรอบด้าน คำนึงถึงผลกระทบเป็นสำคัญ

๔.๒.๒ การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง

เนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกได้สื่อสารอย่างมีสาระตั้งอยู่บนฐานของข้อมูลที่เป็นจริงตามหลัก “วาจาสุภาสิต” ข้อ “สัจจา ภาสิตา” ซึ่งหลักการของความจริงและข้อเท็จจริงนี้ตรงกันการสื่อสารทั่วไป การสื่อสารเพื่อสันติภาพและการสื่อสารตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักปฏิบัติของนักสื่อสารมวลชนทั่วไปรวมถึงในเครือเนชั่นด้วย ดังปรากฏเป็นส่วนประกอบในการอธิบายคำว่า “บ้ำข้าว” ของ “สุทธิชัย หยุ่น”^{๑๘} โดยให้ความสำคัญกับคำว่า “ข้อเท็จจริง” ว่า “การรายงานว่าใครพูดอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ นั้น เป็นเพียงส่วนเล็กของหน้าที่สื่อ แต่ภารกิจที่สำคัญกว่านั้นคือการแสวงหาข้อเท็จจริง”^{๑๙} ได้สะท้อนแนวคิด “ความเป็นกลาง” ยึดหลักโมเดล “ABC” อย่างเคร่งครัด A คือ Accuracy คือความถูกต้องแม่นยำของข่าวสาร ข้อเท็จจริงต้องมีการตรวจสอบกันอย่างถี่ถ้วนก่อนนำเสนอ ต้องเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาให้โอกาสได้ตอบในโอกาสแรกที่ทำให้ได้และเอาใจเราใส่ใจเขาในสถานการณ์เดียวกัน B คือ Brevety คือความสั้นและกระชับ และ C คือ Clarity คือความชัดเจนกระชับแจ้งในการเขียน^{๒๐} สื่อเป็นกลางในความหมายของการเสนอข้อมูลรอบด้าน และให้โอกาสทุก

^{๑๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150421/205043/พัดลมยี่ห้อสันติแก่โลกร้อนวันคุ้มครองโลก.html> [๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙].

^{๑๖} สัมภาษณ์ อธิพิล แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, ๑๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙.

^{๑๗} สัมภาษณ์ สิริวิทย์ บ่อจันทิก,ดร., บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๘} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, คนบ้ำข้าว, (สมุทรปราการ: โรงพิมพ์ เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, ๒๕๕๓, หน้าค่านำ).

^{๑๙} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”, (สมุทรปราการ: บริษัทเกียวกโด เนชั่น พรินต์ติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๗๓-๗๕.

^{๒๐} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, คนบ้ำข้าว, (สมุทรปราการ : โรงพิมพ์ เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, ๒๕๕๓, หน้า ๘).

ฝ่ายได้เสนอจุดยืนของตนเองเพื่อให้สังคมได้ตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อใคร แต่สื่อไม่อาจจะ “เป็นกลาง” ต่อการโก่งกินของผู้มีอำนาจ สื่อไม่อาจจะ “เป็นกลาง” เมื่อเห็นการทับซ้อนของผลประโยชน์ที่เอารัดเอาเปรียบสังคมโดยรวม สื่อไม่อาจ “เป็นกลาง” ระหว่างความดีกับความเลวได้^{๒๑} ซึ่งแนวความคิดนี้ก็สอดคล้องกับนักสื่อสารเพื่อสันติภาพทั่วไป จากแนวคิดของ “สุทธิชัย หยุ่น” สัมพันธ์กันทั้ง “ความจริง” “ข้อเท็จจริง” และ “ความเป็นกลาง” ได้สะท้อนมาสู่ภาคปฏิบัติของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกโดยประมวลผลจากศึกษาวิจัยจากคำที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพพบว่า รวมได้ทั้งสิ้นประมาณ ๑๐,๐๐๐ ชิ้นงาน พบว่า คำว่า “ความรุนแรง” มากที่สุดกว่า ๒,๔๕๐ ชิ้นงาน “ความขัดแย้ง” มีชิ้นงาน ๑,๘๐๐ ชิ้นงาน “ปรองดอง” ๑,๗๐๐ ชิ้นงาน “สงคราม” ๑,๕๐๐ ชิ้นงาน “เจรจา” ๑,๕๐๐ ชิ้นงาน “สมานฉันท์” ๔๔๐ ชิ้นงาน คำว่า “สันติภาพ” รวมทั้งสิ้นประมาณ ๔๓๐ ชิ้นงาน “หันหน้าเข้าหากัน” ๒๐ ชิ้นงาน ขณะที่ชิ้นงานของผู้วิจัยเองมีทั้งสิ้น ๓๒๐ ชิ้นงาน ซึ่งมีข้อสังเกตคือเนื้อหาโดยช่วงแรกจะมีลักษณะที่ระบุถึงเฉพาะคำหรือเป็นชื่อบุคคลแต่ไม่มีการอธิบายความหมายและวิธีการที่จะไปถึง หรือเป็นการเจรจาแก้ปัญหา ความรุนแรง ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และคำที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปเป็นสภาพของปัญหาสาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และวิธีการแก้ปัญหาซึ่งเป็นการวิเคราะห์ตามหลัก “อริยสัจ” หรือความจริงอันประเสริฐได้ดังนี้

๔.๓.๑ สภาพของปัญหา

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้สะท้อนความขัดแย้งทั้งตั้งแต่ระดับเล็กคือครอบครัว สังคม การเมือง ประเทศและระดับโลก เพราะเป็นประเด็นสำคัญตามหลักการสื่อสารทั่วไปเช่น “พุทธสันติวิธี! แก้ปมขัดแย้งพุทธ-อิสลามได้จริงหรือ”^{๒๒} ขณะที่ประเทศไทยนั้นมีความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองมาตลอดระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมาจนกระทั่ง “พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา” นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารประเทศเมื่อปี ๒๕๕๗ ก็ย้ายอยู่เสมอถึงคำว่า “ความขัดแย้ง”^{๒๓} ซึ่งเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกก็ได้พยายามดึงให้เห็นความสำคัญของแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งตามแนวพุทธสันติวิธี^{๒๔}

๔.๓.๒ สาเหตุของปัญหา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามที่ปรากฏในเว็บไซต์คมชัดลึกโดยนำกรอบความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา ๕ ด้าน ตามที่ “จอห์น แมคคอนเนล” และ “คริสโตเฟอร์ มัวร์” ได้แยกความขัดแย้งออกเป็น ๕ ประเภทคือ ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้าง

^{๒๑} ดุริยละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, *ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”*, (สมุทรปราการ: บริษัทเกียร์โต เนชั่นพรีนติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๙๑-๙๔.

^{๒๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140709/187858/พุทธสันติวิธี!แก้ปมขัดแย้งพุทธ-อิสลามได้จริงหรือ.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๒๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151029/215978/‘บิกตู’มอบแนวทางแม่น้ำ5สายแก้ขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๒๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20141226/198401/แนะปฏิรูปสร้างคนให้มี\(พุทธ\)ปัญญาแก้ขัดแย้งได้.html](http://www.komchadluek.net/detail/20141226/198401/แนะปฏิรูปสร้างคนให้มี(พุทธ)ปัญญาแก้ขัดแย้งได้.html) [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

ผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ ค่านิยม^{๒๕} ซึ่งด้านข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์ได้ถูกนำมาใช้ทั้งด้านบวกและลบ และตั้งแต่ “พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” เข้ามาบริหารประเทศ โดยให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์เป็นอันดับต้นๆ ทั้งการโพสต์วิพากษ์วิจารณ์ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech)^{๒๖} โดย “พระมหาพรหม ธรรมหาโส” ได้เตือนสติในการบรรยายพิเศษเรื่อง “เมื่อติดไวรัส Hate speech จะทำอย่างไร” ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในเวทีเดียวกัน “ทักษกานต์ โม่งใหญ่” ได้ระบุว่า “จะโพสต์อะไรควรมีสติและนึกถึงผลดีผลเสียที่จะตามมาให้มาก”^{๒๗} ขณะที่ “พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี”^{๒๘} ได้ชี้โทษไว้อย่างชัดเจนบ่อยครั้ง

ขณะที่สาเหตุของปัญหาจากโครงสร้างและผลประโยชน์หลายฝ่ายลงความเป็นตรงกัน ว่าจากนักการเมืองคนสำคัญ^{๒๙} โดยเฉพาะนักการเมืองระดับชาติที่มีส่วนในการสร้างความขัดแย้ง^{๓๐} อาทิ “ทักษิณ ชินวัตร” (อดีตนายกรัฐมนตรีภายหลังถูกถอดยศจาก พ.ต.ท.) และ “สนธิ ลิ้มทองกุล”^{๓๑} อีกบริบทหนึ่งนักการเมืองก็มักสร้างวาทกรรมวิวาทะ ใส่ร้ายป้ายสีซึ่งกันและกัน^{๓๒} โดยมีปัจจัยเกิดจากความตึงเครียด ทรัพย์ อำนาจ และผลประโยชน์^{๓๓} และยังพยายามที่จะดึงศาสนามาเป็นเครื่องมือทางการเมืองและการสร้างสถานการณ์ความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคใต้^{๓๔}

^{๒๕}ดูรายละเอียดใน ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, “ความรุนแรงกับมายาแห่งเอกลักษณ์ใน สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง”, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๖๙.

^{๒๖}หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140704/187642/ประยุทธ์ยันให้เสรีภาพสื่ออวอระวังคำเกลียดชัง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๒๗}ทักษกานต์ โม่งใหญ่, ดร. คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140409/182629/เตือนโพสต์คำด่าโผล่ตอนสมัครงาน.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๒๘}หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090423/10202/ความรุนแรงสีขาว.html>, [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๒๙}อาจารย์ยักษ ฌ มหาลัยคอกหมู หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20100320/52768/การเมืองแบบธรรมาธิปไตย.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๐}อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, มาร์ครับนักการเมืองเหตุทำสังคมขัดแย้ง, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090607/15997/มาร์ครับนักการเมืองเหตุทำสังคมขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๑}หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20090320/5992/มองโลกแบบวิกรม-“หันหลังมองเหตุแห่งความขัดแย้ง”.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๒}พีรพันธ์ พาลุสุข, องค์กรสื่อแกลงทำหน้าที่สถานการณ์ขัดแย้ง, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20100312/51838/องค์กรสื่อแกลงทำหน้าที่สถานการณ์ขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๓}พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, ความรุนแรงสีขาว, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090423/10202/ความรุนแรงสีขาว.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๔}พระพรหมบัณฑิต, ผู้นำชาวพุทธโลกดิ่งนักการเมืองอย่าหากินกับศาสนา, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090505/11740/ผู้นำชาวพุทธโลกดิ่งนักการเมืองอย่าหากินกับศาสนา.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

ส่วนสาเหตุของปัญหาขัดแย้งที่เกิดจากความสัมพันธ์ ได้มีการนำเสนออย่างต่อเนื่องเมื่อมีเหตุการณ์อย่างเช่นความสัมพันธ์ระหว่างชาวพม่ากับชาวโรฮิงญาในประเทศเมียนมาร์ส่งผลให้มีความรุนแรงที่รัฐยะไข่ เนื่องจากชาวโรฮิงญานับถือศาสนาอิสลาม มีกระตบกระทั้งและปะทะกันบ่อยครั้ง และมีการเคลื่อนไหวคัดค้านการขยายประชากรของผู้นับถือศาสนาอิสลามโดยมีพระเข้าไปร่วมด้วยที่มีชื่อเสียงโด่งดังคือ “**พระวิระธู**” จนล่าสุดได้ผลักดันให้รัฐบาลพม่าออกกฎหมายคุ้มครองพระพุทธศาสนา ๔ ฉบับ^{๓๕} สำหรับสาเหตุของปัญหาขัดแย้งด้านด้านค่านิยมที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในประเทศไทยและมีการเผชิญหน้าก็เป็นเพราะคนไทยให้อภัยกันน้อยลง ใช้ความรู้สึกมากกว่าเหตุผล ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่มีทางออก^{๓๖} อีกทั้งมาจากปัญหาเชิงศีลธรรม ที่เกิดจากความโกรธ ความเกลียด ซึ่งเป็นที่มาของความรุนแรง เกิดจากอะไร ถ้ามองในมุมมองของพระพุทธศาสนา ความโกรธ ความเกลียด มีที่มาจากรากเหง้าสามอย่าง คือ ตัณหา มานะ และทิฐิ หรือจะแยกเป็น โภคะ โทสะ และโมหะ^{๓๗}

๔.๓.๓ เป้าหมายของการแก้ปัญหา

สภาพสังคมและการเมืองไทยที่ผ่านมาที่มีความขัดแย้งรุนแรงในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา นั้นเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้ให้พื้นที่สะท้อนเป้าหมายของการแก้ปัญหาสำเร็จโดยยกตัวอย่างเช่น รายงานเรื่อง “ยกหมู่บ้านสรรโวทัยให้ต้นแบบวิถีปรองดอง”^{๓๘} โครงการ “**หมู่บ้านรักษาศีล ๕**” ดำริของ “**สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามงคลาจารย์**” (ช่วง **วรปุลโย**) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช^{๓๙} พร้อมกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ^{๔๐} และได้นำเสนอต้นแบบ “**หมู่บ้านสันติสุข**” หรือ “**สันติคาม (Peace Village)**”^{๔๑} เพื่อเป็นแนวทาง ของการพัฒนา “**หมู่บ้านรักษาศีล ๕**” ให้เป็นหมู่บ้านปรองดองสันติสุขอย่างแท้จริง รวมถึงหมู่บ้านช่อสะอาดปลอดการทุจริตคอร์รัปชัน พร้อมข้อเสนอแนะให้ปรับตัวเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย”^{๔๒}

^{๓๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151009/214881/พระวิระธูอยากมาไทยช่วยแก้ปัญหาภาคใต้.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๖} สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, สุรเกียรติ์แนะนำให้น้องค์ความรู้แก้ไขขัดแย้ง, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20100218/48993/สุรเกียรติ์แนะนำให้น้องค์ความรู้แก้ไขขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๗} พระไพศาล วิสาโล, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151225/219314.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140731/189264/หมู่บ้านสรรโวทัยต้นแบบวิถีปรองดอง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๓๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140807/189723/วิชัยจรณะผู้นำรักษาศีล5แต่ปาก.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160113/220488/สมเด็จพระสังฆราชแนะนำ‘พระว.’เน้นสอนศีล5ลดขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140140803/189442/หมู่บ้านรักษาศีล ๕ สู่สันติคามหมู่บ้านสันติสุข.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150907/212977/แนะนำปรับตัวเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

๔.๓.๔ วิธีการแก้ปัญหา

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาตามสาเหตุของปัญหา ๕ ประการดังกล่าว เริ่มจากด้านการสื่อสารสามารถแบ่งเป็นแนวคิดด้านการสื่อสารเพื่อสันติภาพและบทบาทของการเจรจาเพื่อสันติภาพ

๑. แนวคิดด้านการสื่อสารเพื่อสันติภาพ

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้สะท้อนให้เห็นพัฒนาการประชาธิปไตยไทยเกี่ยวกับการยึดอำนาจมาโดยตลอดมีการชุมนุมประท้วงยึดอำนาจปี ๒๕๓๕ เกิดเกิดรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ประท้วงยึดอำนาจปี ๒๕๔๙ การประท้วงยึดอำนาจแต่ละครั้งมีความรุนแรงบาดเจ็บล้มตายและสื่อเองก็เป็นเหมือนเชื้อเพลิงให้สถานการณ์รุนแรงมาก ล่าสุดประท้วงปลายปี ๒๕๕๖ ยึดอำนาจวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๗ ฝ่ายใต้การนำของ “พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา” ขณะดำรงตำแหน่ง ผบ.ทบ.จาก “ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร” เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้ดำเนินการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้านซึ่งมีสื่อรวมอยู่ด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารออนไลน์ ฐานะผู้สื่อข่าวเชิงพุทธได้เสนอแนวคิดนำพุทธธรรมมาประยุกต์^{๔๓} ได้ให้หลักคิดกับสื่อมวลชนว่า “เสนอข่าวที่เป็นข้อเท็จจริงหนึ่งส่วน ส่วนที่สองคือสนับสนุนกิจการของรัฐบาลที่เดินหน้าประเทศไปได้ และสามารถลดความขัดแย้ง สร้างความเข้าใจให้ประชาชนในนโยบายของรัฐบาลที่ทำแล้วเกิดผลเป็นรูปธรรม และไม่เห็นด้วยที่สื่อมวลชนจะต้องยืนอยู่ตรงกลาง”^{๔๔} จากหลักคิดดังกล่าวนี้คือ “ความเป็นกลาง” คือจะต้องทำหน้าที่อย่างคนกลาง ไม่ใช่เอียงตั้งคำถามแบบเปิดกว้าง ไม่ชี้หน้า ต้องฟังมากๆ กำหนดกติกาต้องรัดกุม^{๔๕}

อีกประเด็นหนึ่งที่มีการถกเถียงกันมากคือ “จริยธรรมสื่อ” อันเกี่ยวเนื่องกับหลักการดำรงตนและการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งองค์กรสื่อมวลชนเองอย่างเช่น สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยก็กระตุ้นอย่างต่อเนื่อง มีการท้วงติงในการใช้ภาษาข่าวหากมีแนวโน้มรุนแรงจะถูกเหยียดหยาม ซึ่งอาจเป็นการช่วยุ้ให้เกิดความเข้าใจผิด^{๔๖} มีการจัดเสวนา “ปฏิวัติคนข่าวอภิวัฒน์สื่อ กับภารกิจปฏิรูปประเทศไทย”^{๔๗} ชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันนี้หมดยุคหมาเฝ้าบ้าน คนเฝ้าประตูแล้ว เพราะกระจกมีเต็มไปหมด ดังนั้น สื่อกระแสหลักจะต้องเป็นสื่อมืออาชีพยึดหลักจริยธรรม

^{๔๓}หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20141014/193997/พุทธวิธีเสริมจริยธรรมปฏิรูปสื่อลดขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๔}หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150305/202490/ประยุทธ์อวยพรวันนักข่าว.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๕}นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, มองต่างมุมบทบาทสื่อข้ามขัดแย้งมองอนาคต, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20141118/196135/มองต่างมุมบทบาทสื่อข้ามขัดแย้งมองอนาคต.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๖}พิรพันธ์ พาลุสุข, องค์กรสื่อแถลงทำหน้าที่สถานการณ์, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20100312/51838/องค์กรสื่อแถลงทำหน้าที่สถานการณ์ขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๗}เว็บไซต์สำนักข่าวอิศรา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.tcijthai.com/office-tcij/view.php?ids=4083> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ^{๔๘} แม้ว่าจะมีการกำหนดหลักจริยธรรมขึ้นมาให้สมาชิกในองค์กรได้ปฏิบัติแต่ไม่มีประสิทธิภาพจึงทำให้สื่อมวลชนไทยตกอยู่ในสภาพเป็นตัวปัญหาและสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่ผ่านมาเสียเอง ดังนั้น จึงควรที่จะมีหลักคุณธรรมอื่นที่เข้ามาเสริมหรือเป็นตัวช่วยจริยธรรมที่มีอยู่เดิมหรือไม่”^{๔๙} เพราะสื่อจะต้องมีจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากอคติหรือความลำเอียง นำเสนอข่าวที่ถูกต้องและรอบด้าน และอย่างมีความรับผิดชอบ ถึงแม้ว่าในทางทฤษฎีแล้วสื่อจะต้องไม่เลือกข้างและต้องนำเสนอข่าวโดยปราศจากอคติและความลำเอียงใดๆ แต่ในความเป็นจริงยากก็ตาม^{๕๐} จึงส่งผลให้มีการประพาดนอกรอบจนกระทั่งถูกศาลตัดสินอย่างเช่นกรณีศาลอาญาได้มีคำพิพากษาจำคุก “สรยุทธ สุทัศนะจินดา” ผู้ดำเนินรายการข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ และกรรมการผู้จัดการ บริษัท ไรส์ จำกัด เป็นเวลา ๑๓ ปี ๔ เดือน ในข้อหาที่เกี่ยวกับการทุจริตค่าโฆษณาของ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙^{๕๑} เกิดกระแสเรียกร้องให้มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และแสดงความมีจริยธรรม เพื่อให้มีความเทียบเท่ากับกับนักการเมืองหรือบุคคลสาธารณะที่สื่อเรียกร้องให้มี เพราะไม่เช่นนั้นแล้วสิ่งเหล่านี้ก็จะมีมาตรฐานที่ไม่เท่ากัน^{๕๒} และจะเท่ากับว่า คนไทยยอมรับได้ถ้าโกง ถ้าทุจริต แล้วสร้างผลประโยชน์ให้ ดังนั้นจิตสำนึกของคนไทยจะต้องไม่ยอมรับการโกง และไม่ยอมให้ใครโกง คนไทยต้องเชื่อมั่นว่า ไม่โกง ก็รวยได้^{๕๓} สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยได้ออกแถลงการณ์ให้ “สรยุทธ สุทัศนะจินดา” ยุติบทบาทการเป็นพิธีกร อย่างน้อยเป็นการชั่วคราวจนกว่าคดีจะสิ้นสุด เพราะสื่อต้องมีความโปร่งใสครอบคลุมในทุกเวทีและต้องมีมาตรฐานเช่นเดียวกับหน่วยงานราชการ ข้าราชการ นักการเมือง^{๕๔} เพราะนักเล่าข่าวต้องมีคุณภาพ ซึ่ง

^{๔๘} สุทธิชัย หยุ่น, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20141012/193898.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๔๙} วสันต์ ภัยหลิกี้, **พุทธวิธีเสริมจริยธรรมปฏิรูปสื่อลดขัดแย้ง**, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20141014/193997/พุทธวิธีเสริมจริยธรรมปฏิรูปสื่อลดขัดแย้ง.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๕๐} บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, **สื่อกับการรายงานข่าวในสถานการณ์ขัดแย้ง(1)**, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20090614/16938/สื่อกับการรายงานข่าวในสถานการณ์ขัดแย้ง\(1\).html](http://www.komchadluek.net/detail/20090614/16938/สื่อกับการรายงานข่าวในสถานการณ์ขัดแย้ง(1).html) [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๕๑} **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160301/223390.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

^{๕๒} วสันต์ ภัยหลิกี้, **ผอ.สถาบันต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160301/223412.html> [๑ มี.ค.๒๕๕๙].

^{๕๓} มานะ นิยมมงคล, **ดร., เลขานุการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน**, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160301/223412.html> [๑ มี.ค.๒๕๕๙].

^{๕๔} เทพชัย หยอง, **นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย**, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160229/223293.html> [๒๙ ก.พ. ๒๕๕๙].

ไม่ใช่แค่เล่าข่าวที่ไม่มีจิตสำนึก^{๕๕} แต่ก็เป็นเรื่องยาก เพราะสามัญสำนึกมองต่างกัน และ กสทช.ก็ไม่สามารถชี้ได้ว่าอะไรผิดจริยธรรม เนื่องจากมีช่องว่างเรื่องกฎหมายและอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ที่ไม่สามารถเข้าไปตัดสินจริยธรรมของสื่อมวลชนได้^{๕๖}

แม้ว่าจะมีการเรียนสอนวิชานิติศาสตร์จะมีวิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายจริยธรรมสื่อพร้อมกับมีการนำเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา การเรียนรู้และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในชั้นเรียนแก่นักศึกษานั้นทุกมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญ แต่เมื่อนักศึกษาพ้นออกไปสู่สนามข่าวได้ลงมือปฏิบัติ ได้พบสภาพแวดล้อม หรือสิ่งยั่วๆ ก็อาจจะมีบางคนที่หลงผิดกระทำเรื่องที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสภาวิชาชีพหรือบริษัทต่างๆที่จะต้องกำหนดมาตรการลงโทษ รวมถึงการติดตามตรวจสอบให้เข้มข้น^{๕๗} ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความรู้สึคนึกคิด การกระทำของตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งปัจจุบันนักศึกษารุ่นใหม่ตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมสื่อค่อนข้างมาก และมีการตรวจสอบเฝ้าระวังในเรื่องนี้ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี ขณะเดียวกันกลุ่มนักวิชาการเองหรือผู้ที่อยู่ในแวดวงสื่อก็ให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน^{๕๘} เพราะสื่อมวลชนนั้นเปรียบเสมือนอาวุธของปฏิรูปประเทศ และเปรียบเสมือนครูใหญ่ของมวลชน องค์กรวิชาชีพสื่อควรมีระบบป้องกันตนเอง รวมถึงมีการตั้งกองทุนพัฒนาสื่อเพื่อสนับสนุนการทำงานของสื่อ^{๕๙}

เคยมีการเสนอรูปแบบองค์การสื่อสารของรัฐที่เป็นอิสระและมีสมรรถนะสูง เพื่อการเรียนรู้ของคนทั้งมวล หรือ อสร. เพื่อกระตุ้นให้การสื่อสารต้องส่งเสริมการเกิดขึ้นแห่งประชาสังคม การสื่อสารเพื่อการพัฒนาการเมือง สื่อสุนทรียธรรมและจิตตปัญญาศึกษา^{๖๐} โดยทำแผน และยกร่าง

^{๕๕} กุลทิพย์ ศาสตรระจฺจิ, นักวิชาการจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า), **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160303/223506.html> [๓ มี.ค. ๒๕๕๙].

^{๕๖} สุภิญญา กลางณรงค์, กรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสทช.), **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20160303/223506.html>, [๓ มี.ค.๒๕๕๙].

^{๕๗} มานะ ตริยาภิวัฒน์,ดร., รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160229/223333.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

^{๕๘} วรชัย ครูจิต, ผศ.ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสกล่าวารองค์การ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า), **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160229/223333.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

^{๕๙} พ.ท.พญ.กมลพรรณ ชิวพันธ์ศรี, ประธานเครือข่ายประชาชนปกป้องประเทศ(คปป.), **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160301/223390.html>, [๑ มี.ค.๒๕๕๙].

^{๖๐} นพ.ประเวศ วะสี, การเปลี่ยนแปลงประเทศไทยองค์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้, **หนังสือพิมพ์คมชัดลึก**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090520/13617/กาเปลี่ยนแปลงประเทศไทยองค์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

พระราชบัญญัติจัดตั้ง ยีดีโมเดล “INNปฏิรูป ๑๐ ด้านพาไทยรอด”^{๖๑} คือ I มาจากคำว่า Individual หรือปัจเจกบุคคลที่มีจิตสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคน N มาจากคำว่า Nodes หรือการรวมกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน รวมตัวกันทำเรื่องดีๆ และ N มาจากคำว่า Networks หรือเครือข่ายเชื่อมโยงกันระหว่างบุคคลและเครือข่าย และต้องมีการพัฒนาสื่อมวลชน ๓ ประการคือ มีอาชีพภูมิจิต เป็นปัญญาชน และ ต้องเจริญสติให้มาก^{๖๒}

๒. บทบาทของการเจรจาเพื่อสันติภาพ

“การเจรจา” เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่เป็นวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งรุนแรง และสงคราม ซึ่งเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกให้ความสำคัญกับบทบาทนี้ใน ๒ ด้านหลักๆคือทางการเมืองและการแก้ปัญหาภาคใต้ สำหรับการเจรจาทางการเมืองนั้นส่วนใหญ่แล้ววงการสื่อสารมวลชนจะนำเสนอในลักษณะของการที่นักการเมืองไปพบปะคนนั้นคนนี่ในช่วงหลังการเลือกตั้งแล้วเจรจাজัดตั้งรัฐบาล หรือมีลักษณะเป็นการลอบบี้ แต่การเมืองในช่วงปี ๒๕๕๓ ขณะที่ “อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ช่วงปี ๒๕๕๒ เป็นนายกรัฐมนตรี และกลุ่มเสื้อแดงชุมนุมประท้วงปิดแยกราชประสงค์ก็เกิดกระแสให้มีการเจรจา ๒ ฝ่าย และเกิดการเจรจาขึ้นระหว่างรัฐบาลกับแกนนำม็อบขึ้น^{๖๓} ซึ่งก็มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจรจาทางลับยาก เพราะสื่อมีอิสระมาก^{๖๔} อย่างไรก็ตามการเจรจาทางการเมืองครั้งนั้นได้รับความสนใจจากสื่อต่างประเทศอย่างเช่นสำนักข่าวบีบีซีเป็นต้น^{๖๕} ส่วนการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาภาคใต้ซึ่งทุกครั้งที่จะมีการเจรจาชณะเจรจา และหลักเจรจา เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกจะมีการนำเสนอทั้งในลักษณะของข่าวและบทความ บทวิเคราะห์อยู่เสมอ ส่งผลให้มีงานที่เกี่ยวข้องมากถึง ๑,๕๐๐ ชิ้นงาน แต่เดิมนั้นให้ชื่อว่า “การเจรจาเพื่อสันติภาพ” เปลี่ยนมาเป็น “การเจรจาเพื่อสันติสุข” ทั้งนี้ยังได้นำเสนอรูปแบบของการเจรจาอีกรูปแบบหนึ่งคือ “การเสวนา” หรือ “สถานเสวนา” ตัวอย่างเช่น “การเสวนาทางศาสนา” ตามแนวความคิดของนี้ “ปรีชาต สุวรรณบุบผา”^{๖๖}

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เสนอแนววิธีการแก้ปัญหาด้านโครงสร้างและผลประโยชน์เนื้อหาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้นำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างและผลประโยชน์โดย

^{๖๑} นพ.ประเวศ วะสี, หมอประเวศเสนอแนว INNปฏิรูป 10 ด้านพาไทยรอด, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090911/28160/หมอประเวศเสนอแนว INNปฏิรูป 10 ด้านพาไทยรอด.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๒} พระมหาภูติชัย วชิรเมธี, ความรุนแรงสีขาว, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090423/10202/ความรุนแรงสีขาว.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/.../เมตตธรรม: ต้นทุนแห่งสันติภาพ.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090527/14570/ก.สมานฉันทคลอด 6 ยุทธศาสตร์ดึงสื่อร่วมสร้างพื้นที่สมานฉันท.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๕} พล.อ.เลิศรัตน์ รัตนวานิช, สื่อออกทีวีรัฐ-แดงตั้งโต๊ะเจรจา, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20100329/53946/สื่อออกทีวีรัฐ-แดงตั้งโต๊ะเจรจา.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140140820/190498/แนะใช้เสวนาศาสนาแก้ขัดแย้งกรณีลศิลพระ.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

แบ่งเป็นระดับองค์กรและบุคคล ซึ่งระดับองค์กรอย่างเช่น “สหประชาชาติ” เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นมา เพื่อเป็นเวทีของการเจรจาแก้ปัญหาความขัดแย้ง รุนแรง และสงครามที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก ช่วงที่ประเทศไทยมีความขัดแย้งรุนแรงทางการเมือง สหประชาชาติก็ได้แสดงท่าทีอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ ยังเสนอให้ใช้ “สันติธรรม” และ “ความสมานฉันท์” กับลัทธิความรุนแรงที่สุดโต่ง^{๖๗} “รัฐสภาไทย” เป็นเวทีทางการเมืองที่เป็นทั้งพื้นที่สร้างปัญหาและแก้ปัญหาอย่างเช่นเป็นสถานที่ในการร่างรัฐธรรมนูญ วางกฎกติกาโครงสร้างสังคม การเมืองไทยใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปประเทศ ได้มีการตั้ง คณะกรรมการหรือคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่หาแนวทางอย่างเช่น คณะกรรมการ สมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปการเมืองและศึกษาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ สปช. สนช. กรธ. “สถาบัน พระปกเกล้า” ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อให้ความรู้ด้านการเมือง การปกครองเป็นการเฉพาะโดยรัฐสภา ที่ผ่านมาก็ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญทั้งในนามองค์กรและบุคคล นอกจากนี้ยังได้จัดการ ประชุมวิชาการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งตามแนวสันติวิธี และเสนอแนวทางปฏิรูปเป็นระยะๆอย่างเช่นแนวทางการแก้ปัญหาการทุจริต

สถานการศึกษาก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ได้เสนอหลักการ รูปแบบ และวิธีการในการ แก้ไขปัญหาอย่างเช่นมหาวิทยาลัยมหิดล^{๖๘} เป็นมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญกับคำว่า “สันติภาพ” ตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา ขึ้นมาศึกษาเป็นการเฉพาะ เสนอแนวคิดเรื่อง สันติวิธีอย่างต่อเนื่อง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”(มจร) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในสังกัดคณะสงฆ์นอกจากจะมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาทางพระพุทธศาสนา บูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่แล้วยังมีหน้าที่ในการบริการสังคมตั้งนั้นเมื่อสังคมไทยและโลกเกิดความขัดแย้งรุนแรงอาจพัฒนาเป็นการทำสงครามเกิดขึ้นทำให้ได้เห็นองค์บทบาททั้งในนามองค์กร และบุคคลซึ่งเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้สะท้อนบทบาทเหล่านี้อย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถแบ่งได้ เป็นการสร้างสันติภาพภายในและการสร้างสันติภาพนอก

๑. การสร้างสันติภาพภายใน

มจร ได้ส่งเสริมการปฏิบัติบูชา การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่างๆของ มจร นั้น นอกจากจะมีภาคทฤษฎีแล้วยังจะต้องมีการภาคปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยระดับปริญญาตรี-โท ต้องปฏิบัติธรรม ๓๐ วันและระดับปริญญาเอก ๔๕ วัน พร้อมกันนี้ได้เปิดหลักสูตรวิปัสสนากรรมฐาน โดยตรงระดับปริญญาโทซึ่งต้องไปปฏิบัติธรรมที่ประเทศเมียนมาร์ ๗ เดือน และมีนโยบายเป็น หลักสูตรปริญญาเอกตั้งรายงานเรื่อง “ที่ปฏิบัติธรรมก็เป็นดอกเตอร์ได้” ซึ่งบริหารงานของศูนย์ พุทธวิปัสสนานานาชาติ มจร สร้าง “อาคารวิปัสสนาธุระสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหา เถร)” ขึ้นมารองรับ^{๖๙} นอกจากจะมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้วยังได้มีการจัดให้พระ นิสิตได้ปฏิบัติธรรมตามสถานที่ต่างๆ ช่วงก่อนปิดภาคเรียนทุกช่วงชั้นได้มีประชาชนมีจิตศรัทธา

^{๖๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140111/176602/บันทึกมุนคยุปุ-มาร์คหาทางช่วยขัดแย้งไทย.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130309/153533/ม.มหิดลจัดถกสันติวิธีสายธารตะวันออก.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๖๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130309/153495/9มี.ค.มจรเปิดอาคารวิปัสสนาธุระ.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

เดินทางไปทำบุญตักบาตรอย่างเช่น “**เข็มอัปสร สิริสุขะ**”^{๗๐} “**พัชรภา ไชยเชื้อ**”^{๗๑} พร้อมด้วย “**บุษกร วงษ์พัทพัน**” นอกจากนี้ยังได้เปิดโอกาสให้กับประชาชนและพนักงานหน่วยงานต่างๆไปได้เข้ามาปฏิบัติธรรม อย่างเช่น “**เกียรติศักดิ์ เสนาเมือง**” ได้นำลูกสาว ๓ คนบวชศีลจาริณี^{๗๒} อย่างไรก็ตามปัจจุบันชาวพุทธจะนิยมปฏิบัติธรรมมากขึ้นแต่แนวทางการปฏิบัติยังมีการแยกส่วนเป็นเอกเทศไปตามสำนักต่างๆไม่มีนโยบายบริหารงานที่ชัดเจนดังนั้นจึงมีข้อเสนอตั้ง “**แม่กองวิปัสสนากรรมฐาน**”^{๗๓} พร้อมกันนี้มีข้อเสนอให้นำหลักการวิปัสสนากรรมฐานบูรณาการรองรับประเทศไทยมีประชากรเข้าสู่ผู้สูงอายุจัดสถานที่ให้สัปปายะรูปแบบรีสอร์ทบริหารแบบโรงแรมและนำวิชาพยาบาลและการเกษตรอินทรีย์เข้ามา^{๗๔}

พร้อมกันนี้ มจร ยังได้เปิดหลักสูตรปริญญาโทสาขาสันติศึกษาโดยร่วมมือกับสำนักงานศาลยุติธรรม และสถาบันพระปกเกล้า พัฒนาหลักสูตรด้านนี้ขึ้นมา โดยมี **พระมหาพรหมมหาโส(นิธิบุญยากร),รศ.ดร.** เป็นผู้อำนวยการหลักสูตรสันติศึกษา โดยเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาโทรุ่นที่ ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ และในปีการศึกษา ๒๕๕๙ เปิดเป็นรุ่นที่ ๔ และเปิดระดับปริญญาเอกเป็นรุ่นแรก ซึ่งเว็บไซต์คมชัดลึกได้รายงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรสันติศึกษานี้มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสันติภาพภายในใจ มีสติรู้เท่าทันอคติ มีความเข้าใจความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในมิติที่หลากหลาย รวมถึงการเรียนรู้แนวคิด ทฤษฎี และเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งของสันติวิธี ซึ่งเป็นทางเลือกสำคัญต่อการนำไปประยุกต์ใช้จัดการความขัดแย้งในเชิงปัจเจกและสังคมโดยมีรายละเอียดกลุ่มวิชาดังนี้ กลุ่มวิชาที่ ๑ แนวคิด และทฤษฎี ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการความขัดแย้ง ความรุนแรง แนวคิด ทฤษฎีสันติภาพ พัฒนาการของความขัดแย้งและความรุนแรงในโลกสมัยใหม่ พระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพและพุทธสันติวิธี กลุ่มวิชาที่ ๒ ปฏิบัติการสร้างสันติภาพ การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงในศาล และพื้นที่ขัดแย้งในชุมชน และสถานที่ทำงาน เน้นทั้งการสร้างสันติภาพภายในด้วยการพัฒนาสติเพื่อให้เกิดสันติ และปฏิบัติการสร้างและรักษาสันติภาพภายนอกโดยกระบวนการไกล่เกลี่ยคนกลางอย่างมีสติ โดยใช้กระบวนการสันติสนทนาด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในลักษณะต่างๆ กลุ่มวิชาที่ ๓ ศึกษาต้นแบบของนักสร้างสันติภาพทั่วโลก หลักการและเครื่องมือในการสร้างสันติภาพและรักษาสันติภาพ การศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำทางการเมืองและนักการศาสนาต่อกระบวนการสร้างสันติภาพ บทบาทขององค์กรสันติภาพทั่วโลก ชั้นดีธรรมทางศาสนา การสื่อสารเพื่อสร้างสันติภาพและกระบวนการทางกฎหมายเพื่อสร้าง

^{๗๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151222/219116.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๗๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151226/219409.html> [๙ ต.ค.๒๕๕๘].

^{๗๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150403/204124/ซีโก้พาลูกสาวเข้าวัด!หลังเกาะติดขอสนามบออล.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๗๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151224/219249.html>, [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๗๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150907/212977/แนะปรับตัวเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

สันติภาพ” ขณะที่ทำการวิจัยนี้หลักสูตรได้จัดการเรียนการสอนผ่านไปแล้ว ๓ รุ่นจบการศึกษา ๑ รุ่น จำนวน ๒๗ รูป/คน และกำลังดำเนินการเปิดรับสมัครปริญญาเอก

ตั้งแต่ มจร เปิดหลักสูตรปริญญาโท สาขาสันติศึกษา เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้นำเสนอการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เปิดรับสมัครอย่างเช่นมีนักการเมืองมาสมัครด้วยซึ่งถือว่าเป็นที่สุดสนใจ^{๗๕} เมื่อเปิดหลักสูตรสันติศึกษารุ่นที่ ๑ และเดินทางไปปฏิบัติธรรมที่แดนพุทธภูมิตามโครงการ “จาริกสันติธรรม สู่ดินแดนแห่งพุทธภูมิ” เพื่อสร้างสันติภายใน “สุรวุฒิ บุลกุล” กรรมการเครือมาบุญครอง กล่าวถึงความรู้สึกขณะเป็นนิสิตว่า “การที่ผมเลือกมาเรียนที่นี่เพราะผมมุ่งมั่นว่าหลักสูตรนี้จะทำให้ผมได้รับความรู้และมีประสบการณ์พร้อมทั้งทักษะในการสร้างสันติภายใน ผมมั่นใจหลักสูตรนี้จะช่วยพัฒนาชีวิตของผมให้รู้ ตื่น และเบิกบานมากยิ่งขึ้น” ขณะ “วิไลวรรณ ทวีศรี” ขณะดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) ขณะเป็นนิสิต กล่าวว่า “เมืองไทยตอนนี้ เราจะเห็นปัญหาของความขัดแย้ง ความรุนแรง การแบ่งฝ่าย หลักสูตรจะตอบโจทย์”^{๗๖} มีผลงานเผยแพร่ทั้งทางหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์เรื่อง “วิศวกรสันติภาพมจรพบพุทธวิธีแก้ขัดแย้งการเมืองไทย”^{๗๗} นอกจากนี้ยังมีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามเป็นผู้ประนีประนอมประจำศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตที่เป็นพระซึ่งยังไม่เป็นที่รับทราบของสังคมทั่วไปจึงได้เขียนรายงานเผยแพร่เรื่อง “ตั้งพระเป็นผู้ประนีประนอมประจำศาล”^{๗๘} หรือลงพื้นที่ความขัดแย้งเรื่อง “ก้าวแรก! วิศวกรสันติภาพมุ่งแก้ต้นน้ำขัดแย้งสังคม”^{๗๙} ทำให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “เครื่องมือสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งในระบบสาธารณสุขของไทย : ศึกษากรณีเจ้าหน้าที่กับผู้บริหารบริการชาวต่างชาติโรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม” ของ “สุนันทา เอ้าเจริญ” ขณะเป็นนิสิตได้รับการคัดเลือกเป็นวิทยานิพนธ์ระดับดีระดับมหาวิทยาลัย ดังรายงานเรื่อง “วิจัยมจรแนะนำอาชีพภาษาเสริมเปิดเออีซี”^{๘๐} เมื่อมีการประสาทปริญญารุ่นที่ ๑ ได้นำเสนอเรื่อง “๘๖ ปีจบปริญญาตรี ๘๑ ปีจบปริญญาเอก ‘มหาจุฬาฯ’”^{๘๑} ซึ่งเผยแพร่ทั้งเว็บไซต์และหนังสือพิมพ์

^{๗๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130421/156617/พรรคปชต.ใหม่ไฟสันติศึกษาป.โทมจร.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๗๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140302/179995/ขัดแย้งลาม! วัดต้นแล้วมจรเร่งดับไฟสร้างสันติ.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๗๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140129/177787/วิศวกรสันติภาพมจรพบพุทธวิธีแก้ขัดแย้งการเมืองไทย.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๗๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150410/204471/ตั้งพระเป็นผู้ประนีประนอมประจำศาล.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๗๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150426/205328/ก้าวแรก! วิศวกรสันติภาพมุ่งแก้ต้นน้ำขัดแย้งสังคม.html>, [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๘๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150407/204311/วิจัยมจรแนะนำอาชีพภาษาเสริมเปิดเออีซี.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๘๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150515/206301/๘๖ปีจบปริญญาตรี๘๑ปีจบปริญญาเอก'มหาจุฬาฯ'.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

เมื่อเข้าสู่รุ่นที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ เมื่อตีตนางเอกปลาบู่ทองคือ “อัจฉรา ทองเทพ” ที่โด่งดังในอดีตประมาณ ๒๐ ปีก่อนร่วมศึกษาด้วยแต่ออกกลางคันเพราะปัญหาสุขภาพ^{๕๒} เริ่มวันแรกของการเรียนวิชา “ทฤษฎีสันติภาพ” ๔ กลุ่ม มีประเด็นน่าสนใจสะท้อนให้สาธารณชนได้ทราบว่า “ไม่กระจายอำนาจจึงถูกยึดบอยเสียงจากห้องสันติศึกษา”^{๕๓} รวมถึงเรื่อง “สันติวิธียาวิเศษแก้วิกฤติความขัดแย้งได้ทุกมิติจริง”^{๕๔} และได้เดินทางไปปฏิบัติธรรมที่แดนพุทธภูมิเช่นรุ่นที่ ๑ ผลงานเผยแพร่ทั้งเว็บไซต์และหนังสือพิมพ์เรื่อง “สันติภาพผนพุทธภูมิในทัศนะหัวหน้าพระธรรมทูตอินเดีย-เนปาล”^{๕๕} สามารถสามารถถอดรหัสเป็นโมเดล “สามเหลี่ยมเชิงซ้อน” บริหารจัดการความขัดแย้งแต่ในขั้นนี้ขอตั้งชื่อเป็นโมเดลใหม่ว่า “ไตรสันติธรรม” ตามวัตถุประสงค์ของโครงการคือถอดบทเรียนคัมภีร์สัทธรรมปิฎกสันติวิธีนำไปปรับใช้บริหารจัดการความขัดแย้งของสังคมอย่างเช่นที่ต้นโพธิ์เจดีย์พุทธคยาตำบลอรุณเวลาเสนาานิคมเมืองราชคฤห์ ต้องสวดอิติปิโสรอบเจดีย์ ๓ รอบ ซึ่งมีสิ่งสำคัญ ๓ ประการคือต้นโพธิ์ แทนวัชรอาสน์ และหลวงพ่อกุศลเมตตา ตลอดที่แดนพุทธภูมิล้วนแต่พบองค์ธรรมส่วนมากมีองค์ประกอบ ๓ ประการหรือวัดเวฬุวนารามเมืองราชคฤห์ซึ่งเป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าโอวาทปาฏิโมกข์หัวใจพระพุทธศาสนาในวันมาฆบูชาซึ่งก็ประกอบด้วยหัวใจสำคัญ ๓ ส่วนคือ อุดมการณ์ ๔ หลักการ ๓ และวิธีการ ๓ ซึ่งก็คือ “ไตรสันติธรรม” ที่ซ่อนกันอยู่จึงเป็นวิธีการ ๖ รวมถึงได้ขยายผลเป็น “มองถึง ๓ ตัวที่ญี่ปุ่น” เห็นวิธีสร้างสันติภาพสังคมไทย”^{๕๖} รายงานในการรายงานงานคราวที่ “สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์เก็บข้อมูลวิจัยด้านพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศญี่ปุ่น” เพราะได้ข้อมูลที่ “พิพิธภัณฑสถานมหาตมา คานธี” จัดแสดงถึง ๓ ตัวซึ่งถือว่าเป็นสื่อสันติภาพได้ประการหนึ่ง ระหว่างเรียนหลักสูตรได้เป็นแม่งาน “มหกรรมภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมอาเซียน ครั้งที่ ๑” เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เผยแพร่กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง^{๕๗} หลังจากนั้นลงพื้นที่ทัศนศึกษาค้นหาต้นแบบสันติภาพอย่างเช่นที่เสถียรธรรมสถานเรียนรู้ความสำคัญ

^{๕๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140420/183174/อัจฉราทองเทพเข้าวัดเรียนบ.โทสันติศึกษามจร.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๕๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140618/186700/ไม่กระจายอำนาจจึงถูกยึดบอยเสียงจากห้องสันติศึกษา.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๕๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140706/187679/สันติวิธียาวิเศษแก้วิกฤติความขัดแย้งได้ทุกมิติจริง.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๕๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150501/205578/สันติภาพผนพุทธภูมิในทัศนะหัวหน้าพระธรรมทูตอินเดีย-เนปาล.html> และ <http://www.komchadluek.net/detail/20150414/204676/เทพเจ้าเดินดินอินเดียตร.อัมเบตการ์-คานธี-แม่ชีเทเรซา.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๕๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140323/181488/มองถึง3ตัวที่ญี่ปุ่นเห็นวิธีสร้างสันติภาพ.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๕๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: (<http://www.komchadluek.net/detail/20140619/186757/มจรจำลองเรือสันติภาพโซ่วมหกรรมอาเซียน.html> และ <http://www.komchadluek.net/detail/20140701/187394/ยุวชนเออีซี-สันติศึกษามจรจุดประกายไทยปรองดอง.html>) [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

ของลมหายใจและทราบการใช้เทรนด์ “เบบีสื่อธรรม”^{๘๘} ศึกษาของคนที่แตกต่างกันอย่างสันติสุขโดยให้ชื่อเรียงรายงานว่า “วัดท่าการ้องทูปกำแพงสานสัมพันธ์ไทยพุทธ-มุสลิม”^{๘๙} ซึ่งมีคนติดตามอ่านมากถึง ๑๑,๐๐๙ คน หรือไปดูงานสมเด็จพระนารายณ์สร้างปรองดองที่จัดลพบุรี^{๙๐}

เมื่อเข้าสู่รุ่นที่ ๓ มีจุดสนใจคือมีนิสิต ๖๙ ปีเข้ามาศึกษาด้วยจึงเป็นที่มาของรายงานว่า “ยายวัย ๖๙ ปีไฟเรียนป.โทสันติศึกษา ‘มจร’ แก่ขัดแย้งชุมชน”^{๙๑} ต่อมาหลักสูตรได้นิมนต์ “พระมหา วุฒิชัย วชิรเมธี” ประธานมูลนิธิวิมุตติยาลัยบรรยายทำให้ทราบมุมมองเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “สันติภาพ” เป็นที่มาของหัวข้อรายงานว่า “เปิดความรัก ‘พระว.’-แนะแนวปฏิรูปสังคม”^{๙๒} รวมถึงรายการการเตรียมการเปิดหลักสูตรสันติศึกษาระดับปริญญาเอกด้วย^{๙๓}

๒. การสร้างสันติภาพภายนอก

สามารถแบ่งได้เป็นบทบาทการจัดการเรียนการสอนบุคคลภายนอกโดยการให้บริการความรู้ในระดับองค์กรและระดับบุคคล ดังจะเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนบุคคลภายนอกจากการเปิดการเรียนการสอนตามปรัชญาของพระมหาวิทาลัยที่มุ่งให้พระภิกษุสามเณร แม่ชี ทั้งไทยและต่างชาติ ได้เข้ามาศึกษาแล้ว ยังเปิดกว้างให้บุคคลภายนอกไม่เลือกเชื้อชาติศาสนาและต่างประเทศ โดยเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้สะท้อนให้ปรากฏอย่างเช่น “พูนสวัสดิ์ มูลศาสตรสาทร”^{๙๔} อดีตส.ส.สุรินทร์ อดีตนักมวยชื่อดัง “ปภัตรา เตชะไพบูลย์” หรือ “ปภัตรา ชุตานุพงษ์” อดีตตำแหน่งมิสไทยแลนด์เวิลด์ปี ๒๕๓๑ ดารานักแสดง^{๙๕} “คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์” อดีตนักการเมือง^{๙๖} มีศิษย์เก่าผู้ที่จบการศึกษาแห่งนี้ที่เป็นนักการเมืองก็หลายคนอย่างเช่น “ร.ท.เทพ ไสกระจำง”(เสียชีวิต) “อดิสร เพียงเกษ” จบถึงระดับปริญญาเอก “ศันสนีย์ นาคพงศ์” อดีตโฆษก

^{๘๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150503/205670/แม่ชีศันสนีย์แนะทางรอดวิกฤตดินไหวเนปาล.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๘๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150824/212144.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150217/201528/ลพบุรีหวังพึ่งสมเด็จพระนารายณ์สร้างปรองดอง.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150608/207624/ยายวัย69ปีไฟเรียนป.โทสันติศึกษา 'มจร' แก่ขัดแย้งชุมชน.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150614/207979/เปิดความรัก 'พระว.'-แนะแนวปฏิรูปสังคม.html>, [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20150527/207000/มจรระดมสมองนักสันติภาพเปิดป.เอกแห่งแรก.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20121112/144457/พูนสวัสดิ์หันหลังการเมืองชุมเรียนป.โทพุทธ.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20121120/145200/กบกับพุทธวิทยานิพนธ์ป.เอกปภัตรา.html>, [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๙๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130905/167450/แนะอ่านนิทานเรื่องนกกระจาบลดขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

รัฐบาลช่วงที่พรรคเพื่อไทยเป็นรัฐบาล มีผลงานวิจัยเรื่อง “สัมมาวาจากลโกสร้างความปลอดภัย”^{๙๗} ส่งผลให้มีผู้จบการศึกษาและเข้ารับปริญญาเมื่อปี ๒๕๕๘ จำนวนทั้งสิ้น ๕,๒๔๐ รูป/คน แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี พธ.บ.รุ่น ๖๐ จำนวน ๓,๙๔๖ รูป/คน ปริญญาโท พธ.ม.รุ่น ๒๕ จำนวน ๑,๐๗๘ รูป/คน และระดับปริญญาเอก พธ.ด.รุ่น ๑๑ จำนวน ๒๑๖ รูป/คน และเป็นที่น่าสังเกตก็คือว่าปริมาณระหว่างพระและฆราวาสจะมีจำนวนใกล้เคียงกัน^{๙๘} ขณะเดียวกันสายที่คนนิยมเข้ามาศึกษามากที่สุดคือสังคมศาสตร์^{๙๙} และสะท้อนจากผลให้มีงานวิจัยที่มีประโยชน์ดังหัวข้อรายงานเช่น “วัดคำประมณฑลผู้ป่วยมะเร็งมจร.ชววิจัยเด่นปี๕๕”^{๑๐๐} “มจรวิจัยพบทสวดโพชฌงค์ แก่โรคซึมเศร้าจากภัยพิบัติได้จริง”^{๑๐๑} “แนะนำสืตมจรวิจัยร่วมแก้ท้องก่อนวัยอันควร”^{๑๐๒} “มจรชววิทยานิพนธ์'จริยธรรมตร.เยี่ยม”^{๑๐๓} “'จุ่ม-นรีกระจำง'ผ่านมรสุมชีวิตด้วยสติปัญญา”^{๑๐๔} พร้อมเสนอข้อคิดจาก “พระศรีคัมภีร์ญาณ” รศ.ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ได้ให้คำแนะนำว่า “งานวิจัยนั้นจะต้องทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นทฤษฎีกันได้คือการแก้ปัญหาปากท้องของประชาชนต้องมาก่อน นโยบายเรื่องท้องอึมนั้นยังถือว่าใช้ได้ และพระสงฆ์ขอการลองเข้าไปดูว่าโครงการของรัฐในพื้นที่ที่ไร้ประโยชน์มีอะไรบ้างเป็นต้น”

ส่วนการให้บริการความรู้ในระดับองค์กรอย่างเช่นแม่งานจัดงานวันวิสาขบูชาโลกโดยบทบาทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) ที่เด่นชัดคือการรับเป็นแม่งานในการจัดงานวันวิสาขบูชาโลกตามที่สหประชาชาติประกาศให้การรับรอง เพราะมีความเห็นว่าพระพุทธเจ้าเป็นนักสันติภาพของโลก ประกอบกับพระพรหมบัณฑิต กรรมการมหาเถรสมาคม อธิการบดี มีในฐานะประธานสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก แม้วางค์กรชาวพุทธทั่วโลกได้กำหนดให้ประเทศต่างๆรับเป็นเจ้าภาพในการจัดงานอย่างเช่นปี ๒๕๕๗ ประเทศเวียดนามรับเป็นเจ้าภาพ เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้รายงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่องแต่ก่อนเริ่มจนถึงเสร็จสิ้นงานอย่างเช่น “เวียดนามแพร่

^{๙๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120908/139559/เสธ.หนั้น-เจ้หน้อยชวนนักรเมืองเข้าวัด.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๙๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150515/206301/๘๖ปีจบปริญญาตรี๘๑ปีจบปริญญาเอก'มหาจุฬา'.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๙๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151226/219413.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120808/137129/วัดคำประมณฑลผู้ป่วยมะเร็งมจร.ชววิจัยเด่นปี55.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120920/140448/วิจัยพบทสวดโพชฌงค์แก่โรคซึมเศร้าได้.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140420/183182/แนะนำสืตมจรวิจัยร่วมแก้ท้องก่อนวัยอันควร.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140716/188299/มจรชววิทยานิพนธ์จริยธรรมตร.เยี่ยม.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150519/206538/'จุ่ม-นรีกระจำง'ผ่านมรสุมชีวิตด้วยสติปัญญา.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

สัญลักษณ์จัดงานวิสาขบูชาโลก”^{๑๐๕} สถานที่จัดงานครั้งนี้ “สุดอลังการ! วัตไปดิงห์เวียดนามใช้จัดวิสาขบูชาโลก”^{๑๐๖} โดยพระพรหมบัณฑิตได้มอบให้พระโสภณวชิราภรณ์ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มจร เป็นผู้ประสานก่อนจะเดินทางไปร่วมงาน ขณะเดียวกัน “ผู้นำเวียดนามประยุกต์ธรรมพัฒนาประเทศ”^{๑๐๗} และปีนี้เองการเมืองไทยกำลังร้อนระอุได้มีผู้แทนประเทศไทยเสนอผลงานด้วยจึงเกิดเป็นประเด็น “สุเทพ-ปุกระหึ่ม! งานวิสาขบูชาโลกเวียดนาม”^{๑๐๘} หลังจากปิดงานวันวิสาขบูชาโลกที่ประเทศเวียดนามแล้ว ชาวพุทธทั่วโลกก็จะได้เดินทางกลับไปเฉลิมฉลองที่ประเทศของตน เช่นเดียวกันประเทศไทยดังรายงาน “วันวิสาขบูชาโลกจาก...เวียดนามสู่พระนครศรีอยุธยา”^{๑๐๙} ที่เผยแพร่ทั้งเว็บไซต์และหนังสือพิมพ์ วันวิสาขบูชาโลกปี๒๕๕๘ ประเทศไทยได้รับมอบหมายและ มจร ได้รับมอบเป็นแม่งานส่งผลให้ “วิชญ์ เครื่องงาม” เชื่อมั่นว่า “หลักธรรมในพระพุทธศาสนาน่าจะมีส่วนนำมาแก้ไขวิกฤติของประเทศไทยและโลกได้”^{๑๑๐} “สุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ” ได้เสนอหลักอหิงสาและทางสายกลาง อริยมรรคมีองค์ 8 สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข^{๑๑๑}

^{๑๐๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140502/183894/เวียดนามแพร่สัญลักษณ์จัดงานวิสาขบูชาโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140506/184129/สุดอลังการ! วัตไปดิงห์เวียดนามใช้จัดวิสาขบูชาโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140508/184293/ผู้นำเวียดนามประยุกต์ธรรมพัฒนาประเทศ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140511/184410/สุเทพ-ปุกระหึ่ม! งานวิสาขบูชาโลกเวียดนาม.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๐๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140516/184731/วันวิสาขบูชาโลกจาก...เวียดนามสู่พระนครศรีอยุธยา.html> (๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘).

^{๑๑๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150528/207076/‘วิชญ์’หวังพึ่งพุทธวิธีแก้ไทยขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20150530/207183/ชาวพุทธมุ่งใช้เมตตากับคนกลุ่มน้อยสัมพันธ์ศาสนาอื่น.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

จบลงด้วยการประกาศปฏิญญากรุงเทพมหานคร ๒๐๑๕/๒๕๕๘ ที่ชาวพุทธจะมุ่งทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาต่างๆมากขึ้น^{๑๑๒} พร้อมกับรายงานความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องอย่างเช่น “สหรัฐเปิดทำเนียบขาวจัดวิสาขบูชาโลกครั้งแรก”^{๑๑๓} “สิงคโปร์จัดใหญ่!เฉลิมฉลองวิสาขบูชาโลก”^{๑๑๔} “เปิดภูมิธรรม!ดารานักร้องทูตวิสาขบูชาโลก”^{๑๑๕} และ “สวดมหาสันติงหลวงสร้าง สันติภาพวันวิสาขะ”^{๑๑๖} แม้ใกล้จะถึงวันจัดงานได้นำเสนอเรื่อง “งานวิสาขบูชาโลกเผยแนวบริการ กิจการทรัพย์สินสงฆ์”^{๑๑๗}

ผลงานที่เห็นชัดอีกประการหนึ่งคือการจัดเวทีหาวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยช่วงที่ บ้านเมืองเกิดความขัดแย้งรุนแรงและมีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ บ่อยครั้ง มจร ได้อาศัยเวทีต่างๆ สะท้อนแนวทางแก้ปัญหาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิรูปบ้านเมืองลดความขัดแย้งสร้างความปรองดอง สามัคคี เป็นฐานพัฒนาแบบมีปัญญา อาทิ “มจรจับมือป.ช.ผูกพันธ์เทศน์ปราบโกง”^{๑๑๘} “พระ พรหมบัณฑิตแนะแนวปฏิรูปสงฆ์-รัฐ” ในโอกาสการประสาธตปริญาบัตรประจำปี ๒๕๕๘^{๑๑๙} ปี ๒๕๕๗ บ้านเมืองไทยกำลังอยู่ในภาวะวิกฤตอย่างสุดขีด การเมืองแบ่งเป็น ๒ ขั้วประจันหน้ากัน บางครั้งก็ถ่วงว้ายบางครั้งก็ใกล้จลาจล บางครั้งก็เฉียดฉิวกับการเป็นสงครามกลางเมือง ดำเนินมาอย่าง นี้ต่อเนื่อง ๗ ปีแล้ว ยังไม่เห็นทางออกและจุดจบจะเป็นอย่างไร ด้วยความหวังใญ่ ในฐานะที่ ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต ด้วยวัย ๘๕ ปี ศิษย์เก่าอาจารย์พิเศษ มจร เป็นนักศาสนาและปรัชญาคลุกคลีกับการเมืองมาบ้างเป็นถึงสมาชิกวุฒิสภา ประกอบกับอาจารย์เป็น ราชบัณฑิตจึงได้มีแนวความคิดว่าจะนำหลักทั้งสองด้านนี้มาเป็นแสงสว่างให้การเมืองและ สังคมไทยได้อย่างไร จึงเกิดการปาฐกถาราชบัณฑิตสัญจรเรื่อง “บทบาทของศาสนาและปรัชญาต่อ การปฏิรูปสังคมและการเมืองไทยปัจจุบัน” ขึ้นที่ มจร อาศัยโอกาสจัดงานวัน “จำนงค์ ทอง ประเสริฐ” และวันอายุวัฒนมงคล ๘๕ ปี ที่ชาว มจร จัดต่อเนื่องมาครั้งนี่ก็เป็นครั้งที่ ๑๒ แล้ว ได้

^{๑๑๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150508/205960/งานวิสาขบูชาโลกยกเนปาลแผ่นดินไหวถก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150515/206317/สหรัฐเปิดทำเนียบขาวจัดวิสาขบูชาโลกครั้งแรก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150517/206444/สิงคโปร์จัดใหญ่!เฉลิมฉลองวิสาขบูชาโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150521/206580/เปิดภูมิธรรม!ดารานักร้องทูตวิสาขบูชาโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150521/206702/สวดมหาสันติงหลวงสร้างสันติภาพวันวิสาขะ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150529/207109/งานวิสาขบูชาโลกเผยแนวบริการกิจการทรัพย์สินสงฆ์.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140722/188660/มจรจับมือป.ช.ผูกพันธ์เทศน์ปราบโกง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๑๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150507/205889/พระพรหมบัณฑิตแนะแนวปฏิรูปสงฆ์-รัฐ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

ระดมความเห็นจากนักปรัชญาทั้งพุทธ คริสต์ และอิสลาม ได้นำเสนอให้สาธารณชนได้ทราบเรื่อง “นักศาสนา-ปรัชญาแนะปฏิรูปปช.คู่มือการเมือง”^{๑๒๐}

ครั้งนั้น “**พระพรหมบัณฑิต**” เสนอให้ปฏิรูปนักการเมืองโดยนำหลักพระราชธรรมมา ปฏิบัติพร้อมเสนอปฏิรูปประชาชนด้วยเพื่อที่จะทำให้เลือกตั้งบริสุทธิ์ ขณะที่ “**บรรจบ บรรณรุจิ**” ได้ เสนอให้นำแนวคิดของ เดล คาร์เนกี มาวิเคราะห์ปัญหา คือ ๑. ต้องเขียนปัญหา ๑,๒,๓,ลงไปแล้วดูว่า แต่ละปัญหามาจากสาเหตุอะไร ๒. เมื่อรู้ปัญหาและสาเหตุปัญหาแล้วต้องพิจารณาต่อไปว่าเราจะ แก้ปัญหาไหนก่อน-หลัง ๓. ต้องหาวิธีว่าจะแก้ปัญหายังไง ๔. พบแล้วลงมือปฏิบัติทันที ซึ่งก็ สอดคล้องกับคำสอนในมรรคมงคล ๘ คือเริ่มต้นจากการตั้งสติและพยายามใช้ปัญญาแก้ปัญหา“เราไม่ ต้องการเปลี่ยนแปลงนักการเมืองให้ถึงขั้นบรรลุลุทธิธรรม แต่ต้องการเพียงแค่ว่า "จิตใจของเขามีธรรม" คือเห็นโทษและสาเหตุของการแตกแยก เห็นทางออกและวิธีจะช่วยให้ออกจากการแตกแยกทั้งหมด ตรงตามความเป็นจริง แล้วช่วยกันคิดยุติความแตกแยกนั้นอย่างถูกต้อง ซึ่งก็ต้องสัมพันธ์กับการใช้ “**สัมมาวาจา**” คือพูดในทางให้เกิดความปรองดอง “**สัมมากรรม**” แสดงพฤติกรรมและ “**สัมมาอาชีวะ**” ดำเนินชีวิตมุ่งไปสู่ความปรองดอง” แม้แต่จัดกิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ปี ๒๕๕๘ ที่โบสถ์กลางน้ำจัดแสดง โขน ชุด “**ท้าวมาลีราชว่าความ**” คือตัวอย่างของการไกล่เกลี่ย ความขัดแย้งนั่นเอง^{๑๒๑} แม้แต่ระดับวิทยาเขตอย่าง มจร ขอนแก่น ก็มีการประชุมวิชาการระดับชาติ เป็นระยะมีข้อคิดจาก “**พระพรหมบัณฑิต**” ได้สะท้อนสภาพสังคมไทยเป็นเหมือนแบบหินทับหญ้ามี แต่ความรู้แต่ไม่มีปัญญาไม่สามารถที่จะบูรณาการความรู้ได้ทำให้ไม่รู้วิธีคิดรู้วิธีการดำรงชีวิต จึงทำให้เกิดการแบ่งสีแบ่งฝ่าย แบ่งพรรคแบ่งพวกแต่หากคนมีปัญญาแล้วก็จะสามารถบูรณาการความรู้ได้เอง โดยอัตโนมัติ แต่หากคนมีปัญญาแล้วก็จะสามารถบูรณาการความรู้ได้เองโดยอัตโนมัติ^{๑๒๒}

มจร จัดรายการ “**หันหน้าเข้าหากัน**” ลดความขัดแย้ง เพื่อเป็นการกระจายแนวคิดสร้าง สันติสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมและเผยแพร่กิจกรรมให้สังคมภายนอกได้รับทราบ ผู้บริหาร มจร จึงได้ร่วมกับศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ภายใต้การเห็นชอบของ “**สมเด็จพระพุทธชินวงศ์**” กรรมการมหาเถรสมาคม (มส.) มอบหมายให้ “**พระโสภณวชิราภรณ์**” รอง อธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศเป็นฝ่ายดำเนินการประสานไปยังสถานวิฑูโรทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ หรือเอ็นบีที เพื่อร่วมกันจัดรายการ “**หันหน้าเข้าหากัน**” ซึ่งออกอากาศทุกวันจันทร์ ตั้งแต่เวลา ๒๒.๓๐-๒๓.๑๕ น. โดยมีรูปแบบของรายการเน้นการสัมภาษณ์ เปิดเวทีเสวนา และ ประชาเสวนา พร้อมคติเตือนใจจากพระสงฆ์ นักสันติวิธี ผู้อาวุโสทางการเมือง โดยได้ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ ก.พ.๒๕๕๖ โดย “**สมหมาย สุภชาติ**” รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารสำนักสง เสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) เป็นผู้ดำเนิน

^{๑๒๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140504/183990/นักศาสนา-ปรัชญาแนะปฏิรูปปช.คู่มือการเมือง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20141230/198594.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20141226/198401/แนะปฏิรูปสร้างคนให้มี\(พุทธ\)ปัญญาแก้ขัดแย้งได้.html](http://www.komchadluek.net/detail/20141226/198401/แนะปฏิรูปสร้างคนให้มี(พุทธ)ปัญญาแก้ขัดแย้งได้.html) [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

รายการ^{๑๒๓} เป็นเจ้าภาพจัดระดมความคิดเห็นปฏิรูปพระพุทธศาสนา^{๑๒๔} แม้แต่การจัดธรรมยาตราแผ่เมตตาหวังลดขัดแย้งเช่นเดียวกันโดยผู้เข้าร่วมและบุคคลทั่วไปได้มีการแผ่เมตตาต่อกัน^{๑๒๕} ซึ่งคำว่า “เมตตา” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีกระแสพระราชดำรัสในเวลาใกล้เคียงกันถึง ๓ ครั้งจากการพระราชทานพรปีใหม่ ๒๕๕๕-๗^{๑๒๖}

มจร ยังมีส่วนร่วมปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.) มีแนวทางการป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา จึงได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับ มจร โดยมีการดำเนินการจัดทำคู่มือหลักสูตรการป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา พร้อมกันนี้ “พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส” ได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาหลักสูตรนักศึกษาหลักสูตรป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง(นยปส.) รุ่นที่ ๕ ของป.ป.ช. ได้สร้างหมู่บ้านต้นแบบ “หมู่บ้านซ้อสะอาด” ที่หมู่บ้านท่าคอยนาง อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ฐานพลังจาก “บวร” คือบ้าน วัด และโรงเรียน^{๑๒๗}

มจร เปิดวิทยาลัยพระธรรมทูตสื่อสารสันติสุข สืบเนื่องจาก มจร ได้มีโครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศผ่านมาเป็นรุ่นที่ ๒๑ แล้ว โดยมี “พระโสภณวชิราภรณ์” รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยพระธรรมทูต และประธานคณะกรรมการดำเนินการ ได้เชิญบุคคลที่สำคัญมาถวายความรู้ อย่างเช่น “คริสตี้ เคนนี่” (Kristie A.Kenny) อดีตเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย บรรยายพิเศษเรื่อง “วัฒนธรรมอเมริกัน”^{๑๒๘} แต่พระธรรมทูตที่มีบทบาทโดดเด่นคือ “พระเทพโพธิวิเทศ” เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยา หัวพระธรรมทูตไทยสายประเทศอินเดีย-เนปาล ก็ได้ร่วมในโครงการนี้ด้วย^{๑๒๙} คราวเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาลเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้รายงานการทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องอาทิ “สงฆ์ไทย-เนปาล’ ผนึกศรัทธากอบกู้วิปโยคแผ่นดินไหว”^{๑๓๐} “เศร้าเนปาลดินไหวสฤปมหาปริณิพพานร้าว”^{๑๓๑} “แม่ชี

^{๑๒๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130205/151096/ผู้รยการหันหน้าเข้าหากันลดขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151224/219249.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130202/150801/ธรรมยาตรามจรแผ่หวังลดขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130103/148569/เมตตาพรหมวิหารธรรมค้ำจุนโลกลดขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140903/191414/แนะนำ‘ชั้นดีธรรม’ตัวช่วยปราบโกง.html>, [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140518/184827/พระธรรมทูตต้องรู้วัฒนธรรมมะกันทูตคริสตี้แนะนำ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๒๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150605/207492/แนะพระธรรมทูตยึดแนวพระเจ้าตากสร้างสันติภาพโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net/detail/20150501/205579/‘สงฆ์ไทย-เนปาล’ ผนึกศรัทธากอบกู้วิปโยคแผ่นดินไหว.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150526/206966/เศร้าเนปาลดินไหวสฤปมหาปริณิพพานร้าว.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

คັນสนีย์แนะทางรอดวิกฤตตินไหวเนपाल”^{๑๓๒} “ซึ่งในรศพระ(ทำ)ช่วยกู้วิกฤตตินเपाल”^{๑๓๓} “‘แบก-แจก-หาม’พระธรรมทูตรับบทหนักช่วยเนपाल”^{๑๓๔} “‘พุทธบุตรไทย-ลาว’ร่วมใจขับน้ำตาแผ่นดินพ้อ”^{๑๓๕} จากผลงานของพระธรรมทูตในฐานะสื่อสันติภาพส่งผลให้ “ชาวเนपालยิ้มได้! ทีมแพทย์กองทัพไทยเยียวยา”^{๑๓๖} พร้อมกันนี้ยังได้ขยายเครือข่ายในระดับอาเซียนจัดประชุมสัมมนาบ่อยครั้ง^{๑๓๗} ขณะเดียวกันพระธรรมทูตที่ผ่านโครงการนี้อีกกลุ่มหนึ่งที่มีผลงานโดดเด่นคือ “พระมหาชัยพิชิต ฐานุตโตโร” หรืออาจารย์ช้าง เจ้าอาวาสวัดหลวงอาร์เจนตินา พระธรรมทูตรุ่นที่ ๙ ลูกศิษย์หลวงพ่อ เศรษฐี “พระกิตติโสภณวิเทศ” (เศรษฐกิจ สมานิต) เจ้าอาวาสวัดนาครก ซึ่งเดินทางไปเผยแผ่ธรรมไกลถึงทวีปอเมริกาใต้ จนสามารถสร้างวัดเป็นเจ้าอาวาสวัดหลวงอาร์เจนตินาได้^{๑๓๘}

ขณะที่การให้บริการความรู้ในระดับบุคคลโดยบุคลากรที่มีบทบาทให้ความรู้สร้างสันติสุขชี้แนะแนวทางให้กับสังคมอาทิ “พระพรหมคุณาภรณ์” เจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน เป็นศิษย์เก่า มจร รุ่นแรกๆ อดีตผู้บริหารได้มีผลงานแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพมากมายถูกอ้างอิงทางวิชาการอยู่เสมอ และได้รับรางวัลสาขาสันติภาพด้านการศึกษาจากสหประชาชาติ “พระพรหมบัณฑิต” (ประยูร ธมมจิตโต, ป.ธ.๙) กรรมการมหาเถรสมาคม (มส.) เจ้าคณะภาค ๒ เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อธิการบดี มจร ได้สัมผัสกับคำว่าสันติภาพมานานมีบทความวิชาการก็มาจนกระทั่งได้รับแต่งตั้งเป็นนายกสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก มีแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมและวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งสร้างสันติภาพโลกตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ เช่น มัชฌิมาปฏิบัติทา^{๑๓๙} ทศพิทธาธรรม^{๑๔๐} ปัญญา ๓ เป็นฐานของการพัฒนาคนและประเทศแบบยั่งยืน^{๑๔๑} ส่งเสริมหลัก

^{๑๓๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150503/205670/แม่ชีคັນสนีย์แนะทางรอดวิกฤตตินไหวเนपाल.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20150504/205724/ซึ่งในรศพระ\(ทำ\)ช่วยกู้วิกฤตตินเपाल.html](http://www.komchadluek.net/detail/20150504/205724/ซึ่งในรศพระ(ทำ)ช่วยกู้วิกฤตตินเपाल.html) [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150506/205799/แบก-แจก-หามพระธรรมทูตรับบทหนักช่วยเนपाल.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150507/205916/พุทธบุตรไทย-ลาวร่วมใจขับน้ำตาแผ่นดินพ้อ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150430/205560/ชาวเนपालยิ้มได้! ทีมแพทย์กองทัพไทยเยียวยา.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/201518/184886/ประวัติศาสตร์ผู้นำสงฆ์เอเชียจับมือพลิกโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/201215/147267/พระไทยบุกถิ่นมาราโดนาสร้าง3หลวงพ่อกว้างใจใหญ่.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๓๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/201507/205889/พระพรหมบัณฑิตแนะแนวปฏิรูปสงฆ์-รัฐ.html>, <http://www.komchadluek.net/detail/20140504/183990/นักศาสนา-ปรัชญาแนะปฏิรูปปชช.คู่การเมือง.html>, [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140208/178509/เปรียบเทียบประเทศไทยเหมือนซาลาเปาไส้เน่า.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20141226/198401/แนะปฏิรูปสร้างคนให้มี\(พุทธิ\)ปัญญาแก้ขัดแย้งได้.html](http://www.komchadluek.net/detail/20141226/198401/แนะปฏิรูปสร้างคนให้มี(พุทธิ)ปัญญาแก้ขัดแย้งได้.html) [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

ชั้นดีธรรม^{๑๔๒} สร้างศาสนสัมพันธ์ในฐานะเจ้าอาวาสวัดประยูรวงศา^{๑๔๓} อีกทั้งยังส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาชาวเขา สืบสานงานเจ้าประคุณ “สมเด็จพระพุทธาจารย์” (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราช และเจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร^{๑๔๔} โดยให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนชาวเขาศึกษาในระดับปริญญาตรี^{๑๔๕} และเดินทางขึ้นเขาไปเยี่ยมทุกปี “พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นิตฺยบุญยากร),รศ.ดร.” มีผลงานหนังสือเรื่อง “ปัญญาสตมภ์: ค่านิยมแห่งชาติ” และ “พุทธสันติวิธี” ผลักดันให้มีการเปิดหลักสูตรสันติศึกษาขึ้นใน “มจร” หลังจากนั้นได้สื่อสารเนื้อหาของหลักสูตรผ่านทางสื่อออนไลน์คือเฟซบุ๊กที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเช่นสันติสนทนา การสร้างทักษะในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ทั้งในศาล การสื่อสารเพื่อสันติภาพ และประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านทางสถานีโทรทัศน์แห่งหนึ่งเมื่อปลายปี ๒๕๕๕ พร้อมสอดแทรกหลักคิดเกี่ยวกับการเมืองอย่างต่อเนื่อง^{๑๔๖} ส่งเสริมด้วยหลักคิด “อภัยทาน”^{๑๔๗} ให้หลักคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองในงานวิจัยเรื่อง “แนวโน้บตาทบพพระสงฆ์กับการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า” ได้รับทุนจากศูนย์พุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้การนำของ “ปรีชา ช่างขวัญยืน”อดีตผู้อำนวยการ(ผู้ล่วงลับ)^{๑๔๘} พร้อมกับเพาะเมล็ดพันธ์แห่งสันติภาพในหัวใจเยาวชนอาเซียนทำโครงการยุวทูตอาเซียนศึกษาเพื่อสันติภาพ^{๑๔๙} รวมถึง “พระสุเรี่ย สุวณฺณเถโร” (ยนต์) พระชาวกัมพูชา จบปริญญาโทที่มจร วิทยาเขตอุบลราชธานี แล้วกลับบ้านเกิดให้บริการสังคมกับผู้ยากไร้ในพื้นที่บนกองขยะ ๓๐๐ ชีวิตนับเป็น

^{๑๔๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120/141183/แนะชั้นดีธรรมหัวใจพหุวัฒนธรรมรับอาเซียน.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150421/205026/มส.แนะใช้ศาสนาลดความขัดแย้งเชื่อมวิถีสัมพันธ์.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140323/181411/มจรสานงานสมเด็จพระเจ้าประคุณเจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140626/187183/มจรหนุนชาวเขาเรียนป.ตรีเป็นผู้นำชาวพุทธ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20120902/139104/พุทธสันติวิธีแก้ขัดแย้ง\(การ\)เมืองไทยได้จริงหรือ.html](http://www.komchadluek.net/detail/20120902/139104/พุทธสันติวิธีแก้ขัดแย้ง(การ)เมืองไทยได้จริงหรือ.html), [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120905/139322/เมื่อนอภัยทานมุ่งอภัย-นโรทศปรองดองไม่เกิด.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20121006/141663/พระมหาจุฬาทำวิจัยพระกับการเมือง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๔๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130527/159558/ยุวทูตอาเซียนดำเนินกิจกรรมสันติภาพ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

ตัวอย่างหนึ่งของพุทธบุตร^{๑๕๐} โดยอาศัยสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กเผยแพร่ผลงานรับการช่วยเหลือสมทบทุนดำเนินการ และร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอาครคมศิลป์เข้าไปจัดการศึกษาผลงานเป็นที่น่าพอใจ^{๑๕๑}

อีกบทบาทหนึ่งเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้นำเสนอบทบาทบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่เสนอหลักคิดและการดำเนินการอย่างเช่น “สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์(ช่วง วรบุญโญ)” เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ในฐานะประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีฐานคิดเกี่ยวกับคำว่า “สันติภาพ” มานานมีความสัมพันธ์กันเพื่อนต่างศาสนาเป็นอย่างดีเคยร่วมงานศาสนสัมพันธ์ก็บ่อยครั้ง^{๑๕๒} เมื่อบ้านเมืองหวังให้คณะสงฆ์มีส่วนช่วยในการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในชาติจึงได้มีแนวความคิดรณรงค์ให้เกิดหมู่บ้านศีล ๕ ทั่วประเทศ^{๑๕๓} เป็นพื้นฐานของการสร้างสันติภาพขจัดความขัดแย้ง^{๑๕๔} “พระไพศาล วิสาโล” เป็นพระที่สัมพันธ์กับคำว่า “สันติภาพ” มาเป็นเวลานาน ตั้งแต่สมัยที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วงเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศไทยช่วง ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ เหตุการณ์ ๑๖ ตุลา ๒๕๑๙ มีงานเขียนด้านพระพุทธศาสนาและสันติภาพที่ตีพิมพ์ออกมาเกือบ ๑๐๐ เล่ม และได้เสนอแนวสันติวิธีอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่นเสนอการสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติที่ชาวพุทธทั่วโลกควรร่วมมือกันสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น^{๑๕๕} ส่งผลให้เป็นพระภิกษุรูปแรกได้รับรางวัลรับรางวัลศรีบูรพาปี๒๕๓๓^{๑๕๖} “พระธรรมเมธาภรณ์”^{๑๕๗} เป็นพระนักเทศน์นักบรรยายธรรมผ่านสื่อต่างๆ เป็นของพี่ชาย “จตุพร พรหมพันธุ์” ประธานแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) มีผลงานเขียนเป็นหนังสือที่รวบรวมและเรียบเรียงมากมายเช่น ศาสนากับสันติภาพ พร้อมกันนี้มีเนื้อหาเรื่อง “นิเทศศาสตร์แนวพุทธศาสตร์” รวมอยู่ด้วย

ทางด้านฆราวาสอย่างเช่น “ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร” อดีตนายกรัฐมนตรี แม้จะเป็นคู่ขัดแย้งทางการเมือง การสัมภาษณ์บ่อยครั้งต้องการยุติความขัดแย้งแบบสันติวิธีเช่น “การเลือกตั้งคือกลไกที่จะยุติความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความเห็นที่แตกต่างกันในแบบสันติวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง ร่วมใจกันช่วย

^{๑๕๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140702/187457/ทั้งพระกัมพูชาสอนธรรมบนกองขยะ300ชีวิต.html>, <http://www.komchadluek.net/detail/20131228/175791/เพียงกตโลภค์ช่วยคนจนกัมพูชามีบ้านอยู่.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140801/189345/ไทย-กัมพูชาร่วมปลดทุกข์ประชาชนกองขยะ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120919/140357/เปิดมิติใหม่ผู้นำศาสนาอาเซียนร่วมแก้ขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20131014/170493/สงฆ์ไทย-ลาวหนุนรักษาศีล5สร้างสันติภาพ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150515/206301/๘๖ปีจบปริญญาตรี๘๑ปีจบปริญญาเอก‘มหาจุฬาฯ’.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140709/187858/พุทธสันติวิธี!แก้ปมขัดแย้งพุทธ-อิสลามได้จริงหรือ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20100321/53045/สังคมขัดแย้งแตกแยกหลักธรรมพุทธศาสนาเท่านั้นที่จะหยุดได้!.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150526/206910/อภิลักษณ์แบบผู้เปิดเผยแผนนารีพิฆาตพุทธพิฆาตพระ.html>, [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

ให้ประเทศชาติเดินหน้าไปได้ ด้วยการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี”^{๑๕๘} นอกจากเธอจะสื่อสารด้วยภาษาแล้วยังได้สื่อด้วยสัญลักษณ์ด้วยเช่น จีต่างหู สร้อยคอ^{๑๕๙} และนับได้ว่าเป็นผู้บำเพ็ญขันติบารมีชั้นอุกฤษฏ์^{๑๖๐} “**วิชฌุ เครืองาม**” รองนายกรัฐมนตรี (๒๕๕๘) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีตำแหน่งทางการเมืองมาโดยตลอดช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมาเสนอหลักคิดที่ได้นำเสนออย่างเช่น เรื่อง “ธรรมราชา” พรหมวิหาร ๔ “อภัยทาน” หรือ “ธรรมทาน” เป็นต้น^{๑๖๑} “**พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ**”^{๑๖๒} นักสันติวิธีได้เสนอแนวคิดอย่างต่อเนื่อง รวมถึง “**ประเวศ วะสี**”^{๑๖๓} กระตุ้นให้มีการปฏิรูปสื่อสร้างจิตสำนึกใหม่ ๓ พลังพัฒนาประเทศ^{๑๖๔} “**พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา**”^{๑๖๕} “**พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ**”^{๑๖๖} และ “**พล.อ.ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร**”^{๑๖๗} ได้มีส่วนสำคัญเสนอความคิดแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธี

ขณะที่ด้านความสัมพันธ์และด้านค่านิยมเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้สะท้อนถึงแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดความสัมพันธ์ อย่างเช่นกรณีชาวทิเบตกับรัฐบาลจีนส่งผลให้ “**องค์ทะไล ลามะ**” ผู้นำทางจิตวิญญาณต้องอพยพไปอยู่ประเทศอินเดีย แต่ถึงกระทั้งองค์ทะไลลามะยังได้แสดงบทบาทของการเป็นผู้นำชาวพุทธที่ยึดมั่นธรรมในพระพุทธศาสนาที่ปลูกฝังให้ชาวทิเบตมีความอดทนไม่ใช้วิธีการแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน^{๑๖๘} ได้นำเสนอเนื้อหาการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ

^{๑๕๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140130/177883/บุ๋ยาลด.ยุดิซัดแยงแบบสันติวิธี.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๕๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140313/180741/เมือรลฟเริ่วสูงชนฝักไ้รวางปู้ร้อหาสันติภาพ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140301/179980/ยั้งลักษณะผู้บำเพ็ญขันติบารมีชั้นอุกฤษฏ์.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140208/178513/วิชฌุรับทำหน้าทีตั้งรบ.-กปปส.เจรจา.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150112/199298/ปรองตองต้องทุกกลุ่ม.html>, [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20090520/13617/การเปลี่ยนแปลงประเทศไทยองค์การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20131229/173837/หมอประเวศแนะเปิดเวทีเจรจา.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/2015001/214369/‘อยากเป็นประชาธิปไตยที่ไม่ขัดแย้ง’.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150910/213164/ขัดแย้งกันเห็นต่างได้แต่ต้องร่วมมือ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150120/199839/‘ธนะศักดิ์’ถูกยู่เอ็นชูรักษาสันติภาพ-แก้ขัดแย้ง.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๖๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140206/178351/ทะไลลามะเยือนถิ่นไทอาหมแนะสู้แบบสันติวิธี.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

การประชุมสภาศาสนาโลกที่ตั้งขึ้นและประชุมครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๙๓ เป็นต้นมา^{๑๖๙} ปี๒๕๕๘ มีการประชุมที่เมืองซอลท์เลค ซิตี้ รัฐยูทาห์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกาในนามคณะกรรมการสมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกาภายใต้การนำของพระครูสิริอรธ วิเทศ เลขาธิการสมัชชาสงฆ์ไทยฯ ได้เข้าร่วมโดยได้เสนอหลักในการสร้างสันติสุขตามแนวทางของ พระพุทธศาสนาซึ่งจะเป็นเครื่องมือในแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างสันติภาพสันติสุขให้เกิดขึ้นกับ ชุมชนโลกต่อไป^{๑๗๐}

มจร มองเห็นภัยความขัดแย้งที่เกิดจากความสัมพันธ์และค่านิยมที่แตกต่างกันของแต่ละ ประเทศจึงได้ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ “พศ.” ซึ่งได้ได้รับนโยบายจากคณะกรรมการ ความสงบแห่งชาติ(คสช.)ให้มาหาแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติในมิติทาง ศาสนา จัดประชุมผู้นำศาสนาเพื่อสันติภาพในประชาคมอาเซียนที่ มจร ปี ๒๕๕๗ ภายใต้ชื่อเรื่อง ว่า “ขันติธรรมทางศาสนา” (Religious Tolerance) ได้ใช้รูปนกพิราบที่สื่อถึงสันติภาพเป็น สัญลักษณ์ของการจัดงาน โดย “พระพรหมบัณฑิต” เห็นว่า “ขันติธรรม (Tolerance) เป็น หัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกันกับกลุ่มคนต่างๆ ที่มีความแตกต่าง เพราะจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอด ทอดต่อความแตกต่างกันทางศาสนา ภาษา ชาติพันธุ์ ความเชื่อ และอุดมการณ์ทางความคิด แนวทางนี้ จะนำไปสู่การเคารพ และการยอมรับนับถือกัน”^{๑๗๑} “พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส(นិธิบุญยากร),รศ. ดร.” ได้ตั้งคำถามภายหลังเสร็จการประชุมและทำปฏิญญาร่วมว่า “เมื่อไม่มีขันติ เราจะแสวงหา สันติได้อย่างไร และถ้าไม่มีสันติ เราจะสามารถอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างได้อย่างไร”^{๑๗๒} อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีผู้นำองค์กรศาสนาในพื้นที่เก็บตัวเงียบไม่ออกมาแสดงความเห็นชี้ถูกชี้ผิด เพราะหากออกมาแล้วขัดกับกลุ่มก่อการร้ายอาจจะไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ ดังนั้นองค์กร หรือผู้ประสงค์จะสร้างสันติภาพภาคใต้จะต้องศึกษาปัญหาอย่างจริงจังแล้วลงพื้นที่อย่างจริงจัง ทำ เพียงแค่จัดโครงการลงไป องค์กรศาสนาในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือส่งแต่ตัวแทนมาร่วมก็ยากที่จะ ประสพผลสำเร็จ^{๑๗๓}

จากการประมวลผลการทำหน้าที่ของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกบนฐานของข้อมูลที่เป็นจริงตามหลัก “วาจาสุภาษิต” ชื่อ “สัจจา ภาสิตา” ดังนั้น เป็นเพราะเป็นเว็บข่าวที่ตั้งอยู่บน พื้นฐานคือ

^{๑๖๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140709/187858/พุทธสันติวิธีแก้ปมขัดแย้งพุทธ-อิสลามได้จริงหรือ.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๗๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20151019/215394/พระธรรมทูตไทยร่วมถกสภาศาสนาโลก.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๗๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120929/141183/แนะขันติธรรมหัวใจพุทธวัฒนธรรมรับอาเซียน.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๗๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20141007/193534/ขันติธรรมทางศาสนาเอกภาพบนความแตกต่าง ศาสนาในอาเซียน.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

^{๑๗๓} ปกรณ์ พึ่งเนตร, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20120929/141183/แนะขันติธรรมหัวใจพุทธวัฒนธรรมรับอาเซียน.html> [๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘].

๑. ความเป็นมืออาชีพ

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกภายใต้การบริหารจัดการของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คมชัดลึกผ่านการทำงานมาเป็นเวลานานกว่า ๑๐ ปี โดยทิศทางหรือเนื้อหาเว็บไซต์ก็จะอิงอยู่กับหนังสือเป็นหลัก โดยตั้งอยู่บนฐานของความจริง ข้อเท็จจริง ความพอใจ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งก็จะมีอยู่ทั้งหมด หากจะเดินนอกรอบไปบ้างก็จะมีแรงสะท้อนออกมาเนื่องจากมียอดคนเข้าชมมากพอสมควร สามารถตรวจสอบได้ทันที ไม่เหมือนสมัยก่อนที่ต้องโทรศัพท์ไปหาบรรณาธิการหรือเขียนจดหมายไปถึงบรรณาธิการ แต่ปัจจุบันนี้สามารถประจานได้เลยใกล้เคียงจะเป็นการสื่อสารแบบสองทางเข้าไปทุกขณะ หากผิดพลาดในการเสนอก็ต้องยอมรับและแก้ไข

ดังนั้น เรื่องจริยธรรมหรือแม้แต่เรื่องสันติภาพก็จะอยู่ในกรอบทุกอย่าง ยกเว้นความเห็นส่วนตัวในคอลัมน์ต่างๆ^{๑๗๔} ซึ่งผู้บริโภครหรือผู้รับสารต้องใช้สติปัญญา มีโยนิโสมนสิการ ใช้ดุลพินิจพิจารณาเองว่าถูกต้องจริงเท็จอย่างไร เพราะปัจจุบันนี้ไม่ใช้รับข่าวสารทางเดียว จะอาศัยเพียงถูกใจแล้วแชร์ออกไปไม่ได้^{๑๗๕}

๒. ตั้งอยู่บนหลักสากล

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีจุดยืนที่ตั้งอยู่บนหลักกรอบด้าน “ผิดก็ว่าผิดถูกก็ว่าถูก” และไม่เคยสนับสนุนความรุนแรง แบบนี้เรียกว่าความเป็นมืออาชีพ โดยมี “สุทธิชัย หยุ่น” เป็นแบบอย่างซึ่งไม่แตกออกจากหลักสากลนี้ ซึ่งจะอ้างความเป็นกลางไม่ได้เพราะความเห็นกลางต้องยึดความถูกต้องเป็นหลัก เพราะหากยึดความถูกต้องไม่จำเป็นจะต้องเป็นกลาง ซึ่งความถูกต้องต้องตรงหลักสากลหลักกฎหมายหลักความชอบธรรมและมนุษยธรรม เนื่องจากบางทีความเป็นกลางกลับเป็นการเข้าข้างคนผิดก็มี”^{๑๗๖} สอดคล้องกับแนวคิดของ “กุนดา ดิกชิต” ที่ระบุว่า “นักข่าวทุกคนต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณและกรอบศีลธรรมเสมือนเป็นหลักนำทาง สิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าของสื่อที่เป็นสากลและเป็นกฎพื้นฐานที่ถือเป็นประเด็นสำคัญ ๑.ความจริง(Facte) ๒.ความเป็นธรรม(Fairness) ๓.ความรับผิดชอบต่อ(Responsibility) ๔.ความซื่อสัตย์(Personal honesty) ๕.วิสัยทัศน์ (Vision thing) ๖. อิสระ (Independence) ๗.จิตสำนึก (Conscience)”^{๑๗๗}

๓. ตั้งอยู่บนทฤษฎี“FACT”

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีรูปแบบการสื่อสารระบบสื่อออนไลน์มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการสร้างสังคมสันติสุขต่อสังคม โดยนำเสนอผ่านกระบวนการ วิธีการ ที่เรียกว่า “FACT” ซึ่งหมายถึง ๑) F =Format / รูปแบบ มีรูปแบบในการดำเนินการนำเสนอทันเหตุการณ์ในสถานการณ์ปัจจุบัน ๒) A =Ancestor / Actor=บุคคล ,มีผู้นำเสนอ,ผู้เขียนข่าวครบถ้วนกระบวนการข่าว ๓) C =Content = เนื้อหาสาระ มีเนื้อหาสาระครบถ้วนกระบวนการข่าว ทั้งการศึกษา ศาสนา ภาษา

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ บรรยง อินทนา, บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ อธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ๑๖ ม.ค. ๒๕๕๙.

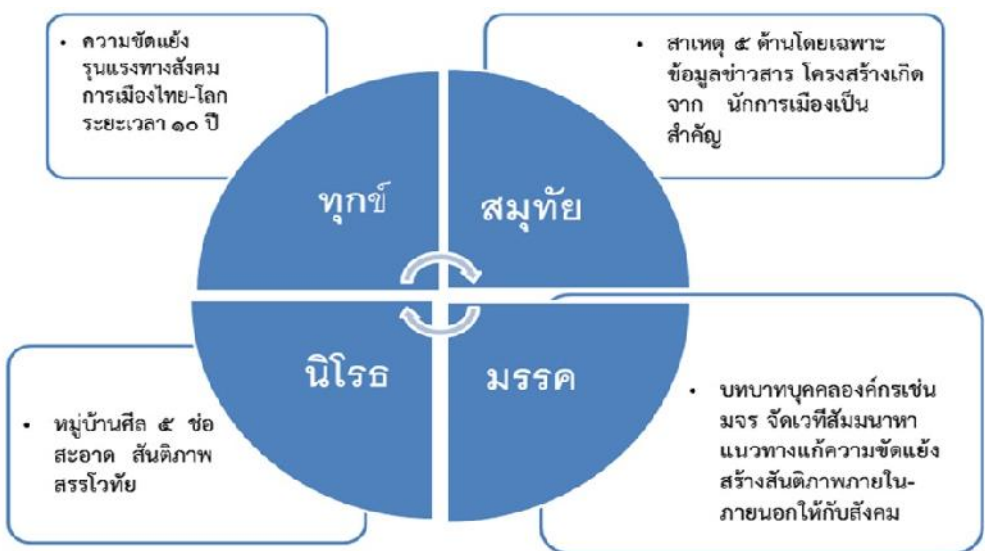
^{๑๗๖} สัมภาษณ์ ฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๗๗} กุนดา ดิกชิต, dateline earth : โลกในอุ้งมือสื่อ, แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์,พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โอพีเอส เอเชีย-แปซิฟิก เซ็นเตอร์ฟาว์นเดชัน อิงค์, ๒๕๕๗), หน้า ๒๘๐-๒๘๑.

ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา บันเทิง สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเบ็ดเตล็ด ๔) T =Technic = ศิลปะ, เทคนิค,วิธีการ มีการนำเสนอด้วยเทคนิควิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ควรจะมีการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ ที่นำเสนอว่าจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึก ความคิด ทัศนคติ พฤติกรรม และมีการเลียนแบบ ไปในทิศทางที่ดีและไม่ดีอย่างไร อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ”^{๑๗๘}

๔. จรรโลงศาสนา

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเนื้อหาหลากหลายและมีการเจาะลึกโดยเฉพาะเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา นำเสนอได้สมดุลง่ายและค่อนข้างดีทีเดียว”^{๑๗๙} นับได้ว่าเป็นสื่อที่ให้ความรู้ โดยเฉพาะถึงเรื่องเกี่ยวกับศาสนาที่ออกบ่อยมากในลักษณะเชิงประยุกต์^{๑๘๐}

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกสะท้อนความจริง๔ด้าน

จากแผนภาพและเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้นำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึงความจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศทั้งสภาพ ปัญหา สาเหตุของปัญหา ตัวอย่างของเป้าหมายของการแก้ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของ มจร ที่มีส่วนในการแก้ปัญหาสังคมไทยและสังคมโลก เพราะตั้งอยู่บนหลักของความเป็นมืออาชีพสากล เป็นไปตามทฤษฎี“FACT” และจรรโลงศาสนา

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ ปิยวัฒน์ คงทรัพย์, อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์, ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙.
^{๑๗๙} สัมภาษณ์ ชัยณรงค์ ศรีมันตะ, ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา อ.บางแสน จ.ชลบุรี, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.
^{๑๘๐} สัมภาษณ์ พระมหาชัยพิชิต ฐานุตโตโร เจ้าอาวาสวัดหลวงประเทศอาร์เจนตินา, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

๔.๓.๓ การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน

การนำเสนอข่าวของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกที่สามารถสืบสานสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพให้เกียรติต่อกันและกันสอดคล้องกับหลัก “วาจาสุภาสิต” ที่ว่า “**สนฺหา ภาสิตา**” นอกจากนี้ยังเป็นหลักธรรมที่พระพุทธองค์กำหนดอยู่ในหมวดแห่งสังคัตถุ ๔ และสาราณียธรรม ๗ รวมถึงเป็นคุณลักษณะของการเป็นมิตรที่ได้ ซึ่งเป็นหลักธรรมช่วยให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อย่างไรก็ตาม หลักการข้อนี้คือด้านคุณภาพได้ไม่หือหาวไปตามกระแสหยาบโลนเพื่อดึงคนอ่านและตอบสนองการตลาด ซึ่ง “**สุทธิชัย หยุ่น**” ได้เน้นอัตลักษณ์ด้านนี้ตั้งแต่เปิดหนังสือพิมพ์เล่มแรกนาม “**วอยซ์ ออฟ เดอะ เนชั่น**” วันที่ ๑ ก.ค.๒๕๑๔ โดยระบุว่า “หนังสือพิมพ์ที่เอาจริงเอาจังกับคุณภาพเจาะลึกปัญหาสังคมจริงๆ ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ที่ขายดีที่สุดในแต่มีคนอ่านเฉพาะกลุ่ม ตรงนี้ทำให้เราได้รับรู้ที่เราไม่สามารถที่จะบังคับคุณภาพหนังสือพิมพ์ไปว่าคุณภาพของสังคม แต่คิดว่าเราไม่ควรยอมจำนนต่อความจริงนี้”^{๑๘๑} ดังนั้น สื่อในเครือเนชั่นจึงถูกปลูกฝังให้เน้นสุภาพไม่สร้างความเกลียดชังให้กลายเป็นวิถีชีวิต^{๑๘๒} มีเนื้อหาที่ไม่ได้นำคำพูดหรือถ้อยคำที่สะท้อนถึงอารมณ์ที่กล่าวหามาใช้ในการพาดหัวข่าวหรือนำมาใช้ในการโปรยข่าวหรือกระตุ้นความรู้สึกหรือหวังเฉพาะยอดกตโลนกดแชร์ แม้ว่าจะมีจุดด้อยด้านการใช้ภาษาอยู่บ้าง^{๑๘๓} แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่เทคนิคของการสื่อสารหรือเป็นศิลปะ ก็ถือว่าไม่ได้เป็นการกระทบอะไรมากและผู้รับสารก็เข้าใจโดยเฉพาะประเภทของข่าว อย่างเช่นข่าวอาชญากรรมที่เป็นความรุนแรงแล้วยังใช้คำที่รุนแรงอีกแบบนี้ถือว่า “ไม่ควร” ส่วนจะมีกรอบอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับศิลปะของผู้นำเสนอซึ่งก็ไม่ได้ตีกรอบไว้ชัดเจนว่าควรจะให้พาดหัวข่าวอย่างไร แต่ระดับมาตรฐานทั้งเว็บไซต์และหนังสือพิมพ์นั้นก็ถือว่าอยู่บนหลักที่ถูกต้องไม่มีปัญหาหากมากไปก็มีการท้วงติงกัน^{๑๘๔}

ทั้งนี้เพราะคำเกลียดชังเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกแยกทำให้ทำลายสันติภาพ^{๑๘๕} ซึ่งนักสื่อสารมวลชนจำเป็นจะต้องมีทักษะทางด้านสันติวิธี เพราะไม่เช่นนั้นแล้วการสื่อสารก็จะเป็นการทำให้สังคมนั้นแตกแยกทำให้คนในสังคมโกรธเกลียดชิงชังกันแล้วก็จะเป็นเรื่องของความรุนแรงโดยไม่รู้ตัว แต่ถ้านักสื่อสารมวลชนเรียนรู้เรื่องสันติศึกษาเขาก็จะสามารถสื่อสารอย่างมีแก่นสารอย่างมีสาระประโยชน์แล้วก็จะประสานรอยร้าวของสังคมที่แรกแยกให้กลายเป็นสังคมที่มีความเป็นหนึ่งมีเอกภาพและเป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันได้ในท่ามกลางของความแตกต่างหลากหลายแต่ไม่โกรธเกลียดชิงชังกัน สันติศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทยเพราะทุกวันนี้อยู่ด้วยความเกลียดชัง อยู่กันด้วยความกลัว อยู่กันด้วยความแตกสามัคคี สังคมนี้จึงต้องการสันติศึกษา และสันติศึกษาที่ดีนั้น

^{๑๘๑} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, คนบ้าข่าว, (สมุทราการ: โรงพิมพ์ เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, ๒๕๔๓), หน้า ๗๖-๗๘.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ เทพชัย หย่อง, กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ ฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ บรรยง อินทนา, บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ พระศายกวงษ์วิสุทธิ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

จะต้องเป็นสันติศึกษาที่ไม่ขาดลอยจากสังคม ควรจะเป็นสันติศึกษาที่รู้ร้อนรู้หนาวกับสังคมเชื่อมกับสังคม เข้าใจสังคมและย้อนกลับมาแก้ปัญหาสังคม(พหุพิตยา) ถ้าได้อย่างนี้ก็เป็นสันติศึกษาที่พึงประสงค์^{๑๘๖}

แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกการสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน

จากแผนภาพและเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่า เว็บไซต์คมชัดลึกได้สะท้อนเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลัก “วาจาสุภาสิต” ที่ว่า “**สนทนา ภาสิตา**” ที่เน้นความเป็นคุณภาพ สุภาพ ไม่สร้างวาทกรรมที่ให้เกิดความเกลียดชัง ไม่นำคำพูดหรือถ้อยคำที่สะท้อนถึงอารมณ์ที่กล่าวหาใช้ในการพาดหัวข่าวหรือนำมาใช้ในการโปรยข่าวหรือกระตุ้นความรู้สึกหรือหวังเฉพาะยอดกดไลน์กดแชร์ อาจจะใช้คำรุนแรงในการพาดหัวข่าวบ้างก็ขึ้นอยู่กับศิลปะและอยู่ในจุดที่เหมาะสม

๔.๓.๔ การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้ยึดประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์สังคมเป็นที่ตั้ง เป็นไปตามหลัก “วาจาสุภาสิต” ที่ว่า “**อตถสฺมฺหิตา ภาสิตา**” และตามแนวความคิดของ “**สุทธิชัย หยุ่น**” ที่ได้สะท้อนแนวคิดในบทความเรื่อง “ที่ว่า ‘**สื่อสารธารณะ**’ นั้นเป็นฉันท” ระบุถึงถึงเหตุการณ์ช่วงที่เข้าไปบริหารสถานีโทรทัศน์ไอทีวีว่า “คำว่า ‘**สื่อสารธารณะ**’ หรือ public broadcasting จุดยืนของเครื่องนั้ขึ้นอยู่กับประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญนั่นก็คือประชาชน ดังนั้น การตั้งคำถาม การสัมภาษณ์ จะมุ่งที่ประชาชนได้ประโยชน์อะไรเป็นสำคัญโดยเน้นไปที่ข่าวเจาะหรือ ‘**exclusive**’^{๑๘๗} เมื่อไม่มีผลประโยชน์ทางการเมืองและไม่ตกอยู่ภายใต้กลุ่มผลประโยชน์ใด ผลประโยชน์ผสมผสานกับการเมืองที่ต้องการจะปิดกั้นโอกาสของประชาชนที่จะเรียนรู้ความเป็นไป

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ไร่เชิญตะวัน จังหวัด เชียงราย, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๘๗} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, **ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”**, (สมุทรปราการ: บริษัทเกี่ยวโด เนชั่น พรินติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘-๕๗.

ของบ้านเมืองจากข้อเท็จจริงทำให้แวดวงโทรทัศน์และวิทยุไทยกลายเป็นแดนเขลาทางปัญญาและรุ่มรวยด้วยวัตถุนิยมและบันเทิงไร้สาระหนักหน่วงขึ้น วันนี้นำบังตาของประชาชนได้หลุดร่วงลงไปแล้วด้วยความพยายามของคนทำข่าวมืออาชีพและมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อมวลชน^{๑๘๘} และรูปแบบการรายงานข่าวที่เน้นการอธิบายเรื่องที่สลับซับซ้อนหรือมีหลายมิติ ‘Explanatory Journalism’ แม้จะไม่ใช่วิธีการสร้างเรื่องราวในพาดหัว แต่เป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อผู้คนที่ในระยะสั้นและระยะยาว และนั่นแหละคือ “ข่าวจริง” ที่จะอยู่ยงคงกระพันในโลกสื่อดิจิทัล^{๑๘๙} และย้ำต่อพนักงานให้ปรับตัวเข้าสู่ยุคสื่อดิจิทัลก็เพื่อสังคมสันติสุขเป็นสำคัญ^{๑๙๐} เนื่องจากผู้บริโภคสามารถเลือกรับสื่อได้มากมาย ดังนั้น คนทำสื่อจะต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งหาความเก่งและจุดขายของตัวเองให้เจอ คนที่ทำในสิ่งที่เชี่ยวชาญก็จะโดดเด่นและอยู่รอด สื่อจึงต้องใส่ใจในคุณภาพเนื้อหาและการผลิตโดยต้องคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม^{๑๙๑} ต้องแสดงให้เห็นถึงความ เป็นมืออาชีพ และทำให้ลึก จะต้องตีโจทย์ให้แตก สร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ ซึ่งจะต้องมีการเตรียมพร้อมทั้งหน้าบ้านหลังบ้าน และมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อออนไลน์แต่ละประเภทอย่าง ถูกต้อง^{๑๙๒} หากไม่มีการปรับตัวรับกับความเปลี่ยนแปลงหรือปรับไม่ทันว่า อาจจะส่งผลกระทบต่อผล ประสิทธิภาพ ดังที่เคยเกิดขึ้นกับผู้ผลิตสื่อหลายรายมาแล้ว ขณะที่ในรายที่ปรับตัวได้ทันก็ยังสามารถ ยืนหยัดได้ แต่การปรับตัวนั้นก็จะต้องไม่ลืมสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เนื้อหา เพื่อก่อให้เกิดความสนใจและ เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามไม่ว่าเทคโนโลยีจะปรับเปลี่ยนไปอย่างไร หัวใจ สำคัญก็คือ เนื้อหา ซึ่งผู้ผลิตจะต้องสามารถสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพสร้างสรรค์ ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น และเป็นที่ต้องการของผู้รับสาร นอกจากนี้จะต้องค้นหาแพลตฟอร์มใหม่ๆ ที่เหมาะสม เป็นที่ ต้องการ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือเป็น สำคัญ^{๑๙๓}

จึงทำให้เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกสามารถสร้างสันติภาพสันติสุขให้กับสังคมได้ระดับ หนึ่ง เป็นระบบการสื่อสารแขนงหนึ่งที่สามารถผูกและชี้แนะนำสังคมไปในแนวทางที่ดีได้ ไม่ใช่มุ่ง

^{๑๘๘} ทรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, คนบ้าข่าว, (สมุทรปราการ: โรงพิมพ์ เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, ๒๕๕๓), หน้า ๖-๑๘.

^{๑๘๙} ทรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, อนาคตของคนข่าว, (สมุทรปราการ: บริษัทดัลพลีพีเอส(ประเทศไทย) จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ สุทธิชัย หยุ่น, ผู้ร่วมก่อตั้งและที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารและกองบรรณาธิการ บริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด (มหาชน), ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

^{๑๙๑} วิสุทธิ์ คมวัชรพงศ์, ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160229/223277.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

^{๑๙๒} อภิสิทธิ์ ตรุงกานนท์, ผู้ร่วมก่อตั้งสื่อออนไลน์ที่ทรงอิทธิพล Pantip.com, หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160229/223277.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

^{๑๙๓} สดศรี เผ่าอินจันทร์, รศ., อดีตคณบดีคณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20160229/223277.html> [๒๙ ก.พ.๒๕๕๙].

ขายข้าวอย่างเดียวแต่ยังได้ให้สารกับสังคม^{๑๙๔} ข้อมูลที่นำเสนอที่เป็นสื่ूपรายงานพิเศษก็เป็นการสร้างความเข้าใจ นำไปสู่สันติภาพได้อยู่แล้ว และเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับผู้ที่ถูกกล่าวหาฝ่ายที่ไม่ได้ตกเห็นข่าวได้มีโอกาสพูดด้วย เจาะเบื้องหน้าเบื้องหลังอย่างเช่นสถานการณ์ภาคใต้ มีการนำเสนอแง่มุมที่หลากหลาย^{๑๙๕} หลักเหล่านี้เป็นสากลจะเรียกว่าหลักสันติภาพหรือหลักมนุษยธรรมก็หลักอันเดียวกัน อยู่ที่ว่าใครจะพูดในมุมใด จะระบุเป็นเพราะยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมหรือไม่นั้นก็ไม่แน่ใจ เพราะบางครั้งยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมก็ไม่ถูกต้อง^{๑๙๖} แต่หลักการไม่รับผลประโยชน์ในการเป็นเครื่องมือในการทำลายล้างองค์กร ชุมชน และบุคคลอื่น ถือเป็นจรรยาบรรณาของสื่อมวลชนโดยทั่วไป”^{๑๙๗} อย่างไรก็ตามควรจะต้องเชื่อมโยงต่อคลิบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการคัดกรองข้อมูลเพื่อชี้ให้เห็นส่วนที่ควรและไม่ควร กระชับเนื้อหาเบาหนัก สั้นยาวพอ ๆ ดี เพื่อผู้บริโภคงานต่อการรับรู้^{๑๙๘}

^{๑๙๔} สัมภาษณ์ อธิพิล แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ ประกรณ์ พึ่งเนตร บรรณาธิการข่าวการเมืองและความมั่นคง NOW๒๖, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์ ฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ สิริวิทย์ บ่อจันทิก,ดร., บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ พระสุเชี่ย ยนต์, ประธาน Regional Development Action Association จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

แผนภาพที่ ๔.๓ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกสะท้อนการสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข

จากแผนภาพและเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ เว็บไซต์คมชัดลึกได้สะท้อนเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลัก “วจาสุภาชิต” ที่ว่า “อตุลสยหิตา ภาสิตา” ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเนื้อหาที่มีคุณภาพสร้างสรรค์ โดยมุ่งประโยชน์สันติสุขให้กับสังคมเป็นสิ่งสำคัญ สามารถผยงและชี้แนะนำสังคมไปในแนวทางที่ดีได้

๔.๓.๕ การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา

“การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” จะเกิดขึ้นได้อันดับแรกผู้ส่งสารจะต้องมีฐานคิดด้านสันติภาพเป็นอันดับแรกนั้นก็คือมี “สันติภาพภายใน” ซึ่งหลัก “วจาสุภาชิต” ข้อ “เมตตจิตเตน ภาสิตา” คือ จะต้องมิจิตที่ประกอบด้วย “เมตตา” เป็นพื้นฐาน คือมีฐานจิตที่เป็น “สัมมาทิฐฐิ” ความคิดที่ถูกต้องหรือมีฐานความคิดเรื่องสันติภาพเสียก่อน ซึ่งการสร้างจิตให้มีเมตตาได้นั้นจึงผ่านการฝึกตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทคือปฏิบัติตาม “หลักวิปัสสนากรรมฐาน” อันเป็นฐานของการสร้าง “สันติภาพภายใน” บุคลากรในองค์กรสื่อเครือเนชั่นเริ่มตั้งแต่

๑. สุทธิชัย หยุ่น นับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีฐานคิดในด้านคุณธรรมและจริยธรรมมาตั้งแต่เริ่มต้นของการเข้ามาประกอบอาชีพสื่อสารมวลชน อย่างเช่นได้นำ คำว่า “ความจริง ข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบต่อสังคม จริยธรรม คุณธรรม ความเท่าเทียม”^{๑๙๙} มาอธิบายคำว่า “บ้าข่าว” ในคำนำของหนังสือ “คนบ้าข่าว” และเข้าใจสภาพของความขัดแย้งดังปรากฏในหนังสือ “เลือกอยู่กับรัก”^{๒๐๐} ได้แนะนำการเตรียมตัวการเป็นนักข่าวในสถานการณ์ต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักข่าวสงครามย่อมเกิดความเครียด โดยมีข้อคิดที่น่าสนใจจากบทความว่า “คืนดีกับศัตรู” ดังข้อความที่ว่า “ศัตรูนี้แหละเป็นแหล่งของความรู้ความสามารถมหาศาล ไม่ต่างอะไรกับ ‘เหมืองทอง’ ที่คุณไม่รู้จึกมาก่อน ความเป็นศัตรูในอดีตจะนำมาซึ่งความปรองดอง และบทความในการฝึกจิตคือเรื่อง ‘ทำใจ’ ใน

^{๑๙๙} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น, คนบ้าข่าว, (สมุทรปราการ: โรงพิมพ์ เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, ๒๕๔๓), หน้าคำนำ.

^{๒๐๐} ดูรายละเอียดใน สุทธิชัย หยุ่น,เลือกอยู่กับรัก, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙-๗๑.

ออฟฟิศ” โดยระบุว่า “อีกไม่นานคนไทยจะเริ่มเห็นคนในสำนักงานต่างๆ เริ่มวันทำงานด้วยการฝึกหายใจ ทำสมาธิ หรือทำโยคะ” ดังนั้นระยะ หลังมีผลงานเกี่ยวกับสุขภาพกายและฝึกจิตออกมาเป็นระยะๆ

๒. เทพชัย หย่อง มีความเข้าใจว่า “เมตตาธรรม” ต้องรวมไปถึงการไม่รุกรานกัน การไม่เอาเปรียบใคร การไม่สร้างความเครียดซึ่ง รวมถึงเป็นสามารถสอดแทรกได้แต่ต้องปรับวิธีการสื่อสารให้กลายเป็นวิถีชีวิตไม่ใช่เป็นเหมือนเป็นการสั่งสอน แต่นำขยายหรือทำให้เกิดความเข้าใจของคนในสังคมอย่างลึกซึ้งบนพื้นฐานที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต(วัฒนธรรม) ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกที่จะช่วยให้เกิดสันติสุขนี้อยู่ได้อย่างยั่งยืน”

๓. บรรยง อินทนา ก็เห็นสอดคล้องกันว่า “หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพียงศีล ๕ ก็เพียงพอแล้วเช่นความไม่โกหกซึ่งถือเป็นศีลสากล ส่วนอื่นก็อย่างเช่นความละเอียดอ่อนต่อบาป ประกอบกับความเป็นพุทธเป็นส่วนโน้มนำสื่อไทยมีลักษณะของความยืดหยุ่นยึดถือคุณธรรมค่อนข้างสูงพอควรควร เหมือนมีอาณัติสัญญาตรงกันว่าจะไม่ใช้หรือไม่นำเสนอความรุนแรง ถือว่าตั้งอยู่บนกรอบความพอประมาณ”

๔. ปกรณ์ พึ่งเนตร ได้ผ่านการอบรมดูงานการสื่อสารเพื่อสันติภาพที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อกลับมาปฏิบัติหน้าที่ดูการเคลื่อนไหวของความขัดแย้งในพื้นที่ภาคใต้เป็นหัวหน้าศูนย์ข่าวอิศราภาคใต้ได้สะท้อนผลงานด้านการสื่อสารเพื่อสันติภาพให้เห็นเป็นรูปธรรม

๕. ผู้วิจัย แม้จะมีพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นทุนเดิมได้นำหลักคิดไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้สะท้อนมุมมองด้านศาสนาและสันติภาพผ่านผลงานมากขึ้น ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายหัวข้อ เทคนิคการสื่อสารเชิงสันติภาพเชิงกรณี “ข่าวร้ายๆ ลงฟรี ข่าวดีๆทำไมต้องเสียตังค์”^{๒๐๑} ให้กับพระวิปัสสนาจารย์แห่งประเทศไทยและพระนักเผยแผ่ธรรมยุคใหม่รุ่นที่ ๓๕ จำนวน ๑๐๐ รูป ที่วัดสุวรรณประสิทธิ์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯได้รับทราบ ได้รับเชิญวิทยากรปฐมนิเทศนิสิตปริญญาตรีคณะพุทธศาสตร์ มจร ในฐานะศิษย์เก่า^{๒๐๒} และระหว่างที่ทำงานตามหน้าที่นั้นได้พยายามหาช่องทางสื่อสารสันติภาพอย่างเช่น “พรหมทัณฑ์ “อารยะขัดขืน” พุทธวิธีปราบคนหัวดื้อ”^{๒๐๓} เป็นแนวคิดในการแก้ปัญหาการเมืองเป็นอยู่ในช่วงที่มีการชุมนุมประท้วงและได้เคยเสนอก่อนจะมีการปฏิวัติปี๒๕๔๙ “ส่องข้อสอบบาลีปี๕๗พบธรรมแก้ขัดแย้ง”^{๒๐๔} “นายเทห์มากนั่งสอบธรรมศึกษาโทคนเดียว”^{๒๐๕} เนื่องจากมีข้อสอบที่เกี่ยวข้อกับความขัดแย้งอยู่

^{๒๐๑} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150210/201122/พระภิกษุข่าวร้ายๆลงฟรีข่าวดีๆทำไมต้องเสียตังค์.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๒} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150702/209022/ยายวัย70ปี!ใฝ่เรียนพุทธศาสตร์'มจร'.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๓} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20131114/172729/พรหมทัณฑ์อารยะขัดขืนพุทธวิธีปราบคนหัวดื้อ.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๔} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140309/180453/ส่องข้อสอบบาลีปี57พบธรรมแก้ขัดแย้ง.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๕} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20141112/195784/นายเทห์มากนั่งสอบธรรมศึกษาโทคนเดียว.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

ด้วย “แนะใช้เสวนาศาสนาแก้ขัดแย้งกรณีลตศีล”^{๒๐๖} กรณีที่มีการวิจารณ์พฤติกรรมของ “**พระอธิการศิกฤทธิ์ โสทธิผล**” เจ้าอาวาสวัดนาป่าพง จังหวัดปทุมธานี ตัดศีลปาฏิโมกข์ของพระสงฆ์เหลือเพียง ๑๕๐ข้อ จากเดิม ๒๒๗ ข้อ “ ‘เจ็หน้อย’ชงพุทธวิธีแก้ปมขัดแย้งการเมืองไทย”^{๒๐๗} เป็นช่วงที่ “**คุณหญิงสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์**” ประธานสถาบันสร้างอนาคตไทย ในฐานะนิตินิติปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) เสนอโครงการวิทยานิพนธ์ หรือแม้แต่ช่วงที่อากาศร้อนก็ได้เสนอรายงานเรื่อง “**พัตลมยี่หื้อ’สันติ’แก้โลกร้อนวันคัมครองโลก**”^{๒๐๘} รวมถึงวันสุนทรภู่ก็นำเสนอว่า “**‘สุนทรภู่กวีเอก’นักสื่อสารเพื่อสันติภาพโลก**”^{๒๐๙} หรือแม้แต่เรื่อง “**แนะปรับวัดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย**”^{๒๑๐} โอกาสที่เดินทางไปร่วมสัมมนาเรื่อง “**บทบาทสื่อมวลชนกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา**” จัดโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพราะมองว่าต่อไปประชากรของประเทศจะเข้าสู่ยุคสูงวัย

จึงทำให้เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกที่มีบุคลากรที่ยึดหลัก “**วาจาสุภาสิต**” ข้อ “**เมตตจิตเตน ภาสิตา**” เป็นเพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่เข้าใจหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพพอควร^{๒๑๑} เมื่อมีใจที่เป็นสันติภาพแล้วจะสื่อสารกับบุคคลภายนอกก็จะต้องตั้งใจฟังโดยเอาใจเขามาใส่ใจเราหรือฟังด้วยใจไม่ได้หมายความว่าพูดในใจ ซึ่งต้องเอาหลักโตะลอกมาจับ ฟังด้วยใจคือฟังด้วยเมตตาโดยไม่ตัดสินไว้ก่อน สิ่งเหล่านี้จะต้องออกมาจากใจทั้งนั้น วิธีการนี้จะทำให้เกิดสันติภาพสันติเมื่อใดนั้นไม่สามารถที่จะกำหนดได้ ถ้าคนที่ต้องการกำหนดเวลาแสดงว่าไม่เข้าใจความหมายของโตะลอก”^{๒๑๒} มีความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามีความรู้ด้านนี้และนำเสนอที่แตกต่างจากคนอื่นทำให้มีมติอย่างหนึ่งที่สามารถนำเสนอให้ข้อเท็จจริงได้ คนที่จะทำอะไรจะเผยแพร่อะไรจำเป็นที่สุดคือจะต้องรู้เรื่องนั้น^{๒๑๓} นับได้ว่าเป็นสื่อที่ให้ความรู้ โดยเฉพาะถึงเรื่องเกี่ยวกับศาสนาออกบ่อยๆแบบประยุกต์ โดยเฉพาะคนที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นมีความเข้าใจได้มีการนำหลักธรรมมาวิเคราะห์ให้หลายๆแง่มุมแต่ก่อนหน้านั้นไม่ค่อยมีแต่ทุกวันนี้ก็ออกถี่ขึ้น คนทำหนึ่งมีความเข้าใจและรู้จักบุคลากรทางพระพุทธศาสนาเมื่อเข้ามา

^{๒๐๖} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140820/190498/แนะใช้เสวนาศาสนาแก้ขัดแย้งกรณีลตศีลพระ.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๗} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140612/186339/เจ็หน้อยชงพุทธวิธีแก้ปมขัดแย้งการเมืองไทย.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๘} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150421/205043/พัตลมยี่หื้อ’สันติ’แก้โลกร้อนวันคัมครองโลก.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๐๙} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150626/208703/’สุนทรภู่กวีเอก’นักสื่อสารเพื่อสันติภาพโลก.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๑๐} หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20150907/212977/แนะปรับวัดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย.html> [๑๗ ก.พ. ๒๕๕๙].

^{๒๑๑} สัมภาษณ์ อธิพล แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๑๒} สัมภาษณ์ ปารีชาติ สุวรรณบุบผา, ผู้อำนวยการสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๑๓} สัมภาษณ์ สมหมาย สุภาสิต, รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

เรียนปริญญาโทสาขาสันติศึกษาก็มีบทความเกี่ยวกับสันติศึกษาออกมาเรื่อยๆ แต่เท่านี้ยังไม่พอเพราะสื่อกระแสหลักส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยได้ทำเช่นนี้ส่วนใหญ่จะนำเสนอข่าวไม่ดีเข้าหลักข่าวไม่ได้ออกฟรีทุกวันข่าวดีเสียเงิน^{๒๑๔} และถือว่าเป็นสื่อชาวพุทธที่ดีเพราะสื่อที่เป็นชาวพุทธส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำหน้าที่เช่นนี้”^{๒๑๕}

แผนภาพที่ ๔.๔ แสดงเนื้อหาในเว็บไซต์คมชัดลึกสะท้อนการสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา

จากแผนภาพและเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกที่มีบุคลากรที่ยึดหลัก “วาจาสุภาสิต” ชื่อ “เมตตจิตเตน ภาสิตา” ทั้งผู้บริหารเข้าใจหลักการของคำว่า “สันติภาพ” ทั้งภายในและภายนอกเป็นอย่างดี พร้อมกับส่งเสริมให้บุคลากรหรือระดับปฏิบัติการมีความเข้าใจตามด้วย และกระจายความเข้าใจนี้โดยอาศัยสื่อในมือไปยังประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะตั้งอยู่บนฐานของจิตที่มีเมตตาเป็นสำคัญ เมื่อนักสื่อสารมวลชนได้มีฐานจิตที่ประกอบด้วยเมตตาเข้าใจหลักการของการสื่อสารเพื่อสันติภาพแล้วจะทำให้เนื้อหาของสารสะท้อนหลักการของการสื่อสารเพื่อสันติภาพเพิ่มมากขึ้น

จากการวิเคราะห์การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีคือวาจาสุภาสิตทั้ง ๕ องค์ประกอบในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกนั้น สามารถสรุปรวมยอดได้ดังนี้

การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี	เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ “กาลเนน ภาสิตา”	รวดเร็วทันสถานการณ์ เนื้อหาถูกต้องรอบด้าน คำนึงถึงผลกระทบเป็นสำคัญ
	สะท้อนความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ” ๔ ด้าน

^{๒๑๔} สัมภาษณ์ พระมหาชัยพิชิต ฐานุตโร, เจ้าอาวาสวัดหลวงประเทศอาร์เจนตินา, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.

^{๒๑๕} สัมภาษณ์ สาโรจน์ กาลศิริศิลป์, ผอ.กิจการคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๙.

<p>การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง “สัจจา ภาสิตา”</p>	<p>ทุกข์-สภาพปัญหาสังคมการเมืองไทยรอบ ๑๐ ปี สมุทัย-สาเหตุของปัญหา ๕ ด้าน มาจากข้อมูล ข่าวสารสร้างความขัดแย้ง รุนแรง เฮดสปีดเต็มจอ นักการเมือง รากเหง้ามาจาก ตัณหา ทิฐิ และมานะ หรือโลภะ โทสะ และโมหะ นิโรธ-เป้าหมายของการแก้ปัญหาคือ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ หมู่บ้านสันติสุข สันติคาม ปรับวัด เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย มรรค-วิธีการแก้ปัญหาทั้งระดับบุคคลและองค์กร อาทิ มจร -สร้างสันติภาพในส่งเสริมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เปิดหลักสูตรสันติศึกษา -สร้างสันติภาพภายนอก เปิดโอกาสให้ฆราวาสไทยนานาชาติมาศึกษา เปิดวิธิต่างแก้ปัญหา ความขัดแย้ง เป็นแม่งานจัดงานวันวิสาขบูชาโลก อบรมพระธรรมทูต เหตุมีคุณสมบัติคือ ความเป็นมืออาชีพ ตั้งอยู่บนหลักสากล ทฤษฎี“FACT” และจรรยาบรรณ</p>
<p>การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน “สมุทา ภาสิตา”</p>	<p>เน้นคุณภาพ สุภาพ ไม่สร้างวาทกรรมเกลียดชัง หวังยอดกตไลน์กตแซร์</p>
<p>การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข “อุตตสยหิตา ภาสิตา”</p>	<p>มุ่งประโยชน์สันติสุข ผยงและชี้แนะนำสังคมไปในแนวทางที่ดีได้</p>
<p>การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา “เมตตจิตเตน ภาสิตา”</p>	<p>ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการเข้าใจหลักเมตตา สันติภาพ ผู้บริหารพร้อมส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติการมีความเข้าใจหลักการสันติภาพและกระจายความรู้สู่สังคมทั่วไป</p>

ตารางที่ ๔.๑ แสดงการวิเคราะห์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี

จากตาราง แสดงการวิเคราะห์ให้เห็นว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีคือวาจาสุภาสิตาได้ดีในระดับหนึ่ง โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาจำนวน ๑๐,๐๐๐ ชิ้นงานและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสรุปได้ว่าเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ รวดเร็วทันสถานการณ์ เนื้อหาถูกต้องรอบด้าน คำนึงถึงผลกระทบเป็นสำคัญสะท้อนความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ” ๔ ด้าน ทั้งทุกข์คือสภาพปัญหาสังคมการเมืองไทยรอบ ๑๐ ปี สมุทัยคือสาเหตุของปัญหา ๕ ด้าน โดยมาจากข้อมูลข่าวสารสร้างความขัดแย้ง

รุนแรง เหน็ดสปีดเต็มจอ และนักการเมืองเป็นต้น อันมีรากเหง้ามาจาก ตัณหา ทิฐิ และมานะ หรือ โลภะ โทสะ และโมหะ นิโรธคือเป้าหมายของการแก้ปัญหาคือหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หมู่บ้านสันติสุข สันติคาม ปรับวัดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับประเทศไทยเข้าสู่ยุคสูงวัย และมรรคคือวิธีการแก้ปัญหา ทั้งระดับบุคคลและองค์กรอาทิ มจร ที่ได้สร้างสันติภาพภายในโดยส่งเสริมการปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานให้กับนิสิตและประชาชนทั่วไป เปิดหลักสูตรสันติศึกษาระดับปริญญาโทและเอก สร้าง สันติภาพภายนอก โดยเปิดโอกาสให้ฆราวาสทั้งไทยและนานาชาติได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาชีวิต เปิด เวทีระดมความเห็นหาทางแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง เป็นแม่ข่ายจัดงานวันวิสาขบูชาโลก อบรมพระธรรมทูต เนื่องจากว่ามีคุณสมบัติคือ ความเป็นมืออาชีพ ตั้งอยู่บนหลักสากล ทฤษฎี “FACT” และจรรยาบรรณ ได้นำเสนอเนื้อหาที่เน้นคุณภาพ สุภาพ ไม่สร้างวาทกรรมเกลียดชัง หวังยอดกดไลค์กดแชร์ มุ่งประโยชน์สันติสุข ผดุงและชี้แนะนำสังคมไปในแนวทางที่ดีได้ ก็ เนื่องจากว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการเข้าใจหลักเมตตา สันติภาพ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติการมี ความเข้าใจหลักการสันติภาพและกระจายความรู้สู่สังคมทั่วไป

๔.๓ วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธ สันติวิธีในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

จากการศึกษาวิจัยหลัก “วาจาสุภาสิต” ซึ่งเป็นฐานของการสื่อสารเพื่อสันติภาพตาม แนวทางพุทธสันติวิธีสอดคล้องประสานกับทฤษฎีการสื่อสารเพื่อสันติภาพสันติภาพทั่วไป มาวิเคราะห์การ ทำหน้าที่เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกในฐานะสื่อออนไลน์ทำให้เกิดรูปแบบหรือโมเดล “๑๔ ส. สื่อ เพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” คือ “สื่อสารสาระ สืบสานสัมพันธ์ สมัยสมพงษ์ สังคมสุขสำราญ สร้างสรรค์สันติ” ดังแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๕ โมเดล “๑๔ ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ”

จากแผนภาพแสดงของโมเดล “๑๔ส.สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” อธิบายได้ดังนี้

๑. สื่อสารสาระ คือ สื่อสารที่ตรงกับความเป็นจริง ข้อเท็จจริงตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนก่อนนำเสนอ ถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน สมดล โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความตรงไปตรง เป็นกลาง ไร้อคติ ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาให้ออกสาได้ตอบในโอกาสแรกที่ได้ทำได้โดยเอาใจเราใส่ใจเขาในสถานการณ์เดียวกัน

๒. สืบสานสัมพันธ์ คือ สื่อสารด้วยภาษาที่สั้น กระชับ เร้าใจ สุภาพไม่หยาบโลนไม่สร้างวาทกรรมให้เกิดความเกลียดชัง มีความชัดเจนกระจ่างแจ้งในการเขียน

๓. สมัยสมพงษ์ คือ สื่อสารเหมาะสมกับกาลเวลา เมื่อมีเนื้อสารที่มีองค์ประกอบครบทั้งความจริงแท้ และมีประโยชน์ครบถ้วนแล้ว เวลาเหมาะสมแม้ว่าคนจะพอใจหรือไม่พอใจก็ต้องนำเสนอ พร้อมรู้จักพอ รู้จักรอ และรู้จักประมาณ ไม่นำเสนอหากจะส่งผลกระทบ

๔. สังคมสุขสำราญ คือ สื่อสารที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สันติสุขต่อสังคมโดยรวมในรูปแบบการเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้พื้นที่ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแทนที่จะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์และรายงานสถานการณ์เท่านั้น

๕. สร้างสรรค์สันติ คือ ผู้ส่งสารมีพื้นฐานจิตที่มีเมตตา มีความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพเป็นอย่างดีพร้อมกระจายความเข้าใจนั้นไปสู่สังคมในระดับต่างๆ พร้อมตั้งมั่นใจอยู่ในจริยธรรมสื่อเป็นสำคัญ

จากการวางคำว่า “สร้างสรรค์สันติ” ไว้ตรงกลางและเชื่อมด้วยเส้นเป็นวงกลมนั้น แสดงให้เห็นว่า การสร้างสรรค์สันติเป็นหัวใจความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสันติภาพภายในซึ่งเกิดจากฐานจิตที่ประกอบด้วยเมตตาที่พัฒนามาจากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแล้วแผ่สันติภาพภายในนั้นให้กระจายไปสร้างสันติภาพภายนอกด้วย “สื่อสารสาระ” เป็นต้น ครอบองค์ประกอบดังกล่าว โดยหลอมรวมหมุนดูจงล้อธรรมจักรหรือพัดลมให้เห็นป็นเนื้อเดียวกัน หมุนจนกระทั่งไม่เห็นใบพัด ก็จะมีพลังสร้างสังคมมีสันติสุขมากขึ้นเท่านั้น ดังสโลแกนที่ว่า “**นตฺถิ สนฺติ ปรีสุขํ**” แปลว่า “**สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี**”

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑. สรุปผลการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ผู้วิจัยประสงค์จะทราบว่ารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในที่นี้คือพระพุทธานุศาสนานะไรที่มีหลักการ รูปแบบ และวิธีการอย่างไร การสื่อสารสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีลักษณะอย่างไร ประกอบด้วยหลักการ เครื่องมือ รูปแบบ และวิธีการอย่างไร เมื่อนำแนวคิดทฤษฎี หลักการ รูปแบบ และวิธีการสื่อสาร นำมาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารระบบสื่อออนไลน์ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกว่า ได้ใช้หลักการและวิธีการการสื่อสารตามแนวพระพุทธานุศาสนานะไรหรือไม่ อย่างไร ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวางวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ ๓ ประเด็น คือ

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี
๒. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเพื่อเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ของสื่อมวลชนและสังคม

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

ผู้วิจัยพบว่า การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพระพุทธานุศาสนานะไรคือหลัก “วาจาสุภาสิต” ซึ่งเป็นองค์ธรรมเดียวกันกับ “สัมมาวาจา” ในมรรคมีองค์แปดหนึ่งในอริยสัจ ๔ ซึ่งหลักธรรมในพระพุทธานุศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติภาพทั้งสิ้นส่งผลให้องค์การสหประชาชาติรับรองวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญของโลก ซึ่งมีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ คำพูดถูกกาล จริง อ่อนหวาน ประกอบด้วยประโยชน์ และพูดด้วยเมตตาจิต และมีองค์ธรรมที่คล้ายกันคือองค์ประกอบของกุศลกรรมบถ คือ วชิรกรรม ๔ เป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติได้แก่ มีเจตนางดเว้นจากพูดเท็จ ส่อเสียด คำหยาบ และเพ้อเจ้อ

ทั้งนี้เนื่องจากผู้ส่งสารอย่างเช่นพระพุทธเจ้าที่มีคุณสมบัติและทักษะเพียบพร้อมของการเป็นผู้ส่งสารคือเป็นผู้มีวิสุทธิคุณมีจิตประกอบด้วยความเมตตากรุณาจึงส่งสารออกไปที่มีรูปแบบหรือองค์ครบถ้วนด้วยคำจริงแท้ อ่อนหวานสุภาพ พอประมาณเหมาะสมกาล โดยมีความรับผิดชอบมีเป้าหมายสร้างประโยชน์สุขความเข้าใจให้กับผู้รับสารที่ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งจะต้องเป็นผู้มีสติปัญญาใคร่ครวญ มุ่งส่งเสริมโลกให้สงบสุขสร้างความปรองดองสร้างความสมานฉันท์ มากกว่าทำลายสร้างความขัดแย้ง

ผู้วิจัยยังพบว่า รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้นมีหลักในการพิจารณา ก่อนจะสื่อสาร ๖ กรณี คือ

๑. วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น พระพุทธเจ้าไม่ตรัส

๒. วาจาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น พระพุทธเจ้าไม่ตรัส

๓. วาจาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนี้ พระพุทธเจ้ารู้กาลที่เหมาะสมจึงตรัส

๔. วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น พระพุทธเจ้าไม่ตรัส

๕. วาจาที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น พระพุทธเจ้าไม่ตรัส

๖. วาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนี้ พระพุทธเจ้ารู้กาลที่เหมาะสมจึงตรัส

ทั้ง ๖ กรณี มี ๒ กรณีเท่านั้นที่พระพุทธเจ้าตรัสคือ ทรงยึดกาลที่เหมาะสมเป็นหลักแล้ว ต้องมีองค์ประกอบคือ จริง แท้ มีประโยชน์ ครบทั้ง ๓ ประการ ถึงแม้ว่าผู้รับสารจะชอบหรือไม่ทราบก็ตาม จึงนับได้ว่าพระองค์เป็นยอดมนุษย์ที่รู้จักกาลเทศะ

พร้อมกันนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีสามารถบูรณาการเข้ากับทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล” (David K. Berlo) ดังนี้

๑) ผู้ส่ง (Source) คือพระพุทธเจ้าและพุทธบริษัทที่ทำหน้าที่เผยแพร่พระธรรมต่อจากพระองค์

๒) ข้อมูลข่าวสาร (Message) คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อнуฎีกา หนังสือบทความ มีองค์ประกอบด้วย ๑. ถูกกาล ๒. จริง ๓. อ่อนหวาน ๔. ประกอบด้วยประโยชน์ ๕. เมตตาจิต รวมถึงพุทธวิธีคือ ๑. สากัจฉา หรือสนทนา ๒. บรรยาย ๓. ตอบปัญหา ๔. วางกฎข้อบังคับ และ พุทธลีลาคือ ๑. สันทัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด ๒. สมาทปนา ชวนให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ ๓. สมุตเตชนา ระวังให้อาจอาญแก่ล้า ๔. สัมปหังสนา ปลอดภัยให้สุดขั้นร้ายแรง

๓) ช่องทางหรือวิธีการส่ง (Channel) ภายใตยณะภายในและภายใตยณะภายนอก รวมถึงพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อнуฎีกา ที่บรรจุอยู่ในรูปแบบมุขปาฐะ ศิลาจารึก ไบลาน หนังสือบทความ ซีดี ระบบออนไลน์ เป็นต้น

๔) ผู้รับ (Receiver) พระสาวกและบุคคลที่รับการถ่ายทอดคำสอนพระพุทธเจ้าอีกชั้นหนึ่ง

ประเด็นที่ ๒ ศึกษาแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ผู้วิจัยพบว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นสื่อออนไลน์ประเภทหนึ่งในเครือเนชั่นที่ก่อตั้งมานานกว่า ๔๐ ปี ที่ให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนอย่างรวดเร็วทันที่สุภาพ โดยยึดหลัก

ปรัชญาและจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชนอย่างเคร่งครัดคือ “ความจริง ข้อเท็จจริง ความเป็นกลาง อิศระ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ไร้การครอบงำทุกรูปแบบ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ” ซึ่งเรียกว่า “เนชั่นเวย์” หรือมีสโลแกนที่ว่า “ผิดจากนี้ไม่ใช่เรา”

เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ คำว่า “สันติภาพ” กว่า ๑ หมื่นชิ้นงานตลอดระยะเวลา ๑๐ ปีที่เก็บไปช่วงที่ทำการวิจัย มีผู้ติดตามเฉลี่ยวัน ๑.๒ แสนคนต่อวัน มียอดคนติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจและทวิตเตอร์อย่าง ๑ ล้านคน จึงเป็นสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสังคมพอสมควร เพราะหน้าที่เป็นผู้สื่อสารเนื้อหาไปส่งผู้รับสารที่สุภาพตั้งอยู่บนฐานของความจริง ข้อเท็จจริงในลักษณะคมชัดลึกเป็นที่ตั้ง โดยได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของปัญหาของสังคม สาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สังคมเกิดสันติสุขลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรง โดยมุ่งหวังสร้างสันติสังคม ซึ่งสอดคล้องหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพทั่วไป โดยมุ่งการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างสันติสังคม

ประเด็นที่ ๓ ศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามหลักพุทธสันติวิธี

ผู้วิจัยพบว่า การสื่อสารเพื่อสันติภาพในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามหลักพุทธสันติวิธีคือวาทจาสุภาชิตดังนี้

การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ ตรงตามหลักวาทจาสุภาชิตที่ว่า กาลเณ ภาสิตา โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่รวดเร็วทันกาลทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนหรือแจ้งเหตุภัยให้กับสังคมได้รับทราบ แต่ถึงกระนั้นได้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปตามกาล อย่างเช่นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างเช่นวันวิสาขบูชาโลก วันมาฆบูชา หรือวันบุคคลสำคัญก็พยายามหาแง่มุมเตือนสติสังคมอย่างวันสุนทรภู่ก็ได้นำเสนอว่า “สุนทรภู่กวีเอก” นักสื่อสารเพื่อสันติภาพโลก” หรือแม้แต่ช่วงที่อากาศร้อนก็ได้เสนอรายงานเรื่อง “พัดลมยี่ห้อ ‘สันติ’ แก่โลกร้อนวันคุ้มครองโลก”

การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง ตรงตามหลักวาทจาสุภาชิตที่ว่า สจฺจา ภาสิตา คำพูดที่เป็นความจริง โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอัตลักษณ์ของเครื่องเขียนโดยเฉพาะ “สุทธิชัย หยุ่น” ที่ให้ความสำคัญและได้สะท้อนออกมาเป็นโมเดลคือ “ABC” A คือความถูกต้องแม่นยำ B คือ สั้นและกระชับ C คือความชัดเจนกระชับแจ้งในการเขียน ทำให้เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “สันติภาพ” มากกว่า ๑ หมื่นชิ้นงานตลอดระยะเวลา ๗ ปีที่เก็บไปช่วงที่ทำการวิจัย สอดคล้องกับหลักอริยสัจคือความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ อันได้แก่สภาพปัญหาความขัดแย้งความรุนแรงของสังคม และการเมือง ทั้งภายในประเทศไทยและต่างประเทศ สาเหตุของปัญหา ๕ ประการ คือ ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ และค่านิยม โดยเฉพาะอย่างการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนประเภทออนไลน์ทำให้เกิดสภาพปัญหาดังกล่าว เป้าหมายของการแก้ปัญหาได้ยกตัวอย่างหมู่บ้านสันติสุขเช่น หมู่บ้านสรรโวทัยให้ต้นแบบวิธีปรองดอง หมู่บ้านรักษาศีล ๕ หมู่บ้านสันติสุข หรือ “สันติคาม (Peace Village)” พร้อมแนวทางของการพัฒนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ให้เป็นหมู่บ้านปรองดองสันติ

สุขอย่างแท้จริง รวมถึงหมู่บ้านช่อสะอาดปลอดการทุจริตคอร์รัปชัน พร้อมกับเสนอแนะให้ปรับวัด เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับประเทศไทยเข้าสู่ยุคสุขวัย สำหรับวิธีการแก้ปัญหานั้นได้สะท้อนตามสาเหตุ ของปัญหา ๕ ประการโดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสารข้อเสนอแนะในการปฏิรูปสื่อสะท้อนแนวคิด วิธีการแก้ปัญหาก็ระดับองค์กรอย่างเช่น สหประชาชาติ รัฐสภา สถานการศึกษาอย่างเช่นมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยการสร้างสันติภาพภายในคือส่งเสริมการ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและเปิดหลักสูตรสันติศึกษา การสร้างสันติภาพภายนอกให้บริการสังคมโดย เปิดโอกาสให้บุคคลต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศเข้ามาศึกษา เป็นแม่งานในการจัดงานวันวิสาขบูชา โลก เปิดเวทีระดมความคิดเห็นหาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้ง สะท้อนวิธีการแก้ปัญหาระดับ บุคคลอย่างเช่น “สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์” “พระพรหมคุณาภรณ์” “พระพรหมบัณฑิต” “พระธรรมเมธาภรณ์” “พระไพศาล วิสาโล” “พระมหาทรรษา ธัมมหาโล” “ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร” “พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา” “วิษณุ เครืองาม” “พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ”

การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน ตรงตามหลักวาจาสุภาสิตที่ว่า **สนฺหา ภาสิตา** โดยได้ ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสภาพไม่หยาบโลน กระชับ เน้น คุณภาพเป็นสำคัญ เห็นโทษของคำไม่สร้างความเครียดซึ่งเพื่อตอบสนองกระแสหรือการตลาด แม้จะ อ่อนด้อยด้านการใช้ภาษาบ้าง แต่ก็ ไม่ใช่คำพูดหรือถ้อยคำที่สะท้อนถึงอารมณ์ของผู้ที่ถูกกล่าวหา มา ใช้ในการพาดหัวข่าวหรือนำมาใช้ในการโปรยข่าวหรือกระตุ้นความรู้สึกรังหรือหวังเฉพาะยอดกดไลค์กด แชร์ แต่อาจจะพาดหัวข่าวรุนแรงบ้างนั้นก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศิลปะเป็นสำคัญ

การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข ตรงตามหลักวาจาสุภาสิตที่ว่า **อตถสยหิตา ภาสิตา** โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ‘สื่อสาธารณะ’ หรือ public broadcasting เน้นข่าวเจาะหรือ “exclusive” ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน มีรูปแบบการ รายงานข่าวที่เน้นการอธิบายเรื่องที่สลับซับซ้อนหรือมีหลายมิติ “Explanatory Journalism” มุ่ง เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์เป็นสำคัญ นับได้ว่าเป็นคนทำข่าวมีอาชีพและมีความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อมวลชน

การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา ตรงตามหลักวาจาสุภาสิตที่ว่า **เมตตจิตเตน ภาสิตา** โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานจิตที่เป็น “สัมมาทิฐิ” ความคิดที่ถูกต้อง หรือมีฐานความคิดเรื่องสันติภาพเสียก่อน ซึ่งการสร้างจิตให้มีเมตตาได้นั้นจึงผ่านการฝึกตาม หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทคือปฏิบัติตามหลัก “วิปัสสนากรรมฐาน” อันเป็นฐานของการ สร้าง “สันติภาพภายใน” บุคลากรในองค์กรสื่อเครือเนชั่นเริ่มต้น บุคลากรมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับ หลัก “สันติภาพ” คือ มุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ รายงานความจริง เสี่ยงจากประชาชนทั่วไปและเหยื่อ มี ส่วนร่วมในการหาทางออกของความขัดแย้ง จึงทำให้มีการส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บน หลักของ “สื่อสันติภาพ” และสอดคล้องกับหลักวาจาสุภาสิต

ดังนั้น การทำหน้าที่เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกในฐานะสื่อออนไลน์ทำหน้าที่หลัก “วาจาสุภาสิต” ซึ่งเป็นฐานของการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีสอดประสานกับ ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อสันติภาพสันติภาพทั่วไป สามารถสร้างเป็นรูปแบบหรือโมเดล “๑๔ ส. สื่อเพื่อ สันติภาพเชิงพุทธ” คือ “สื่อสารสาระ สืบสานสัมพันธ์ สมัยสมพงษ์ สังคมสุขสำราญ สร้างสรรค์สันติภาพ” ดังแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ ๕.๑ โมเดล “๑๔ ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ”

จากแผนภาพแสดงของโมเดล “๑๔ ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” มีความหมายดังนี้

๑. **สื่อสารสาระ** คือ สื่อสารที่ตรงกับความเป็นจริง ข้อเท็จจริงตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนก่อนนำเสนอ ถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน สมดุล โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความตรงไปตรง เป็นกลาง ไร้อคติ ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาให้โอกาสได้ตอบในโอกาสแรกที่ทำได้โดยเอาใจเราใส่ใจเขาในสถานการณ์เดียวกัน

๒. **สืบสานสัมพันธ์** คือ สื่อสารด้วยภาษาที่สั้น กระชับ เข้าใจ สุภาพไม่หยาบโลนไม่สร้างวาทกรรมให้เกิดความเกลียดชัง มีความชัดเจนกระชับแจ้งในการเขียน

๓. **สมัยสมพงษ์** คือ สื่อสารเหมาะสมกับกาลเวลา เมื่อมีเนื้อสารที่มีองค์ประกอบครบทั้งความจริงแท้ และมีประโยชน์ครบถ้วนแล้ว เวลาเหมาะสมแม้ว่าคนจะพอใจหรือไม่พอใจก็ต้องนำเสนอ พร้อมรู้จักพอ รู้จักรอ และรู้จักประมาณ ไม่นำเสนอหากจะส่งผลกระทบ

๔. **สังคมสุขสำราญ** คือ สื่อสารที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สันติสุขต่อสังคมโดยรวมในรูปแบบการเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้พื้นที่ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแทนที่จะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์และรายงานสถานการณ์เท่านั้น

๕. **สร้างสรรค์สันติ** คือ ผู้ส่งสารมีพื้นฐานจิตที่มีเมตตา มีความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพเป็นอย่างดีพร้อมกระจายความเข้าใจนั้นไปสู่สังคมในระดับต่างๆ พร้อมตั้งมั่นใจอยู่ในจริยธรรมสื่อเป็นสำคัญ

จากการวางคำว่า “สร้างสรรค์สันติ” ไว้ตรงกลางและเชื่อมด้วยเส้นเป็นวงกลมนั้น แสดงให้เห็นว่า การสร้างสรรค์สันติเป็นหัวใจความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสันติภาพภายในซึ่งเกิดจากฐานจิตที่ประกอบด้วยเมตตาที่พัฒนาจากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน แล้วแผ่สันติภาพภายในนั้นให้กระจายไปสร้างสันติภาพภายนอกด้วย “สื่อสารสาระ” เป็นต้น ครบองค์ประกอบดังกล่าว โดยหลอมรวมหมุนดุจวงล้อธรรมจักรหรือพัดลมให้เห็นเป็นเนื้อเดียวกัน หมุนจนกระทั่งไม่เห็นใบพัด ก็จะมีพลังสร้างสังคมมีสันติสุขมากขึ้นเท่านั้น ดังสโลแกนที่ว่า “นตฺถิ สนฺติ ปรีสุขํ” แปลว่า “สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี”

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธีคือ “วาจาสุภาสิต” ที่มีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ วาจาที่พูดถูกกาล คำจริง คำอ่อนหวาน คำประกอบด้วยประโยชน์ และพูดด้วยเมตตาจิตา กับปรัชญาวิทยาศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพนี้มีสอดคล้องกันต่างกันแต่เพียงจุดเน้นและองค์รวมของการนำไปใช้และการตีความหมาย ดังนั้นการนำหลัก “วาจาสุภาสิต” ไปใช้ในการสื่อสารให้เกิดประโยชน์ไม่สร้างปัญหานั้นจะต้องเข้าใจหลักการให้ชัดเจน อีกทั้งจะต้องตีความหมายของคำที่เกี่ยวข้องให้ตรงกันอย่างเช่นคำว่า “ความเป็นกลาง” ซึ่งวงการสื่อสารยังเข้าใจคาดเคลื่อนกันจึงทำให้มีคำถามว่า “ความเป็นกลาง” จะต้องตั้งอยู่บนฐานของความถูกต้องหรือไม่ ดังนั้นควรมีแนวทางแก้ไขปรับปรุงดังนี้

๑. ระดับปฏิบัติการ

นักข่าวจะต้องมีทักษะด้านสันติวิธีซึ่งจะทำให้สามารถสื่อสารอย่างมีแก่นสารประโยชน์ประสานรอยร้าวของสังคมได้ โดยนำหลัก “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ไปใช้ให้แทรกซึมอยู่ในการวางแผนการทำงานขององค์กรสื่อในแต่ละวันหรือในรูปแบบการนำเสนอข่าวให้ได้มากที่สุดเพื่อให้มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองโดยไม่อิงกระแส สร้างฐานผู้รับสื่อไปสู่ระดับรากหญ้ามากขึ้น โดยพัฒนาเนื้อหาให้มีลักษณะที่เป็นเนื้อไม่เน่า บริหารและปฏิบัติการลักษณะเป็นองค์กรรวมหรือคอนเวอร์เจนซ์โดยนำหลักการวิจัยทดลองเข้ามาช่วย

๒. องค์กรสื่อ

๒.๑ ผู้บริหารองค์กรสื่อจะต้องมีนโยบายและทิศทางเกี่ยวกับ “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ที่ชัดเจน บริหารงานแบบองค์กรรวมหรือคอนเวอร์เจนซ์ที่เป็นระบบมากขึ้นโดยนำหลักการวิจัยทดลองเข้ามาเสริม และบูรณาการข้อมูลเข้ากับส่วนต่างๆ ให้ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน แต่ไม่ตามกระแสมากเกินไป และควรวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับหลักศาสนาให้ผู้บริโภคได้เข้าใจ

๒.๒ องค์กรสื่อสารมวลชนไทย ควรจะจัดอบรมสร้างเข้าใจเกี่ยวกับหลัก “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ให้แก่นักข่าวภาคสนามอย่างต่อเนื่อง ศึกษาล่วงหน้าอีก ๒ สองปีข้างหน้า บ้านเมืองไทยจะมีเหตุการณ์อะไรที่ใหญ่ๆ เกิดขึ้น ประสานสถานศึกษาให้วิเคราะห์วิจัยจัดอบรมนักข่าว ขณะที่ตัวสมาคมสื่อเองควรตั้งอยู่บนฐานความเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง โดยสร้างสมาคมสื่อขึ้นใหม่มาแทนซึ่งจะทำให้เกิดพลังมากขึ้น

๓. ผู้บริหารประเทศ

๓.๑ ส่งเสริมหรือพัฒนาบทบาทของการสื่อสารระบบสื่อออนไลน์ให้สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญทางสังคม โดยศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง และเชื่อมโยงปัจจัยทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือ ระบบ และจัดกระบวนการสื่อสารที่เอื้อให้เกิดสภาพการณ์และบรรยากาศทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ความขัดแย้งและสร้างสังคมสันติสุข

๓.๒ ควรมีนโยบายและทิศทางชัดเจนในการปฏิรูปการศึกษา โดยสร้างคนรุ่นใหม่ให้รู้เท่าทันสื่อ โดยนำหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพเชิงพุทธมาประยุกต์ใช้อย่างเช่น หลักวาจาสุภาสิต โยนิโส

มนสิการ กาลามสูตร และต้องทำอย่างจริงจัง ปรับปรุงการใช้ข้อมูลอย่างบูรณาการในส่วนต่างๆ การลงทุนในเครื่องมือสื่อสาร และเทคโนโลยี ที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน

๔. สื่อชาวพุทธ

สื่อชาวพุทธควรทำหน้าที่ของความเป็นชาวพุทธที่ดีในฐานะเป็น ๑ ในพุทธบริษัท ๔

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการทวิจัยในครั้งต่อไป

หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธีคือ “วาจาสุภาสิต” เมื่อนำมาบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่อย่างเช่น “นิเทศศาสตร์” จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับศาสตร์ทั้ง ๒ ด้านให้ชัดเจนถึงจะนำไปประยุกต์ใช้ในการบริการสังคมให้เกิดสันติสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อให้บริบทการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อออนไลน์เป็น “สื่อเพื่อสันติภาพ” อย่างแท้จริง ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นกลางในความหมายของนิเทศศาสตร์กับหลักมัชฌิมาปฏิปทา ในมิติความเหมือนความต่างและการนำไปประยุกต์ใช้

๒. ศึกษาสื่อศาสน์สัญวิทยาเชิงพุทธ

๓. ศึกษาสื่อศาสน์ความจริงตามหลักสัญวิทยาเชิงพุทธ

๔. ศึกษาสติปัญญาสื่อสันติภาพเชิงพุทธ

๕. ศึกษาแนวทางการปฏิรูปสื่อตามหลักการการสื่อสารเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ

๖. ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการส่งเสริมการสื่อสารเพื่อสันติภาพ

๗. ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการสร้างสันติภาพในภูมิภาคอาเซียน

๘. ศึกษาภูมิปัญญาไทยกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพเชิงพุทธแก้ปัญหาความขัดแย้ง

รุนแรง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
มหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กาญจนา แก้วเทพ. การสื่อสารเพื่อสันติภาพ, เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา Peace Studies.

นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒.

_____ . สื่อในสันติภาพ: สันติภาพในสื่อ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิคตอรี เพาเวอร์พอยท์จำกัด,
๒๕๓๐.

_____ . สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๑.
กิตติ กันภัย, ดร.. นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๗.

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

กุนดา ดิกชิต. dateline earth : โลกในอุ้งมือสื่อ, แปลโดย บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร: ไอพีเอส เอเชีย-แปซิฟิก เซ็นเตอร์ฟาวนด์เชิน อิงค์, ๒๕๕๗.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. ความรุนแรงกับมายาแห่งเอกลักษณ์ใน สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความ
ขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

ณรงค์ สมพงษ์, รศ. ดร.. สื่อมวลชนเพื่องานส่งเสริม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓.

ดำเนิน การเด่นและเสถียรพงษ์ วรรณปก. พจนานุกรมไทยอังกฤษ ฉบับปรับปรุงใหม่ ๒๕๔๒.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๓.

ฉรินันท์ อนวัชศิริวงศ์, รศ.. ปรัชญาวิทยาศาสตร์ กระบวนทัศน์ในการพัฒนาทฤษฎีและศึกษาวิจัย
การสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๗.

ทัศนีย์ บุญนาค. กระจกส่องสื่อ ทัศนีย์ บุญนาค มุมมอง ๑๘๐. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเนชั่นบุคส์
อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด, ๒๕๔๖.

ธนวัฒน์ ทรัพย์ไพบูลย์และจักรกฤษ เพิ่มพูน. บรรณาธิการ. ๓ ทศวรรษ NATION จากคลื่นหมึกสู่
ดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เนชั่น, ๒๕๔๔.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). ศัพท์วิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เลี้ยง
เชียงใหม่, ๒๕๕๐.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). จักรเบียบสังคมตามนิยามแห่งสังฆะ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพ
มหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕.

_____ . พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓.
- _____ .**พุทธธรรม ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- _____ .**พุทธวิธีในการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอเอ็นจี การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๒.
- _____ .**ธรรมบุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๘๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ พิมพ์สวย. ๒๕๕๐.
- _____ .**พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๒.
- _____ .**วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิด**. ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๘.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุติ). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔.
- พระพรหมบัณฑิต. **พุทธวิธีสร้างสันติภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญญากร). **พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด, ๒๕๕๔.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญญากร). **พระพุทธานุภาพกับวิทยาการสมัยใหม่**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระสิริมงคลอาจารย์. **มังคลัตถทีปนี ภาษาไทย ภาค ๑ ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด(มหาชน). **รายงานประจำปี ๒๕๕๗**.
- บุญเลิศ คชายุทธเดช (ช่างใหญ่). **นักข่าวมืออาชีพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕.
- _____ .**สงครามสื่อสงครามกลางเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาวจำกัด, ๒๕๕๕.
- ประมะ สตะเวทิน,รศ.ดร., **การสื่อสารมวลชนลดกระบวนการและทฤษฎี**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, ๒๕๔๑).
- ประชุมสุข อาชวอำรุง. **การวิจัยสันติภาพ**. ใน ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ, ประชุมสุข อาชวอำรุง, ยุพิน พิพิธกุล บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
- ประเวศ วะสี. **สันติวิธีกับสิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๔๕.
- ปิ่น มุทุกันต์. **แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักรธรรมตรี**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- มณฑล ไบบัว. **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนส์โตร์, ๒๕๓๖.
- มาลี บุญศิริพันธ์. **วารสารศาสตร์เบื้องต้นปรัชญาและแนวคิด**. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.
- โยฮัล กันตุง. **พุทธสันติวิธี : ทฤษฎีและโครงสร้าง**. สมชัย เย็นสบาย แปล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาช, ๒๕๓๘.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๕.

_____. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร: นามิบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์. **สันติศึกษากับสันติภาพ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓.

วิภา สุขกิก. **มาช่วยกันสร้างสันติภาพ...ด้วยการสื่อสาร**. บทความใน กาญจนา แก้วเทพ, บรรณาธิการ, หนังสือสื่อในสันติภาพสันติภาพในสื่อ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิคตอรีเพาเวอร์พอยท์ จำกัด, ๒๕๓๐.

เสถียร เขยประดับ, รศ.. **การสื่อสารการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. **มนุษย์กับสันติภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สุทธิชัย หยุ่น. **ผิดจากนี้ไม่ใช่ “เรา”**. สมุทรปราการ: บริษัทเกี่ยวโต เนชั่น พรินต์ติ้ง เซอร์วิส จำกัด, ๒๕๕๑.

สุทธิชัย หยุ่น. **คนบ้าข่าว**. สมุทรปราการ: โรงพิมพ์ เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป, ๒๕๔๓.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. **แนวคิดเรื่องสันติภาพในสังคมไทย**. บทความใน กาญจนา แก้วเทพ, บรรณาธิการ, หนังสือสื่อในสันติภาพสันติภาพในสื่อ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิคตอรีเพาเวอร์พอยท์ จำกัด, ๒๕๓๐.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. **สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒ ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

(๒) งานวิจัย:

ชฎานันท์ อัครธรรมานันท์. “หลักการพูดของโทสต์มาสเตอร์กับหลักการพูดในพระพุทธศาสนา”.

สารนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ดิษยา กังแฮ. “การใช้สื่อออนไลน์กับการปรับตัวของนิตยสารไทย. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ทัศนีย์ เจนวนิธิสุข, “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลง”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

_____. “การสื่อสารที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก”. **สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

เทพิน สัยวิจิตร. “การสะท้อนความรุนแรง ผ่านภาพข่าวการชุมนุมทางการเมืองกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงในเขตเมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร (๑๑ถึง๑๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒)”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๕๓.

- ธนัชกร กীরติเสถียร, “ศึกษาการใช้วาจาเพื่อการสร้างสรรค์ในพระพุทธานุศาสนานุสาวาท”. **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- นวพร ปัญญากรสกุล. “ศึกษาการสื่อสารกับการสร้างความสามัคคีในพระพุทธานุศาสนา”. **สารนิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาพระพุทธานุศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระครูนิยมจันท์โพธิ์ (โพธิ์ศรี จันทสาโร). “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธานุศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญยกกร). “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์ กรณีลุ่มน้ำแม่ตาข้างจ.เชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- พระมหานครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. “สันติภาพตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ : ความหมายและการประยุกต์ใช้ในโลกรปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์ศึกษา คณะศิลปศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘.
- พระมหาศรีสุพรรณ อุตตทโทโป (ค่านนท์). “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกายเพื่อการเผยแผ่พระพุทธานุศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- พระวรมน ขนตโก (วัดถุมมา). “ศึกษาสัมมปปธาน ๔ อันเป็นองค์แห่งการบรรลุธรรม”. **วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระสมชาย ปโยโค. “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ”. **สารนิพนธ์รายวิชาสัมมนาพระพุทธานุศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ พุทธศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- สุนันทา เอ้าเจริญ. “เครื่องมือสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง ในระบบสาธารณสุขของไทยคีกรณิเจ้าหน้าที่: กับผู้รับบริการบริการชาวต่างชาติ โรงพยาบาลสามพรานจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- ยุวดี บำรุงบุตร. “วิเคราะห์การเสริมสร้างชุมชนสันติสุขของอาสาสมัคร การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานีตามหลักสังคหวัด ๔”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- อรุณ นฤมิตเลิศ. “กระบวนการสื่อสาร เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๙.

(๓) **สื่ออิเล็กทรอนิกส์:**

- กุสุมา ภูใหญ่, ผศ.ดร.. **ภาวะไร้สมดุของการสื่อสารในกระบวนการสันติภาพ** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://kusumakooyai.blogspot.com/2014/05/blog-post.html> (๑๔ พ.ย. ๒๕๕๘).
- คนอง วังฝายแก้ว. **พุทธวิธีการสื่อสาร คือ การสื่อสารตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคไอที** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.gotoknow.org/posts/494312> (๑๙ ก.ค. ๒๕๕๘).
- เจค ลินซ์(Jake Lynch), **วารสารศาสตร์สันติภาพเพื่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.prachatai.com/journal/2014/08/55195> (๑๑ พ.ย. ๒๕๕๘).
- เจค ลินซ์(Jake Lynch). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.isranews.org/south-news/academic-arena/item/36533-peace_36533.html (๑๑ พ.ย. ๒๕๕๘).
- ธีรนนท์ นันทขว้าง, พ.อ.ดร., **Social Network เครื่องมือการสื่อสารทางการเมือง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.apecthai.org/apec/th/political.php?intertradeid=408> (๑๔ พ.ย. ๒๕๕๘).
- บุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์. **สื่อกับการรายงานข่าวในสถานการณ์ขัดแย้ง(1)**. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.komchadluek.net/detail/20090614/16938/สื่อกับการรายงานข่าวในสถานการณ์ขัดแย้ง\(1\).html](http://www.komchadluek.net/detail/20090614/16938/สื่อกับการรายงานข่าวในสถานการณ์ขัดแย้ง(1).html) (๙ ต.ค.๒๕๕๘).
- พงษ์พิพัฒน์ สายทอง, ดร.. **สื่อสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://smforedu.blogspot.com/2014/02/blog-post.html> (๒ มี.ค.๒๕๕๙).
- พสนันท์ ปัญญาพร. **แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://photosanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html> (๓ ก.พ. ๒๕๕๙).
- พระมหาภุชณะ ตรุโณ, ดร.. **พระพุทธศาสนากับการสร้างสันติภาพโลก(๒๕๕๑)** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=722&articlegroup_id=156 (๑๙ก.ค.๒๕๕๘).
- พระศรีคัมภีร์ญาณ. **การศึกษาวิเคราะห์หลักจริยศาสตร์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา(๒๕๕๖)** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1565&articlegroup_id=147 (๑๘ ก.ค. ๒๕๕๘).
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/oct_dec_11/pdf/aw016.pdf (๓ ก.พ. ๒๕๕๙).
- พิรงรอง รามสูต รัตนันท์, ผศ.ดร.. **Peace Journalism: เป้าหมายสู่สันติภาพ** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://phirakan.blogspot.com/2013/11/peace-journalism.html> (๑๔ พ.ย.๒๕๕๘).
- พิรงรอง รามสูต รัตนันท์, ผศ.ดร.. **เฟซบุ๊กกับการสื่อสารการเมืองในสังคมไทย** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mediamonitor.in.th/main/knowledge/2011-06-21-07-08-27/53-2011-07-19-07-50-58.html> (๑๒ ก.พ.๒๕๕๙).

ภัทระ คำพิทักษ์. **บทบาทศูนย์ข่าวอิศรา กับ “สื่อเพื่อสันติภาพ”** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thitinob.com/node/59>, (๑๔ พ.ย.๒๕๕๘).

มูฮัมมัด आयुบ ปาทาน. **Peace Journalism:เป้าหมายสู่สันติภาพ** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://phirakan.blogspot.com/2013/11/peace-journalism.html> (๑๕ พ.ย. ๒๕๕๘).

วลักษณ์กมล จ่างกมล,ผศ.ดร.. จาก **“สื่อสงคราม”สู่ “สื่อสันติภาพ” พลวัตข่าวไฟใต้กับบทบาทใหม่ของสื่อประชาสังคม** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.isranews.org/isranews-article/item/24395-ปกรณ-พียงเนตร_24395.html (๑๔ พ.ย.๒๕๕๘).

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติและสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. **แนวปฏิบัติเรื่องการใช้อีเมลของสื่อออนไลน์ของสื่อมวลชนพ.ศ. 2553** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://photosanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html>, (๓ ก.พ. ๒๕๕๙).

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.komchadluek.net>.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. **“มันมาแล้ว!!“ยุคตัวกูของกู”เต็มรูปแบบ** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/469964>, (๑๘ ก.ค. ๒๕๕๘).

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์,รศ. ดร.. **นักวิชาการด้านสื่อ** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.Mediainsideout.net/local/2014/03/186> (๑๔ พ.ย.๒๕๕๘).

(๔) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ อธิพิล แก้วพิลา, ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, ๑๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ สิริวิทย์ บ่อจันทิก,ดร., บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ชัยณรงค์ ศรีมันตะ,ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา อ. บางแสน จ.ชลบุรี, ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ เทพชัย หย่อง, กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน) นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ประกรณ์ พียงเนตร บรรณาธิการข่าวการเมืองและความมั่นคง NOW๒๖, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ บรรยง อินทนา, บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๑๘ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ปิยวัฒน์ คงทรัพย์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงขลบุรีรัมย์, ๑๙ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโสสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ เอกรัตน์ จิตหมั่นเพียร(นายทิวา), คอลัมนิสต์ทำเนียบราชบุรินทร์ประจำหนังสือพิมพ์คมชัดลึก, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ปารีชาติ สุวรรณบุบผา, ผู้อำนวยการสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

- สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต, อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์พระมหาหรรษา ธัมมหาโส, รศ.ดร., ผู้ช่วยอธิการบดีอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระศายกวงษ์วิสุทธิ, รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ สมหมาย สุภชาติ, รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระชัยเดช เอกัคคจิตโต อดีตพระเลขานุการพระมหาพ่อ่ง ปิยะทีโร (สะมาเล็ก) อดีตประธานศูนย์กลางการพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว(อพส.) (พระสังฆราชลาวรูปที่ ๔), ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ไร่เชิญตะวัน จังหวัดเชียงราย, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระมหาชัยพิชิต ฐานุตตโร เจ้าอาวาสวัดหลวงประเทศอาร์เจนติน่า, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ สารโวจน์ กาลศิริศิลป์, ผอ.กองกิจการคณะสงฆ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ สุทธิชัย หย่น, ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารและกองบรรณาธิการมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด (มหาชน), ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์พระสุธีเย สุวณฺณเถโร (ยนต์) ประธาน Regional Development Action Association จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ แม่ชีกฤษณา รักษาโณม, ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา ภาคปกติและภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙.

๒.ภาษาอังกฤษ:

- Aristotle. **Audiovisual Materials: Their Nature and Use.** 4th ed. New York : Harper & Row , 1968.
- Carl I Hoveland, Irving L. Janis and Horold H. Kelly, **Communication and Persuasion.** New Haven : Yale University Press, 1953.
- Charles E. Osgood, **Nature of Communication Between Humans. The Process and Effects of Mass Communication.** Wilbur Schramm and Donald F. Roberts (eds.), Urbana, Ill: University of Illinois Press, 1974.
- David K. Berlo, **The Process of Communication.** New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960.
- Everett M, Rogers and F. Floyd Shoemaker. **Communication of Innovations.** New

York: The Free Press, 1971.

George A. Miller. **Language and Communication**, New York : McGraw-Hill, 1951.

Jurgen Ruesch and Gregory Bateson. **Communication : The Social Matrix of Psychiatry**. New York : W.W. Norton & Co., 1951.

Wilbur Schramm. **Four Theories of the Press**. Urbana, Ill: University of Illinois Press, 1956.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๖ ๓๕๕ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร พระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ที่อยู่ ๖๕/๗๖ ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ ๑๑๑๔๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์ตามแนวพุทธสันติวิธี:กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (ความตรงของเนื้อหา Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (ความเชื่อถือได้ของเนื้อหา Content Reliability) โดยทางสถิติ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ของการประเมินและทำการแก้ไขแบบสอบถาม เครื่องมือวิจัยให้กับนิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขออนุมัติขอคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

๑๓๖๖

ผู้อำนวยการสำนักสันติศึกษา

๒๗ ธ.ค. ๕๘

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๐ ๙๕ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ ศุภสร
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ที่อยู่ ๖๕/๗๖ ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ ๑๑๑๔๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์ตามแนวพุทธสันติวิธี:กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (ความตรงของเนื้อหา Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (ความเชื่อถือได้ของเนื้อหา Content Reliability) โดยทางสถิติ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ของการประเมินและทำการแก้ไขแบบสอบถาม เครื่องมือวิจัยให้กับนิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขออนุมัติขอคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบทอดไป

(พระมหาพรหม ธรรมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

เจริญพร
๒๗ ธ.ค. ๕๕

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑ ๙๕ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร ดร.นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาควิชาพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ที่อยู่ ๖๕/๗๖ ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ ๑๑๑๔๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์ตามแนวพุทธสันติวิธี:กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (ความตรงของเนื้อหา Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (ความเชื่อถือได้ของเนื้อหา Content Reliability) โดยทางสถิติ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ของการประเมินและทำการแก้ไขแบบสอบถาม เครื่องมือวิจัยให้กับนิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

๑๖๖๖
๒๕
๑๖๖๖

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑๗๕ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร ดร.ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ที่อยู่ ๖๕/๗๖ ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ ๑๑๑๔๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์ตามแนวพุทธสันติวิธี:กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก" ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (ความตรงของเนื้อหา Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (ความเชื่อถือได้ของเนื้อหา Content Reliability) โดยทางสถิติ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ของการประเมินและทำการแก้ไขแบบสอบถาม เครื่องมือวิจัยให้กับนิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาพรชชา ธรรมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

ตรวจแล้ว

มี ๑๐/๑๕๕๐ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

ในทศ.ดร.ธีระเกียรติ

๒๔ ธ.ค. ๕๘

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๕๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide)

เพื่อการศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์ตามแนวพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก”

.....

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในระบบสื่อออนไลน์ตามแนวพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก โดยมีคณาจารย์จากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาและกำกับดูแล

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์จะเก็บเป็นความลับและใช้เพื่อประกอบในการทำวิจัยเท่านั้น โดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ชื่อ-นามสกุล.....
๒. ตำแหน่ง.....
๓. ประสบการณ์.....
๔. วัน/เวลา.....
๕. สถานที่.....
๖. ผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก (ผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้อง)

๑. ท่านคิดว่าการสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อสังคมปัจจุบันอย่างไร
๒. ท่านคิดว่าการสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์ควรมีหลักการ วิธีการ ลักษณะ รูปแบบ และเป้าหมายอย่างไร

๓. ท่านคิดว่าการสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์เพื่อสันติภาพควรมีหลักการ วิธีการ ลักษณะ รูปแบบ และเป้าหมายอย่างไร

๔. การสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์เพื่อให้เกิดสันติภาพและสันติสุขให้สังคมไทยนั้น ท่านคิดเห็นอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้

๔.๑ การตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริงควรมีหลักการ วิธีการ ลักษณะ รูปแบบ และเป้าหมายอย่างไร

๔.๒ การมุ่งสร้างประโยชน์สุขต่อสังคมควรมีหลักการ วิธีการ ลักษณะ รูปแบบ และเป้าหมายอย่างไร

๔.๓ การสร้างความพึงพอใจควรมีหลักการ วิธีการ ลักษณะ รูปแบบ และเป้าหมายอย่างไร

๔.๔ การคำนึงถึงความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับช่วงจังหวะเวลาและสถานการณ์ควรมีหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างไร

๔.๕ การนำเสนอข่าวที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพให้เกียรติต่อกันและกันควรมีหลักการหรือแนวทางปฏิบัติอย่างไร

๕. ท่านคิดว่าการสื่อสารในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เสนอข่าวสารข้อมูลในเชิงสันติภาพหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาอย่างไร

ตอนที่ ๓ ข้อมูลสนับสนุนและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก (ผู้รับข้อมูลข่าวสารทั่วไป)

๑. ท่านคิดว่ารูปแบบการสื่อสารระบบสื่อออนไลน์มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการสร้างสังคมสันติสุขต่อสังคมมากน้อยเพียงไร มีจุดแข็งและจุดอ่อนอย่างไร และควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร
๒. ท่านคิดว่าการสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์จะมีส่วนช่วยสร้างสันติภาพแก่สังคมได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และมีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร
๓. ท่านคิดว่าการสื่อสารในระบบสื่อออนไลน์ที่เป็นไปเพื่อการสร้างสันติภาพและสันติสุขในสังคมไทยควรมีหลักการ วิธีการ ลักษณะ และรูปแบบอย่างไร

.....

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑๑๐ วันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

กราบเรียน พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. อธิการบดี

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาพรชชา ธมมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีรังสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า พระเดชพระคุณท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้พระเดชพระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขอกราบขอบพระคุณที่เมตตาอนุเคราะห์ล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากพระเดชพระคุณท่านด้วยดี

 (พระมหาพรชชา ธมมหาโส, รศ.ดร.)
 ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาสันติศึกษา

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทรศัพท์ ๐๙๙-๙๒๔-๕๕๐๑, ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘

โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘

E-mail: peacepsmcu@gmail.com

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. 081 - 5583865

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๗๑๐ วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน/เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพล แก้วพิลา
ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีรังสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

ดิฉันขอแจ้ง
ให้รับทราบ
๑๖/ม.ค./๕๙

โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทรศัพท์ ๐๙๙-๙๒๔-๕๕๐๑, ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘

โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘

E-mail: peacepmcu@gmail.com

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. 081 - 5583865

ที่ ศธ ๒๑๐๖/ ๗ ๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เจริญพร นายปิยวัฒน์ คงทรัพย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก" ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เพื่อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

๐๓๓๖๖
ด้วยความยินดี
สมพงษ์ สมพงษ์
๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๓๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

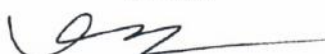
เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เจริญพร นายเทพชัย หย่อง กรรมการบริหารบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ปจำกัด(มหาชน)
นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว
นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพใน
สื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมี
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข
มาศรีรังสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน
เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้
สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

รับทราบ
๑๕.๐๑.๕๙
Kob du

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๓๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๗ ๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เจริญพร นายบรียง อินทนา บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์คมชัดลึก
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก" ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

อินส์ให้รับทราบ
๒๔
๑๖ มกราคม ๕๙

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๓๔
http://www.ps.mcu.ac.th
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๖ ๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

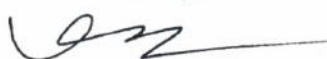
เจริญพร นายประกร พึ่งเนตร บรรณาธิการข่าวการเมืองและความมั่นคง NOW ๒๖
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว
นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพใน
สื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมี
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข
มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน
เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้
สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์เพื่อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

วันลงนาม
18 ม.ค. 59
ร่วมใจ NOW 26

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๕๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๕๘-๐๙๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑ ๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำสนธิ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เจริญพร นางฟองสนาน จามรจันทร์
อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว
นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพใน
สื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมี
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข
มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน
เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้
สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

ด้วย สมพงษ์ นิสิต
๗๑๐๑๔๐๕๐๒๙
๑๓

๗๑๐๑๔๐๕๐๒๙

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๕๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๕๔๘-๐๐๓๔
http://www.ps.mcu.ac.th
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๒๑๐๖/ ๑๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๕ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๘ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน พระมหาคุณชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตาถาย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออัญมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

๕๗/๑/๕๗

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๕๔-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๕๔-๐๙๔
<http://www.ps.mcu.ac.th>
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๒๑๐๖/๑๘

มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๑๔
www.mcu.ac.th

๑๘ มกราคม ๒๕๕๙

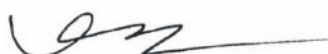
เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เจริญพร ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว
นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพใน
สื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมี
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข
มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน
เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

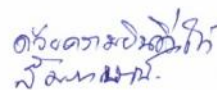
เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้
สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

18/01/59.

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๖๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เจริญพร ดร.สิริวิทย์ บ่อจันทิก บรรณาธิการข่าวการเงิน หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายสำราญ นามสกุล สมพงษ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๙ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี: กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาตรังสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

๒๖ ธ.ค. ๒๕๕๙

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นายสำราญ สมพงษ์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๕๕๘-๓๘๖๕

ภาคผนวก ง

ภาพถ่ายผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระพรหมบัณฑิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) ในโอกาส
เข้าร่วมประชุมนานาชาติ ณ เมืองมณฑลเลย์) ที่ประเทศเมียนมาร์ ในหัวข้อ “The World Peace
Buddhist Conference” หรือ “พระพุทธศาสนากับสันติภาพโลก” ที่สถาบันวิชาการสีตะกู เมือง
มณฑลเลย์ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙

สัมภาษณ์ พระคำหมาย ธรรมสามี,ศ.ดร., เจ้าอาวาสวัดอโศกโพธิ์พุทธรวิหาร ประเทศอังกฤษ ในโอกาสเข้าร่วม
การประชุมนานาชาติ ณ เมืองมณฑลเลย์ ที่ประเทศเมียนมาร์ ในหัวข้อ “The World Peace
Buddhist Conference” หรือ “พระพุทธศาสนากับสันติภาพโลก” ที่สถาบันวิชาการสีตะกู เมือง
มณฑลเลย์ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙

สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
สันติศึกษา มจร ในโอกาสเข้าร่วมการประชุมนานาชาติ ณ เมืองมณฑลเลย์ ประเทศเมียนมาร์ ใน
หัวข้อ “The World Peace Buddhist Conference” หรือ “พระพุทธศาสนากับสันติภาพโลก” ที่
สถาบันวิชาการสีตะกู เมืองมณฑลเลย์ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙

สัมภาษณ์ พระชัยเดช เอกคัคคิจิตโต อดีตพระเลขานุการพระมหาพระองค์ ปิยะทีโร (สะมาเล็ก) อดีตประธานศูนย์กลางการพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว(อพส.) (พระสังฆราชลาวรูปที่ ๔) ในโอกาสร่วมการประชุมนานาชาติ ณ เมืองมณฑลเย่ ประเทศเมียนมาร์ ในหัวข้อ “The World Peace Buddhist Conference” หรือ “พระพุทธศาสนากับสันติภาพโลก” ที่สถาบันวิชาการสีตะกู เมืองมณฑลเย่ ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๙

สัมภาสณ์ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ไร่เชิญตะวัน จังหวัดเชียงราย ใน
โอกาสเข้ารับทุนทำวิทยานิพนธ์ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เรื่อง รายชื่อผู้สอบผ่านการสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาคัดเลือกเพื่อรับทุน
สนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี
ในทุนชื่อว่า "ว วชิรเมธี" ประจำปี ๒๕๕๔

ตามที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้สัมภาษณ์นิสิตเพื่อรับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ในทุนชื่อว่า "ว วชิรเมธี" ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมานั้น จึงขอประกาศรายชื่อผู้สอบผ่านการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

๑. ระดับปริญญาเอก จำนวน ๕ รูป/คน

(๑) พระมหาสาทร ธมฺมโร	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคพิเศษ)
(๒) นายภัทรพล วัฒนผลทิน	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)
(๓) นางสาวปฐมรัตน์ สุขจียานนท์	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)
(๔) นางสาวสุธธิพร วัฒนธร ศรีทงศา	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)
(๕) นางกัญชญา วิญญูวิริยวงศ์	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)

๒. ระดับปริญญาโท จำนวน ๕ รูป/คน

(๑) พระบุญถิ่น ปภาโส	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)
(๒) พระอิทธิยาวิชัย โชติปถุญโญ	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)
(๓) พระเกรียงศักดิ์ สิริสุภโก	สาขาวิชาปรัชญา (ภาคปกติ)
(๔) นายสำราญ สมพงษ์	สาขาวิชาสันติศึกษา (ภาคพิเศษ)
(๕) นางนันทนา พรหมนวกิจ	สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (ภาคปกติ)

ให้นิสิตผู้สอบผ่านการคัดเลือกเดินทางไปรับทุน ในการจัดงานฉลองอายุวัฒนมงคลของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ที่ศูนย์วิจัยศาสนาไร้เชื้อตะวัน เลขที่ ๒๑๗ หมู่ที่ ๒๕ บ้านใหม่สันป่าเทียง ต.หัวฝัก อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๐๐๐ โทร. ๐๘๔-๕๕๕-๖๑๕๖, ๐๘๗-๐๘๐-๗๗๗๙ ในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๔ ด้วยตนเอง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สัมภาษณ์ นายอิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฝ่าย
ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

สัมภาษณ์ นางฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรม
ประชาสัมพันธ์ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙

ประวัติ

ชื่อ : นายสำราญ สมพงษ์

วัน/เดือน/ปี เกิด : ๐๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๐

สถานที่เกิด : ๓๙ หมู่ที่ ๓ ตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน
จังหวัดเพชรบูรณ์

การศึกษา : นักธรรมชั้นเอก, เปรียญธรรม ๕ ประโยค
พุทธศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๓๖/๒๕๓๔ สาขาพุทธศาสตร์
วิชาเอกปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงาน : ๒๕๒๑ เป็นครูสอนปริยัติธรรมประจำสำนักเรียนร.ร.พอ.มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย
๒๕๓๒ เป็นกรรมการสนามหลวงแผนกนักธรรม
๒๕๓๕ เป็นผู้ช่วยผู้จัดการร้านเซเว่นอีเลฟเว่น, พนักงานโรงแรมเอเชีย
๒๕๓๖-๒๕๓๙ เป็นนักข่าวสังกัดหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจในเครือบริษัทเน
ชั่น พับลิชชิ่ง กรุ๊ปจำกัด(มหาชน)
๒๕๓๙-๒๕๔๕ เป็นนักข่าวสังกัดสำนักข่าวเนชั่นในเครือบริษัทเนชั่น พับลิชชิ่ง
กรุ๊ปจำกัด(มหาชน)
๒๕๔๕-ปัจจุบัน เป็นนักข่าวสังกัดหนังสือพิมพ์คมชัดลึกในเครือบริษัทเนชั่น
พับลิชชิ่ง กรุ๊ปจำกัด(มหาชน)

รางวัลที่ได้รับ : ๒๕๕๗ รับทุนการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.
พระนครศรีอยุธยา
๒๕๕๘ รับรางวัลรางวัลดาวอวอร์ดคือรางวัลที่มอบให้กับบุคคลที่มีหัวใจพระ
โพธิสัตว์แห่งเสถียรธรรมสถาน
๒๕๕๙ รับทุนการศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสันติศึกษา
จากพระมหาภูติชัย วชิรเมธี แห่งศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน จ.เชียงใหม่
รางวัลบำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาระดับโลกหรือผู้นำพุทธโลก จาก
องค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

ปัจจุบัน : เป็นบรรณาธิการเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

สถานที่ทำงาน : บริษัทคมชัดลึกมีเดีย เลขที่ ๑๘๕๘/๑๒๔ ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา
เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๖๒